

Zomernota 2025-2029

Gemeente
Hengelo

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Samenvatting	6
Raadsadvies en -besluit	18
4 Afwegingskader	25
4.1 Strategische agenda	26
5 Beleidsprogramma's	37
5.1 Veiligheid	38
5.2 Verkeer, vervoer en waterstaat	40
5.3 Economie	45
5.3.2 Autonome financiële ontwikkelingen bestaand beleid	45
5.4 Onderwijs	49
5.5 Sport, cultuur en recreatie	53
5.6 Sociaal domein	62
5.7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid	76
5.8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	87
5.9 Bestuur en ondersteuning	93
6 Totaal verwacht financieel perspectief	107
6.1 Financieel perspectief na 1e verzamelwijziging Beleidsbegroting 2025-2028	108
6.2 Totaaloverzicht autonome ontwikkelingen bestaand beleid beleidsprogramma's	109
6.3 Totaaloverzicht nieuwe beleidswensen	111
6.4 Totaal verwacht perspectief Zomernota 2025-2029	112
7 Risico's en weerstandsvermogen	113
7.1 Risico's	114
7.2 Weerstandsvermogen	114
8 Ontwikkeling woonlasten	117
8.1 Ontwikkeling woonlasten	118
9 Tot slot	121
10 Bijlagen	125
10.1 Begrotingsuitgangspunten 2026-2029	126
10.2 Indicatie ontwikkeling lokale woonlasten	130
10.3 Financiële effecten gemeentefonds	131
10.4 Stand van zaken transformatieplan sociaal domein	143
10.5 Vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen openbare ruimte	153
10.6 2e Verzamelwijziging 2025 Zomernota	154
10.7 Moties	156

Inleiding

Aanbieding Zomernota

Beste lezer,

Voor u ligt de Zomernota 2025 - 2029. In de Zomernota zijn de 1e Beleidsrapportage voor het lopende jaar, het financieel perspectief voor de komende 4 jaar en de nieuwe beleidsvoornemens samengevoegd in één document.

Bij aanvang van het college in 2022, is in het collegeprogramma gekozen voor een langjarige strategische Koers (2040). De taken van de gemeente, de landelijke opgaven maar ook de opgaven van Hengelo gaan veel verder dan een vierjarige raads- of collegeperiode. Met die blik hebben we de afgelopen periode onze keuzes gemaakt. De ruimte in die keuzes is echter steeds beperkter, onder meer vanwege een forse afname van middelen uit het gemeentefonds, voortdurend stijgende kosten in de jeugdzorg en tal van opgaven die vragen om opgepakt te worden (woningtekort, netcongestie, opvang nieuwkomers). Het is koershouden en balanceren tussen enerzijds ambitie om Hengelo aantrekkelijk te houden en te maken en anderzijds het kunnen voldoen aan onze wettelijke taken.

In deze Zomernota wordt dat balanceren nog duidelijker. Nadat we vorig jaar al focus hebben gelegd op drie topprioriteiten binnen de strategische opgaven: Talentopgave, Jeugd(zorg) en Energie en Warmte, zijn we nu genoodzaakt om ook binnen reeds bestaand beleid kritischer te zijn op ons handelen. We blijven vasthouden aan onze Koers 2040 om de kwaliteit van leven in onze stad te behouden en waar mogelijk te versterken. Kortom: hoe houden we onze taken en ambities in balans met de beschikbare middelen.

We zijn terughoudend met nieuwe beleidsvoornemens. Ons college kiest er bewust voor om uit te voeren wat is ingezet en te focussen op de strategische topprioriteiten, net als vorig jaar. En waar nodig te kiezen voor nieuwe ontwikkelingen passend binnen de begroting.

We varen scherper aan de wind wat betreft onze bestaande budgetten. Daar waar in het verleden soms wat ruimte was voor onverwachte zaken daar zijn de budgetten nu strakker geraamd op basis van uitgaven in het verleden. Deze budgetanalyse, een traject waar we de afgelopen jaren al mee zijn gestart, heeft ons de nodige meerjarige ruimte gebracht, waarmee we u nu een sluitende meerjarenraming kunnen presenteren. Maar ook bij 'werk in uitvoering' hebben we scherpe gesprekken gevoerd. Over planning, haalbaarheid en wenselijkheid. Dat betekent soms ook bijstelling in eerder gemaakte keuzes. Hierover informeren wij u verderop in deze Zomernota.

Kijkend naar het gebrek aan structurele financiële zekerheid vanuit het Rijk, zijn we als college trots dat we Hengelo op koers kunnen houden. Dat we (nog) geen keuzes hoeven te maken die direct ten koste gaan van onze leefbaarheid én dat het ons lukt om te blijven investeren.

Dit komt mede door het solide financieel beleid dat we de afgelopen jaren hebben gevoerd, het anticiperen op toekomstige ontwikkelingen (bijvoorbeeld bij het Transformatieplan Sociaal Domein) en de reserves die zijn opgebouwd waarmee we tegenvallers kunnen opvangen. Wel blijven we, samen met andere gemeenten en verenigd in de VNG en de G40, stevig in gesprek met het Rijk over de taken die we uitvoeren en de middelen die daarbij horen.

Proces Zomernota

Op 2 juli wordt de Zomernota in een politieke markt besproken. De raadsfracties kunnen dan hun standpunten geven op de diverse onderdelen in de Zomernota. De raadsvergadering over de Zomernota vindt plaats op 9 juli a.s. De financiële mutaties voor 2025 zijn verwerkt in de (begrotings)verzamelwijziging over deze Zomernota. Wij vragen de gemeenteraad hiermee in te stemmen.

De beleidsmatige en financiële vertaling voor de jaren 2026-2029 wordt, na vaststelling door uw gemeenteraad, verwerkt in de nog op stellen Beleidsbegroting 2026-2029. De Beleidsbegroting ligt dan op 12 november ter besluitvorming aan de gemeenteraad voor.

Namens het college van B en W,

Hanneke Steen

Wethouder financiën

Hengelo, 16 juni 2025

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 leest u de samenvatting van deze Zomernota op zowel beleidsmatig als financieel vlak. In hoofdstuk 3 is het raadsadvies en -besluit opgenomen. In hoofdstuk 4 wordt het afwegingskader geschetst. Hierin wordt de strategische agenda en met name de talentopgave beschreven als verdere uitwerking van de koers en het collegeprogramma 2022-2026 'Hengelo in verbinding'. Ook leest u in dit hoofdstuk de overwegingen voor het collegevoorstel ten aanzien van nieuw beleid. Vervolgens wordt in hoofdstuk 5 ingegaan op de belangrijkste beleidsmatige ontwikkelingen en financiële afwijkingen ten opzichte van de huidige Beleidsbegroting 2025-2028. In de eerste paragraaf van ieder beleidsprogramma worden de beleidsmatige ontwikkelingen 2025 beschreven. Dit is de inhoudelijke toelichting die voorheen onderdeel uitmaakte van de 1^e Beleidsrapportage. Tevens zijn in hoofdstuk 5 alle beleidswensen in beeld gebracht. Ten slotte wordt bij elk beleidsprogramma ingegaan op risico's. In hoofdstuk 6 wordt het financieel totaaloverzicht weergegeven. Tevens worden de financiële consequenties met betrekking tot de autonome ontwikkelingen in het bestaand beleid aangegeven. In dit hoofdstuk wordt ook totaaloverzicht van de nieuwe beleidswensen getoond. Hierbij staat aangegeven welke beleidswensen het college voorstelt aan uw gemeenteraad. In hoofdstuk 7 wordt de ontwikkeling van het weerstandsvermogen weergegeven. Hoofdstuk 8 behandelt de lokale woonlastenontwikkeling. In hoofdstuk 9 wordt de conclusie weergegeven. In hoofdstuk 10 zijn de bijlagen opgenomen.

Val kabinet Schoof I en consequenties voor nog vast te stellen wet- en regelgeving vanuit het Rijk

Op het moment van het opstellen van deze Zomernota is het kabinet Schoof I gevallen. Wat dit betekent voor nog vast te stellen wet- en regelgeving vanuit het Rijk is nog niet helder. Het demissionaire kabinet zal echter alleen lopende zaken afhandelen. Wat wel of niet wordt behandeld beslist de Tweede Kamer. Een demissionair kabinet wordt niet geacht om belangrijke politieke beslissingen te nemen. Het zal geen ingrijpende wetsvoorstellen voor behandeling naar de Kamer sturen en wetsvoorstellen die daar al in behandeling zijn, worden niet behandeld tot na de kabinetsformatie, tenzij de Tweede Kamer hierover anders beslist.

Dit kan tot consequentie hebben dat reeds aangekondigde nieuwe wet- en regelgeving in deze Zomernota nog niet wordt aangenomen of vertraging oploopt.

Samenvatting

In deze samenvatting gaan we in op de langjarige koers met het oog op de toekomst en hoe we dit verder willen oppakken. We lichten het afwegingskader voor nieuw beleid en de daarin gemaakte keuzes toe. Tevens gaan we in op de belangrijkste beleidsmatige en financiële ontwikkelingen in deze Zomernota.

Langjarige koers/strategische (investerings)agenda/nieuw beleid

Langjarige koers

Het ontwikkelen van Hengelo is een continu proces en de Hengelose opgave voor 2040 is groot. We willen de kwaliteit van leven voor onze inwoners (brede welvaart/bruto Twents geluk/voorzieningsniveau) op peil houden en verder vergroten. Dat doen we door te focussen op onze twee sterkste kanten: onze aantrekkelijke bruisende gemeente en de groene technologische topregio. Ruimtelijke en sociale ontwikkeling komen samen in een toekomstgerichte aanpak, waarbij de inwoner centraal staat. Samen met onze inwoners, ondernemers en partners houden we de omgeving, de stad, buurtschappen en wijken vitaal en aantrekkelijk, met voorzieningen die passen bij de behoeften en identiteit van de omgeving. Of het nu gaat om mobiliteit, onderwijs, sport, zorg en ondersteuning, winkels, horeca of cultuur. Dergelijke voorzieningen zijn onmisbaar. Dat vraagt aandacht voor veranderingen in bestaande wijken. De vergrijzing en ontgroening van onze wijken vraagt om een andere inrichting van onze wijken. In de openbare ruimte, in voorzieningen in aanbod van type woningen. Het betekent dat er voldoende voorzieningen zijn voor alle doelgroepen, ook voor diegenen die nog niet in Hengelo wonen, maar wel nodig zijn om de toekomst van Hengelo zeker te stellen. Daarom blijven we werken aan de realisatie en revitalisatie van bedrijventerreinen, transformatie van de binnenstad, vele woningbouwprojecten en initiatieven op het gebied van mobiliteit en duurzaamheid. Maar ook aan een sterke gemeenschap en een leefbare en gezonde samenleving.

In verschillende beleidsdocumenten hebben college en raad zich uitgesproken voor een ambitieus programma in de komende jaren voor wat betreft de groei van Hengelo om zo bij te dragen aan het in stand houden en verbeteren van de leefbaarheid van Twente in het algemeen en Hengelo in het bijzonder. Door de veranderende samenstelling van onze bevolking is het namelijk niet meer vanzelfsprekend dat wij onze manier van leven vast kunnen houden bij de huidige bevolkingssamenstelling.

Strategische (investerings)agenda/nieuw beleid

Voor de realisering van de koers van de stad werken we toe naar een strategische investeringsagenda met een passende financieringsstrategie en financiële arrangementen. Dit zal ook gepaard gaan met reserveringen voor de lange termijn. In hoofdstuk 4 is het toewerken naar een investeringsagenda uitgebreid toegelicht. We verwachten dat door de investeringsagenda het risicoprofiel (benodigd weerstandsvermogen) zal toenemen. Hierbij blijft het uitgangspunt een financieel gezonde gemeente met een structureel sluitende begroting en voldoende beschikbaar weerstandsvermogen (m.n. algemene reserve) om tegenvallers op te kunnen vangen.

We zien tegelijkertijd dat de ruimte om te investeren in onze samenleving en de koers die we daarbij voor ogen hebben steeds beperkter wordt. Dat vraagt balanceren tussen enerzijds koers en ambitie en anderzijds verantwoord omgaan met ons huishoudboekje. In dat licht hebben we er voor gekozen om in deze Zomernota, net als vorig jaar, op voorhand scherp te prioriteren binnen onze strategische opgaven door kritisch te kijken waar de inzet van middelen op dit moment het grootste positieve en noodzakelijke effect voor het Hengelo van nu en het Hengelo in de toekomst oplevert. Dat maakt dat we ook dit jaar de focus hebben gelegd op drie topprioriteiten binnen de strategische opgaven: Talentopgave, Jeugd(zorg) en Energie & Warmte.

Tegelijkertijd zijn wij ons er bewust van dat we ook moeten blijven investeren in de ambtelijke organisatie om een toekomstbestendige en wendbare organisatie, waarin de samenleving centraal staat, te blijven.

Uiteraard zijn er ook eerder gedane bestuurlijke toezeggingen, projecten die al in gang zijn gezet of moties vanuit de raad die niet direct te herleiden zijn naar de drie topprioriteiten, maar die wel een plek krijgen in deze Zomernota. We vinden het belangrijk om vanuit een betrouwbare overheid onze toezeggingen na te komen en uit te voeren waar we ontwikkelingen in gang hebben gezet.

De nieuwe beleidsvoorstellen zijn:

- Cofinanciering regio deal voor verduurzamen energievoorziening bedrijfslocaties
- Verlenging uitvoeringsregelingen broedplaatsen
- Opgave Jeugd (lokaal en regionaal)
- Extra ondersteuning bij grootschalig isoleren
- Netcongestie door verlichting met batterij systemen
- Subsidie en afname diensten Energie van Hengelo
- Programmaplan talent
- Afschaffen hondenbelasting
- Verhogen budget voor leren & ontwikkelen

Voor de onderbouwing van alle nieuwe beleidsvoorstellen verwijzen wij naar de hoofdstuk 4 Afwegingskader en hoofdstuk 5 Beleidsprogramma's.

Een totaaloverzicht van nieuwe (investerings)kredieten of mutaties op reeds beschikbaar gestelde kredieten door de gemeenteraad zijn opgenomen in het raadsadvies (zie hoofdstuk 3).

Beleidsmatige ontwikkelingen 2025

Veiligheid

Het Uitvoeringsplan Veiligheid 2025 met concrete acties is in maart jl. vastgesteld. Door de extra beschikbaar gestelde middelen vanuit de motie 'Optimaliseren en versterken aanpak ondermijning' wordt met name de bestrijding van ondermijning versneld. In regionaal verband wordt gewerkt aan het thema weerbare samenleving, een goede borging van gegevensdeling en meldingen onbegrepen gedrag. De uitkomst van de Veiligheidsmonitor (CBS; gereed juni 2025) zal inzichten bieden voor ons toekomstig beleid.

Verkeer, vervoer en waterstaat

In april 2025 is gestart met het opstellen van een Beheernota Infrastructurele Kapitaalgoederen (BIK). Het BIK beschrijft alle activiteiten en middelen, die nodig zijn om de assets in de openbare ruimte op het gewenste kwaliteitsniveau te houden en zo de kwaliteit te waarborgen voor de toekomst. Dit geldt ook voor het openbaar groen (onderdeel in beleidsprogramma 5) en riool- waterbeheer (onderdeel in programma 7).

Economie

De huidige wereldpolitieke situatie wordt gekenmerkt door onrust in het Midden-Oosten, hybride dreigingen en de Oekraïne-oorlog. De gewijzigde koers van de Verenigde Staten is voelbaar, door bijv. de hogere Amerikaanse importheffingen, voor de Nederlandse/Hengelose industrie. De hoge energieprijzen liggen nog steeds hoog ten opzichte van onze buurlanden. Dit leidt tot een verslechterd investeringsklimaat en kan afbreuk doen aan het innovatieve vermogen. Ook netcongestie blijft een probleem door de beperkte ruimte op het elektriciteitsnet wat mogelijk ontwikkelingen in Hengelo beperkt.

Onderwijs

De Twentse Belofte 2020-2024 is met een jaar verlengd (t/m 2025) in afwachting van nieuwe wetgeving vanaf 2026, waarin met name de doelgroep van het Doorstroompunt wordt verhoogd van 23 naar 27 jaar. Het is een regionale aanpak van de 14 Twentse gemeenten in samenwerking met onderwijsinstellingen voor de aanpak van voortijdig schoolverlaters en kwetsbare jongeren.

De Jeugdhulpteams op zorgintensieve scholen laten positieve resultaten zien en dit wordt nu structureel voortgezet. Voor de onderwijszorgklassen wordt voor het schooljaar 2025-2026 eenmalig subsidie verleend. In deze overgangsperiode wordt onderzocht of integratie in de basisondersteuning op school haalbaar is.

De Onderwijskansenregeling in het voortgezet onderwijs is per 2027 door het Rijk volledig geschrapt. Door deze bezuiniging verdwijnt de effectieve aanpak, die de basis vormt onder kansengelijkheid in het onderwijs. Met het onderwijsveld wordt bekeken hoe de negatieve effecten van deze rijksmaatregel zoveel mogelijk wordt beperkt.

In 2025 is gestart met de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs. De focus ligt op het realiseren van passende, toekomstbestendige huisvesting voor het onderwijs.

Sport, cultuur en recreatie

In 2025 wordt het Gebieds- Accommodatie en Voorzieningen Plan (GAP) ontwikkeld. Het GAP wordt als omgevingsprogramma (onder de omgevingsvisie) vastgesteld en is een instrument om de strategische (door)ontwikkeling en optimalisatie van de infrastructuur op sport, bewegen en spelen vorm te geven. Dit mede in samenhang met (maatschappelijk) vastgoed.

Er is een onderzoek gestart naar de tarieven voor sport- en beweegaccommodaties en voorzieningen: in welke mate en op welke manier de kostprijs van sportaccommodaties kan c.q. moet worden doorberekend. Specifiek aandachtspunt hierbij is de betaalbaarheid voor gebruikers. De resultaten worden in het najaar van 2025 opgeleverd. Naar verwachting is de nieuwbouw van de Voelbalacademie in 2026 gereed. Vanuit de Sport- en Beweegvisie 2023-2033 is de ambitie om meer (aansprekende) evenementen aan te trekken voor de stad, bijv. sportpark Veldwijk. Het Omgevingsprogramma Cultuur en Kunst zal naar verwachting in het 1e kwartaal van 2026 worden vastgesteld, zodat de financiële uitwerking ervan wordt betrokken in de Zomernota 2026-2030.

Oyfo is als organisatie nog in ontwikkeling en zal moeten toegroeien naar een robuuste organisatie, die haar bijdrage levert aan de opgaven uit de strategische agenda van de gemeente. Daarom willen we de komende jaren investeren in Oyfo.

De regeling Cultuureducatie Met Kwaliteit is vernieuwd. Dit betekent dat de komende 4 jaar bijna 6.500 leerlingen uit het basis- en een deel van het speciaal onderwijs kwalitatieve cultuurontmoetingen krijgen op school, in het theater of het museum en brengt het cultuurprojecten naar kinderen in de wijk.

Met Stichting Woon- en Werkruimte Kunstenaars wordt de subsidierelatie beëindigd per 1 januari 2026 i.v.m. de doorvoering van een kostprijsdekkende huur. De gemeente onderzoekt de mogelijke vormen van ateliervverhuur voor de toekomst waarbij de verbinding wordt gezocht met de inzet van maatschappelijk vastgoed in brede zin. Het 'Collectieplan 2025-2029' is vastgesteld. Het collectieplan geeft een inhoudelijke beschrijving van de gemeentelijke kunstcollectie en biedt tegelijkertijd een uitvoeringsplan voor de komende vijf jaar. Parallel wordt een aanbesteding gedaan voor het onderhoud van de kunst in de openbare ruimte.

In februari 2025 is gestart met het nieuwe Groenplan genaamd 'Groene Koers Hengelo'. De Groene Koers beschrijft ambities en kansen voor het openbaar (en particuliere) groen. Het gaat om thema's en specifieke vraagstukken rondom biodiversiteit, klimaatadaptatie, leefbaarheid, ecologie, gezondheid en duurzaamheid. De Groene Koers wordt gebruikt als ambtelijke bouwsteen voor de vierde fase van de Omgevingsvisie.

Sociaal domein

Naar aanleiding van de Kerntakendiscussie SamenTwente, op basis van het eindrapport: 'Samen goed(e) keuzes voor SamenTwente', kon voor een aantal thema's geen structurele financiële oplossing worden gevonden (forensische geneeskunde, Veilig Thuis Twente en informatieveiligheid en privacy). Daarnaast werd financiering gevraagd op een aantal 'kleinere' financiële knelpunten (milieu & gezondheid en Meldpunt Woningvervuiling). De belangrijkste conclusies uit het eindrapport zijn dat SamenTwente haar takenpakket efficiënt uitvoert en dat het nulscenario (uitzetting van de begroting opvangen binnen de begroting) inhoudelijk niet realistisch is.

SamenTwente heeft besloten om de (verplichte) regionale jeugdhulp per 2025 opnieuw in te kopen en gericht sturing te geven aan de gewenste ontwikkelingen in het zorglandschap. Met de inkoop jeugdhulp 2025 koersen wij op een regionaal dekkend zorglandschap en het borgen van de zorgcontinuïteit voor jeugdigen in Twente. Wij beschouwen 2025 als een overgangsjaar als het ingekochte zorglandschap niet dekkend is, dan worden nieuwe aanbieders toegelaten. Ten aanzien van het onderdeel gezinshuizen wordt in 2025 samen met aanbieders opnieuw gekeken naar de inkoopafspraken.

Goed opdrachtgeverschap en goede kwaliteit vragen om reële tarieven, die wettelijk verplicht zijn. Door verschillende ontwikkelingen worden de tarieven voor meerdere vormen van hulpverlening fors hoger.

De landelijke Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 heeft als doel de jeugdhulp te verbeteren en te zorgen voor een financieel houdbaar en toekomstbestendig jeugdstelsel. De agenda bevat zowel lokale als regionale maatregelen die bijdragen aan deze ambitie. Op lokaal niveau sluiten de visie, urgentie en de gekozen richting van ons transformatieplan goed aan bij de inhoud van de Hervormingsagenda.

De uitvoering van de Hervormingsagenda wordt nauwlettend gevolgd door een externe deskundigencommissie onder voorzitterschap van Tamara van Ark. In januari 2025 bracht deze commissie haar eerste advies ("Groeipijn") uit aan het Rijk en de VNG. In dit advies is onder andere ingegaan op hoe om te gaan met afwijkingen van het overeengekomen meerjarig financieel kader. Het advies vormt een belangrijk ijkpunt voor de voortgang en verdere keuzes binnen het jeugdstelsel. In de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk is een deel van het advies van Van Ark overgenomen. Zo worden wij gedeeltelijk gecompenseerd voor de landelijke tekorten in de jeugdzorg over 2024.

Ook is de financiële realisatie van de Hervormingsagenda met 2 jaar uitgesteld door het Rijk, naar 2028. Naast deze compensatie, worden er ook extra maatregelen benoemd waarmee het Rijk een vermindering van kosten of verhoging van baten bij gemeenten verwacht. Dit zorgt voor extra taakstellingen binnen Jeugdzorg door het Rijk, waarvan nog maar de vraag is hoe reëel deze zijn gezien de inspanningen die we op dit moment al plegen. Zie voor de taakstellingen door het Rijk en hoe we als gemeente hiermee omgaan de toelichting (hieronder) bij 'Financiële grote autonome ontwikkelingen 2025-2029'.

Het landelijke programma Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming schetst hoe de jeugdbescherming er in 2026–2031 uit kan zien. In maart 2025 is een rapport opgeleverd waaruit blijkt dat betrokken organisaties in Twente de urgentie en mogelijkheden tot verbetering zien. Daarnaast is een plan van aanpak opgesteld naar aanleiding van toenemende meldingen bij Veilig Thuis Twente.

Het Huis van Herstel is een pilot voor een kleinschalige detentievoorziening bij de penitentiaire inrichting (PI) in Almelo, die als doel heeft Twentse gedetineerden met multiproblematiek succesvolte laten re-integreren. Vanaf 2026 is er geen bijdrage meer vanuit het ministerie voor deze pilot. De 14 Twentse gemeenten hebben besloten om de pilot met 2 jaar te verlengen en dit incidenteel te bekostigen met regionale middelen voor beschermd wonen en regionale arbeidsmarktmiddelen.

Met het programma 'Participatiewet in balans' wil de overheid de ervaren hardheid wegnemen door vertrouwen en menselijke maat als centrale begrippen te verankeren in de wet. Wij verwachten inwerkingtreding van de wet per 1 januari 2026. Dit houdt o.a. in dat wij de beoogde maatregelen moeten implementeren in onze werkprocessen, beleidsregels en verordeningen. Tevens vraagt deze benadering om een cultuurverandering in de organisatie.

Vooruitlopend op de ingezette landelijke ontwikkelingen voor de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur, is in regionaal verband een strategische agenda voor de komende jaren uitgewerkt. De locatie voor het regionaal Werkcentrum Twente in Hengelo zal naar verwachting eind 2025 operationeel zijn.

Voor het toekomstbestendig maken van sociaal ontwikkelbedrijven stelt het Rijk middelen beschikbaar. Het gaat om twee budgetten: het impulsbudget en de infrastructurele opslag. Het impulsbudget is een bedrag dat gemeenten jaarlijks ontvangen (tot 2034) om de infrastructuur van werkontwikkelbedrijven te versterken. De infrastructurele opslag is een bedrag dat gemeenten jaarlijks ontvangen (tot 2034) om samen 10.000 werkplekken te realiseren voor mensen die niet in aanmerking komen voor een beschutte werkplek, maar ook niet bij een 'reguliere' werkgever aan de slag komen.

In Hengelo vervullen wij ieder jaar de taakstelling, hoeveel beschutte werkplekken elke gemeente minimaal moet inrichten voor inwoners met een arbeidsbeperking. Er was sprake van een wachtlijst van inwoners met een indicatie, die wachtten op een werkplek. Kosten en baten afwegend is de opgelegde taakstelling (door het ministerie) en daarmee de wachtlijst losgelaten. Wij zetten nu extra in op de begeleidingsvergoeding. Dit is de vergoeding die we slechts van het Rijk ontvangen voor het aantal beschutte werkplekken tot de taakstelling. Hierdoor besparen we de uitvoeringskosten van een uitkering en voorzieningen. Daarnaast speelt landelijk de discussie of beschut werk niet volledig naar realisatie gefinancierd moet worden vanuit het Rijk.

In de eerste helft van 2025 is het beleidskader 'Blik op morgen – Perspectief op een betere toekomst' vastgesteld door de gemeenteraad en daarna het uitvoeringsprogramma door het college. Diverse acties uit het programma zijn in uitvoering.

Een deel van de inburgeraars heeft nog niet aan zijn inburgeringsverplichting voldaan of kan hiervoor geen geld meer lenen. De zogenaamde ELIP-groep (einde lening nog inburgeringsplichtig) is gebaat bij extra begeleiding en extra inzet op taal. Zij kunnen dan hun inburgeringstraject afronden en daarmee hun kansen op uitstroom naar werk vergroten. Wij hebben een bestandsanalyse van deze groep gemaakt en vanaf het tweede kwartaal 2025 wordt een deel van hen begeleid. Het gaat vooral om inburgeringsplichtigen jonger dan 45 jaar.

In juli 2024 hebben wij de Hazenweg 121 aangekocht. Met de koop en de geplande verbouwing is de continuïteit voor de opvang van Nieuwkomers in Hengelo, zoals asielzoekers en Oekraïners, op één plek gegarandeerd. In april 2025 is de bestuursovereenkomst met het COA getekend. Deze overeenkomst bevat afspraken over de onderlinge samenwerking en financiering van de gemeentelijke opvang voor een periode van 10 jaar, met een optie tot verlenging van 5 jaar. Hiermee wordt aan de taakstelling van het Rijk voor het langjarig huisvesten van de asielzoekers en Oekraïners voldaan. Inmiddels is gestart met de voorbereiding van de verbouwing.

Onderzocht wordt wat er nodig is om te komen tot een inclusiebeleid voor de gemeente Hengelo. Wij zijn tot de conclusie gekomen dat een inclusiebeleid passender is bij onze gemeente dan een antidiscriminatiebeleid.

De inwerkingtreding van de Wet integrale suïcidepreventie is voorzien per 1 januari 2026. Het is nog niet duidelijk welke gevolgen de uitvoering van deze wet heeft voor onze gemeente.

De oorspronkelijke opdracht herijking adviesraad is verbreed naar herijking van de advies- en cliëntenraad. Doel is om, op basis van de geformuleerde uitgangspunten met de adviesraad, te komen tot een goed functionerende advies- en/of cliëntenraad, waarbij ook gekeken wordt naar andere vormen van participatie.

Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

Voor de transformatieplannen Integraal Zorgakkoord werken we samen met de andere Twentse gemeenten, Menzis, Samen Twente en de Provincie in de Twentse Koers. Samen met Twente Beter (de samenwerking van de Twentse zorg- en welzijnsaanbieders) wordt gewerkt aan de uitvoering van het regioplan. Twente Beter is bezig met het aanvragen van middelen voor de transformatie van de ouderenzorg. Gemeenten zijn samen met Twente Beter bezig met een plan om de Mentale gezondheid in Twente verder door te ontwikkelen.

Er wordt uitvoering gegeven aan de nota 'Gezondheid Iedereen gezond(er)'. Als gemeente hebben we een faciliterende rol door samen te werken met Menzis, huisartsen en andere stakeholders om de toegang tot zorg te verbeteren, zowel voor inwoners als nieuwkomers. Wij werken ook aan een hitteprotocol.

Op afvalgebied zijn er voornamelijk ontwikkelingen in het PMD-dossier. In Hengelo is een aantal maatregelen doorgevoerd in de eerste maanden van 2025 (de quick wins), om het straatbeeld schoner te krijgen. De keuze voor een mogelijke systeemwijziging vindt plaats in oktober 2025. Hier is Hengelo, net als iedere gemeente in Nederland, afhankelijk van de nog te maken afspraken in de Ketenovereenkomst Verpakkingen. Deze gaan invloed hebben op de manier van inzamelen van PMD in Hengelo en ook op de lasten en baten. Daarnaast speelt er op landelijk niveau nog de invoering van de CO₂-heffing op de verbranding van restafval en de afschaffing van de 'plastictaks' door het kabinet. De gevolgen hiervan zijn op dit moment nog onduidelijk.

Op het gebied van duurzaamheid zien we veel ontwikkelingen die invloed hebben op de samenleving. Voor steeds meer inwoners is het moeilijk hun energierekening te betalen. We sloten de Renovatiedeal met het Rijk om energiearmoede terug te dringen, door het versnellen van de verduurzaming van huur- en koopwoningen. In totaal 7.000 woningen in de periode tot 2030. In De Noork zijn de eerste woningen aangepakt en vervolgens de woningen in de wijk Hasseler Es. Dit is ook onze inzet in de gesprekken met Welbions over de hernieuwde prestatieafspraken. Daarnaast helpen we inwoners met het verduurzamen van hun woning met subsidies en concrete hulp. We werken hierin samen met de energiecoöperatie Energie van Hengelo.

De aangekondigde Zonnepanelenregeling voor huurders vanuit de SPUK Energiearmoede is komen te vervallen, doordat dit wordt gezien als mogelijke staatssteun. Daarnaast hebben we een aantal subsidieregelingen voor woningisolatie aangepast om meer inwoners de kans te bieden hiervan gebruik te maken.

Ook voor bedrijven zetten we in op verduurzaming op basis van de Regio Deal II met het Rijk. Onderdeel hiervan is het verduurzamen en ontwikkelen van bedrijfslocaties met de focus op het verduurzamen van de energievoorziening. Daarom werken we aan een Omgevingsprogramma toekomstbestendige bedrijventerreinen waarin we economische en duurzaamheidsambities verenigen. Dit is een belangrijke bouwsteen om te kunnen groeien tot een groene technologische topregio. Tevens wordt gewerkt aan uitvoeringsplannen om wijken aardgasvrij te maken. De eerste wijken zijn de Wilderinkshoek en Twentekanaal.

Met de ingebruikname van zonneveld Boeldershoek hebben we de eerste locatie voor de opwek van duurzame elektriciteit uit zon gerealiseerd. We maakten programmeringsafspraken met de provincie over de opwek van windenergie. Klimaatverandering en het verlies aan biodiversiteit hebben ook in Hengelo veel invloed. Daarom wordt gewerkt aan het beperken van hittestress, nemen maatregelen in verband met wateroverlast en droogte en versterken onze groenstructuren en biodiversiteit. Om bij bouw- en isolatiewerkzaamheden kwetsbare soorten te beschermen wordt een Soorten Management Plan opgesteld.

In het Twentebad worden de installaties verduurzaamd en de isolatie verbeterd, zodat het aardgasverbruik fors daalt. Door netcongestie duurt het echter nog enkele jaren voordat het Twentebad helemaal van het aardgas af is.

We maken een deelprogramma schone mobiliteit waarin we vanuit het STOMP principe uitgangspunten maken voor de ontwikkeling van de elektrische laadinfrastructuur.

Wanneer het elektriciteitsnet de vraag of het aanbod van stroom niet meer aankan ontstaat er netcongestie. De situatie is zodanig dat er op het Hengelose deel van het net tot en met 2035 geen, of zeer beperkt mogelijkheden zijn om nieuwe woningen, bedrijven of maatschappelijke instellingen aan te sluiten. Of vergroting van de bestaande aansluiting mogelijk te maken. Dit kan gevolgen hebben voor de opgaven die we hebben in het kader van woningbouw en andere ontwikkelingen. We hebben een aantal manieren om de negatieve gevolgen te beperken: reduceren van energieverbruik bij particulieren en bedrijven, nauwe samenwerking met de netbeheerders om capaciteit van het net uit te breiden, alternatieven zoals warmtenetten ontwikkelen zodat er minder stroom nodig is voor verwarming, opslag van stroom faciliteren zodat vraag en aanbod beter in balans komen. Daarnaast noemen we de strategische ontwikkeling van het Regionale Warmtebedrijf Twente, waarmee ook op de middellange invloed hebben op de beschikbaarheid van elektriciteit en warmte.

De transities die gaande zijn in Nederland en dus ook in Hengelo (Elektra, warmte en water), zijn zeer complex en omvangrijk. Dit moet allemaal gerealiseerd worden in de beperkte buitenruimte. Daarnaast zijn er nog meer knellende ruimte claims die in de openbare ruimte opgelost moeten worden. Goede rentmeesterschap vergt dat de maatschappelijke opgaven zoals vergroening, woningbouw en klimaatadaptatie, sporten, spelen en recreëren ook een goede plek hebben en krijgen in onze openbare ruimte. De netwerkbedrijven (Enexis, Vitens, TenneT, etc.) hebben voor de diverse transities ruimte in de openbare ruimte nodig om bijvoorbeeld 300 transformatiehuizen te plaatsen. Voor bodem speelt op dit moment de HCH-problematiek in het Twentekanaal. Vanuit het Rijk zijn middelen aangevraagd en toegekend om het onderzoek naar de lange termijn maatregelen te bekostigen samen met Rijkswaterstaat. Ook wordt op dit moment gewerkt aan een nieuw bodembestedingsplan voor de periode 2026-2030.

Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Het is nog niet mogelijk om de toegezegde evaluatie van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen, die in 2024 gedeeltelijk in werking is getreden, in 2025 te gaan uitvoeren. Er zijn nog te veel onzekerheden over het voortbestaan van de wet, de verdere uitrol van de wet en de gevolgen voor onze werkzaamheden. De evaluatie staat nu gepland voor 2027, zodat dit aansluit bij de evaluatie van de wet door het Rijk.

De gemeente heeft zich (tezamen met het Rijk, provincie, andere gemeenten en partners) geconformeerd aan een grote woningbouwopgave:

- In de Stedelijke InvesteringsAgenda (RSIA) is samen met de provincie en Almelo en Enschede aangegeven dat we als regio tot 2050 de opgave hebben om zo'n 69.000 woningen te bouwen, waarvan circa 60.000 toevoeging en 9.000 vervanging. Hiermee kunnen we in totaal ruimte bieden voor de groei van de drie steden samen met zo'n 100.000 inwoners. Het Rijk onderschrijft deze doelstelling ook en heeft in de contourennota van de Nota Ruimte Twente aangewezen en ziet dit gebied waar grootschalige woningbouw kan plaatsvinden.
- Samen met alle Twentse gemeenten, waterschap Vechtstromen, provincie en het Rijk wordt nu gewerkt aan de Verstedelijkingsstrategie voor Twente (Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente: afgekort ROS). Hierin wordt gezamenlijk bepaald op welke wijze de economische ontwikkeling, de bereikbaarheid en de woningbouw elkaar kunnen versterken om een duurzaam sterke regio te worden. Bij de verhoging van de woningbouwproductie is nadrukkelijk aandacht voor kritische succesfactoren, zoals duidelijkheid rondom de stikstofproblematiek en netcongestie. Ook blijft de gemeente zich inzetten voor het verkrijgen van subsidies om woningbouwprojecten mogelijk te maken.
- Met het vaststellen van de herijkte Woondeal is samen met alle Overijsselse gemeenten en de provincie besloten om de woningbouwambitie in Twente op te schroeven. In plaats van de eerder geplande 14.100 woningen, is de ambitie verhoogd naar 19.100 woningen.

Tegelijkertijd wordt gewerkt aan het opstellen van het Omgevingsprogramma Volkshuisvesting. Dit programma zal op termijn de huidige Woonvisie en Woonagenda vervangen en vormt een essentieel instrument voor de uitvoering van de aankomende wet Versterking regie volkshuisvesting, die naar verwachting in 2026 in werking treedt.

De gemeente slaagt er dit jaar in om voldoende statushouders te huisvesten en voldoet daarmee aan de wettelijke plicht. Dit vormde eerdere jaren een knelpunt.

Eerder dit jaar tekenden Welbions en gemeente Hengelo een intentieovereenkomst voor de aankoop van wooncomplex 't Swafer met 417 sociale huurwoningen. Door de samenwerking kan worden ingezet op de verbetering van de woonkwaliteit, de leefbaarheid en verduurzaming van het wooncomplex en de omliggende buurt.

Bestuur en ondersteuning

De terugval van het gemeentefonds en de taakstellingen op jeugd is door het Rijk vanaf 2026 gedeeltelijk doorgeschoven naar 2028 (en verder). Het Rijk compenseert slechts 1/6 deel van de terugval van het gemeentefonds vanaf 2026 aan gemeenten. Een aantal adviezen van de Deskundigencommissie Hervormingsagenda (HVA) Jeugd (van Ark) is door het Rijk overgenomen in de Voorjaarsnota 2025. Zie de bovenstaande toelichting op het *Sociaal domein* of het volgende onderdeel *Financiële grote autonome ontwikkelingen 2025-2029*.

Door de demissionaire status van het kabinet kunnen we op dit moment moeilijk inschatten welke gevolgen dit heeft op de gemeentefondsuitkering. Het blijft de vraag in hoeverre de taken en ambities van gemeenten in balans worden gebracht met (gemeentefonds)middelen door het Rijk.

Tevens weten we niet of de demissionaire status van het kabinet van invloed is (op de herijking van) het gemeentefonds met ingang van 2027. Dit mede naar aanleiding van nu nog lopende vervolgonderzoeken.

Financiële grote autonome ontwikkelingen 2025-2029

Jeugd en Wmo

Het advies van de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd (commissie van Ark), genaamd "Groeipijn" is in januari 2025 verschenen. Een aantal adviezen hieruit is door het Rijk overgenomen in de Voorjaarsnota 2025. Op hoofdlijnen gaat het om een structurele compensatie van (de helft van) het landelijke tekort op jeugdzorg in 2024 (als gevolg van volume-ontwikkelingen), het verzachten van het groeipad van de maatregelen Hervormingsagenda Jeugd (van 2026 naar 2028) en aanvullende taakstellende maatregelen door het Rijk vanaf 2028. Er vindt vooralsnog geen incidentele vergoeding door het Rijk plaats over de landelijke tekorten in de jaren 2023 en 2024. De structurele compensatie van bijna € 2,3 miljoen vanaf 2025 voor Hengelo zetten we in om de volumeontwikkelingen voor de jeugd(kosten) gedeeltelijk te kunnen dekken.

Daarnaast is het Rijk voor zowel Wmo als Jeugd bezig met het onderzoeken van een nieuw bekostigingsmodel, waarbij de indexatie van de bekostiging en de verdeling van de financiële risico's tussen Rijk en gemeenten moeten gaan aansluiten bij de bestuurlijke afspraken daarover tussen Rijk en VNG. De contouren hiervan krijgen eind dit jaar vorm. Definitieve besluitvorming vindt plaats in de Voorjaarsnota 2026 van het Rijk.

Ook komt de commissie van Ark in het 1e kwartaal van 2027 met een nieuw advies over de voortgang van de HVA en de mogelijke stelselwijziging in de jeugdzorg met ingang van 2029. Daarbij zal de commissie o.a. kijken naar de uitgavenontwikkeling bij de jeugdzorg uit het verleden (2025 en 2026) en naar de verwachte ontwikkeling in de toekomst (vanaf 2027). Ook zal de commissie adviseren over hoe om te gaan met afwijkingen van de werkelijkheid met het financiële kader. Het Rijk zal de uitkomsten van de commissie-Van Ark II meewegen met bij de Voorjaarsnota 2027 van het Rijk.

Het Rijk compenseert structureel circa € 0,4 miljard van de landelijke terugval van € 2,4 miljard in het gemeentefonds vanaf 2026 (globaal 1/6 deel van de terugval). Voor Hengelo gaat het om circa € 2,2 miljoen jaarlijks. Benoemenswaardig is dat nu de 'demping tekort terugval gemeentefonds' wordt gekoppeld aan *Jeugd*, terwijl dat in de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk nog niet zo expliciet was beschreven. Door deze koppeling lijkt het nu dat het Rijk wil impliceren dat we voldoende middelen voor jeugd (als medebewindstaak) als gemeenten ontvangen, als compensatie voor ongeveer de andere helft van het tekort op jeugd op basis van het jaar 2024. Echter worden na 2024 veel hogere volumeontwikkelingen verwacht voor jeugd.

Grote financiële afwijkingen

Hieronder een overzicht van de grote financiële afwijkingen (netto > € 500.000) in deze Zomernota.

De jaarschijf 2025 betreft het onderdeel dat voorheen in de 1e Beleidsrapportage financieel werd bijgesteld.

Het tweede deel (periode 2026-2029) behelst het oorspronkelijke deel dat voorheen in een Kadernota werd gerapporteerd. Zo is in een oogopslag te zien waar de financieel grote autonome ontwikkelingen in deze Zomernota hebben plaatsgevonden. Daarna volgt een korte toelichting op deze onderdelen.

Nummer	Omschrijving ¹	2025	2026	2027	2028	2029
	Saldo na 1e wijziging Beleidsbegroting 2025-2028:	649	-382	-1.305	-1.185	-1.185
25-FP-4.1	Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs	40	152	584	932	-469
25-FP-6.1	Transformatieplan sociaal domein	-262	-1.283	-4	-4	-4
25-FP-6.2	Bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidie	-550	-550	-550	-550	-550
25-FP-6.5	Prognoses en Ontwikkelingen Wmo	1.112	951	835	720	598
25-FP-6.9	Beschermd wonen	1.606	864	864	864	565
25-FP-9.1	Gemeentefonds jaarschijf 2029 versus 2028	-	-	-	-	1.319
25-FP-9.2	Voorjaarsnota 2025 Rijk en de verwachte loon- prijs- en volumeontwikkelingen	1.054	2.523	1.032	-1.693	-1.249
25-FP-9.3	Meicirculaire 2025 gemeentefonds	-565	-303	394	216	393
25-FP-9.7	Bedrijfsvoering I&IT	620	539	339	b.n.	b.n.
25-FP-9.12	OZB opbrengsten	780	215	315	355	555
25-FP-9.14	Kapitaallasten	1.710	1.085	673	727	559
25-FP-9.18	Meerjarig onderhoud gemeentelijk vastgoed	-681	-400	-546	-404	-401
25-FP-9.24	Analyses budgetten (n.a.v. Jaarstukken)	-	855	855	855	855
Overige		716	-474	-1.039	386	-237
	Totaal in deze Zomernota	6.229	3.792	2.447	1.219	749

1 - = nadeel; bedragen * € 1.000

25-FP-4.1: Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs

Er heeft actualisatie van de kapitaallasten plaatsgevonden, waardoor dit leidt tot voordelen in de eerste begrotingsjaren. De jaarschijf 2029 is toegevoegd in deze Zomernota, omdat de kapitaallasten een opgaande lijn kennen, leidt dit tot nadeel in 2029. Daarnaast is een incidenteel voorbereidingsbudget beschikbaar, die gedekt wordt uit de reserve onderwijshuisvesting. Tevens zijn middelen geraamd voor de aanpassingen in onderwijshuisvesting aan de M.A. De Ruyterstraat en de Rank.

25-FP-6.1: Transformatieplan sociaal domein

Om het transformatie-effect in de opdracht voor de inrichting van de lokale basisondersteuning van Wijkkracht te bereiken zijn extra middelen nodig in 2026 naast de middelen die al waren overgeheveld in de 2e Beleidsrapportage 2024. De nu benodigde middelen vallen binnen de bandbreedte (0-€ 2 miljoen) van de opdrachtsom voor de basisondersteuning. We hadden vorig jaar in de Zomernota al aangegeven, dat we mogelijk later in de tijd deze middelen nodig zijn.

Verder leiden de ingezette activiteiten (topprioriteit Jeugd) tot invulling van het besparingspotentieel en het voorkomen van een verdere kostenstijging. Tevens wordt ingezet op de ondersteuningsstructuur op zorgintensieve scholen in Hengelo en worden de onderwijszorgklassen met 1 schooljaar verlengd. Ook wordt voor jongeren een app ontwikkeld, waarmee een jongere in Hengelo een eigen toekomstplan kan maken.

25-FP-6.2 Bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidie

De ontwikkeling van het aantal bijstandsuitkeringen en het lager bijgesteld rijksbudget (het zogenaamde BUIG budget) leiden tot nadeliger effect op het begrotingssaldo. In de Beleidsbegroting 2025-2028 hadden we rekening gehouden met een structureel voordeel van € 550.000 in het saldo. Door maximaal te blijven inzetten op het instrument loonkostensubsidie, ook vanuit het project 'werk eerst', kunnen we de oplopende bijstandsontwikkeling matigen. Hierdoor komen we voor de bijstand uit op de nullijn (d.w.z. het resultaat van de uitgaven en inkomsten is 0) in deze Zomernota.

25-FP-6.5 Prognoses en Ontwikkelingen Wmo

Wij verwachten op basis van de geactualiseerde meerjarenprognoses dat binnen de Wmo in 2025 en verder minder wordt uitgegeven voor huishoudelijke ondersteuning en vervoerskosten.

25-FP-6.9 Beschermd wonen

Op basis van de afgelopen jaren was er een positief resultaat op beschermd wonen als gevolg van de wachtlijst en te weinig beschikbare plekken. Dit leidde jaarlijks tot teruggaven van de gemeente Enschede.

Voor 2025 is nu het volledige voordeel op beschermd wonen geraamd in de begroting. Voor de jaren 2026 en verder nemen we jaarlijks 75% van de verwachte gemiddelde teruggave van Enschede op. Hierbij houden we rekening met een tweetal ontwikkelingen, namelijk de aanpak van de wachtlijsten door het realiseren van extra plekken en het niet toekennen van de volume-indexatie op de integratie-uitkering Beschermd wonen door het Rijk voor de jaren 2024 en 2025. Een deel van de verwachte inkomsten beschermd wonen wordt ingezet voor:

- Een ontwikkelopdracht (in de opdracht basisondersteuning) aan onze aanbieder op het onderdeel gemengd en geclusterd wonen.
- Het investeren in de doelgroep om instroom in (beschermd) wonen te voorkomen en uitstroom te bevorderen.

De actualisatie van de *gemeentefonds*uitkeringen leidt tot de volgende financiële effecten:

1. *25-FP-9.1:* in deze Zomernota is de (nieuwe) jaarschijf 2029 toegevoegd. Het verschil wordt met name veroorzaakt door de ontwikkeling van het accres, de taakmutaties, de landelijke - en gemeentelijke hoeveelheidsverschillen voor diverse maatstaven in het gemeentefonds.
2. *25-FP-9.2:* Op basis van de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk is er in eerste instantie een globale indicatie gemaakt van de financiële effecten. In deze Voorjaarsnota waren ook middelen opgenomen ter compensatie voor loon-, prijs- en volumeontwikkelingen.
Tevens zijn de verwachte loon-, prijs- en volume-ontwikkelingen voor de gemeente doorberekend op basis van de begrotingsuitgangspunten (zie bijlage 10.1). Hierbij is ook rekening gehouden met eerder afgezonderde stelposten voor deze ontwikkelingen in onze begroting, die we nu vrij laten vallen. Dit leidt tot jaarlijkse voordelen in de jaren 2025 tot en met 2027 en tot jaarlijkse nadelen in de jaren 2028 en 2029. Dit laatste heeft met name te maken met taakstellingen die het Rijk heeft ingeboekt op jeugd vanaf 2028. In het totaal financieel perspectief 2025-2029 (zie hieronder) wordt dit toegelicht hoe wij daar invulling

aan geven. Hierbij wordt ook het provinciaal financieel toezichtkader en het begrotingsadvies van de VNG betrokken.

3. *24-FP-9.3: Grote verschillen op basis van de meicirculaire 2025 (zie bijlage 10.3.2) van het gemeentefonds t.o.v. de Voorjaarnota 2025 van het Rijk (zie bijlage 10.3.1) en de decembercirculaire 2024 zijn met name de aanpassing van de landelijke en gemeentelijke hoeveelheidsverschillen bij diverse verdeelmaatstaven in het gemeentefonds.*

Opvallend is dat de aanpassing van de landelijke aantallen in de verdeelmaatstaven een erg groot positief effect heeft op (de uitkeringsfactor in) het gemeentefonds, oplopend tot € 2,9 miljoen in 2029. In vergelijking met voorgaande circulaire geeft dit een zeer positief beeld in de gemeentefondsuitkering voor de komende jaren. De afgelopen 2 jaren pakte de landelijke ontwikkeling in aantallen per circulaire tussen de € 0,9 miljoen voordelig of nadelig uit. Uit de onderliggende stukken blijkt dat de actualisatie voor 2025 en verder door het Rijk dit jaar achterloopt bij de actualisatie voor 2024 vorig jaar (juni 2024). Hierdoor verwachten we bij nieuwe circulaire van het gemeentefonds behoorlijke neerwaartse bijstellingen van de uitkeringsfactor, door het hanteren van hogere geactualiseerde aantallen in de verdeelmaatstaven door het Rijk. Dit houdt dan structureel een lagere gemeentefondsuitkering in.

Om te anticiperen op de toekomstige neerwaartse bijstellingen van het gemeentefonds hebben we rekening gehouden met structurele stelpost van € 1 miljoen negatief vanaf 2025. We verwachten door de opwaartse aanpassing van de landelijke aantallen, dat we minder gemeentefondsmiddelen gaan ontvangen. Dit werd ook bevestigd in een landelijk webinar over het gemeentefonds. Er werd geadviseerd om hiervoor een stelpost op te nemen. Wij komen op deze landelijke ontwikkeling in aantallen terug in de raadsbrieven over de volgende gemeentefondscirculaire(s).

25-FP-9.7 Bedrijfsvoering I & IT

Van oudsher bieden leveranciers software aan om te installeren op eigen servers. De laatste jaren vindt er een verschuiving plaats naar het afnemen van software uit de cloud: VerSaaSing. De organisatie is al geruime tijd met de voorbereidingen bezig. De gefaseerde omzetting naar VerSaaSing leidt tot een voordeel op kapitaallasten en een uitzetting van exploitatielasten voor de verdere VerSaaSing. De dekking van de VerSaaSing vindt plaats door de 'bespaarde' kapitaallasten.

25-FP-9.12 OZB-opbrengsten

De OZB is aangepast voor de ontwikkeling van de inflatie (4%; is onderdeel van 25-FP-9.2) en areaaluitbreiding (meer objecten: woningen en niet-woningen).

Voorheen was in de begroting rekening gehouden met 400-450 woningen per jaar, maar we verwachten nu jaarlijks 500 tot 650 woningen te kunnen realiseren.

De areaaltoename van niet-woningen heeft een structureel effect op de OZB-opbrengst. Voor 2025 is de hogere opbrengst het gevolg van de (herziene) toenames in WOZ waarden van niet-woningen door het GBT, nadat het OZB-tarief van niet-woningen was bepaald en verwerkt in de begroting 2025. Dit laatste effect wordt uitgedrukt in een lager procentueel tarief in 2026.

24-FP-9.14 Kapitaallasten

De geraamde kapitaallasten in de begroting bestaan uit afschrijvingen en rente op diverse taakvelden.

Er is in de aanloop naar de Zomernota kritisch gekeken naar de (realisering van) investeringsprojecten op planning, haalbaarheid en wenselijkheid. Hierdoor is de gereedkoming van diverse investeringsprojecten in de tijd opgeschoven, waardoor de afschrijvingslasten van diverse projecten later starten dan eerder was voorzien. Dit zorgt voor aflopende incidentele voordelen op de kapitaallasten. De grootste afwijkingen komen door vertraging van diverse investeringen in o.a. wegen, openbare verlichting, verkeersregelininstallaties en groen. Deze vertragingen zijn opgelopen door het ontbreken van capaciteit en de wens om projecten integraal op te pakken.

Door de lage omslagrente van 0,1% zien we op dit moment geen noemenswaardige afwijkingen in de rente.

25-FP-9.18 Meerjarig onderhoud gemeentelijk vastgoed

Om goed te kunnen blijven sturen op het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen wordt er eens per 4 jaar een herinspectie uitgevoerd door een extern adviesbureau. De systematiek die wordt toegepast bij de herinspectie is op basis van de NEN 2767 (Nederlandse norm voor het inspecteren en beoordelen van de technische staat van gebouwen, installaties en infrastructuur). Op deze wijze krijgen we goed inzicht in het te verwachten groot onderhoud en regulier onderhoud dat is vertaald naar meerjarenonderhoudsplannen (MJOP). Op basis van deze nieuwe MJOP's is gebleken dat de onderhoudsbudgetten niet toereikend zijn om het vastgestelde onderhoudsniveau 3 te handhaven. Tevens zijn incidentele onderhoudsbudgetten nodig voor 2025 en 2027, die met name worden veroorzaakt door inspecties die in dat jaar gaan plaatsvinden.

25-FP-9.24 Analyses budgetten (n.a.v. Jaarstukken)

Op basis van de Beleidsbegrotingen en Jaarstukken is er vanaf het jaar 2022 gekeken waar er nog structurele ruimte in de huidige budgetten aanwezig is. Deze structurele budgetten (het zogenaamde 'laag hangend fruit') zijn met ingang van 2026 afgeraamd, zonder afbreuk te doen aan het eerder vastgesteld bestaand beleid.

Een uitgebreide toelichting op de onderwerpen hierboven treft u aan in hoofdstuk 5 Beleidsprogramma's.

Totaal financieel perspectief 2025-2029

Het totaal financieel perspectief in deze Zomernota ziet er als volgt uit:

Financieel totaaloverzicht Zomernota 2025-2029 ¹	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal verwacht saldo bestaand beleid 2025-2029 (inclusief meicirculaire 2025 gemeentefonds)	6.229	3.792	2.447	1.219	749
Collegevoorstel nieuw beleid		-4.512	-854	-913	-1.005
Totaal financieel perspectief inclusief nieuw beleid	6.229	-720	1.593	306	-256
Toevoeging/onttrekking aan de algemene reserve	-6.229	720			81
Totaal perspectief Zomernota 2025-2029	0	0	1.593	306	-175

1 - = nadeel; bedragen * € 1.000

De terugval in het verwachte saldo bestaand beleid vanaf 2028 is het gevolg van nieuwe taakstellingen die het Rijk heeft opgevoerd in de Voorjaarsnota 2025 en die definitief zijn verwerkt in de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds. Hierbij gaat het om de volgende taakstellingen:

a. Eigen bijdrage Jeugdzorg.

Het Rijk is voornemens om een *eigen bijdrage Jeugdzorg* in te voeren per 1 januari 2028. Wij stellen voor om hiervoor een taakstelling in onze begroting op te nemen. Realisatie van deze taakstelling is afhankelijk wetgeving, die vanuit het Rijk moet plaatsvinden. Voor Hengelo zal dit volgens het Rijk, afhankelijk van wetgeving, circa € 1,31 miljoen opleveren op basis van de doorrekening van de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds. Het opnemen van deze taakstelling is toegestaan in het kader van het provinciaal toezicht en is conform het begrotingsadvies van de VNG.

b. Sturen op trajectduur jeugdzorg

Het Rijk en de gemeenten gaan met de sector afspraken maken over hoe er beter gestuurd kan worden op de trajectduur in de jeugdzorg. Dit zal voor Hengelo nog een extra besparing van circa € 0,34 miljoen moeten opleveren. Wij stellen voor om hiervoor een taakstelling op te nemen in onze begroting. Waarbij het belangrijk is om aan te geven dat wij binnen de opgave Jeugd nu al inzetten op sturing van de trajectduur. Het opnemen van deze taakstelling is toegestaan in het kader van het provinciaal toezicht en is conform het begrotingsadvies van de VNG.

c. Indexeren opbrengst Hervormingsagenda

Het Rijk heeft de besparingsopgave van de Hervormingsagenda Jeugd in prijs- en volumepeil 2019 ingeboekt. Door het Rijk is in de Voorjaarsnota 2025 een hogere besparingsopgave vanaf 2028 verondersteld, omdat de prijzen en volumes sinds 2019 zijn gestegen.

Voor Hengelo gaat het om een extra structurele taakstelling van circa € 2,55 miljoen vanaf 2028 boven op het transformatieplan sociaal domein. We stellen echter voor om dit *niet* als taakstelling in onze gemeentebegroting op te nemen. Wij zijn al enkele jaren bezig met het sturen op de uitgaven jeugd, waarbij we nu de eerste positieve (financiële) resultaten zien. We zien ook dat ondanks deze inspanningen, de uitgaven binnen de jeugdzorg blijven stijgen. Enerzijds door stijgende prijzen, maar zeker ook door toenemende zorgintensiteit. Dit is een landelijk beeld, dat ook zeker van toepassing is voor de gemeente Hengelo. Het grootste gedeelte van de jeugdzorg kopen wij (deels verplicht) regionaal in. De huidige inkoopperiode loopt in ieder geval tot en met 2028 (met opties voor verlenging). Wij achten het *niet* reëel om binnen de huidige inkoop, met het oog op de volumeontwikkelingen waar we vanuit het transformatieplan al op sturen, deze aanvullende taakstelling van € 2,55 miljoen te kunnen realiseren. Daarom stellen we uit lokale overwegingen voor om deze taakstelling *niet* in de begroting op te nemen.

Dit staat nog los van het feit dat in het kader van provinciaal toezicht het niet is toegestaan om voor dit onderdeel een taakstelling in de begroting op te nemen. Echter de VNG adviseert in haar begrotingsadvies om voor dit onderdeel een taakstelling op te nemen, waarna de provincie dit weer wegstreept in het kader van het financieel toezicht.

¹ Echter de VNG adviseert in haar begrotingsadvies om hiervoor wel een taakstelling op te nemen, zodat dit leidt tot een voordelig effect op het begrotingssaldo vanaf 2028. Voor de bepaling van het structureel begrotingssaldo zal de provincie dan alsnog deze opgenomen taakstellingen in 2028 en 2029 wegstrepen, waardoor het begrotingssaldo negatiever wordt. Onder de streep wordt dan hetzelfde saldo gepresenteerd als in bovenstaand overzicht door de provincie.

Groei-pad maatregelen Hervormingsagenda jeugd

De realisatie van de Hervormingsagenda jeugd is met 2 jaar uitgesteld door het Rijk. Om de stelselwijziging in de jeugd met ingang van 2029 te realiseren is er door het Rijk een groei-pad voor de jaren 2026 en 2027 voorgesteld om maatregelen te treffen. Dit betekent dat er voor 2026 en 2027 incidenteel extra middelen richting gemeenten komen. Voor Hengelo gaat het om bijna € 2,7 miljoen in 2026 en ruim € 2,4 miljoen in 2027. Wij stellen voor om deze incidentele middelen beschikbaar te houden om in het sociaal domein in te zetten voor onder andere de prioritaire opgave jeugd.

TOEVOEGING/ONTTREKKING ALGEMENE RESERVE

Wij stellen u voor:

- Het positieve begrotingssaldo voor het jaar 2025 te storten in de algemene reserve.
- De negatieve saldi voor 2026 en 2029 te onttrekken uit de algemene reserve (incidentele bate). Dit als (gedeeltelijke) dekking van de incidentele lasten voor deze jaren.

Hiermee verwachten we zo goed als een structureel sluitende begroting te kunnen presenteren in het najaar. Alleen het laatste jaar (2029) geeft nu nog een klein nadeel in relatie tot het begrotingstotaal. Na deze Zomernota volgt de detailuitwerking van de Beleidsbegroting 2026-2029.

Risico's en weerstandsvermogen

De risico's zijn beschreven in hoofdstuk 5, op het eind van elk beleidsprogramma.

Opvallend is dat het Rijk een korting op de meeste specifieke uitkeringen (SPUKS) wil doorvoeren van 10%, met of zonder omzetting van de SPUK naar het gemeentefonds. Hiermee loopt de gemeente nog wel de nodige risico's. Het Rijk motiveert de korting van 10% op de SPUKS voornamelijk met het argument vermindering van takenpakket voor gemeenten of doelmatige uitvoering, terwijl gemeenten in werkelijkheid geen of nauwelijks vermindering van administratieve en controlelasten ervaren in de uitvoering. Om de 10% korting tegen te gaan zijn we als college mede-indiener van de motie 'Stop de verkapte bezuiniging op SPUKS' voor de Algemene Ledenvergadering van de VNG op 18 juni jl.

Het weerstandsvermogen geeft o.a. inzicht in de gezondheid van de financiële positie van de gemeente. Om vast te stellen dat wij voldoende in staat zijn risico's op te vangen, maken we een inschatting van het zogenaamde benodigde weerstandsvermogen. De verwachte beschikbare weerstandcapaciteit in deze Zomernota is eind 2026 ruim € 68,1 miljoen. De verwachte benodigde weerstandscapaciteit is afgerond € 26 miljoen. De weerstandsratio die hieruit volgt is dan 2,6 en is daarmee uitstekend.

Woonlasten

De ontwikkeling van de woonlasten (OZB, afvalstoffen- en rioolheffing) geeft het volgende beeld voor de lokale belastingdruk. De belastingdruk voor een eigenaar van een woning neemt in 2026 t.o.v. 2025 toe met 5% en voor een huurder van een woning met 5,7%.

De gemiddelde stijging van de OZB voor een eigenaar van een woning is 4% in 2026 ten opzichte van 2025. Dit is conform, zoals gebruikelijk op basis van de begrotingsuitgangspunten, de verwachte algemene prijsindex/inflatie. Op basis van het Programma Water en Riolerings 2023-2027 wordt het tarief voor rioolheffing eerst met 1% verhoogd door de noodzakelijke intensivering van activiteiten in waterbeheer en riolerings. Voor 2026 geldt ook de verhoging met de algemene prijsindex van 4%. Dit leidt tot een totale verhoging van de rioolheffing met 5% in 2026 ten opzichte van 2025.

De afvalkosten stijgen door prijsindexaties en extra kosten voor o.a. de verzameldiensten. Daarnaast zijn de verwachte overige opbrengsten van afvalstromen op de afvalbegroting aangepast. Tevens is rekening gehouden met een toename van het aantal belastingplichtigen. Dit heeft per saldo invloed op het vaste tarief en de variabele tarieven voor de afvalstoffenheffing. Het vaste tarief stijgt met € 12,72 in 2026. De variabele tarieven worden geïndexeerd met 10% (met uitzondering van GFT). Bij de indexatie van de variabele tarieven is voor proportionaliteit gekeken naar het tarief bij andere gemeenten. Voor een nadere toelichting over de heffingstarieven verwijzen wij naar paragraaf 5.7.2 (25-FP-7.2) en hoofdstuk 8.1 Woonlastenontwikkeling. Hierin worden ook de ontwikkelingen beschreven die nog op ons afkomen inzake afval(beleid), ook vanwege nog komende besluitvorming door de raad in oktober 2025.

Financieel gezonde en solide basis

We zijn deze raads-/collegeperiode gestart met een financieel gezonde en solide basis als stevig fundament, als mooie 'nalatenschap' van de vorige gemeenteraden/colleges van Hengelo. De afgelopen jaren hebben we verder kunnen investeren in de samenleving en de koers die we daarbij voor ogen hadden. Dit ondanks de vermindering van rijksmiddelen voor taken, die we als gemeente moeten uitvoeren. Dit vraagt steeds om balanceren tussen enerzijds koers en ambitie en anderzijds verantwoord omgaan met ons huishoudboekje. Dit heeft het mogelijk gemaakt dat we u een structureel sluitende meerjarenraming in deze Zomernota kunnen aanbieden. Om tegenvallers in de toekomst op te vangen is het weerstandsvermogen nu nog uitstekend. Dit als startpunt voor de nieuwe gemeenteraad en nieuw college in het begrotingsjaar 2026.

We blijven ook de komende periode stevig lobbyen bij het Rijk, samen met andere gemeenten en verenigd in de VNG en de G40, over de taken die we uitvoeren en de middelen die daarbij horen. Hopelijk ziet een nieuw kabinet ons meer als eerste overheid, dichtbij inwoners en ondernemers, met voldoende rijksmiddelen om daarmee de bijbehorende taken te kunnen uitvoeren.

Begrotingsuitgangspunten

In de Zomernota presenteren we ieder jaar de begrotingsuitgangspunten. Het gaat hierbij om de grondslagen voor de ramingen bestaand beleid, zoals de loon- en prijscompensaties, de inflatiecorrectie voor subsidies, huren, belastingen, heffingen en tarieven, de (omslag)rente en autonome ontwikkelingen. Voor de Beleidsbegroting 2026-2029 worden de uitgangspunten gehanteerd, zoals die in bijlage 10.1 zijn vermeld.

Raadsadvies en -besluit

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	AFDELING	PORT. HOUDER
3914115	Peper, Marianne	FAC-FIN	Hanneke Steen-Klok
ONDERWERP			
3914115 - Zomernota 2025-2029			

BESLUIT

De gemeenteraad besluit:

1. In te stemmen met de Zomernota en specifiek met de volgende beslispunten:
2. In te stemmen met de volgende aanpassingen in de subsidieplafonds voor 2025:
 - a. Het subsidieplafond voor de subsidie Voorschool Hengelo te verhogen met € 400.000 tot € 2.400.000.
 - b. Het subsidieplafond voor de subsidie aan SWWK te verlagen met € 92.872 tot € 14.178.
 - c. Het subsidieplafond voor de subsidie 'Sport - Openbare ruimte inrichten en kleine evenementen' te verlagen met € 13.818 tot € 5.889.
 - d. Het subsidieplafond voor de subsidie aan Oyfo te verhogen met € 237.000 tot € 2.479.594.
3. In te stemmen met de mutaties in de reserves voor de jaren 2025-2029, zoals vermeld in het 'Overzicht reservemutaties 2025-2029' onder het item 'VERVOLG';
4. In te stemmen met de mutaties in de (investerings)kredieten voor de jaren 2025-2029, zoals vermeld in het 'Overzicht mutaties in (investerings)kredieten 2025-2029 onder het item 'VERVOLG';
5. In te stemmen met de (bijgevoegde) 2^e verzamelwijziging 2025 over de Zomernota;
6. Het financieel perspectief 2026-2029 voor kennisgeving aan te nemen en voor de jaren 2026 tot met 2029 dit als uitgangspunt te hanteren voor de Beleidsbegroting 2026-2029;
7. In te stemmen met het collegevoorstel voor nieuw beleid;
8. In te stemmen met de lokale woonlastenontwikkeling;
9. In te stemmen met de begrotingsuitgangspunten;
10. De lobby naar de VNG en het Rijk voort te zetten om voldoende financiële rijksmiddelen te ontvangen voor zowel de bestaande dan wel nieuwe taken die we als gemeente moeten uitvoeren.

INLEIDING

Jaarlijks wordt in het voorjaar door het college de Zomernota ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad op basis van artikel 2 Financiële Verordening. De behandeling van de Zomernota is het jaarlijkse integrale afwegingsmoment van de gemeenteraad.

De belangrijke elementen in de Zomernota zijn de beleidsmatige en financiële ontwikkelingen ten opzichte van de eerdere vastgestelde Beleidsbegroting 2025-2028, voorstellen voor nieuw beleid voor de komende 4 jaren en de verwachte ontwikkeling van de lokale woonlasten in 2026. Tevens wordt ingegaan op de begrotingsuitgangspunten (o.a. indexeringspercentages).

In hoofdstuk 2. Samenvatting is met name ingegaan op de hoofdlijnen van de bovenstaande beslispunten. In hoofdstuk 4 is het afwegingskader beschreven. Vanaf hoofdstuk 5 leest u detailinformatie.

ARGUMENTEN

1.1/2.1/4.1/5.1/7.1//8.1/9.1

De gemeenteraad is het kaderstellende orgaan

De gemeenteraad bepaalt als hoogste orgaan in de gemeente de inhoudelijke en financiële kaders. Het college van B en W zorgt er voor dat de Zomernota beleidsmatig en financieel wordt vertaald in de nog op te stellen Beleidsbegroting 2026-2029.

3.1/4.1/5.1/7.1/8.1/9.1

De gemeenteraad is het bevoegd orgaan voor de aanpassing van budgetten

Het budgetrecht ligt bij de gemeenteraad. Het is onlosmakelijk aan het budgetrecht van de gemeenteraad verbonden dat er middelen aan de reserves kunnen worden toegevoegd of onttrokken. Dit geldt ook voor mutaties in investeringskredieten.

Tijdens de behandeling van de Zomernota 2023-2027 zijn de volgende 2 moties aangenomen:

- Motie dekking afschaffing hondenbelasting (Zomernota 2023-2027; motie C01-M01):
Bij nieuwe financiële meevallers van structurele aard de mogelijke inzet hiervan voor (al dan niet gedeeltelijke) dekking van de hondenbelasting uitdrukkelijk mee te nemen.
Hiervoor doen we als college in deze Zomernota het voorstel om de hondenbelasting volledig af te schaffen met ingang 2026 (zie 26-NB-9.1). Vorig jaar is bij de vaststelling van de Zomernota 2024-2028 de hondenbelasting al met 25% verlaagd.
- Motie onderwijshuisvesting (Zomernota 2023-2027; motie C01-M09)
Eventuele onderwijsgelden die in de toekomst beschikbaar worden gesteld door de overheid via het gemeentefonds toe te voegen aan de structurele budgetten voor onderwijshuisvesting.
Er zijn na de vaststelling van deze motie geen nieuwe middelen ontvangen voor onderwijshuisvesting in het gemeentefonds.

11.1 *Richting het Rijk wordt een stevige lobby gevoerd om voldoende middelen beschikbaar te stellen voor taken*

Na de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds is er nog steeds sprake van aanzienlijke tekorten voor de taken die gemeenten moeten uitvoeren. De terugval in het gemeentefonds met ingang van 2026 is maar voor een klein deel gedempt door het Rijk. Ook de verkapte bezuiniging (10%) op de specifieke uitkeringen moet van tafel.

Bij de gemeentelijke taken horen ook de bijpassende knaken van het Rijk. We streven naar een goede balans tussen ambities & taken en middelen. Hiervoor blijven we stevig lobbyen bij het Rijk en de VNG.

KANTTEKENINGEN

1.1 *In de toekomst zullen we veel geld nodig hebben om grote maatschappelijke (investerings)opgaven uit te voeren*

Voor de realisering van de koers van de stad werken we toe naar een strategische investeringsagenda met een passende financieringsstrategie en financiële arrangementen. Dit zal ook gepaard gaan met reserveringen voor de lange termijn. Tevens zal naar verwachting het risicoprofiel hierdoor toenemen, waardoor er meer weerstandsvermogen nodig is. Het uitgangspunt blijft een financieel gezonde gemeente met voldoende beschikbaar weerstandsvermogen (m.n. algemene reserve) om tegenvallers op te kunnen vangen (benodigd weerstandsvermogen).

6.1 *We lopen nog (financiële) risico's*

Dit betreffen de gemeentelijke en landelijke ontwikkelingen in de transformatie van het sociaal domein op basis van de taakstellende financiële kaders, het BTW compensatiefonds (benutte ruimte onder het plafond), netcongestie, stikstofproblematiek, de energietransitie, de ontwikkeling van het gemeentefonds en vooral de onzekerheid over de structurele gemeentefinanciën.

We krijgen nog steeds te weinig compensatie door het Rijk voor de taken & ambities die we als gemeenten moeten uitvoeren.

Tevens kunnen we niet inschatten, door de demissionaire status van het kabinet Schoof I en het volgende kabinet, wat we de komende periode kunnen verwachten aan nieuwe/gewijzigde wet- en regelgeving.

VERVOLG

Overzicht reservemutaties 2025-2029

De (onderstaande) toevoegingen aan de reserves komen ten laste van het begrotingssaldo.

De onttrekkingen uit de reserves komen ten gunste van het begrotingssaldo.

Mutaties reserves:	Toevoeging/ Onttrekking	2025	2026	2027	2028	2029	Onderdeel:	Omschrijving:
Reserve aanjaagbudget talentopgave	Onttrekking		1.070.000	1.070.000	860.000		26-NB-8.1	Programmaplan talent
Reserve onderwijshuisvesting	Onttrekking	563.688					25-FP-4.1	Onttrekking voorbereiding De Kiem
Algemene reserve grondexploitatie	Onttrekking	150.000					25-FP-5.1.1	Kansen benutten voor vergroening en klimaatadaptie
Reserve compensatiefonds bomen	Onttrekking	115.000					25-FP-5.6	Planning bomencompensatiefonds
Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten	Onttrekking	-165.000	165.000				25-FP-6.1	Transformatieplan: Investeringsbudget aandeel Wijkkracht Hengelo t.b.v. 2026
Reserve vluchtelingen	Onttrekking	211.877					25-FP-6.3	Ontwikkelingen exploitatieresultaat
Reserve vluchtelingen	Toevoeging		-4.114.401				25-FP-6.3	Ontwikkelingen exploitatieresultaat aan reserve
Reserve vluchtelingen	Onttrekking	490.720	1.316.718	1.316.718	1.316.718	1.169.127	25-FP-6.3	Onttrekking reserve t.b.v. beleidsagenda
Reserve vluchtelingen	Onttrekking		2.987.500				25-FP-6.3	Onttrekking voor verbouwing Hazenweg voor storting in reserve dekking kapitaallasten
Reserve dekking kapitaallasten	Toevoeging		-2.987.500				25-FP-6.3	Storting in reserve dekking kapitaallasten Hazenweg
Reserve dekking kapitaallasten	Onttrekking			298.750	298.750	298.750	25-FP-6.3	Hazenweg
Reserve TOZO	Onttrekking	-747.321	-637.082	-655.537	-301.009		25-FP-6.4	Tozo terugboeking
Reserve TOZO	Onttrekking	710.774	332.351	379.729	379.729		25-FP-6.4	Tozo
Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten	Onttrekking	125.092	291.274	210.597	66.182		25-FP-8.3	Omgevingswet
Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten	Toevoeging	-271.000					25-FP-8.3	Omgevingswet (verwacht in meicirculaire 2025)
Reserve aanjaagbudget talentopgave	Onttrekking	-375.000					25-FP-8.4	Talentopgave KMS - communityaanjager en stimuleringsbudget
Reserve aanjaagbudget talentopgave	Onttrekking	35.000	70.000	70.000			25-FP-8.4	Communityaanjager KMS
Reserve aanjaagbudget talentopgave	Onttrekking	75.000	75.000	50.000			25-FP-8.4	KMS stimuleringsbudget
Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten	Onttrekking	12.000	6.000				25-FP-8.6	Landelijk gebied
Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten	Toevoeging	-24.935					25-FP-9.3	Omgevingswet (hoger bedrag in meicirculaire 2025)
Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten	Toevoeging	-100.000					25-FP-9.6	Overheveling middelen motiemarkt 2025
Reserve dekking kapitaallasten	Onttrekking	-254.020					25-FP-9.14	Kapitaallasten
Reserve Vastgoedbedrijf	Onttrekking	100.000					25-FP-9.15	Inhuur vastgoedbedrijf
Reserve Vastgoedbedrijf	Onttrekking	55.000					25-FP-9.15	Sloopkosten pand Tweekelerweg 249
Reserve organisatieontwikkeling	Onttrekking	67.642					25-FP-9.16	Hengeloos Werken
Reserve onderhoudswerkzaamheden schouwburg	Toevoeging	-156.667	-156.667	-156.667	-156.667	-156.667	25-FP-9.18	Theatertechniek
Reserve vluchtelingen	Onttrekking		40.000	40.000	40.000	40.000	25-FP-9.20	Bijdrage reserve vluchtelingen beheer vastgoed
Algemene reserve	Toevoeging	-6.229.378						Paragraaf 6.4; toevoeging saldo 2025 aan algemene reserve
Algemene reserve	Onttrekking		720.000			81.000		Paragraaf 6.4; Negatieve saldi voor 2026 en 2029 te onttrekken uit de algemene reserve

Overzicht mutaties in (investerings)kredieten 2025-2029

Bij nieuwe of hogere kredietbedragen wordt een minteken voor het krediet gezet in onderstaand overzicht.

Bij het verlagen van kredietbedragen of bijdragen van derden (bijv. provincie) staat er niets voor.

Investeringskrediet		2025	2026	2027	2028	2029	Onderdeel:	Omschrijving:
Meerjareninvesteringsplan Mobiliteit	Vermeerdering		-900.000	-1.650.000			25-FP-2.6	Mobiliteitsplan
Stelpost investeringen	Vermeerdering	-165.000					25-FP-8.2	Stelpost investeringen vitale binnenstad
Straalzers	Vermeerdering	-24.000					25-FP-1.1	Vervanging
Nieuwe bushaltes	Vermeerdering	-147.920					25-FP-2.4	Nieuwe bushaltes n.a.v. nieuw vervoersplan
Nieuwe bushaltes: subsidie Provincie	Vermindering	110.940					25-FP-2.4	Nieuwe bushaltes n.a.v. nieuw vervoersplan
Opvoer investering stelpost IHP onderwijs	Vermeerdering	-10.000.000					25-FP-4.1	Stelpost IHP Onderwijs was voorheen alleen stelpost voor kapitaallasten geraamd
Investering voormalig Saxion-pand	Vermeerdering	-1.300.000					25-FP-4.1	Verbouwing voormalig Saxionpand M.A. de Ruyterstraat 3
Investering voormalig Saxion-pand t.l.v. IHP	Vermeerdering	1.300.000					25-FP-4.1	Stelpost IHP Onderwijs
Investering de Rank	Vermeerdering	-605.000					25-FP-4.1	Investering de Rank Eiritsplein 100
Investering de Rank t.l.v. IHP	Vermeerdering	605.000					25-FP-4.1	Investering de Rank t.l.v. IHP
Twentebad: Filtersysteem instructiebad	Vermeerdering	-151.051					25-FP-5.3	Filtersysteem instructiebad (2025)
Twentebad: Automatisering zoutelektrolyse	Vermeerdering	-48.395					25-FP-5.3	Zwembadautomatisering instructiebad
Twentebad: Grote regelkast	Vermeerdering	-48.395					25-FP-5.3	Grote regelkast
Kansen benutten voor vergroening en klimaatadaptie	Vermeerdering	-150.000					25-FP-5.11	Vuurdoornplein
Kansen benutten voor vergroening en klimaatadaptie	Vermeerdering	-200.000					25-FP-5.11	Stelpost investeringen
Aanvullende bijdrage verbouwingsbudget Hazenweg	Vermeerdering		-2.987.500				25 FP 6.3	Verbouwing pand Hazenweg
Bedrijfsvoering I&IT	Vermeerdering	3.355.216					25 FP 9.7	Hardware 2025
Bedrijfsvoering I&IT	Vermeerdering			-1.356.456			25 FP 9.7	Hardware 2027
Ombouw t.b.v. Notubiz	Vermeerdering	107.000					25 FP 9.9	Raadinformatiesysteem 2019
Ombouw t.b.v. Notubiz	Vermeerdering	40.000					25 FP 9.9	Laptops raad 2022

Onderdeel 25-FP-2.5 Vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen

De kapitaallasten van de kapitaalgoederen wegen, openbare verlichting, infrastructurele kunstwerken, openbaar groen, bewegwijzering, verkeerregelinstallaties en straatmeubilair zijn als 'stelpost kapitaallasten kapitaalgoederen' geraamd en zijn nog niet als afzonderlijke kredieten geraamd in bovenstaand overzicht. Op basis van de Beheernota Infrastructurele Kapitaalgoederen (BIK) zal in de begroting van volgend jaar een reëler beeld komen, die op dat moment ook in financiële zin gedetailleerd wordt verwerkt.

Communicatie

De Zomernota is digitaal beschikbaar op het financieel portaal van de gemeente Hengelo: <https://financien.hengelo.nl/>. Na vaststelling zal de Zomernota worden aangevuld met de 2^e verzamelwijziging 2025 en de aangenomen amendementen en moties in de gemeenteraad.

Bestuurlijk vervolg

De beleidsmatige en financiële vertaling van deze Zomernota volgt in de (nog op te stellen) Beleidsbegroting 2026-2029.

Vervolgproces Beleidsbegroting 2026-2029

3 oktober 2025	Aanlevering Beleidsbegroting aan gemeenteraad
13 oktober 2025	Technisch beraad
28 oktober 2025	Oordeelsvormende politieke markt
12 november 2025	Raadsvergadering

BIJLAGEN

Bijlage 1 : Zomernota 2025-2029

Bijlage 2 : 2^e verzamelwijziging 2025 Zomernota

RAADSBSLUIT**C01**

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3914115	Peper, Marianne	FAC-FIN	Hanneke Steen-Klok
ONDERWERP			
3914115 - Zomernota 2025-2029			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

1. In te stemmen met de Zomernota en specifiek met de volgende beslispunten:
2. In te stemmen met de volgende aanpassingen in de subsidieplafonds voor 2025:
 - a. Het subsidieplafond voor de subsidie Voorschool Hengelo te verhogen met € 400.000 tot € 2.400.000.
 - b. Het subsidieplafond voor de subsidie aan SWWK te verlagen met € 92.872 tot € 14.178.
 - c. Het subsidieplafond voor de subsidie 'Sport - Openbare ruimte inrichten en kleine evenementen' te verlagen met € 13.818 tot € 5.889.
 - d. Het subsidieplafond voor de subsidie aan Oyfo te verhogen met € 237.000 tot € 2.479.594.
3. In te stemmen met de mutaties in de reserves voor de jaren 2025-2029, zoals vermeld in het 'Overzicht reservemutaties 2025-2029' onder het item 'VERVOLG';
4. In te stemmen met de mutaties in de (investerings)kredieten voor de jaren 2025-2029, zoals vermeld in het 'Overzicht mutaties in (investerings)kredieten 2025-2029 onder het item 'VERVOLG';
5. In te stemmen met de (bijgevoegde) 2e verzamelwijziging 2025 over de Zomernota;
6. Het financieel perspectief 2026-2029 voor kennisgeving aan te nemen en voor de jaren 2026 tot met 2029 dit als uitgangspunt te hanteren voor de Beleidsbegroting 2026-2029;
7. In te stemmen met het collegevoorstel voor nieuw beleid;
8. In te stemmen met de lokale woonlastenontwikkeling;
9. In te stemmen met de begrotingsuitgangspunten;
10. De lobby naar de VNG en het Rijk voort te zetten om voldoende financiële rijksmiddelen te ontvangen voor zowel de bestaande dan wel nieuwe taken die we als gemeente moeten uitvoeren.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

De Zomernota gaat in op de inhoudelijke en financiële ontwikkelingen voor het huidige begrotingsjaar 2025. Tevens worden de inhoudelijke en financiële kaders voor de komende jaren geschetst. Deze kaders worden vervolgens vertaald in de Beleidsbegroting 2026-2029, waarin staat wat de gemeente het komende jaar concreet gaat doen en wat dat mag kosten. Deze Beleidsbegroting wordt begin oktober aan de gemeenteraad aangeboden.

Bij de start van dit college werd een strategische agenda opgesteld om gericht te kunnen investeren. De ruimte om binnen deze strategische agenda, keuzes te maken wordt echter steeds beperkter. Investeren wordt een steeds grotere uitdaging. We blijven koers houden. We hoeven nog geen keuzes te maken die direct ten koste gaan van Hengelose leefbaarheid.

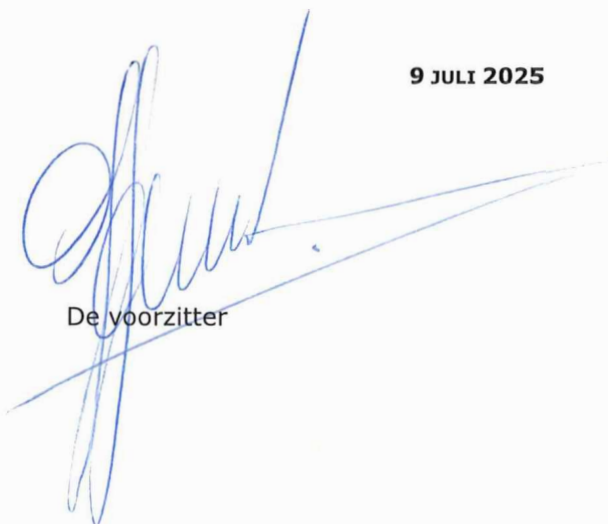
Vorig jaar hebben we bij de Zomernota al de focus gelegd op drie topprioriteiten binnen de strategische opgaven: Talentopgave, Jeugd(zorg) en Energie & Warmte. Nu zijn we echter genooddaakt om ook binnen het bestaande beleid kritischer naar onszelf te kijken. Desondanks kunnen we blijven vasthouden aan onze Koers 2040 om de kwaliteit van leven in onze stad te behouden en waar mogelijk te versterken.

We kunnen ons blijven focussen op onze ambities. Dat komt mede door het solide financieel beleid dat we de afgelopen collegeperiodes hebben gevoerd. Daarin werd al geanticipeerd op toekomstige ontwikkelingen, bijvoorbeeld bij het transformatieplan sociaal domein. En de reserves die zijn opgebouwd waarmee we tegenvallers kunnen opvangen. Door de onzekere financiële zekerheid vanuit het Rijk blijven we stevig in gesprek met het Rijk over de taken die we uitvoeren en de middelen die daarbij horen. Dat doen we samen met andere gemeenten en verenigd in de Vereniging Nederlandse Gemeenten.

Het voorstel van het college aan de gemeenteraad is om de woonlasten (OZB, afvalstoffen- en rioolheffing) ten opzichte van 2025 voor een eigenaar van een woning met 5% en voor een huurder van een woning met 5,7% te verhogen.

De griffier

De voorzitter

4

Afwegingskader

4.1 Strategische agenda

26

Inleiding

4.1 Strategische agenda

Langjarige koers in het kort

Het ontwikkelen van Hengelo is een continu proces en de Hengelose opgave voor 2040 is groot. We willen de kwaliteit van leven voor onze inwoners (brede welvaart/bruto Twents geluk/voorzieningsniveau) op peil houden en verder vergroten. Dat doen we door te focussen op onze twee sterkste kanten: onze aantrekkelijke bruisende gemeente en de groene technologische topregio. Ruimtelijke en sociale ontwikkeling komen samen in een toekomstgerichte aanpak, waarbij de inwoner centraal staat. Samen met onze inwoners, ondernemers en partners houden we de omgeving, de stad, buurtschappen en wijken vitaal en aantrekkelijk, met voorzieningen die passen bij de behoeften en identiteit van de omgeving. Of het nu gaat om mobiliteit, onderwijs, sport, zorg, winkels, horeca of cultuur. Dergelijke voorzieningen zijn onmisbaar. Dat vraagt aandacht voor veranderingen in bestaande wijken. De vergrijzing en ontgroening van onze wijken vraagt om een andere inrichting van onze wijken. In de openbare ruimte, in voorzieningen in aanbod van type woningen. Het betekent dat er voldoende voorzieningen zijn voor alle doelgroepen, ook voor diegenen die nog niet in Hengelo wonen, maar wel nodig zijn om de toekomst van Hengelo zeker te stellen. Daarom werken wij voortdurend onder meer aan de realisatie en revitalisatie van bedrijventerreinen, transformatie van de binnenstad, vele woningbouwprojecten en initiatieven op het gebied van mobiliteit en duurzaamheid. Maar ook aan een sterke gemeenschap en een leefbare en gezonde samenleving.

In verschillende beleidsdocumenten hebben college en raad zich uitgesproken voor een ambitieus programma in de komende jaren voor wat betreft de groei van Hengelo om zo bij te dragen aan het in stand houden en verbeteren van de leefbaarheid van Twente in het algemeen en Hengelo in het bijzonder. Door de veranderende samenstelling van onze bevolking is het namelijk niet meer vanzelfsprekend dat wij onze manier van leven vast kunnen houden bij de huidige bevolkingssamenstelling.

We zien tegelijkertijd dat de ruimte om te investeren in onze samenleving en de koers die we daarbij voor ogen hebben steeds beperkter wordt. Dat vraagt balanceren tussen enerzijds koers en ambitie en anderzijds verantwoord omgaan met ons huishoudboekje. In dat licht hebben we er voor gekozen om in deze Zomernota, net als vorig jaar, op voorhand scherp te prioriteren binnen onze strategische opgaven door kritisch te kijken waar de inzet van middelen op dit moment het grootste positieve en noodzakelijke effect voor het Hengelo van nu en het Hengelo in de toekomst oplevert. Dat maakt dat we ook dit jaar de focus hebben gelegd op drie topprioriteiten binnen de strategische opgaven: Talentopgave, Jeugd(zorg) en Energie & Warmte.

Talentopgave

Door de stijgende levensverwachting en een dalend geboortecijfer neemt het absolute aantal en ook het percentage ouderen in onze regio sterk toe. Vooral de groep inwoners van 80 jaar en ouder groeit snel. Tegelijkertijd vertrekken veel jongeren naar andere regio's. Dit leidt tot een dalende beroepsbevolking. De combinatie van vergrijzing, ontgroening en jongeren die vertrekken, zorgt voor flinke druk op onze samenleving. Het behouden en aantrekken van talent – van vakmensen tot creatieve denkers – is daarom een urgente opgave. Dat we actie moeten ondernemen is duidelijk. De talentopgave is breed en complex en demografische ontwikkelingen dwingen ons tot een gerichte aanpak.

Hengelo heeft veel in huis voor talent. Een sterke technologische basis, een ondernemende regio, ruimte voor woningbouwontwikkeling en een groeiend aanbod aan creatieve en innovatieve werkomgevingen. Dit maakt Hengelo tot een aantrekkelijke plek om te wonen, werken en leven.

Juist daarom is het nú het moment om te investeren in het aantrekken en behouden van talent. Want wie vandaag bouwt aan een omgeving waarin talent wil blijven en groeien, verzekert zich van een sterke en leefbare toekomst voor morgen.

In de Zomernota 2023-2027 heeft de gemeenteraad besloten tot vorming van een reserve aanjaagbudget talentopgave van € 5 miljoen. Dit budget is bedoeld om activiteiten en inspanningen te stimuleren of op gang te brengen voor het behouden en aantrekken van talent in Hengelo.

Programmaplan Talent

Het aantrekken en behouden van talent is geen korte sprint, maar een marathon. Het vraagt om een doordachte strategie, een sterk netwerk en wendbaarheid om snel in te spelen op ontwikkelingen. Om effectief bij te dragen aan de talentopgave, is het cruciaal dat we snel kunnen handelen, zowel in daadkracht als in financiële middelen.

Het programmaplan Talent is een strategische aanpak om talent hier te houden en nieuw talent aan te trekken. Het programmaplan Talent is vastgesteld in de raadsvergadering van 11 juni 2025. In het programmaplan richten we ons op vier programmalijnen: wonen, werken, leven en imago. Dit zijn de strategische pijlers van het programmaplan Talent. Zij vormen de basis voor een integrale aanpak van de opgaven met concrete activiteiten en bieden structuur aan de inspanningen die nodig zijn om talent te behouden en aan te trekken. Ze versterken elkaar en vormen samen de sleutel tot succes. Alleen met aantrekkelijke woonmogelijkheden of carrièreperspectieven blijven talenten in onze regio. Met een bruisend leven en voorzieningenniveau is het alleen mogelijk om nieuw talent te werven. Daarbij is een sterk imago noodzakelijk in het profileren van de regio.

Het behouden en aantrekken van talent in Hengelo en Twente kunnen we als Hengelo niet alleen. Samen met ondernemers, onderwijsinstellingen, maatschappelijke partners, inwoners en vooral talenten zelf gaan we samen aan de slag.

Voor de programmalijnen wonen, werken, leven en imago wordt in het programmaplan Talent de ambitie en het gewenste resultaat beschreven. Nieuwe activiteiten en inspanningen die worden opgepakt vanuit het programma Talent moeten uiteraard bijdragen aan de ambities en het gewenste resultaat. Daarnaast zijn er de zogenaamde TALENT-criteria, waaraan de activiteiten en inspanningen worden getoetst om in aanmerking te komen voor een bijdrage uit de bestemmingsreserve aanjaagbudget talentopgave.

Overwegingen nieuw beleid

In het vastgestelde programmaplan Talent door de gemeenteraad is het resterende budget uit de reserve aanjaagbudget talentopgave van € 3 miljoen gekoppeld aan de programmalijnen en de samenwerking met talenten en met onze partners. Hiermee ontstaat de slagkracht die nodig is om gericht en doeltreffend te investeren op basis van de in het programmaplan benoemde ambitie, gewenste resultaten en TALENT-criteria.

Daarnaast hebben we, zoals in de Zomernota 2024-2028 besloten, een subsidieregeling voor broedplaatsen vastgesteld. Dit op basis van een incidenteel budget voor 2025. De activiteiten die hier uit voortvloeien zijn op verschillende plekken binnen Hart van Zuid en de binnenstad zichtbaar. Daarom willen wij op basis van eerste inzichten en resultaten bepalen of borging van de regeling gewenst is, mogelijk als onderdeel van het Omgevingsprogramma Cultuur en Kunst vanaf 2027. Wij kiezen daarom ter overbrugging voor een verlenging van deze subsidieregeling voor het komende jaar (2026).

Resumerend leidt dit tot het volgende voorstel:

26-NB-8.1 Programmaplan talent

26-NB-5.1 Verlenging uitvoeringsregeling broedplaatsen

1. Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling

Langjarige koers

De gemeente Hengelo wil de stad en de regio voor de lange termijn leefbaar en aantrekkelijk te houden. Door de toenemende vergrijzing zal zonder ingrijpen de beroepsbevolking aanzienlijk afnemen en komen voorzieningen en werkgelegenheid onder druk te staan. Hiermee ontstaat ook het risico dat dit een zichzelf versterkend effect heeft, waardoor de hele regio en de belangrijke plek die Hengelo daarin inneemt, in een negatieve spiraal komt.

Daarom willen we kwalitatief groeien, met name door het aantrekken, boeien en binden van talent. In de Regionale Stedelijke InvesteringsAgenda (RSIA) is samen met de provincie en Almelo en Enschede aangegeven dat we als regio tot 2050 de opgave hebben om zo'n 69.000 woningen te bouwen, waarvan circa 60.000 toevoeging en 9.000 vervanging. Hiermee kunnen we in totaal ruimte bieden voor de groei van de drie steden samen met zo'n 100.000 inwoners. Dit is nogmaals bevestigd in de position paper van de hele regio waar ook de 11 andere Twentse gemeenten mee hebben ingestemd. Het rijk onderschrijft deze doelstelling ook en heeft in de contourennota van de Nota Ruimte, Twente aangewezen als gebied waar een deel van de totale woningbouwopgave kan landen. Als vervolg hierop is tijdens het BOL (bestuurlijk overleg leefomgeving tussen rijk en regio) besloten om Hengelo en Enschede aan te wijzen als grootschalige woningbouwlocatie.

Samen met alle Twentse gemeenten, waterschap Vechtstromen, provincie en het rijk wordt nu gewerkt aan de vriendelijke Verstedelijksstrategie voor Twente (Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente). Hierin wordt gezamenlijk bepaald op welke wijze de economische ontwikkeling, de bereikbaarheid en de woningbouw elkaar kunnen versterken om een duurzaam sterke regio te worden.

Deze ontwikkelingen vragen veel van de stedelijke ontwikkeling van Hengelo. Het merendeel van de hiervoor bedoelde kwalitatieve groei zal binnen de bestaande grenzen van de bebouwing worden gerealiseerd. Het gaat echter niet alleen om het toevoegen van woningen en economische functies, maar ook om voorzieningen als scholen, instellingen, zorg, winkels en niet te vergeten ruimte voor belangrijke randvoorwaardelijke zaken als de energietransitie, mobiliteit, groen en klimaatadaptatie. Dit vraagt om een integrale benadering om deze diverse functies in de juiste combinatie op de goede plek te realiseren. Daarbij dienen we woon- en leefmilieus te creëren die de juiste doelgroepen aanspreken en die kansen bieden voor hen om hier te studeren, te wonen, te werken en te leven. Deze ontwikkeling dient bovendien ter versterking van de sociale structuur en de leefbaarheid en gezondheid van de huidige en nieuwe bewoners. De grote opgave is om met een goede en gebalanceerde stedelijke ontwikkeling alle doelgroepen optimaal te bedienen om sociaal en economisch in balans te blijven. De basis daarvoor hebben we gelegd in onze vastgestelde Omgevingsvisies en het Mobiliteitsplan 2040. Maar ook het transformatieplan Sociaal Domein is hier onlosmakelijk mee verbonden.

Ontwikkelingen

Het belangrijkste gebied waarin de stedelijke ontwikkeling de komende jaren vorm krijgt is de Spoorzone Hengelo-Enschede (SHE). Het Rijk heeft SHE aangemerkt als locatie voor grootschalige woningbouwontwikkeling en daardoor heeft dit gebied een zware status binnen de Rijksagenda. In dit gebied vallen de door provincie aangewezen Hengelose sleutelprojecten Binnenstad, Hart van Zuid en Campus Driene.

Binnen deze gebieden wordt in de komende jaren gewerkt aan de versnelling van de integrale stedelijke ontwikkeling en de woningbouwopgave. Deze gebieden, en zeker rondom het station, worden zowel woningbouw als voorzieningen gerealiseerd die Hengelo als stad aantrekkelijker moeten maken als vestigingsstad voor het talent dat we nodig hebben. Ook de stedelijke voorzieningen die daar bij horen worden hier gerealiseerd. Deze zullen conform de omgevingsvisie Hart van Hengelo vooral een plek krijgen in de "magneet".

Bij deze ontwikkelingen werken we nauw samen met Enschede, Almelo, andere Twentse gemeenten maar ook met andere partners provincie, Rijk, Waterschap en onderwijs en bedrijfsleven.

Naast bovengenoemde ontwikkelingen is het ook belangrijk dat ingezet blijft worden op kleinere ontwikkelingen in wijken en de uitgifte van bijvoorbeeld Dalmeden. In deze ontwikkelingen worden veelal andere typen woningen gerealiseerd dan binnen de spoorzone waarmee de woningmarkt evenwichtig kan worden bediend.

Ook het behouden van 't Swafert in de (sociale) huursector past binnen de opgave om een gemeente te zijn met een gemengd woningbouwaanbod. Daarnaast werken we aan de herstructurering van bedrijventerreinen, wordt er ruimte gezocht voor extra bedrijfslocaties en wordt onderzocht welke aanpassingen nodig zijn op het gebied van mobiliteit. Zo wordt in samenwerking met Enschede een onderzoek gedaan naar de bereikbaarheid van Hengelo Oost en Enschede West die elkaar beïnvloeden en die randvoorwaardelijk is voor het goed functioneren van SHE.

We beschouwen de ontwikkelingen breder dan alleen de ruimtelijke impact, er is nadrukkelijk aandacht voor groen, ontmoeten en sociale samenhang bijvoorbeeld in de vorm van maatschappelijke voorzieningen.

Overwegingen nieuw beleid

Er zijn geen voorstellen voor nieuw beleid.

Investeringsagenda

De hiervoor verwoorde ambities vragen in de toekomst de nodige investeringen om de kwaliteit van leven voor onze inwoners (brede welvaart/bruto Twents geluk/voorzieningen-niveau) verder te vergroten en op peil te houden en de gewenste noodzakelijke groei en versnelling te bewerkstelligen. Of het nu gaat om wonen, duurzaamheid, onderwijs, sport, ondersteuning, winkels, horeca of cultuur.

De Koers van de stad realiseren we niet alleen en op de grote onderwerpen zullen wij veel middelen nodig hebben. Daarom willen wij toewerken naar een investeringsagenda met een passende financieringsstrategie en financiële arrangementen voor investeringen uit de strategische agenda, inclusief reserveringen voor de lange termijn. Het hebben van een Investeringsagenda is een katalysator voor het aantrekken van investeerders en het verkrijgen van (nationale en Europese) subsidies. Zo kunnen wij via lobby in Europa, bij het Rijk en bij Provincie en in de markt op zoek naar allianties en extra middelen en versterken wij de slagkracht van de stad. Onder andere door subsidies, bijdragen van Rijk, Provincie en Europa voor ruimtelijke ontwikkeling, sociale infrastructuur, stedelijke cultuur, leefbare wijken, Integraal huisvestingsplan Onderwijs (IHP), duurzaamheid en mobiliteit.

Het is onze ambitie de strategische agenda stap voor stap te vertalen naar een concrete investeringsagenda voor de lange termijn die ook zicht geeft op investeringen die we met het oog op de koers van de stad zouden willen doen. Waar de Regionale Stedelijke Investeringsagenda (RSIA) veelal concreet is gemaakt aan de hand van kengetallen, hebben wij waar de ambitie verwachte investeringen in de toekomst weer te geven op basis van ramingen. Deze manier van werken is nieuw voor Hengelo. Het vraagt richting op hoofdlijnen, voordat uitwerking op detail plaatsvindt. Het helpt ons om doelgericht te investeren en, zeker bij afnemende rijksmiddelen, zelf de regie te houden op de ontwikkelkansen die passen binnen de Koers.

De Regionale Stedelijke Investerings Agenda (RSIA) en de position paper Twente 2050 vormen belangrijke bouwstenen voor de met het Rijk te maken afspraken over de verstedelijkingsstrategie. Daarin worden de investeringsopgaven benoemd langs vier lijnen, te weten:

1. Economische kracht
2. Middelpunt in (inter)nationale corridors
3. Hoogstedelijke dynamiek
4. Landschap, bodem en water

Geredeneerd vanuit de gedachte dat de investeringsagenda met name is gericht op realisatie van de koers volgen wij de opzet zoals we die in de uit de door onze raad vastgestelde Regionale Stedelijke Investeringsagenda kennen.

Wij zien de Hengelose investeringsagenda als een levend document dat telkens wordt geactualiseerd op te verwachten investeringen in Hengelo, en waarbij dus nog geen middelen definitief worden toegekend. Specifieke projecten uit de investeringsagenda en middelen ter dekking daarvan worden zoals gebruikelijk afzonderlijk aan de raad voorgelegd.

In het navolgende zoomen wij in op de onderliggende onderdelen en vullen wij die aan met lokale inzichten.

1. Economische kracht

We zien de volgende *investeringsopgaven* langs de lijn Economische kracht:

- (Top)werklocaties en bedrijventerreinen ontwikkelen
- Talentbehoud en ontwikkeling
- Economische topsectoren & campussen
- Energietransitie

Zo worden in het kader van het RSIA regionaal verschillende topwerklocaties in combinatie met bestaande bedrijventerreinen ingezet om de economie te versterken en een bijdrage te leveren aan de verdere ontwikkeling van de technologische topregio, waaronder het Hengelse High Tech Systems Park en de revitalisering van bestaande bedrijfsterreinen en de randvoorwaardelijke energietransitie. In het kader van het in ontwikkeling zijnde omgevingsprogramma Toekomstbestendige bedrijventerreinen wordt hier nader vorm aan gegeven.

2. Middelpunt in (internationale) corridors

We zien de volgende *investeringsopgaven* langs de lijn Middelpunt in (internationale) corridors:

- Middelpunt in (inter)nationale corridors
- (H)OV netwerk steden onderling
- Slimme en duurzame mobiliteit

Naast investeringen die vanuit de RSIA gericht zijn op de bereikbaarheid van de 3 Twentse steden, wordt ook de ontwikkeling van de Spoorzone Hengelo-Enschede hiertoe gerekend als middelpunt in de internationale corridors. Voor Hart van Zuid dat onderdeel daarvan is wordt voorsnog rekening gehouden met totale investeringen in dat gebied van bijna € 200 miljoen. Maar ook het verder ontwikkelen van een hoogwaardig OV-netwerk tussen de Hengelo en Enschede op basis van een gezamenlijke (Enschede-Hengelo) mobiliteitsstrategie, het verbeteren van bereikbaarheid en verkeersveiligheid, slimme parkeeroplossingen, mobiliteits hubs en overige onderdelen van het reeds vastgestelde Hengelo's mobiliteitsplan vallen hieronder.

3. Hoogstedelijke dynamiek

We zien de volgende *investeringsopgaven* langs de lijn Hoogstedelijke dynamiek:

- Woningbouw toevoegen
- Woningbouw revitaliseren
- Reuring en (dynamische) voorzieningen

De verduurzaming en revitalisering van de huidige woningvoorraad, de verstedelijkingsafspraken met daarin de bouw van extra woningen, en het investeren in de benodigde reuring, leefbaarheid en voorzieningen maken Hengelo tot een groeiende, bruisende en aantrekkelijke stad. Ook de investeringen in KMS (naar verwachting € 12 miljoen), het Integraal Huisvestingsplan voor het Onderwijs (IHP, 50 miljoen), het in ontwikkeling zijnde accommodatieplan Sport en nader uit te werken fysieke investeringen in het kader van de Sociale Basis en andere maatschappelijke voorzieningen horen bij deze investeringsopgave.

4. Landschap, bodem en water

We zien de volgende *investeringsopgaven* langs de lijn Landschap, bodem en water:

- Gezonde en groene steden in een hoogwaardig landschap
- Water

Bij deze investeringsopgave gaat het om investeringen in een kwalitatieve leefomgeving door kwalitatieve vergroening in de stad en om investeringen en maatregelen op het gebied van klimaatadaptatie: investeringen in thema's als hittestress, wateroverlast en droogte, lucht, geluid en bodem.

2. Toekomstbestendig sociaal domein

Langjarige koers

Hengelo heeft een duidelijk beeld van de toekomst. We bewegen naar een samenleving waarin iedereen meedoet en waar sociale verbondenheid en gelijke kansen centraal staan. Daarom werken we aan een inclusieve, vitale en sterke gemeenschap, waar mensen dichtbij huis passende ondersteuning vinden wanneer ze het zelf en samen niet meer kunnen. Hengelo biedt ruimte voor diversiteit, cultuur en ontmoeting en ondersteunt inwoners om zich persoonlijk en professioneel te ontwikkelen. Daarvoor willen we ook een gemeente zijn met steeds weer nieuwe ideeën in de samenleving die continue aan verandering onderhevig is.

Wij realiseren samen met onze inwoners en maatschappelijke partners wat nodig is om mee te kunnen doen aan de samenleving. Dit begint bij goede zorg voor jezelf, en zorg voor elkaar. Onze dienstverlening is aanvullend en vernieuwend. Wij werken vanuit de bedoeling van wet- en regelgeving en altijd met het perspectief van onze inwoners in gedachten. Wij benutten de digitale mogelijkheden slim en optimaal. En kijken hierbij naar smart city oplossingen voor maatschappelijke opgaven om het leven van de Hengeloër beter, gezonder en mooier te maken. Wij hebben hierbij ook aandacht voor de inwoners die moeilijk mee kunnen komen in de digitale wereld.

Om onze dienstverlening vanuit het sociaal domein toegankelijker en betaalbaarder te maken, zelfs bij toenemende zorgvragen en arbeidsmarktproblemen, zetten wij actief in op het anders organiseren van ondersteuning en welzijn voor onze inwoners. Dit doen wij door middel van het 'Transformatieplan, een sociaal Hengelo, nu en in de toekomst' (zaaknummer: 3462621). Wij verwachten dat het leidt tot het bereikbaar blijven van ondersteuning voor iedereen.

Ontwikkelingen

De uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd wordt nauwlettend gevolgd door een externe deskundigencommissie onder voorzitterschap van Tamara van Ark. In januari 2025 bracht deze commissie haar eerste advies ("Groeipijn") uit aan het Rijk en de VNG. In dit advies is onder andere ingegaan op hoe om te gaan met afwijkingen van het overeengekomen meerjarig financieel kader. Het advies vormt een belangrijk ijkpunt voor de voortgang en verdere keuzes binnen het jeugdstelsel. In de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk is een deel van het advies van Van Ark overgenomen. Zo worden wij gedeeltelijk gecompenseerd voor de landelijke tekorten in de jeugdzorg over 2024 en is ook de financiële realisatie van de Hervormingsagenda met 2 jaar uitgesteld door het Rijk, naar 2028. Wij zien dat wij onverminderd moeten blijven inzetten op Jeugd als topprioriteit en tegelijkertijd merken wij op dat wij op onderdelen van de Hervormingsagenda vooruitgelopen hebben.

Transformatieplan

De eerste stappen zijn gezet in een vernieuwende manier van werken. Wij investeren in een stevige sociale basis met meer voorzieningen in de wijk, dichtbij de Hengeloërs. Wij zorgen ervoor dat de ondersteuning aansluit op bestaande netwerken én maken het toegankelijk. Wij organiseren het op een manier die past bij wat inwoners logisch vinden. Want een goed netwerk in de wijk voorkomt veel problemen en zorgt in meerdere opzichten voor een vergrote weerbaarheid. Daarbij zijn wij op zoek naar nieuwe vormen van samenwerking.

Wij geven steeds meer concreet uitvoering aan ons beleid en wij zijn op koers met de inhoudelijke invulling van het transformatieplan. Vanuit de uitgangspunten normaliseren, preventie, wijkgerichte aanpak en nieuw zakelijk partnerschap, zien wij het sociale domein de goede kant op bewegen. Wij zien bijvoorbeeld mooie initiatieven en nieuwe samenwerkingen in de wijken ontstaan en hebben met Studio15 de sociale basis voor jeugdigen verstevigd. Wij zien ook dat problemen niet verergeren en dat wij met strak sturen op (her)indicaties de intensiteit en trajectduur van jeugdhulp beperken. Per 1 januari 2025 is de basisondersteuning in Hengelo van start gegaan, als onderdeel van de sociale basis. Ook de nieuwe regionale overeenkomsten jeugdhulp zijn vanaf 2025 een feit.

De financiële effecten van het ingezette beleid vanuit het transformatieplan zijn positief. Niet alleen voor de domeinen Wmo en Werk en inkomen, nu ook duidelijk op de jeugd(hulp). Door de extra inzet op topprioriteit jeugd(hulp) in de vorige Zomernota hebben wij in het eerste kwartaal van 2025 de taakstelling voor de opgave jeugd kunnen invullen (zie 25-FP-6.1 Transformatieplan sociaal domein). Toch geven wij door de financiële impact van de regionale inkoop en door toenemende zorginzet per cliënt meer uit op jeugd. Deze ontwikkeling is in lijn met de landelijke trend en wordt deels gecompenseerd in het gemeentefonds (zie 25-FP-6.6 Prognoses en ontwikkelingen jeugd en bijlage 10.3.1 Voorjaarsnota 2025 van het Rijk). De kostenstijging zou groter zijn geweest wanneer wij lokaal niet extra hadden ingezet op jeugd(hulp); wij hebben een verdere kostenstijging kunnen voorkomen.

Nieuwe overeenkomsten

De basisondersteuning is een algemene voorziening voor inwoners die niet (volledig) op eigen kracht kunnen meedoen aan de maatschappij en die geen of een beperkt netwerk hebben om te helpen. Het is groepsgewijs waar het kan en individueel waar nodig (of in combinatie). Wij zijn voor de basisondersteuning een overeenkomst aangegaan met één aanbieder, die op zijn beurt een samenwerkingsverband heeft met zes aanbieders. Samen hebben zij nog weer afspraken gemaakt met onderaannemers, zodat er sprake is van een dekkend zorglandschap.

Het eerste jaar is een overgangsjaar, waarbij zorgcontinuïteit bij inwoners met ondersteuning voorop staat. Dit wil niet zeggen dat de overgang naar de basisondersteuning geen impact heeft op inwoners, professionals en organisaties. De nieuwe manier van werken betekent een omslag in denken en doen; van zorgen voor naar zorgen dat. Daarbij ligt de focus op positieve gezondheid en mee doen. Dit is niet van vandaag op morgen gerealiseerd en vraagt om bewustwording bij alle partijen, om monitoren wat er gebeurt en om samen doorontwikkelen.

Wij hebben met de aanbieder afgesproken dat er ruimte is voor potentieel extra investeringen om het transformatie-effect in de opdracht te kunnen realiseren. De range van de investeringen (€ 0 tot € 2 miljoen) is gebaseerd op de geplande investeringen in 2024 vanuit het transformatieplan. Wij hebben hiervoor inmiddels een plan ontvangen en hebben de investering daarvoor opgenomen in deze Zomernota (zie 25-FP-6.1 Transformatieplan sociaal domein). Daarnaast werken wij met de aanbieder in een cyclisch proces aan strategische veranderopgaven. Op dit moment is daarbij de gemeentelijke topprioriteit jeugd. Wij hebben gezocht naar een manier om dit proces zorgvuldig te organiseren. Wij willen gaan werken met jaarlijkse trendrapportages, die de basis vormt voor de uitvoeringsagenda van de aanbieder. De trendrapportage wordt vooraf gedeeld en besproken met de gemeenteraad, waardoor zij prioriteiten en/of accenten kunnen meegeven (binnen de kaders van de opdracht basisondersteuning).

Bij de regionale overeenkomsten jeugdhulp gaat het om advies en expertise, ambulante jeugdhulp, wonen en verblijf en crisiszorg. Wij kopen 86% van de jeugdhulp regionaal in (en 2% landelijk). Om ook regionaal gericht sturing te geven aan de gewenste ontwikkelingen in het zorglandschap, zijn in de inkoopafspraken conceptindicatoren met streefwaarden opgenomen. Aanbieders hebben door hun inschrijving hiermee ingestemd. In samenwerking met aanbieders en verwijzers werken wij deze indicatoren verder uit en stellen wij een sturingsplan op. Zie hieronder. In bijlage 10.4 geven wij, conform afspraak met de gemeenteraad, aanvullende informatie over de voortgang van het transformatieplan en de opgaven jeugd. Met de successen en aandachtspunten, de financiële voortgang en een factsheet die passend is bij de 1e Beleidsrapportage 2025 (in aanvulling op die van de Jaarstukken 2024).

Extra inzet jeugd(hulp)

Wij constateerden in de Zomernota 2024-2028 dat wij bij de uitvoering van ons transformatieplan succesvol zijn in het behalen van de gewenste veranderingen en het besparingspotentieel op die onderdelen waar wij zelf aan de 'knoppen' zitten. Daar waar wij afhankelijk zijn van derden, denk aan externe verwijzers en aanbieders, bleven veranderingen en besparingen achter. Wij hebben het dan over de jeugdhulp die wij grotendeels (verplicht) regionaal inkopen. Met een flinke kostenstijging, vraagstukken die complex zijn en landelijke ontwikkelingen waarvan wij het (financiële) effect nog niet overzien. Daarom zetten wij met ingang van 2025 extra in op jeugd(hulp). De extra inzet op jeugdhulp richt zich op drie lijnen:

1. Omslag in denken en doen: Bevorderen dat inwoners goed voor zichzelf en elkaar zorgen, ondersteund door vrijwilligers en professionals waar nodig, met een focus op normaliseren en preventie. Dit vraagt om een andere rol van alle betrokkenen, met een lange adem voor verandering.
2. Regie op toegang: Aangezien de regionale ingekochte jeugdhulp vanaf 2025 een inspanningsgerichte bekostiging kent ($p \times q$) en de prijs vaststaat (en vanaf 2025 flink is toegenomen), is de q (quantity; kwantiteit) het enige waarop wij invloed kunnen uitoefenen. Daarom blijven wij werken aan een stevige regie op de toegang; om de toenemende vraag te beheersen en financiële tekorten om te buigen.
3. Versterken van de sociale basis: Investeren in de sociale basis voor jeugdigen.

Wij zetten concreet in op de volgende operationele opgaven:

- Wachtlijstvrij werken team Jeugd en Gezin
- Afspraken over verwijzingen van externe verwijzers en samenwerking met basisondersteuning
- Wonen en verblijf (instroom beperken en uitstroom bevorderen)
- Afspraken gecertificeerde instellingen en toekomstscenario kind en gezinsbescherming
- Brede analyse en triage aan de voorkant
- Investeren in sociale basis jongeren
- Onderwijsondersteuningsstructuren op (zorgintensieve) scholen.

Zoals hierboven aangeven werpen de extra investeringen op jeugd(hulp) hun vruchten af. Wij zien dat wij in het eerste kwartaal van 2025 een kostenstijging (circa € 550.000) hebben voorkomen. Hiermee kunnen wij de taakstelling voor de opgave jeugd uit het transformatieplan invullen (zie 25-FP-6.1 Transformatieplan sociaal domein).

Met de positieve (financiële) effecten bij jeugd(hulp) zijn wij er echter nog niet. Wij zien nog steeds een forse groei in zorgvolume en prijzen (zie 25-FP-6.6 Prognoses en ontwikkelingen jeugd). Daarom is jeugd(hulp) ook dit jaar weer een topprioriteit in de Zomernota waarop de gemeente Hengelo (extra) wil inzetten.

Overwegingen nieuw beleid

De extra inzet op jeugd(hulp) kunnen wij vanuit Hengelo niet alleen. Daarom hebben wij ook regionaal besloten tot extra inzet en sturing op jeugd(hulp). Dit zal onder andere bestaan uit:

- *Sturingsplan Jeugdhulp.* Zoals hierboven aangegeven werken gemeenten, aanbieders en verwijzers aan een sturingsplan hoe het Twents zorglandschap het beste vormgegeven kan worden. Het sturingsplan kent twee sporen:
 1. Starten met meten met als opgaven: verminderen van verblijf (uithuisplaatsingen) en verminderen van ambulante hulp (met uitzondering van ambulante alternatieven). De in de inkoop opgestelde indicatoren moeten helpen sturing te geven.
 2. Optimaliseren regionale sturing met best passende uitvoeringsvariant. Op dit moment wordt de huidige uitvoeringsvariant geanalyseerd om te komen tot een advies voor optimalisatie.
- *Prioritaire opgave jeugd.* Met de besluitvorming over de kerntakendiscussie (zie paragraaf 5.6.1) heeft het Algemeen bestuur van SamenTwente prioritering gegeven aan de pijler 'Jeugd' (op inhoud, structuur en samenwerking), maar ook erkend dat deze pijler breder is dan het takenpakket van SamenTwente. Daarom heeft het AB een aparte opdracht hiervoor geformuleerd; deze 'Prioritaire opgave jeugd' wordt op dit moment uitgewerkt. Zodra wij hierover meer duidelijkheid hebben, zullen wij de gemeenteraad hierover informeren. De eerste beelden van de opdracht sluiten inhoudelijk in ieder geval goed aan op de extra inzet op jeugd(hulp) zoals wij daar vanuit Hengelo op inzetten.

Wij zullen vanuit Hengelo intensief betrokken zijn bij de uitwerking van deze extra inzet op jeugd(hulp). Dit vraagt om een extra investering.

Resumerend leidt dit het volgende voorstel:

Zie 26-NB-6.1 Opgave jeugd (lokaal en regionaal)

3. Duurzame inrichting

Langjarige koers

We willen dat iedereen in Hengelo in een groene, circulaire en gezonde en prettige omgeving leeft. Niet alleen vandaag, maar ook de generaties die na ons komen. De gevolgen van de klimaatverandering zijn steeds vaker merkbaar, ook in onze stad. Als gemeente hebben we een belangrijke rol om deze uitdagingen, ambities en oplossingen in beeld te brengen en een passende koers te bepalen. In het *Programma Duurzaam Hengelo 2050* hebben wij onze koers beschreven. Daarin richten wij ons op klimaatadaptatie en vermindering van energiegebruik door inwoners en ondernemers, minder gebruik van aardgas, vermindering van energiearmoede en zetten wij in op meer gebruik van duurzame energie, energieopwek en energie opslag.

De transitie naar een energieneutrale en klimaatbestendige stad is een complexe en veelomvattende opgave die zich uitstrekt over de komende decennia. We verduurzamen de gebouwde omgeving en maken waar dat mogelijk en haalbaar is deze aardgasvrij. We ontwikkelen, faciliteren en stimuleren duurzame energiebronnen en verbinden marktpartijen voor de bijbehorende infrastructuur om in 2050 klimaatneutraal en energieneutraal te zijn.

Overwegingen nieuw beleid

Om onze ambities te realiseren verkennen wij met de gemeenten Enschede en Borne en verschillende partners de ontwikkeling van een regionaal publiek warmtebedrijf en gaan wij rekening houdend met de eisen uit de Wet collectieve warmte (Wcw) ons warmteprogramma herijken. Ook zetten wij in het kader van de Renovatiedeal met het Rijk, in op het versnellen we de verduurzaming van huur- en koopwoningen. Daarvoor gaan we o.a. aan de slag in de Hasseler Es, werken we samen met *Energie van Hengelo* en hebben we de afgelopen anderhalf jaar verschillende vormen van ondersteuning en subsidieregelingen opgezet om inwoners te helpen hun woning te isoleren om energie te besparen en energiearmoede tegen te gaan. Dit is ook onze inzet in de gesprekken met Welbions over de hernieuwde prestatieafspraken. Op basis van ervaringen van andere gemeenten en onze eigen inschattingen verwachten we dat deze aanpassingen nog niet voldoende zijn om onze verduurzamingsambities te halen en de groep inwoners met lage inkomens te helpen. En stellen daarom voor om inwoners tot 150% van het sociaal minimum inkomen extra te ondersteunen met een aanvullende subsidie. Zo willen wij werken aan onze ambitie om energiearmoede tegen te gaan.

Daarnaast heeft netcongestie in hoge mate onze aandacht. Netcongestie belemmert de economische ontwikkeling van het bedrijfsleven en gaat steeds meer een negatief effect hebben op de woningbouwprogrammering en elektrificatie van mobiliteit. Daarom willen we binnen onze mogelijkheden meer grip hebben op het lokale energiesysteem waarmee we ook beter onze maatschappelijke ambities kunnen realiseren. Het aanwijzen van grootschalige woningbouwlocaties brengt kansen met zich mee om dit onder de aandacht te brengen.

Daarvoor werken we ook aan een decentraal, duurzaam energiesysteem met aandacht voor een balans tussen energieopwekking, -opslag, distributie en verbruik van energie. Daarvoor zetten wij onder andere in op faciliteren en realiseren van energiehub met batterijsystemen. Dat doen we o.a. door in te zetten op een energiehub op de Boeldershoek en door middelen te reserveren voor cofinanciering voor voorstellen voor verduurzaming van energievoorziening van bedrijfslocaties. We verankeren en bundelen het beleid in een Omgevingsprogramma Energie. Zo versterken we samenhang en integraliteit in beleid en uitvoering.

Resumerend leidt dit tot de volgende voorstellen:

- 26-NB-3.1 Cofinanciering Regio Deal (verduurzamen energievoorziening bedrijfslocaties)
- 26-NB-7.1 Extra ondersteuning grootschalig isoleren
- 26-NB-7.2 Netcongestie verlichten met batterijsystemen
- 26-NB-7.3 Subsidie en afname diensten Energie van Hengelo

Dwarsthema: wijkgerichte aanpak

Langjarige koers

Hengelo investeert in vitale, leefbare wijken. Door wijkgericht te werken en in te spelen op sociaal-economische en demografische ontwikkelingen, sluiten wij beter aan bij de leefwereld van bewoners. Wij werken verder aan de Bestuurlijke Opdracht Wijkgericht Werken en Wijkaanpak. Na een herijking van de verschillende rollen binnen het wijkgericht werken, verschuift de focus naar de zichtbaarheid van deze rollen en samenwerking tussen de verschillende professionals in de wijk. Daarnaast nemen wij de verschillende wijkbudgetten onder de loep. Voldoet deze uitvoeringsregeling nog aan de doelstellingen en hoe kunnen de wijkbudgetten goed aansluiten op de behoefte van onze inwoners en bewonersorganisaties?

In wijk Noord ronden wij de eerste fase van de wijkaanpak af. Deze fase levert een gezamenlijke wijkambitie en een actieplan op voor 2025. De uitvoering van dit plan en de verdere aanpak voor de komende vijf jaar, wordt verankerd in het reguliere werk van de gemeente én dat van onze partners. Aansluitend starten wij met een nieuwe wijkaanpak in Groot-Driene. Tegelijkertijd ontwikkelen wij een participatieplatform. Dit platform maakt inzichtelijk en transparant hoe het proces van de wijkaanpak verloopt en op welke momenten inwoners kunnen meedenken of meepraten. Daarnaast vergroot het de zichtbaarheid van de verschillende netwerken en professionals die actief zijn in de wijk, zoals onze stadsdeelregisseurs.

Overwegingen nieuw beleid

Er zijn geen voorstellen voor nieuw beleid.

Dwarsthema: de inwoner centraal

Langjarige koers

Het thema inwoner centraal bestaat concreet uit drie aandachtsgebieden: Dienstverlening, Inwonersbetrokkenheid (participatie) en Digitale transformatie en innovatie.

Dienstverlening

We blijven werken aan eenduidige, duidelijke en eenvoudige dienstverlening voor inwoners. Goede dienstverlening levert ook efficiëntie op voor medewerkers. Dienstverlening raakt de hele organisatie op HOE we o.a. naar inwoners communiceren, besluiten nemen, inwoners (digitaal) aanvragen of contact zoeken en processen bedacht zijn. Hoe we onze dienstverlening voor ons zien, staat in de 'uitgangspunten dienstverlening'. Dit is het kader waarbinnen we handelen in de totale organisatie.

Inwonersbetrokkenheid

We willen een stad ontwikkelen die past bij onze inwoners en daarom hechten wij veel waarde aan de inbreng van inwoners, samen maken we de stad. Dit vraagt om doorlopend contact en interactie met jong en oud. Bij bijvoorbeeld het Baas boven Baas festival. Door inwoners de mogelijkheid te geven mee te denken, mee te doen en invloed uit te oefenen op gemeentelijk beleid en de uitvoering hiervan. Kortom, door de interactie en samenwerking met inwoners maken we 'gezamenlijk' Hengelo een stukje mooier en fijner om te wonen. In oktober 2022 het denkkader participatie en in november 2023 de Participatieverordening vastgesteld. Dit geeft de organisatie handvaten om inwonersparticipatie toe te passen, we zijn ons er van bewust dat participatie niet altijd tot volledige acceptatie. Met ondersteuning van het masterteam participatie faciliteren wij de organisatie om inwonersbetrokkenheid stap voor stap te implementeren en te verbeteren.

Digitale transformatie en innovatie

In een tijd waarin de maatschappij, mede onder invloed van nieuwe technologieën, sneller verandert dan ooit is het toepassen van digitale innovaties een kans en noodzaak om als gemeente relevant te blijven voor de stad bij het aanpakken van 'nieuwe' maatschappelijke opgaven of doorvoeren van veranderingen. Door te blijven inzetten op digitale innovatie kunnen we onze eigen processen en/of dienstverlening blijvend verbeteren en zo aan de verwachtingen van inwoners (blijven) voldoen. We moeten daarbij in het oog houden, dat inwoners minder digitaal vaardig kunnen zijn. Om te innoveren met technologie is het belangrijk dat de gemeente ontwikkelingen tijdig ziet aankomen en daar pro-actief mee aan de slag gaat, samen met inwoners en bedrijven. In 2026 gaan we inhoud en vorm geven aan digitale innovatie door specifiek in te zetten op de thema's AI en Internet of Things/Sensoren (IoT). Tevens zorgen we dat de financiële consequenties van digitale innovatie structureel geborgd gaan worden. De kosten gaan immers vaak voor de baten uit.

OVERWEGINGEN OVERIG NIEUW BELEID

Er zijn geen voorstellen voor nieuw beleid.

Ambities en organisatie

Langjarige koers

De koers die het college en raad voor ogen heeft is een forse opgave voor de organisatie. Onze koers is geen groeiambitie op zich, maar vooral een integrale opgave, waarbij economische ontwikkeling, versterking van de natuur en het landschap, klimaatopgaven, mobiliteitstransitie, energietransitie en sociale opgaven hand in hand moeten gaan. De stad en haar omgeving moet aantrekkelijk, leefbaar en toekomstbestendig blijven. We geven tegelijkertijd meer aandacht aan het stedelijk vestigingsmilieu en onze dynamische stedelijke cultuur.

Daarvoor willen wij een toekomstbestendige, wendbare organisatie waarin inwoner, ondernemer en maatschappelijke organisaties centraal staan en die snel en adequaat op veranderingen in kan spelen. Dat vraagt enerzijds wat van onze organisatie en medewerkers en anderzijds kritisch blijven kijken naar onze organisatie en naar de uitvoering van onze taken.

We zien dat we blijvend scherper moeten kijken naar wat de ontwikkelingen in de veranderende samenleving en onze ambities vragen van de organisatie en zien daarin dat accenten langzaam verschuiven. Dat stelt andere eisen aan de organisatie en aan de medewerkers.

Waar we in deze Zomernota met het oog op het financieel perspectief keuzes hebben gemaakt, hebben wij verschillende ontwikkelingen willen opvangen door ook kritisch te kijken naar wat anders of minder of slimmer kan.

Tegelijkertijd zijn wij ons er bewust van dat we ook moeten blijven investeren in de ambtelijke organisatie om een toekomstbestendige en wendbare organisatie, waarin de samenleving centraal staat, te blijven. Koers en ambitie vragen de nodige slagkracht. In het licht van de druk op de woningmarkt en de daarmee samenhangende verstedelijkingsafspraken met het Rijk zal het aantal projecten de komende jaren verder toenemen. Tegelijkertijd zien we in het kader van organisatieontwikkeling ook een accentverschuiving van een beheersmatige naar meer ontwikkelende organisatie. We acteren daarbij steeds meer in (complexe) maatschappelijke opgaven, waarbij we niet altijd dezelfde rol als overheid innemen. Daarvoor investeren wij in een zakelijke aanpak, werkwijze bij projecten en goede balans tussen hoge ambities en de beschikbare capaciteit en financiële middelen.

Resumerend leidt dit tot het volgende voorstel:

26-NB-9.2 Verhogen budget Leren & Ontwikkelen.

Opdracht Zomernota 2023-2027

In de Zomernota 2023-2027 hebben wij de nodige voorstellen gedaan waar ook formatie aan was gekoppeld. Een belangrijk deel van de voorstellen die waren gedaan vanuit het oogpunt van onze koers en ambitie, vroeg ook om dekking uit de algemene middelen. Voor verschillende voorstellen is in de afweging bij de Zomernota besloten dat geen structurele middelen beschikbaar konden worden gesteld. Wel zijn op dat moment voor de eerste jaarschijven middelen beschikbaar gesteld met de opdracht aan het ambtelijk apparaat in de volgende fase van de doorontwikkeling van de organisatie kritisch te kijken naar wat anders of minder kan en wat, afgezet tegen de strategische agenda, relatief minder belangrijk zouden kunnen zijn om zo middelen te vinden voor voorstellen die tot op heden slechts een incidentele dekking kenden.

De ambtelijke organisatie heeft met een concernbrede aanpak voor de hiervoor bedoelde formatie dekking gevonden in de uitvoering door anders, slimmer en efficiënter uitvoeren van taken die geen significant rechtstreeks effect hebben voor inwoners en ondernemers of ondersteunende taken bij primaire processen in het fysiek en sociaal domein. Dit zal in de begroting worden verwerkt.

Overige overwegingen nieuw beleid

Bij de raadsbehandeling van de Zomernota 2024-2028 is een motie ingediend om de hondenbelasting af te schaffen. In de Beleidsbegroting 2025-2028 is hieraan uitvoering gegeven door het gefaseerd afbouwen met de intentie om de hondenbelasting volledig af te schaffen als hiervoor structurele dekking kan worden gevonden. In 2025 is het eerste deel van 25% gedekt binnen het begrotingssaldo. Op grond daarvan leggen we opnieuw de volledige afschaffing van de hondenbelasting aan de raad voor. Door de afschaffing hebben we 3 jaar lang desintegratiekosten.

Resumerend leidt dit tot het volgende voorstel:

26-NB-9.1 Afschaffen hondenbelasting

5

Beleidsprogramma's

5.1	Veiligheid	38
5.2	Verkeer, vervoer en waterstaat	40
5.3	Economie	45
5.4	Onderwijs	49
5.5	Sport, cultuur en recreatie	53
5.6	Sociaal domein	62
5.7	Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid	76
5.8	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	87
5.9	Bestuur en ondersteuning	93

5.1 Veiligheid

5.1.1 Beleidsmatige ontwikkelingen 2025

De gemeente Hengelo heeft op 3 maart 2025 het Uitvoeringsplan Veiligheid 2025 vastgesteld, waarmee we de acties uit de vijf thema's van het Integraal Veiligheidsbeleid 2024-2026 concreet maken en uitvoeren. De vijf thema's voor 2024-2026 zijn ondermijnende criminaliteit, digitale veiligheid, zorg & veiligheid, jeugd & veiligheid en maatschappelijke stabiliteit.

We hebben de basis op orde als het gaat om de weerbaarheid tegen ondermijning. Dit is voortgekomen uit de resultaten van de zelfscan die is uitgevoerd. We zorgen er nu actief voor dat de basis goed blijft werken. En we gaan onze aanpak tegen ondermijning verder verdiepen. Dankzij de extra beschikbaar gestelde middelen vanuit de Motie optimaliseren en versterken aanpak ondermijning kunnen we de doorontwikkeling van Bibob en de praktische uitvoering van bestrijding van ondermijning versnellen.

Samen met de Veiligheidsregio Twente werken we aan een gezamenlijke aanpak aan het thema weerbare samenleving. Na de zomer wordt u nader geïnformeerd over dit thema.

Sinds 1 maart 2025 is de nieuwe Wet Gegevensverwerking door Samenwerkingsverbanden in werking getreden. Deze wet wordt geïmplementeerd binnen het Zorg en Veiligheidshuis, zodat gegevensdeling goed geborgd is. We onderzoeken wat er nodig is om als gemeente hierbij aan te sluiten.

Hengelo neemt actief deel aan de regionale coördinatiegroep Streettriage. We werken doorlopend aan het afstemmen en opvolgen van politiezorgmeldingen via het regionale meldpunt onbegrepen gedrag van de GGD. We doen dat in samenwerking met onze lokale toegang. Vanaf begin dit jaar is één uur per dag meer regionale Streettriage beschikbaar voor personen met onbegrepen gedrag.

Tot slot hebben we ons aangemeld voor de Veiligheidsmonitor van het CBS. De resultaten hiervan worden in juni 2026 bekendgemaakt. Deze bieden waardevolle inzichten voor ons toekomstig beleid.

5.1.2 Autonome financiële ontwikkelingen bestaand beleid

25-FP-1.1 Vervanging straalzenders

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-1.1	Vervanging straalzenders	-	-5	-5	-5	-5

Na 10 jaar gebruik te hebben gemaakt van de huidige straalzender opstelling ten behoeve van cameratoezicht in de binnenstad zijn deze zenders aan vervanging toe. Het is niet ondenkbaar, eerder te verwachten, dat de zenders defect raken en daarmee het gehele cameratoezicht in de binnenstad niet langer functioneert. Toezicht in de binnenstad vanuit openbare orde en veiligheid is dan niet langer mogelijk.

Voor de vervanging van de straalzenders is een investering nodig van € 24.000. De kapitaallasten bedragen € 4.800.

25-FP-1.2 Verdeling resultaat VRT 2024

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-1.2	Uitkering resultaat VRT 2024	170	-	-	-	-

Het positieve jaarrekeningresultaat 2024 van de Veiligheidsregio Twente wordt deels uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten. Voor de gemeente Hengelo is dit een eenmalig bedrag van € 170.000.

5.1.3 Nieuwe beleidsvoorstellen

Geen nieuwe beleidsvoorstellen.

5.1.4 Risico's

Maatschappelijke ontwikkelingen, zoals toenemende polarisatie, grootschalige demonstraties, opkomende sociale onrust en plotselinge incidenten, verhogen de druk op gemeentelijke taken. Dit heeft vooral invloed op handhaving, crisiscommunicatie en de samenwerking met ketenpartners, zoals de politie en de Veiligheidsregio. De gemeente Hengelo moet flexibel en weerbaar zijn om snel en adequaat te reageren op deze dynamiek. Dit vereist niet alleen een stevige organisatie, maar ook proactieve signalering en monitoring van maatschappelijke sentimenten.

De aanwezigheid en groei van ondermijnende criminaliteit – zoals drugshandel, illegale bewoning, mensenhandel en witwaspraktijken – vormen ook een serieuze bedreiging voor de leefbaarheid en veiligheid. We moeten deze dreigingen aanpakken met een effectieve, integrale benadering, waarbij samenwerking met cruciale partners, zoals de politie, het Openbaar Ministerie, de Belastingdienst en de Regionale Informatie- en Expertise Centra (RIEC) essentieel is. Het tijdig signaleren van ondermijning en het hebben van voldoende handhavingscapaciteit zijn van groot belang.

Onvoorziene crisissituaties en incidenten vereisen een goed voorbereid gemeentelijk crisis- en incidentbeheer. We moeten beschikken over actuele draaiboeken, geoefende crisisstructuren en een sterk netwerk van partners, zodat we snel en effectief kunnen optreden bij dreigingen of calamiteiten. Externe calamiteiten, zoals pandemieën, cyberaanvallen of terroristische dreigingen kunnen de capaciteit van de gemeente onmiddellijk belasten, reguliere taken verstoren en bestuurlijke coördinatie vereisen. Daarom moeten we ons goed voorbereiden en veerkracht ontwikkelen, in nauwe samenwerking met de Veiligheidsregio.

5.2 Verkeer, vervoer en waterstaat

5.2.1 Beleidsmatige ontwikkelingen 2025

Beheernota Infrastructurale Kapitaalgoederen

In april 2025 zijn we gestart met het opstellen van een Beheernota Infrastructurale Kapitaalgoederen (BIK). Het BIK beschrijft alle activiteiten en middelen die nodig zijn om de assets in de openbare ruimte op het gewenste kwaliteitsniveau te houden en zo de kwaliteit te waarborgen voor de toekomst. We hebben daarbij ook aandacht voor het gevoel van veiligheid van inwoners in hun wijk waar dit een relatie heeft met de openbare ruimte, met name rondom tunnels en bruggen. In de loop van 2025 wordt het BIK uitgewerkt.

5.2.2 Autonome financiële ontwikkelingen bestaand beleid

25-FP-2.1 Gladheidsbestrijding

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-2.1	Gladheidsbestrijding	-85	-	-	-	-

Het weer is onvoorspelbaar, vooral als het vorst en sneeuw betreft. Dit jaar hebben wij meer vorst en sneeuw gehad dan voorgaande jaren. Er moesten meer inspanning worden geleverd om gladheid te bestrijden op doorgaande wegen en fietspaden. Dit om wegen en fietspaden veilig te houden voor de gebruikers. Een noodzakelijk te nemen maatregel.

De doorberekening voor de rest van het jaar conform de dienstverleningsovereenkomst (DVO) met Twente Milieu geeft nu al de uitkomst dat wij naar verwachting onvoldoende budget voor gladheidbestrijding in 2025 hebben. Op grond daarvan zal het budget voor 2025 gladheidbestrijding omhoog bijgesteld moeten worden.

25-FP-2.2 Onderhoud openbare verlichting

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-2.2	Onderhoud openbare verlichting	-15	-15	-15	-15	-15

Hogere kosten

De laatste jaren zijn de kosten op het gebied van openbare verlichting toegenomen. Oorzaak hiervoor zijn gestegen kosten van de materialen, de loonkosten, de toename aan storingen in de conventionele armaturen, de netwerkstoringen en de toenemende veiligheidsmaatregelen voor de reparaties. Op grond daarvan zal het budget voor openbare verlichting opwaarts bijgesteld moeten worden met € 70.000.

Schadevergoedingen gemeentelijke eigendommen

Op basis van de gemiddelde inkomsten van de afgelopen 3 jaar moeten de begrote inkomsten in de vorm van schadevergoedingen met € 55.000 worden verhoogd.

Kosten electra verbruik en energielasting

De kosten voor de electra ov en de daaraan gekoppelde belasting zorgen voor een overschrijding. Op dit moment wordt er aan een proces gewerkt hoe dit inzichtelijk gemaakt moet worden en hoe dit beheerst moet worden.

25-FP-2.3 Parkeren

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-2.3	Parkeren	58	46	46	46	46

De afgelopen jaren waren er verschillende ontwikkelingen die invloed hebben op de uitgaven voor parkeren aan externe partijen. Daarom hebben we voor de kosten derden de uitgaven onder de loop genomen. Dit leidt tot een bijstelling naar beneden van de kosten derden van ruim € 58.000 in 2025 en € 46.000 in 2026.

De lagere uitgaven ontstaan voornamelijk door afname van het aantal tijdelijke parkeerterreinen (en daardoor minder parkeerautomaten) in de binnenstad en vermindering van het aandeel contante betalingen. De beheerkosten voor de fietsenstallingen zijn structureel lager, omdat het beheer vaker door 1 persoon per fietsenstalling wordt uitgevoerd. Daarnaast zijn er in de parkeergarage diverse kleine besparingen doorgevoerd en zijn de inkomsten uit laadsessies de afgelopen jaren toegenomen. De verwachting is dat deze trend doorzet.

25-FP-2.4 Bushaltes

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-2.4	Bushaltes	-	-4	-4	-4	-4

Vanaf 15 december 2024 zijn de buslijnen in Hengelo aangepast om de dienstregeling te verbeteren en meer reizigers te trekken. Arriva en de provincie Overijssel, als concessiehouder van het busvervoer, hebben onderzoek gedaan naar verbetering van de lijnen 10 en 12. Bij dit onderzoek heeft de gemeente meegekeken en geadviseerd. Deze verbeteringen zijn noodzakelijk om het reizigersgemak en toekomstbestendigheid van de lijnen te borgen. Lijnen 10 en 12 hebben deels een nieuwe route gekregen. Daarnaast is lijn 14 toegevoegd aan het netwerk. Gedeputeerde Staten heeft als bevoegd gezag op 8 oktober 2024 een besluit genomen over het Vervoersplan 2025, waarin deze veranderingen zijn opgenomen. De raad is hierover op 1 oktober 2024 geïnformeerd via een raadsbrief (3792258).

Voor de nieuwe routes zijn extra bushaltes noodzakelijk, omdat zonder die haltes de vastgestelde lijnvoering niet kan worden uitgevoerd. Als wegbeheerder is de gemeente verantwoordelijk voor de aanleg van deze haltes, die in samenwerking met Arriva worden bepaald. Vanwege de korte periode tussen de vaststelling van het Vervoersplan en de start van de nieuwe dienstregeling is met spoed gewerkt aan de realisatie. De nieuwe bushaltes zijn in december 2024 en januari 2025 gerealiseerd. Alle haltes zijn toegankelijk gemaakt voor mindervaliden en mensen met een visuele beperking.

De provincie Overijssel heeft voor deze haltes een subsidie van 75% verstrekt. De totale kosten bedragen bijna € 148.000. Na aftrek van de subsidie resteert een netto investering van circa € 37.000.

25-FP-2.5 Vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-2.5	Vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen	-	-	-	-	-300

Voor de kapitaalgoederen wegen, openbare verlichting, infrastructurele kunstwerken, openbaar groen, bewegwijzering, VRI's en straatmeubilair is in vorige Kader- en Zomernota's een inventarisatie gemaakt. De structurele kapitaallasten zijn berekend van investeringen in deze kapitaalgoederen. Dit jaar hebben we de planning van vorig jaar niet aangepast; maar alleen extra kapitaallasten toegevoegd aan de laatste jaarschijf (2029). Voor nu worden de investeringen niet langer per locatie opgegeven; in plaats daarvan vindt een herverdeling plaats op basis van de actuele technische staat van de verschillende disciplines. Deze herverdeling geldt zowel voor nieuwe als voor eerder opgenomen investeringen. Het gevolg hiervan is dat niet bestede gelden op andere locaties ingezet kunnen worden. Dit vooruitlopend op het maken van een Beheernota Infrastructurele Kapitaalgoederen (BIK In deze beheernota worden de kaders gesteld zowel beleidsmatig (welke kwaliteit te leveren) als financieel (hoeveel mag dat kosten), voor het beheer en onderhoud van de infrastructurele kapitaalgoederen: wegen, openbare verlichting, straatmeubilair, bewegwijzering, VRI's en groen. Deze kapitaalgoederen worden ook wel assets genoemd. Kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties moeten hiermee worden voorkomen. Het vast te

stellen kwaliteitsniveau mag daarom niet onvoldoende zijn. Op basis van deze nog te maken beheernota zal in de begroting van volgend jaar een reëler beeld komen; die wij op dat moment ook financieel zullen verwerken. We verwachten hierin een grote opgave; zowel op inhoud/uitvoering als in financiële zin.

25-FP-2.6 Meerjareninvesteringsplan Mobiliteit

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-2.6	Meerjareninvesteringsplan Mobiliteit	-	-	-33	-88	-87

In 2040 behoort Twente tot de drie technologische topregio's van Nederland. De stad ontwikkelt zich tot een aantrekkelijke plek om te wonen, werken verblijven voor kenniswerkers, jongeren en vakmensen. Tegelijkertijd groeit de stad en neemt de ruimtelijke en mobiliteitsdruk toe. Dit vraagt nu om gerichte investeringen om bereikbaarheid, leefbaarheid en economische vitaliteit te behouden en te versterken. Mobiliteit speelt hierin een belangrijke rol, met prioriteit voor het oplossen van bestaande knelpunten en het realiseren van een duurzaam, veilig en toekomstbestendig mobiliteitssysteem. En is een onmisbare bouwsteen binnen de ontwikkelingen vanuit de ROS, RSIA en de aanwijzing grootschalige woningbouwopgave.

Een stad die inzet op duurzame en actieve mobiliteit is aantrekkelijker voor talent en draagt bij aan brede maatschappelijke doelen. Slimme mobiliteitsmaatregelen zorgen voor een veilige, gezonde, aantrekkelijke en toekomstbestendige woon- en leefomgeving. De druk op de bereikbaarheid neemt echter al toe door autonome ontwikkelingen, en met de groei van Hengelo wordt deze opgave alleen maar groter. Gebiedsontwikkelingen zoals de Spoorzone Hengelo-Enschede, Hart van Zuid en de binnenstad versterken deze opgave. Daar komen wonen, werken en mobiliteit samen. Hoogwaardige verbindingen voor fietsers, voetgangers en OV zijn daar cruciaal.

Het Mobiliteitsplan 2040 (vastgesteld in 2023) vormt de basis. De uitvoering verloopt via deelprogramma's zoals Fiets, Publieke Mobiliteit, Verkeersveiligheid (SPV) en de Mobiliteitsstrategie Hengelo-Enschede. Deze zijn nu samengebracht in één integraal meerjareninvesteringsplan. Voor het totaaloverzicht van de geplande investeringen zie de onderstaande tabel. De kapitaallasten, die uit deze investeringen voortvloeien, worden in de bovenstaande tabel getoond.

Bij de verdere ontwikkeling van het mobiliteitssysteem wordt gewerkt volgens het STOMP-principe. Dit betekent dat in de afwegingen en investeringen prioriteit wordt gegeven wandelen, fietsen, openbaar vervoer en mobiliteitsdiensten. Pas daarna komt de personenauto in beeld. Alle acties en maatregelen zijn geclusterd, onderbouwd en opgenomen in een meerjarige uitvoeringsplanning. Daarbij is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij andere (beleids)opgaven, zodat werk met werk wordt gemaakt – bijvoorbeeld op het gebied van beheer en onderhoud, klimaatadaptatie, vergroening en stedelijke ontwikkeling.

Verkeersveiligheid is een belangrijk speerpunt binnen het mobiliteitsbeleid. In lijn met het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) wordt gewerkt aan veilige wegen en het beschermen van kwetsbare verkeersdeelnemers, zoals fietsers, ouderen en kinderen. Maatregelen worden gericht ingezet op risicolocaties en waar mogelijk gecombineerd met herinrichtingen en andere opgaven. De aanpak draagt bij aan een veilige en aantrekkelijke openbare ruimte en sluit aan bij het principe van Duurzaam Veilig.

Veel acties sluiten aan bij bestaande subsidieregelingen en wordt als kansrijk beoordeeld voor externe financiering, met name op thema's als verkeersveiligheid, duurzame en actieve mobiliteit en gebiedsontwikkeling. Door gerichte inzet van gemeentelijke middelen kan cofinanciering worden aangetrokken. Met relatief beperkte eigen investeringen kan zo een aanzienlijk maatschappelijk en financieel effect worden gerealiseerd.

Dit investeringsplan geeft richting aan de uitvoering van het mobiliteitsbeleid, biedt overzicht en helpt bij het stellen van prioriteiten. Het plan is dynamisch: het wordt regelmatig geactualiseerd op basis van voortgang en nieuwe inzichten. Bij de raming is efficiënt gebruikgemaakt van bestaande budgetten, zoals het Actieplan Fietsen en de reserve Duurzaam Veilig. Ook worden verkeers-onderzoeken deels vanuit de exploitatie bekostigd. Daarnaast wordt actief ingezet op het verwerven van Europese subsidies.

De geraamde investeringsbedragen per deelprogramma zijn als volgt:

Bedragen x € 1.000	Deel-programma Fiets	Deel-programma Publieke Mobiliteit	Deel-programma Schone Mobiliteit	Mobiliteits- strategie Hengelo Enschede	Strategisch Plan Verkeers- veiligheid	Aanvragen Totaal
2026	0 ¹	75	75	100	650	900
2027	675	100	75	100	700	1.650
2028 e.v.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	-

1 Inzet gelabeld kredieten Actieplan Fietsen 2015-2018

Maatschappelijke effecten

Investerings in mobiliteit is essentieel én randvoorwaardelijk voor de verstedelijking en de woningbouwopgave. Het is niet alleen een antwoord op groei en bereikbaarheid, maar levert ook brede maatschappelijke effecten op. Duurzame en actieve mobiliteit draagt bij aan de gezondheid van inwoners, vermindert de CO₂-uitstoot en zorgt voor een veilige, schone en toekomstbestendige leefomgeving. Goed investeren in mobiliteit kan bovendien ruimte maken voor ontwikkeling.

Daarnaast vergroot toegankelijke mobiliteit de sociale inclusie, ongeacht leeftijd, inkomen of fysieke beperking. Goede verbindingen tussen woonwijken, werklocaties, onderwijsinstellingen en voorzieningen versterken de kansengelijkheid en ondersteunen de regionale economie.

In gebieden als de Spoorzone Hengelo-Enschede, Hart van Zuid en de binnenstad komt dit samen: mobiliteit draagt bij aan een levendige, aantrekkelijke en goed bereikbare plekken waar mensen willen wonen, werken en verblijven.

Risico's

Geen investeringen: Zonder investeringen in mobiliteit wordt de mobiliteitstransitie niet gerealiseerd.

Onvoorziene kosten: De kosten van de acties kunnen hoger uitvallen dan verwacht. Dit kan leiden tot vertragingen, het stoppen of aanpassen van de acties, of een onvolledige uitvoering van het voorstel.

Subsidie: Voor de uitvoering van de acties worden bij verschillende overheden subsidies aangevraagd. Veel van deze acties zijn kansrijk voor financiering, maar er blijft een risico dat subsidies geheel of gedeeltelijk worden afgewezen of lager uitvallen dan verwacht.

Vertraging vanuit het Rijk: Regelgeving, zoals op het gebied van stikstof, kan de uitvoering van de plannen vertragen.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Het niet overnemen van dit investeringsvoorstel heeft nadelige gevolgen voor de ontwikkeling van Hengelo. Het zorgt ervoor dat het Mobiliteitsplan 2040 niet goed kan worden uitgevoerd en dat gemaakte afspraken met de gemeenteraad niet worden nagekomen. De bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid in de stad komen verder onder druk te staan, we hebben het risico dat onze stad dichtslibt. Dit maakt Hengelo minder aantrekkelijk om in te wonen, werken of ondernemen.

Door nú gericht en slim te investeren, versterken we de positie van Hengelo, benutten we beschikbare middelen optimaal en bouwen we aan een toekomstbestendige, concurrerende en leefbare stad.

5.2.3 Nieuwe beleidsvoorstellen

Geen nieuwe beleidsvoorstellen.

5.2.4 Risico's

Samen met nutsbedrijven, warmtenetwerken en milieudiensten staan we voor een verduurzamingsopgave. We zijn in steeds meer mate afhankelijk van deze partijen omdat de opgave complexer worden. De samenwerking is essentieel voor het behalen van onze doelen maar vraagt ook om zorgvuldige coördinatie en afstemming.

We hebben hoge ambities op het gebied van duurzaamheid, zoals het afkoppelen van hemelwater op de gemengde riolering en het onderhoud van de kapitaalgoederen. Overlast is niet te voorkomen, toch willen we de overlast voor onze inwoners zoveel mogelijk beperken. Dit is niet altijd mogelijk. We doen ons best om inwoners tijdig en duidelijk te informeren en zoeken waar mogelijk naar oplossingen die de hinder beperken. Tegelijkertijd blijft het belangrijk om het grotere doel voor ogen te houden: het verbeteren van de leefomgeving in de stad.

Het realiseren van onze duurzaamheidsambities, zoals een energieneutraal Hengelo in 2050, vraagt veel inspanning, terwijl tijd, middelen en capaciteit beperkt zijn. Daarnaast zijn we als gemeente sterk afhankelijk van de inzet en samenwerking met onze partners. Die afhankelijkheden maken ons extra kwetsbaar, deze ambities kunnen we alleen waarmaken als de aanhoudende onzekerheid over de budgetten die het Rijk toekent afneemt. Wanneer de benodigde financiering uitblijft, lopen we het risico dat we onze doelstellingen voor een gezonde leefomgeving en duurzame ontwikkeling niet kunnen waarmaken.

5.3 Economie

5.3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen 2025

Geopolitieke onzekerheid

De huidige wereldpolitieke situatie wordt gekenmerkt door onrust in het Midden-Oosten, hybride dreigingen en de Oekraïne-oorlog. De gewijzigde koers van de Verenigde Staten zorgt bovendien voor een trendbreuk met de afgelopen decennia. De geopolitieke spanningen zijn voelbaar. Zo kunnen bijvoorbeeld de hogere Amerikaanse importheffingen op staal en aluminium ook gevolgen hebben voor de Nederlandse (en daarmee ook de Hengelose) industrie.

Energie

De energieprij is belangrijk voor de industrie. Ten tijde van (de start van) de Oekraïne-oorlog schoten deze prijzen omhoog. Dit raakte Nederlandse industrie flink. Volledig herstel is uitgebleven. Dat komt mede doordat de energiekosten nog altijd hoog liggen ten opzichte van onze buurlanden. Dit leidt tot een verslechterd investeringsklimaat. En kan afbreuk doen aan ons innovatieve vermogen. Immers ligt de R&R intensiteit (Research and Development) van de Nederlandse maakindustrie ongeveer 3,5 keer zo hoog als in andere sectoren. Ook netcongestie blijft een probleem. In Hengelo ontstaat er de komende jaren beperkte ruimte op het elektriciteitsnet wanneer TenneT bij hoogspanningsstation Hengelo Oele een nieuwe vierde transformator plaatst, de huidige drie transformatoren renoveert en een nieuw HS/MS station tussen Hengelo en Enschede bouwt.

5.3.2 Autonome financiële ontwikkelingen bestaand beleid

25-FP-3.1 Uitvoering Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (OTB)

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-3.1	Uitvoering Omgevingsprogramma Toekomstbestendige bedrijventerreinen (OTB)	-	-300	-300	-	-

Aanleiding

Onze bedrijventerreinen zijn van groot belang voor Hengelo. Bijna 45% van alle banen in onze stad bevindt zich op één van deze terreinen. De komende jaren staat een aantal bedrijventerreinen voor een ingrijpende revitalisering of herstructurering. Dergelijke processen vragen aanzienlijke (overheids)investeringen. Om deze ontwikkeling in goede banen te leiden, zijn we bezig met het Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (OTB). Dit programma is momenteel dus volop in ontwikkeling. Het OTB kent twee belangrijke aanleidingen:

- Economische opgave: Vanuit Economische Zaken werken we aan de (her)ontwikkeling en revitalisering van onze bedrijventerreinen.
- Duurzaamheidsopgave: Vanuit duurzaamheid streven we naar toekomstbestendige bedrijventerreinen.

Het OTB bouwt voort op de eerdere Investeringsgerichte Aanpak Bedrijventerreinen (IAB). De IAB is al enkele jaren onderdeel van onze Beleidsbegroting.

Integrale thema's en vraagstukken

In de Omgevingsvisie Stedelijk Gebied hebben we ambities geformuleerd voor toekomstbestendige bedrijventerreinen. Denk hierbij aan thema's als:

- Profileren en herstructurering
- Balans tussen groen, circulair ondernemen en mobiliteit
- Duurzaamheid
- Aangename en veilige werklocaties

Deze thema's zijn uitgewerkt in het OTB en vormgegeven via multidisciplinaire sessies met zowel ambtenaren als ondernemers.

Uitvoeringsprogramma

Op basis van de thema's en vraagstukken stellen we een uitvoeringsagenda op, met concrete maatregelen per bedrijventerrein. Momenteel zijn we samen met ondernemers bezig deze agenda integraal vorm te geven. Hierdoor kunnen we nu nog niet exact aangeven welke financiële middelen de komende jaren nodig zijn. Dit hangt af van de gekozen maatregelen.

Het is echter belangrijk om het momentum niet te verliezen. Nu ondernemersverenigingen nauw betrokken zijn, is het essentieel om door te pakken. De ervaring bij de revitalisering van Timmersveld laat zien dat beschikbare middelen aan het begin van het traject cruciaal zijn om daadwerkelijk tot realisatie te komen.

Gevolgen bij uitblijven financiering

Als er geen budget beschikbaar komt:

- Vervallen de uitvoeringsprojecten op de bedrijventerreinen
- Ontbreekt de integrale aansturing
- Missen we de kans om onze bedrijventerreinen toekomstbestendiger te maken
- Verslechtert onze economische positie in de groene, technologische topregio

Daarnaast bemoeilijkt het de zoektocht naar nieuwe bedrijfslocaties. Zonder herstructurering van bestaande terreinen lossen we het tekort aan ruimte niet op.

Aanvraag programmabudget en projectbudget

We vragen daarom om financiële middelen, bestaande uit:

- *Programmabudget:* Gericht op het in gang zetten van noodzakelijke processen en voorbereidende maatregelen, zoals organisatieversterking en verdiepende onderzoeken. Voorgesteld wordt om in 2026 en 2027 jaarlijks € 300.000 te reserveren.
- *Projectbudget:* Gericht op de uitvoering van fysieke projecten, zoals herontwikkeling, vergroening en oplossingen voor netcongestie. De exacte invulling van het projectbudget wordt nog nader bepaald (p.m.).

25-FP-3.2 Bijdrage Twenteboard

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-3.2	Twenteboard	-70	-70	-70	-70	-70

In de Twente Board werken ondernemers, overheden en onderwijsinstellingen actief samen aan de sociale economische structuurversterking. In de bestuursovereenkomst Sociaal Economische Structuurversterking Twente is een jaarlijks bedrag per inwoner vastgesteld. Een deel van dit bedrag wordt gebruikt om de TBD-organisatie te financieren, een groter deel wordt gebruikt om projecten in de regio te financieren en een multiplier te realiseren op die ingezette euro's.

In overeenstemming met het AB-besluit van 16 december 2020, is € 1.100.000 uit het voormalige PoC-fonds (Proof of Concepts fonds) gebruikt voor de gemeentelijke bijdrage aan Twente Board Development. Dit kwam destijds neer op € 0,42 per inwoner per jaar (plus indexatie vanaf 2022). Dit gold voor een periode van vier jaar, dus tot en met 2024. Vanaf 2025 wordt dit bedrag weer gefactureerd aan de gemeenten. Dit verklaart een verschil in facturering tussen

2024 en 2025. Vanaf 2025 vindt de 'korting' vanuit het PoC-fonds immers niet meer plaats. Gemeenten ontvangen dus nu de factuur van Twente Board voor het volledige bedrag per inwoner.

5.3.3 Nieuwe beleidsvoorstellen

Nummer ¹	Omschrijving nieuwe beleidswens	2025	2026	2027	2028	2029
26-NB-3.1	Cofinanciering Regio Deal (verduurzamen energievoorziening bedrijfslocaties)	-	-1.600	-	-	-

1 - = nadeel; bedragen * € 1.000

26-NB-3.1 Cofinanciering Regio Deal (verduurzamen energievoorziening bedrijfslocaties)

Aanleiding

In 2023 heeft het Rijk € 25 miljoen beschikbaar gesteld voor Twente via de 'Regio Deal II'. Een deel van dit geld is bedoeld om bedrijfslocaties duurzamer te maken, vooral op het gebied van energie. Twente voegt daar eigen geld aan toe, onder andere via de Agenda voor Twente. Op de locaties waar deze projecten plaatsvinden, moeten lokale publieke partijen evenveel investeren als het Rijk in gebouwen en openbare ruimte.

Op de bedrijventerreinen Twentekanaal en Westermaat worden momenteel onderzoeken uitgevoerd naar oplossingen voor overbelasting van het stroomnet (netcongestie). Deze onderzoeken zijn uiterlijk in juni 2026 klaar. De uitvoering kan eind 2026 beginnen. Voorwaarden zijn wel dat de plannen haalbaar zijn, de financiering rond is en bedrijven meedoen. Dit voorstel gaat over het beschikbaar stellen van het gemeentelijke aandeel in de financiering.

Smart Energy Hub Twentekanaal

Op bedrijventerrein Twentekanaal wordt gewerkt aan een 'Smart Energy Hub'. Bedrijven werken samen aan een oplossing voor netcongestie. De eerste voorbereidingen zijn afgerond en het contact met netwerkbeheerder Enexis verloopt goed. In 2025 wordt gewerkt aan een technisch ontwerp en uitvoeringsplan. Dat is uiterlijk in juni 2026 klaar.

Westermaat Buurtbatterij

Op bedrijventerrein Westermaat wordt een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar een grote buurtbatterij om stroom op te slaan. Het project heeft al goedkeuring gekregen vanuit de Regio Deal. Het haalbaarheidsonderzoek is uiterlijk in juni 2026 klaar. Hierna kan de uitvoering starten.

Voorstel

Om deze projecten mogelijk te maken, wordt voorgesteld om € 1,6 miljoen subsidie te reserveren voor 2026. Bedrijven moeten zelf minstens 40% van de kosten betalen. De resterende middelen zijn afkomstig vanuit het Rijk (Regio Deal) en vanuit lokale publieke partijen. Omdat we hier budget voor reserveren, kan de uitvoering van de projecten goed en duidelijk doorgaan. Zo laten we ook zien dat we ons houden aan wat we eerder hebben beloofd. Daarnaast geven we hiermee financiële duidelijkheid en houvast aan de ondernemers(verenigingen) die de projecten uitvoeren.

N.B. Voorwaarde is dat dit bedrag alleen ingezet wordt mits de cofinanciering beschikbaar is vanuit de andere partijen.

Maatschappelijke effecten

De projecten helpen om stroomnetproblemen minder te maken en maken het mogelijk om energie slimmer te gebruiken. Ze dragen bij aan minder CO2-uitstoot, een sterkere economie en het aantrekken van jong talent naar Twente.

Risico's

- Het is onzeker hoe snel netbeheerders oplossingen kunnen leveren.
- Bedrijven moeten bereid zijn hun energiegegevens te delen.
- Er zijn veel vergelijkbare projecten, waardoor samenwerking en kennisdeling belangrijk zijn.
- Soms kan een grotere batterij nodig zijn dan vooraf verwacht, wat extra geld kan kosten.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Als de gemeente niet investeert, vertraagt de verduurzaming in Twente. Bedrijven kunnen dan vertrekken en de regio loopt achter op haar doelen voor duurzaamheid en technologie en kan de co-financiering mislopen.

5.3.4 Risico's

De schaarse ruimte binnen de gemeente vormt een toenemend knelpunt voor de economische ontwikkeling. De beperkte beschikbare grond moet worden verdeeld over uiteenlopende ambities, zoals woningbouw, de uitbreiding van bedrijventerreinen en het realiseren van duurzaamheidsdoelstellingen. Deze verdelingsvraag dwingt ons tot het maken van scherpe keuzes.

Daarnaast is het stroomnet in Overijssel vrijwel vol. Dit zet de beschikbaarheid van elektriciteit onder druk en belemmert de ontwikkeling van nieuwe woningen en de vestiging van bedrijven. Zonder passende oplossingen kunnen deze knelpunten de economische groei afremmen en de leefkwaliteit negatief beïnvloeden.

De regio Twente wil aantrekkelijk blijven voor bewoners, bedrijven én talentvolle werknemers. Om talent aan te trekken en vast te houden, moeten we zorgen voor voldoende werkgelegenheid, ruimte voor nieuwe en innovatieve bedrijven en een aantrekkelijke leefomgeving. De druk op het stroomnetwerk en het tekort aan beschikbare bedrijventerreinen vormen hierin een serieuze belemmering. Als we niet tijdig investeren in ruimte, energie-infrastructuur en een concurrerend vestigingsklimaat, bestaat het risico dat bedrijven zich elders vestigen en de regio aan aantrekkingskracht verliest.

Met het oog op de dubbele vergrijzing is het bovendien essentieel dat we blijven investeren in het aantrekken en behouden van vakmensen ('gouden handen') en hoogopgeleiden ('knappe koppen'). Alleen zo kunnen we het voorzieningenniveau in stand houden en de regionale economie versterken. Hiervoor werken we hard aan onze talentopgave.

Het realiseren van deze ambities vraagt om nauwe samenwerking met andere gemeenten en de provincie. Tegelijkertijd brengt dit risico's met zich mee: uiteenlopende belangen, visies en tempo's kunnen de voortgang van projecten vertragen.

De huidige geopolitieke situatie wordt gekenmerkt door onrust en toenemend protectionisme. Een handelsoorlog door middel van extra importheffingen op staal en aluminium is ook voor de Hengelse industrie voelbaar.

5.4 Onderwijs

5.4.1 Beleidsmatige ontwikkelingen 2025

Verlenging inwerkingtreding voortijdig schoolverlaters

De Twentse Belofte 2020-2024 is met een jaar verlengd en ook in 2025 nog van toepassing. Het is een regionale aanpak van de 14 Twentse gemeenten in samenwerking met onderwijsinstellingen voor de aanpak van voortijdig schoolverlaters en kwetsbare jongeren. Reden van de verlenging is de inwerkingtreding van het wetsvoorstel 'Van school naar duurzaam werk' per januari 2026. In het wetsvoorstel staat onder andere dat de leeftijd van de doelgroep van het Doorstroompunt wordt opgehoogd van 23 naar 27 jaar. Het doel van dit wetsvoorstel is om jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt de juiste begeleiding en ondersteuning te geven richting economische zelfstandigheid. Hiervoor is in de Zomernota van vorig jaar het personele aspect vastgesteld (24-FP-4.2 Doorstroompunt)

Structurele voortzetting Jeugdhulpteams (JHT) op zorgintensieve scholen

Sinds 2022 loopt op zorgintensieve scholen in Hengelo, samen met Borne, Hof van Twente, schoolbesturen en zes zorgaanbieders, een pilot met Jeugdhulpteams. Deze pilot (t/m schooljaar 2024-2025) laat positieve resultaten zien: versterking van ondersteuning in het onderwijs, minder verwijzingen naar zwaardere jeugdhulp en betere samenwerking tussen onderwijs en jeugdzorg.

De aanpak sluit aan bij de landelijke Hervormingsagenda Jeugd, Regiovisie Jeugdhulp Twente, Samenwerkingsagenda Jeugd Twente en het Transformatieplan SD (zie 25-FP-6.1). Daarom zetten we de inzet van JHT structureel voort vanaf schooljaar 2025-2026.

De onderwijszorgklassen (OZ-klassen) maken geen deel uit van de structurele inkoop, omdat het onderwijs primair verantwoordelijk is voor passend onderwijs. Voor schooljaar 2025-2026 wordt eenmalig subsidie verleend. In deze overgangsperiode onderzoeken we met onderwijs en zorgpartners of integratie in de basisondersteuning op school haalbaar is.

Lokaal Educatieve Agenda

In de Voorjaarsnota 2025 kondigt het kabinet forse bezuinigingen aan op het onderwijs. Zo wordt de Onderwijskansenregeling (OKR) in het voortgezet onderwijs per 2027 volledig geschrapt. Deze regeling biedt juist aanvullende ondersteuning aan leerlingen die dat het hardst nodig hebben. Door deze bezuiniging verdwijnt een bewezen effectieve aanpak die de basis vormt onder kansengelijkheid in het onderwijs.

Voor gemeenten zoals Hengelo betekent dit dat de druk op lokale inzet toeneemt om kansengelijkheid te waarborgen. Hoewel wij het belang hiervan onderschrijven, geldt ook dat extra inzet vanuit de gemeente niet vanzelfsprekend is zonder bijbehorende middelen. Om de negatieve effecten van deze rijksmaatregel zoveel mogelijk te beperken, is nauwe samenwerking met het onderwijsveld noodzakelijk. Tegelijkertijd vraagt dit een zorgvuldige afweging binnen onze lokale prioriteiten en financiële ruimte.

IHP

Wij zijn in 2025 gestart met uitvoering van het IHP. De focus ligt op het realiseren van passende, toekomstbestendige huisvesting voor het onderwijs. Dit gebeurt via gefaseerde investeringen, inzet van bestaande reserves en nauwe samenwerking met schoolbesturen. Zie ook 25-FP-4.1 IHP Onderwijs.

5.4.2 Autonome financiële ontwikkelingen bestaand beleid

25-FP-4.1 Integraal Huisvestingsplan (IHP) onderwijs

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-4.1	Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs	40	152	584	932	-469

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs

In de Zomernota 2023-2027 (23-FP-4.5) hebben wij investeringsruimte vrijgemaakt voor het IHP in onze begroting op basis van scenario 2b (€ 10 miljoen per jaar). De verwachte investeringen worden hierbij gedaan in de jaren 2025 t/m 2029. De kapitaallasten kennen hiermee een opgaande lijn tot en met 2031.

De stelpost voor de kapitaallasten is begroot met ingang van 2025, de eerste businesscase (IKC de Kiem) is vastgesteld door het college en de volgende businesscases worden uitgewerkt. Wij verwachten in 2025 te gaan starten met investeren en dat de kapitaallasten per 2027 zullen gaan landen in de begroting. Dit zorgt voor een actualisatie van de te verwachten kapitaallasten, zodat deze met ingang van 2027 in zullen gaan. Dit levert een voordeel op. De jaarschijf 2029 voegen we in deze Zomernota toe, omdat de kapitaallasten een opgaande lijn kennen, levert dit in de laatste jaarschijf een nadeel op.

Voor de uitvoering van het IHP Onderwijs zijn incidentele voorbereidingskosten geraamd van 8% per school, voor de jaren 2024 t/m 2028. Dekking van deze kosten vindt plaats via de reserve onderwijshuisvesting. De toevoeging aan deze reserve is opgenomen in de Zomernota 2023-2027 (23-FP-4.5). De onttrekkingen worden geraamd op basis van de door het college vastgestelde businesscases. De businesscase van IKC de Kiem is vastgesteld door het college, waarbij een voorbereidingsbudget van afgerond € 563.000 beschikbaar is gesteld. Dit onttrekken wij uit de reserve onderwijshuisvesting. Voor de projectbegeleiding vanuit de gemeente en meer specifiek, het fysieke domein, zijn geen middelen geraamd. Omdat het per project verschillend is in welke mate projectbegeleiding nodig is, wordt hierover gerapporteerd in de PenC producten.

Aanpassing M.A. de Ruyterstraat

In 2024 hebben wij het Saxiongebouw aangekocht zodat het behouden blijft voor onderwijs. OSG maakt al meerdere jaren gebruik van noodlokalen aan de kant van het scholeneiland. Deze noodlokalen moeten medio 2025 verwijderd worden. Om de noodlokalen te kunnen verwijderen en het Saxiongebouw geschikt te maken voor huisvesting van OSG, is een uitvoeringskrediet nodig van € 1,3 miljoen. De kapitaallasten van € 53.000, met ingang van 2026, worden gedekt uit de stelpost kapitaallasten IHP. De sloop van de noodlokalen (€ 75.000) nemen wij incidenteel op in het jaar 2025.

Aanpassing De Rank

Basisschool De Rank heeft een tekort aan onderwijsruimte voor tenminste de komende 15 jaar, om de piek in het leerlingenaantal te kunnen opvangen. De gewenste uitbreidingslocatie in de omgeving is niet eerder beschikbaar dan in de zomer van 2026. Door het huidige gebouw aan te passen kunnen wij alle leerlingen het komende schooljaar blijven huisvesten op de huidige locatie. De toekomstige uitbreiding van huisvesting is voorzien in een bestaand schoolgebouw. Het huidige schoolgebouw blijft toekomstgericht als centrale locatie voor de school in gebruik, daarmee is er sprake van een duurzame en toekomstbestendige investering. Hiermee realiseren wij toekomstbestendige huisvesting voor Basisschool De Rank en creëren we de voorwaarden om het gebouw in eigendom over te dragen aan het betreffende schoolbestuur. Hierover gaan wij in gesprek met het schoolbestuur. De benodigde investering voor de verbouwing van de huidige locatie bedraagt € 605.000. De kapitaallasten van € 24.000, met ingang van 2026, worden gedekt uit de stelpost kapitaallasten IHP.

25-FP-4.2 Leerplicht formatie

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-4.2	Leerplicht formatie	-	-25	-136	-136	-81

In 2023 (zie 23-FP-4.1) is ingestemd met een uitbreiding van 2,79 fte op formatie leerplichtambtenaren. Het aantal verzuimmeldingen voor leerlingen tussen de 5 en 18 jaar voor de gemeente Borne en Hengelo was fors toegenomen. Wij hebben hier een wettelijke taak. Daarnaast werkt de inzet vanuit leerplicht preventief in het kader van het terugdringen van psychische problemen bij jeugdigen en jeugdcriminaliteit. Het aantal verzuimmeldingen konden wij niet meer afhandelen met de toenmalige formatie. Aan de hand van een nieuwe landelijke formatietool hebben wij destijds de benodigde inzet op leerplicht berekend. Dit komt neer op een formatie-uitbreiding van 2,79 fte voor de gemeenten Hengelo en Borne. Voor Hengelo betekende dit een uitbreiding van 1,99 fte. Dit incidenteel voor drie schooljaren. We waren toen in de veronderstelling dat het aantal meldingen op langere termijn zou afnemen. Dit is niet het geval gebleken in die mate waarin dat verwacht werd.

De oorzaken van deze blijvende toename:

- Ernstige psychische problematiek
- Multi problematiek bij de doelgroep en hun ouders

Wij achten het dan ook noodzakelijk om deze formatie-uitbreiding voor een deel nog eens met drie jaren te verlengen. Voor Hengelo gaat het dan om 1,61 fte. Een deel van de personele inzet (€ 30.000) kunnen we dekken vanuit bestaande ruimte.

25-FP-4.3 Diverse kleine wijzigingen programma 4

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-4.3	Diverse kleine wijzigingen programma 4	43	92	92	92	92

Er zijn diverse kleine wijzigingen in programma 4 met per saldo een structureel effect van € 92.000 voordelig.

We gaan de voormalig school aan Dr. Kuiperstraat gebruiksklaar maken voor ExpeditieWijz. De kosten zijn incidenteel € 50.000 voor gemeente Hengelo. We gaan het budget brandveiligheidsvoorziening en schadeherstel scholen structureel aframen (€ 39.000 en € 35.000) op basis van de realisatie van de afgelopen jaren.

Vaststellen gewijzigde subsidieplafond

Wij vragen het volgende subsidieplafond vast te stellen, zodat deze overeenkomen met de te verstrekken subsidies. Het gewijzigde plafond leidt niet tot meer of minder lasten. Er is sprake van verschuiving van budget.

Daarom stellen wij voor om:

Het subsidieplafond voor de subsidie Voorschool Hengelo te verhogen met € 400.000 tot € 2.400.000.

Het subsidieplafond is gebaseerd op de uitvoeringsregeling subsidie Voorschool Hengelo 2025 en de subsidie pedagogische coaches 2025 ten behoeve van het VVE-aanbod. Het plafond is vastgesteld op 100% toekenning van de subsidies. We hebben geen begrotingswijziging voor het ophogen van het subsidieplafond, omdat de subsidie Voorschool Hengelo wordt gefinancierd uit de SPUK onderwijsachterstandbeleid.

5.4.3 Nieuwe beleidsvoorstellen

Geen nieuwe beleidsvoorstellen.

5.4.4 Risico's

Wij zijn verantwoordelijk voor het bieden van voldoende en kwalitatief goede voor- en vroegschoolse educatie plekken. Het tekort aan leraren is niet een trend waar wij direct invloed op hebben maar wij kunnen onderwijsstichtingen en kinderopvangorganisaties helpen door het creëren van goede randvoorwaarden.

De onzekerheid over inkomsten van het Rijk voor het ondersteunen van leerlingen die extra aandacht en zorg nodig hebben, maakt het lastig om afspraken te maken over de lange termijn. Ook is het hierdoor moeilijk om investeringen te doen.

Om schoolgebouwen optimaal te benutten, wordt steeds vaker gekeken naar multifunctioneel gebruik. Naast hun functie als Integraal Kindcentrum (IKC) kunnen ze ook ruimte bieden aan andere doelgroepen en activiteiten, zoals buurtinitiatieven of maatschappelijke diensten. Dit vraagt om goed toegankelijke gebouwen die geschikt zijn voor verschillende gebruikers, zonder dat de veiligheid van kinderen in het gedrang komt. Hierbij moeten we ook oog hebben voor het ontstaan van concurrentie met wijkcentra of verenigingen.

Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs is een actueel en belangrijk thema. Met dit plan investeert de gemeente in passende en toekomstbestendige huisvesting voor Hengelose leerlingen in het primair, voortgezet en (speciaal) basisonderwijs. Voor de financiering is een inschatting gemaakt van de benodigde investeringen tot 2030. Op basis daarvan verwachten we dat de beschikbare middelen (vooralsnog) toereikend zijn. Tegelijkertijd blijven er risico's bestaan, bijvoorbeeld als bij de vervanging of modernisering van schoolgebouwen onverwachte kosten optreden. Daarnaast doen er zich ook nieuwe, niet geplande, huisvestingsvraagstukken voor, die actie vragen. Deze samenloop zorgt voor een flinke druk op de uitvoeringscapaciteit temeer er ook hoge ambities zijn op gebied van kwaliteitsniveau en tempo.

Deze ontwikkeling (en de consequenties daarvan) bespreken we ook regelmatig met de schoolbesturen. De financiële behoefte (en de eventuele uitvoeringscapaciteit) wordt daarom periodiek herijkt en structureel meegenomen in de Planning & Control-cyclus, zodat tijdig bijgestuurd kan worden waar nodig en de gemeenteraad hierover wordt geïnformeerd.

5.5 Sport, cultuur en recreatie

5.5.1 Beleidsmatige ontwikkelingen 2025

Gebieds- Accommodatie en Voorzieningen Plan

In 2025 ontwikkelen wij het Gebieds- Accommodatie en Voorzieningen Plan (GAP). Het GAP vormt het kader voor de integrale aanpak van binnen- en buitenaccommodaties en speelvoorzieningen in de openbare ruimte. Dit komt voort uit de omgevingsvisie en de Sport- en Beweegvisie 2023-2033, voor gebiedsgerichte ontwikkeling. Het GAP wordt als omgevingsprogramma (onder de omgevingsvisie) vastgesteld en is een instrument om de strategische (door)ontwikkeling en optimalisatie van de infrastructuur op sport, bewegen en spelen vorm te geven. Dit in samenhang met andere maatschappelijke opgaven, met name op het gebied van (maatschappelijk) vastgoed. Dit betekent dat met het GAP de referentiekaders worden vastgesteld.

Actualisatie Nota Spelen

In 2025 zijn we gestart met het verzamelen van ambities op het gebied van spelen. Deze ambities komen uit reeds vastgestelde beleidsstukken, zoals de Omgevingsvisie. Spelen wordt volledig geïntegreerd in het GAP. De ambities richten zich op een passende spreiding van speelvoorzieningen, inclusieve en multifunctionele speelplekken en een groene, duurzame inrichting. Daarnaast halen we in juni via een participatiesessie met de Raad van Kinderen, inzichten op het gebied van spelen op bij de doelgroep 12-, waarbij de nadruk ligt op veilig, innovatief en inclusief.

Tarieven onderzoek sportaccommodaties

Wij zijn gestart met het onderzoek naar de tarieven voor sport- en beweegaccommodaties en voorzieningen, conform de aankondiging in de Zomernota 2025-2028. We onderzoeken in welke mate en op welke manier de kostprijs van sportaccommodaties kan c.q. moet worden doorberekend. Hierbij is specifieke aandacht voor de betaalbaarheid voor gebruikers. Naar verwachting worden de resultaten in het najaar van 2025 opgeleverd, op basis daarvan bepalen we de vervolgstappen en informeren wij de raad.

Ontwikkelingen Sportpark Veldwijk

We hebben vervolggesprekken gevoerd over de huisvesting van de voetbalacademie op sportpark Veldwijk. Naar verwachting is de nieuwbouw in 2026 gereed (zie 25-FP-5.4 Voetbalacademie). Vanuit de Sport- en Beweegvisie 2023-2033 hebben we de ambitie om meer (aansprekende) evenementen aan te trekken voor de stad. De omgeving van sportpark Veldwijk en specifiek het FBK stadion zien we als locatie om hier intensiever op in te zetten, in samenhang met de overige gebruikers van het sportpark.

Omgevingsprogramma Cultuur en Kunst

Op 4 maart 2025 hebben wij in een politieke markt met de gemeenteraad gesproken over inhoudelijke thema's van het omgevingsprogramma Cultuur en Kunst. Op het omgevingsprogramma volgt een concreet uitvoeringsprogramma. Daarin vertalen we de plannen, zowel inhoudelijk als financieel, naar hoe we omgaan met onze cultureel-maatschappelijke partners. Toekomstbesluiten worden meegewogen binnen het omgevingsprogramma Cultuur en Kunst vanaf 2027. Naar verwachting wordt het omgevingsprogramma in het eerste kwartaal van 2026 vastgesteld, om vervolgens de financiële kaders op tijd te kunnen vertalen naar de P en C-cyclus (Zomernota 2026-2030).

Ontwikkelingen Oyfo

Zoals aangegeven in de Zomernota 2024-2028 hebben wij vervolggesprekken gevoerd met Oyfo over het plan van aanpak voor het oplossen van het lopende exploitatietekort. We compenseren Oyfo nog voor de tekorten in 2024 en 2025 (zie 25-FP-5.1).

Oyfo is als organisatie nog in ontwikkeling en zal moeten toegroeien naar een robuuste organisatie, die haar bijdrage levert aan de opgaven uit de strategische agenda van de gemeente. Daarom willen we de komende jaren investeren in Oyfo.

Daarnaast is het projectvoorstel 'Het verhaal van Twente' van Oyfo en de museumfabriek Enschede voor de Basisinfrastructuur (BIS) subsidie toegekend door het Rijk voor de periode 2025-2028. Het project gaat over de geschiedenis van Twente en presenteert de brede collecties op het gebied van textiel, natuur,

cultuurhistorie en technologie op festivals, tentoonstellingen en congressen. Bij het vertellen van dat verhaal worden inwoners betrokken.

Cultuur met kwaliteit 2025-2028

De regeling Cultuureducatie Met Kwaliteit (CMK) is vernieuwd en wij hebben hiervoor een nieuw convenant met partijen uit het primair- en speciaal onderwijs ondertekend. Dit betekent dat de komende 4 jaar bijna 6500 leerlingen uit het basis- en een deel van het speciaal onderwijs kwalitatieve cultuurontmoetingen krijgen op school, in het theater of het museum en brengt het cultuurprojecten naar kinderen in de wijk. Cultuureducatie wordt verzorgd door CultuurwijsHengelo. De raad is hierover per brief geïnformeerd (zaaknummer 3894765).

Atelierverhuur en kostprijsdekkende huur

Met Stichting Woon- en Werkrimte Kunstenaars (SWWK) is met wederzijdse instemming afgesproken om in te zetten op een beëindiging van de subsidierelatie per 1 januari 2026. De belangrijkste reden hiervoor voor SWWK is de doorvoering van een kostprijsdekkende huur. De gemeente onderzoekt de mogelijke vormen van atelierverhuur voor de toekomst waarbij de verbinding wordt gezocht met de inzet van maatschappelijk vastgoed in brede zin. Naar verwachting leidt dit eerst tot een tussenoplossing voor de korte- c.q. middellange termijn. Zie ook 25-FP-5.8.

Huisvesting Kunstpodium

De subsidie voor de uitvoering van het kunstpodium is voor de periode 2025-2028 toegekend aan SchouwArt. Voorwaarde is de huisvesting in het pand aan de Markt 8. De raad is hierover per brief geïnformeerd (zaaknummer 3846183). Op 7 mei 2025 heeft de officiële opening plaatsgevonden.

Collectieplan

We hebben het 'Collectieplan 2025-2029' vastgesteld en de raad hierover op 25 maart 2025 per brief geïnformeerd (zaaknummer 3884102). Het collectieplan geeft een inhoudelijke beschrijving van de gemeentelijke kunstcollectie en biedt tegelijkertijd een uitvoeringsplan voor de komende vijf jaar. Na afloop van deze periode wordt er een nieuw collectieplan opgesteld en vastgesteld. Parallel wordt een aanbesteding gedaan voor het onderhoud van de kunst in de openbare ruimte.

Uitvoeringsregelingen cultuur en talent

We hebben de subsidieregelingen 'prijsvraag Cultuur 2025' en de 'projectsubsidie Broedplaatsen 2025' vastgesteld. De activiteiten die hier uit voortvloeien zijn op verschillende plekken binnen Hart van Zuid en de binnenstad zichtbaar. De resultaten geven belangrijke inzichten als het gaat om het binden en boeien van talent in Hengelo/Twente en de relatie van deze opgave met cultuur. Op basis van de resultaten bepalen we of borging van de regelingen gewenst is, mogelijk als onderdeel van het Omgevingsprogramma Cultuur en Kunst vanaf 2027. In afwachting van dit omgevingsprogramma verlengen we nu voor 1 jaar (2026) de projectsubsidie.

Uitvoering motie 'klankkast'

De Stichting Klankkast heeft een voorstel ingediend om een extra geluidsisolerende muur te plaatsen in haar muzieklokalen, daarmee wordt de akoestiek in het gebouw verbeterd. De beschikking is opgemaakt en de planning is dat de muur medio mei is geplaatst.

Groene Koers Hengelo

In februari 2025 zijn we gestart met het nieuwe Groenplan, onder de naam "Groene Koers Hengelo". De Groene Koers beschrijft ambities en kansen voor het openbaar (en particuliere) groen. Dat past bij de actuele thema's en specifieke vraagstukken rondom biodiversiteit, klimaatadaptatie, leefbaarheid, ecologie, gezondheid en duurzaamheid. De Groene Koers wordt gebruikt als ambtelijke bouwsteen voor de vierde fase van de Omgevingsvisie. In juni 2025 is er een ophaalbijeenkomst georganiseerd voor de maatschappelijke stakeholders. Dit gebruiken we om de wensen en vertrek- aandachtspunten in kaart te brengen. Hierbij worden onder andere de groene partners van de Groene Tafel (onder wie ook de Natuur- en Milieuraad Hengelo (NMRH), Woningbouwcorporatie Welbions) en georganiseerde inwoners uitgenodigd.

Beheernota Infrastructurele Kapitaalgoederen

In april 2025 zijn we gestart met het opstellen van een Beheernota Infrastructurele Kapitaalgoederen (BIK). Het BIK beschrijft alle activiteiten en middelen die nodig zijn om de assets in de openbare ruimte op het gewenste kwaliteitsniveau te houden en zo de kwaliteit te waarborgen voor de toekomst. In de loop van 2025 wordt het BIK uitgewerkt.

5.5.2 Autonome financiële ontwikkelingen bestaand beleid

25-FP-5.1 Oyfo

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-5.1	Oyfo	-237	-250	-250	-	-

Oyfo is één van de vier culturele kernvoorzieningen in Hengelo en daarmee een belangrijke partner voor de uitvoering van het Hengelose cultuurbeleid. Oyfo kent een relatief korte geschiedenis. In 2021 is zij ontstaan door de samenvoeging van Techniekmuseum Heim, Muziekschool Hengelo en CREA, centrum voor Kunsteducatie.

In de beginjaren heeft Oyfo behoorlijke tegenwind ervaren door de COVID-19 en de naweeën daarvan in de volgende jaren. Er is veel werk verzet en de bezoekers, cursisten en leerlingen weten Oyfo steeds beter te vinden. Ook krijgt Oyfo veel vragen uit het onderwijs om het museum te bezoeken. Eind 2024 heeft zij samen met de museumfabriek in Enschede een Basis Infrastructuur Subsidie (BIS) toekenning gekregen van het Rijk voor het project 'Het verhaal van Twente'.

Ondanks het toenemend aantal bezoekers en de BIS wordt Oyfo blijvend geconfronteerd met financiële uitdagingen. In 2024 heeft de gemeente Hengelo een compensatie ter hoogte van het tekort van 2023 uitgekeerd aan Oyfo (24-FP-5.10).

Over 2024 heeft Oyfo opnieuw een tekort op de exploitatie van ongeveer € 137.000, extra kosten zijn onder andere veroorzaakt door een huurverhoging binnen de CPI-index en stijgende cao- en onderhoudskosten. Gezien het geringe weerstandsvermogen dat is opgebouwd zijn zij niet in staat dit tekort zelf op te vangen. Wij stellen daarom voor om het tekort van 2024 te compenseren.

Zonder maatregelen zal het exploitatietekort van Oyfo structureel zijn. Wij zijn met Oyfo in gesprek over de uitdagingen in hun begroting. Voor het jaar 2025 zien we nog steeds een voorlopig tekort in de begroting van Oyfo. Dit willen we ook compenseren (€ 100.000).

We beseffen dat Oyfo als organisatie nog in ontwikkeling is en zal moeten toegroeien naar een robuuste organisatie, die haar bijdrage levert aan de opgaven uit de strategische agenda van de gemeente. Daarom willen we de komende jaren investeren in Oyfo onder de voorwaarden dat zij:

- Bijdraagt aan de opgaven uit de strategische agenda (koers 2040) van de gemeente Hengelo als culturele kernvoorziening.
- Een structureel sluitende begroting heeft vanaf 2026. Onder een structureel sluitende begroting verstaan we dat Oyfo in staat is om zonder aanvullende bijdragen van de gemeente een sluitend perspectief te presenteren. De voorgestelde financiële impulsen zijn bedoeld als investering en niet als extra bate in de begroting.

Daarom verwachten we in de 2e helft van dit jaar van Oyfo een strategisch en financieel plan om dit te bewerkstelligen. Indien deze voorwaarden voldoende worden gewaarborgd in het nog op te stellen plan door Oyfo, dan zijn we bereid om de jaarlijkse financiële impulsen in de robuuste organisatie van € 250.000 in 2026 en 2027 toe te kennen.

25-FP-5.2 Lokale Omroep 1Twente Hengelo - overbrugging 2027

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-5.2	Lokale Omroep 1Twente Hengelo - overbrugging 2027	0	0	-183	0	0

De omvorming van de huidige wetgeving van de lokale omroep tot de wetgeving voor de streekomroep zou in werking treden op 1 januari 2027. Door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is gemeld dat de

streekomroepvorming is uitgesteld. De nieuwe planning is dat de wetswijziging ingaat op 1 januari 2027 en de inwerkingtreding per 1 januari 2028.

In de huidige begroting zijn tot en met 2026 middelen begroot om de lokale omroep 1Twente Hengelo te ondersteunen in de omvorming van de lokale omroep naar de streekomroep (zie 24-NB-5.1). Dit is overeenkomstig het scenario waarvan de Raad ons heeft gevraagd dit verder uit te werken.

Het uitstel van de inwerkingtreding zorgt ervoor, dat de financiering van de lokale omroep voor 2027 ook nog via de gemeente loopt. Dit maakt dat voor 2027 een incidentele extra bijdrage nodig is van € 183.000. 1Twente sorteert al voor op de komende wetswijziging en past de organisatie daarop aan. Met de extra middelen kan 1Twente dit continueren.

Van het totaalbedrag is € 13.000 bestemd voor verlenging met 1 jaar van de tijdelijke uitbreiding accounthouderschap met 0,11 fte.

25-FP-5.3 Ontwikkelingen Twentebad

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-5.3	Ontwikkelingen Twentebad	94	176	75	75	75

Ontwikkeling omzet en kosten

Op basis van de prognose 2025 voor het Twentebad zijn de inkomsten (€ 135.000) en uitgaven (€ 41.000) hoger dan begroot. Het jaar 2024 was een goed jaar qua aantal bezoekers, hierdoor is een hogere omzet gerealiseerd. Hier tegenover staan ook hogere inkoopkosten voor de horeca en hogere personeelslasten, met name door een hoger ziekteverzuim, meer inzet voor schoonmaak en de maatregelen als gevolg van de implementatie van de Omgevingswet. Tegenover deze hogere lasten staat deels een hogere vergoeding vanuit onder andere de SPUK sport, BTW en de inzet van medewerkers voor gymlessen op een aantal Hengelose basisscholen. Als laatste is het begrote bedrag voor gaslasten achteraf te hoog gebleken.

Investerings

Daarnaast zijn er op korte termijn drie onvoorziene (vervangings)investeringen nodig:

- Filtersysteem instructiebad: De nieuwe eisen voor zwembaden vanuit de Omgevingswet maken dat het 53 jaar oude filtersysteem voor het instructiebad niet meer afdoende werkt. Daarom moet dit filter, wat technisch nog wel werkt, worden vervangen. Niet vervangen kost onnodig veel energie voor verwarming (gas) en zuivering (elektra) en het vraagt extra dosering van chemicaliën. De investering bedraagt € 151.000.
- Zwembadautomatisering zoutelektrolyse: De huidige zwembadautomatisering voor de zoutelektrolyse wordt niet meer gemaakt. Dit systeem uit 2016 is hierdoor kwetsbaar bij defecten, omdat er geen nieuwe onderdelen meer leverbaar zijn. Recent zijn kapotte onderdelen vervangen door tweedehands onderdelen en restpartijen. Dit soort voorraden raken snel op. Als dit systeem niet meer werkt, dan komt er geen chloor meer in de baden waardoor er niet verantwoord kan worden gezwommen. De investering bedraagt € 48.000.
- Grote hoofdregelkast: De basis van deze kast is uit het jaar 2000 en is daarna uitgebreid met diverse onderdelen en nieuwe regelingen. De oudste onderdelen in de kast zijn gecorrodeerd en veel onderdelen zijn niet meer te vervangen. De reden dat dit nu een investering vraagt in plaats van groot onderhoud is dat de kosten voor dit soort techniek en het installatiewerk enorm zijn gestegen. Als deze kast niet meer werkt, dan werkt onder andere de complete luchtbehandeling niet meer. De investering bedraagt € 48.000.

De kapitaallasten van deze investeringen zijn opgenomen in de prognose van de uitgaven voor 2026 en verder.

25-FP-5.4 Voetbalacademie

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-5.4	Voetbalacademie	75	125	-	-	-

In de Zomernota 2023-2027 (24-NB-5.4) is besloten dat wij gaan investeren in de huisvesting van de voetbalacademie van FC Twente en Heracles Almelo op Sportpark Veldwijk. De investering bestaat uit zowel nieuw- als verbouw en

brengt structureel extra lasten met zich mee. Daar staat een kostprijsdekkende huur tegenover. Ook is er sprake van een geplande investering in de velden. Daarnaast is, bij aanvang van de gewenste situatie, een exploitatiesubsidie van toepassing. Deze inkomsten en uitgaven zijn, conform Zomernota 2023-2027, per 2025 opgenomen in de begroting.

Wij zijn met de voetbalacademie in gesprek over de financiële haalbaarheid van de voorgenomen plannen. De nieuwbouw start later dan gepland en is naar verwachting in 2026 gereed. De verbouw staat na de nieuwbouw op de planning.

We zijn op dit moment dus nog niet gestart met de nieuwbouw en renovatie van de bestaande bouw op Sportpark Veldwijk voor de huisvesting van de voetbalacademie. Dit vraagt om een bijstelling van zowel de verwachte inkomsten als uitgaven voor 2025 en 2026. Dit betekent dat wij in 2025 en 2026 naar verwachting nog geen exploitatiesubsidie zullen gaan verstrekken, die wel is begroot. Dit zorgt voor een voordeel in deze twee jaren. In 2025 hebben wij wel te maken met incidentele voorbereidingskosten.

25-FP-5.5 Nazorg groenprojecten

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-5.5	Nazorg groenprojecten	-100	-100	-100	-100	-100

Het nazorgbudget voor projecten zorgt er nu voor dat een project in zijn geheel nog niet afgesloten kan worden, waardoor de rentelasten nog niet gaan lopen en dat we bij diverse aannemers de bankgarantie langer vasthouden. Bij de accountantscontrole is er op gewezen om dit (het lang openhouden van budgetten) anders te regelen. Dit gaan we doen door de nazorgfase (financieel) uit de projecten te halen. Hierdoor is het mogelijk de projecten eerder af te sluiten.

Civieltechnisch en cultuur-/groentechnisch is de onderhoudsperiode gelijk 1 jaar en vervolgens de nazorg ook 1 jaar. Doordat er verschillen zijn in de projecten en we streven naar een continu budget per jaar, is naar verwachting € 100.000 per jaar nodig. Dit deel komt ten laste van het begrotingssaldo. Dit bedrag is gebaseerd op de ervaringen van de afgelopen jaren. Inmiddels zijn ook diverse projecten afgesloten en is er een nazorgbudget in gebruik genomen.

Voor de grondexploitaties geldt een andere benadering qua dekking. Voor de nazorgkosten van de grondexploitaties wordt aan het einde van elk boekjaar een verrekening gemaakt met de algemene reserve grondexploitatie, zodat deze wel op de juiste manier worden gedekt. Dit is tevens de monitor of de nazorgbudgetten toereikend zijn.

25-FP-5.6 Planning bomencompensatiefonds

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-5.6	Planning bomencompensatiefonds	b.n.	-	-	-	-

In 2025 wordt er naar verwachting een bedrag van € 160.000 besteed aan de aanplant van bomen en/of natuur in het kader van de verordening bomencompensatie. Eén onderdeel betreft de aankoop van een stuk bos nabij het Weusthagpark. Dit besluit wordt dit najaar separaat aan de gemeenteraad aangeboden. De resterende onderdelen zullen rechtstreeks worden onttrokken uit de Reserve Compensatiefonds Bomenverordening tot een bedrag van circa € 115.000

25-FP-5.7 Doorbelasting aanbestedingsnadeel groenpercelen Gildebor

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-5.7	Doorbelasting aanbestedingsnadeel groenpercelen Gildebor	-	-450	-450	-450	-450

Gildebor voert het dagelijkse groenonderhoud uit in Hengelo (overgedragen werkzaamheden van de gemeente naar Gildebor), waarbij Gildebor in twee wijken het dagelijks groenonderhoud laat uitvoeren door marktpartijen in plaats van het zelf doen. Hiervoor is Gildebor verantwoordelijk omdat het overgedragen werk is binnen de

beschikbaar gestelde budgetten. Bij de oprichting van Gildebor zijn afspraken gemaakt over deze budgetten. Dit zijn lumpsum bedragen. Sinds de oprichting van Gildebor is de jaarlijkse indexatie toegepast op alle beschikbaar gestelde budgetten.

Gildebor heeft deze werkzaamheden opnieuw aanbesteed op basis van de door de gemeente vastgestelde kwaliteitseisen. De aanbestedingssom is tezamen € 550.000 hoger uitgevallen dan de beschikbare budgetten van overgedragen werk toelaat.

Na de aanbesteding is overleg geweest tussen Gildebor en de gemeente om gezamenlijk te kijken waar nog bijsturing mogelijk is. Het uitgangspunt bij deze gesprekken was dat er geen afbreuk mag worden gedaan aan de kwaliteit (en dus onderhoudsniveau) van het werk en de openbare ruimte. Hierdoor is gezamenlijk een besparing gerealiseerd van circa € 100.000.

Dit alles maakt dat er een structureel tekort is voor een bedrag van € 450.000 op de begroting vanaf 2026. Het lopende jaar van 2025 wordt het opgevangen binnen de eigen begroting van Gildebor.

25-FP-5.8 Diverse kleine wijzigingen programma 5

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-5.8	Diverse kleine wijzigingen programma 5	-28	-24	-24	-24	-24

Deze post bestaat uit verschillende kleine wijzigingen onder de rapportagegrens van € 50.000.

Vaststellen gewijzigde subsidieplafonds

Wij vragen de volgende subsidieplafonds vast te stellen, zodat deze overeenkomen met de te verstrekken subsidies. De gewijzigde plafonds leiden niet tot meer of minder lasten. Er is sprake van verschuiving van budgetten.

Daarom stellen wij voor om:

** Het subsidieplafond voor de subsidie aan SWWK te verlagen met € 92.872 tot € 14.178.*

In de begroting zijn we ervan uitgegaan dat voor SWWK de kostprijsdekkende huur zou worden ingevoerd in 2025. Hierop was het subsidieplafond gebaseerd. Nu de subsidierelatie met SWWK wordt beëindigd met ingang van 2026, ontstaat er een overbruggingsperiode. We werken toe naar een nieuwe situatie vanaf 1 januari 2026. Het gevolg is dat een hogere subsidie in 2025 niet nodig is en passen daarmee het subsidieplafond aan naar het oorspronkelijke niveau.

** Het subsidieplafond voor "Sport - Openbare ruimte inrichten en kleine evenementen" te verlagen met € 13.818 tot € 5.889. Dit subsidieplafond is per abuis te hoog opgenomen in de begroting 2025.*

25-FP- 5.9 Speeltoestellen en bomen op sportparken

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-5.9	Speeltoestellen en bomen op sportparken	-10	-10	-10	-10	-10

Tijdens de gesprekken binnen het projectteam GebiedsAccomodatie Plan (GAP) is voortschrijdend inzicht ontstaan in de status van sportparken: deze terreinen zijn aan te merken als onderdeel van de *openbare* ruimte. Tot nu toe was er op basis van een semi-openbare status van sportparken geen of onvoldoende oog voor de risico's op het gebied van aansprakelijkheid. Nu de status helder blijkt (sportparken zijn een onderdeel van de openbare ruimte) moeten als gevolg daarvan eigenaarschap en afspraken rondom beheer en onderhoud van speeltoestellen en van de bomen opnieuw worden vastgelegd. Hieraan hangen kosten van keuring/inspectie. Over al deze aspecten zal sowieso met de verenigingen in gesprek worden gegaan.

Voor speeltoestellen en bomen in de openbare ruimte, dus ook die op sportparken, geldt dat wij door natrekking eigenaar zijn en dus ook aansprakelijk.

Voor speeltoestellen gaan we deze plekken keuren en in kaart brengen, zodat er helderheid is over wat te doen met de bestaande speeltoestellen. Hierdoor verkleinen wij als gemeente het risico op schadeclaims. De eenmalige kosten

zijn voor keuring/inspectie en in kaart brengen (circa € 1.000) en kosten voor het in stand houden van bestaande toestellen (circa € 3.500 per jaar).

Voor bomen gaan we onze zorgplicht nakomen door de circa 500 bomen op de sportparken te keuren. De eenmalige kosten zijn voor inspectie en inmeten (circa € 3.500). Daarnaast structurele kosten voor onderhoud/inspectie (circa € 6.500 per jaar).

25-FP-5.10 Compensatie subsidieindex

De systematiek van loon- en prijsontwikkeling in het gemeentefonds is per meicirculaire 2024 aangepast vanaf het jaar 2025. Waar voorheen de systematiek van 'trap op, trap af' werd gehanteerd, waar rijksuitgaven en gemeentefonds hand in hand gingen, is nu vanuit het Rijk overgestapt op de systematiek van het bruto binnenlands product (bbp), waarmee de loon- en prijsontwikkeling afhankelijk is van de economische groei. Met ingang van (begroting) 2025 hebben wij deze bbp-sysytematiek ingevoerd. Waar vorig jaar het effect tussen 'oude' en 'nieuwe' systematiek voor 2025 heel beperkt was, zien we dit jaar dat dit bij de indexeringen voor subsidies een fors nadelig effect heeft. Waar in de 'oude' systematiek nog 3 jaren werd teruggekeken en daarmee werd gemiddeld, is dit in de 'nieuwe' systematiek niet aan de orde. Daar wordt slechts het voorgaande jaar (2025) meegenomen, als correctie op de nieuwe index voor 2026. Dit leidt specifiek voor subsidieontvangers tot negatieve effecten. Omdat onze subsidieontvangers belangrijke partners zijn in het maatschappelijk veld, maar ook bijdragen aan een bloeiend verenigingsleven onder meer op het gebied van sport en cultuur en hiermee een belangrijk fundament zijn in de sociale basis, willen we hiervoor compenseren. Dit doen we tweemaal, in 2026 en 2027. We compenseren het totale verschil in index tussen de oude situatie en de nieuwe situatie. Hiermee willen we voorkomen dat organisaties overvallen worden door lagere subsidies, maar vragen we ze tegelijkertijd ook te anticiperen op de andere systematiek van indexering in de toekomst. De tweemaalige bijdrage kan door hen worden ingezet om hun financiële weerbaarheid te vergroten. Daar willen we ook meer specifiek op inzetten. Onder het thema 'Vitale Verenigingen' gaan we een opdracht uitwerken waarbij we met concrete inzet verenigingen ondersteunen om vitaal en toekomstbestendig te blijven werken.

In 2026 is sprake van enkele incidentele subsidies. Deze hoeven in 2027 niet te worden gecompenseerd. Vandaar dat het compensatiebedrag in 2027 lager is dan in 2026.

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-5.10	Compensatie subsidie-index	-	-397	-385	-	-

25-FP-5.11 Kansen benutten voor vergroening en klimaatadaptie

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-5.11	Kansen benutten voor vergroening en klimaatadaptie	b.n.	-14	-14	-14	-14

Er zijn steeds meer uitdagingen rondom klimaatadaptatie en biodiversiteit etc. Er komen steeds vaker hevige regenbuien voor. Ook wordt het droger en heter. Om goed voorbereid te zijn op het veranderende klimaat, kiezen we steeds vaker voor een duurzame aanpak en richten de openbare ruimte in met robuuste oplossingen om de hevige neerslag op te kunnen vangen. Door te investeren in maatregelen op de meest kwetsbare locaties, beperken we de risico's op wateroverlast. Extra groen en water in de openbare ruimte vermindert hittestress. Het zorgt daarnaast voor het verhogen van de biodiversiteit. De druk op de openbare ruimte, en daarmee het belang van extra groen en water, wordt in de komende jaren alleen maar hoger. In juni 2024 hebben de Europese lidstaten de **Europese Natuurherstelwet** aangenomen. Het doel van de wet is de schade aan de Europese natuur tegen 2050 compleet te herstellen. Zo richt de wet zich op het herstel van 20% van de beschadigde ecosystemen in stedelijke gebieden tegen 2030. Dit houdt in dat gebiedseigenaren (zoals gemeenten) maatregelen moeten nemen om de biodiversiteit in stedelijk gebied te bevorderen. Concreet betekent dit dat het aandeel van de groene ruimte in steden met 10% moet worden vergroot, onder meer door omvorming van verharding naar parken, groene daken en stadsbossen. Maar denk ook aan het verhogen van de kwaliteit van het groen (van toevallig- en kijkgroen naar gebruiksgroen) dat een bijdrage levert aan de biodiversiteit. We zien mogelijkheden en koppelkansen voor klimaatadaptatie en vergroening bij reeds geplande projecten en/of werken in uitvoering in het fysieke domein. De dekking wordt primair gezocht in reeds beschikbare middelen (zoals GREX) en het verkrijgen van subsidies en co-financiering. In praktijk zien we tegelijkertijd soms extra mogelijkheden waarvoor geen financiering voor handen is. Concreet zien we dit bij Kanaalzone en Vuurdoornplein.

Voorgesteld wordt om een budget beschikbaar te stellen voor koppelkansen en of extra werkzaamheden uit te kunnen voeren om klimaatadaptie, biodiversiteit, vergroening te bevorderen. Dit betreft situaties die niet passen binnen de projectopdrachten, veelal projectoverstijgend zijn of een specifieke kans bieden die vooraf niet was voorzien. Concreet stellen wij nu voor € 150.000 beschikbaar te stellen voor de Kanaalzone, gedekt uit de reserve grondexploitaties. Daarnaast wordt voorgesteld € 150.000 voor het Vuurdoornplein beschikbaar te stellen en het resterende bedrag van € 200.000 voor toekomstige koppelkansen. Deze laatste twee leiden samen tot rente- en afschrijvingslasten van € 14.000 jaarlijks.

5.5.3 Nieuwe beleidsvoorstellen

Nummer ¹	Omschrijving nieuwe beleidswens	2025	2026	2027	2028	2029
26-NB-5.1	Verlenging uitvoeringsregeling broedplaatsen	-	-100	-	-	-

1 - = nadeel; bedragen * € 1.000

26-NB-5.1 Verlenging uitvoeringsregeling Broedplaatsen

We hebben op basis van de Zomernota 2024-2028 dit jaar de 'projectsubsidieregeling Broedplaatsen 2025' vastgesteld. Deze regeling beoogt creatieve broedplaatsen te stimuleren door ruimte te bieden voor creatief talent om te produceren en te presenteren en zo bij te dragen aan het dynamisch stedelijk milieu, zoals dat is beoogd in de vastgestelde omgevingsvisie Hart van Hengelo. Voor deze regeling is een in de Zomernota 2024-2028 eenmalig budget voor 2025 beschikbaar gesteld.

We willen de bijdrage van kunst en cultuur aan de stedelijke ontwikkeling blijvend versterken. De activiteiten die hier uit voortvloeien zijn op verschillende plekken binnen Hart van Zuid en de binnenstad zichtbaar. Daarom willen wij op basis van inzichten en monitoring bepalen of borging van de regelingen gewenst is, mogelijk als onderdeel van het Omgevingsprogramma Cultuur en Kunst vanaf 2027. Om ondertussen meer zicht te krijgen op de bijdrage van deze regeling aan de doelstellingen zoals die zijn verwoord in de omgevingsvisie Hart van Hengelo en tevens ter overbrugging van de tussenliggende periode wordt voorgesteld deze subsidieregeling voor het komend jaar (2026) te continueren.

5.5.4 Risico's

Wij zien dat de populariteit van individuele sporten nog steeds toeneemt. Steeds minder inwoners beoefenen teamsporten. Voorbeelden hiervan zijn personal training, obstakelruns, fitnesscentra en Virtual Fitness Classes. Deze sporten zijn vaak duurder en dus niet voor al onze inwoners betaalbaar. Door het dalend aantal kinderen, dat lid is van een sportvereniging, lopen wij het risico dat beweging minder toegankelijk wordt voor onze kinderen.

Naast de teruglopende leden is het voor verenigingen een uitdaging om aan genoeg vrijwilligers te komen. Wij denken met verenigingen mee en werken aan multifunctionele accommodaties die voldoen aan de vraag van afwisselende activiteiten.

Wij zien dat verenigingen door verschillende ontwikkelingen genoodzaakt zijn hogere bijdragen te vragen van hun leden en bezoekers. Tegelijkertijd vinden wij het belangrijk dat sport voor iedereen toegankelijk en betaalbaar blijft.

De kosten voor het onderhoud van sportaccommodaties nemen toe. Hoewel deze stijging reëel is, willen wij die niet volledig doorberekenen aan de verenigingen, omdat dit kan leiden tot verdere verhoging van de contributie. Aan die contributieverhoging zit echter een grens. Als deze wordt overschreden, bestaat het risico dat deelname aan sport minder toegankelijk wordt en verenigingen vaker een beroep doen op gemeentelijke subsidies om financieel overeind te blijven.

Er is nog steeds onduidelijkheid vanuit het rijk over de toekomstige compensatie van de BTW op sport gerelateerde kosten. Er wordt onderzocht, wat er vanaf 2026 samen met belanghebbenden, hoe gemeenten vanaf 2026 gecompenseerd kunnen worden voor het btw-verlies op sportuitgaven.

De gemeente subsidieert diverse culturele instellingen in Hengelo. In ruil daarvoor organiseren ze activiteiten die bijdragen aan een beter sociaal klimaat, betere omgangsvormen en meer begrip tussen culturen. Wanneer culturele instellingen financieel niet gezond zijn lopen wij het risico dat de gelden, ontvangen door een subsidie, niet op de juiste wijze worden besteed.

5.6 Sociaal domein

5.6.1 Beleidsmatige ontwikkelingen 2025

Kerntakendiscussie SamenTwente

Op 26 maart 2025 heeft het Algemeen Bestuur (AB) van SamenTwente een besluit genomen over de Kerntakendiscussie SamenTwente, naar aanleiding van het eindrapport: 'Samen goed(e) keuzes voor SamenTwente'. Wij hebben de gemeenteraad hierover via een brief geïnformeerd (zaaknummer 3893698).

Al in 2024 was duidelijk dat er een aantal thema's waren waarvoor SamenTwente geen structurele financiële oplossing kon vinden (forensische geneeskunde, Veilig Thuis Twente en informatieveiligheid en privacy). Daarnaast werd financiering gevraagd op een aantal 'kleinere' financiële knelpunten (milieu & gezondheid en Meldpunt Woningvervuiling). De financiële ontwikkeling van gemeenten vroeg om een brede afweging op inzet van middelen en een discussie over de kerntaken van SamenTwente.

De belangrijkste conclusies uit het eindrapport zijn dat SamenTwente haar takenpakket efficiënt uitvoert en dat het nulsценario (uitzetting van de begroting opvangen binnen de begroting) inhoudelijk niet realistisch is. Het AB heeft dit rapport onderschreven. Het betekent dus een financiële uitzetting van de begroting van SamenTwente en daarmee van die van de gemeente Hengelo. Zie 25-FP-6.8 Kerntakendiscussie SamenTwente.

Regionale inkoop jeugdhulp

Een groot deel van de jeugdhulp koopt de gemeente Hengelo (verplicht) regionaal in. Het AB van SamenTwente heeft besloten om de jeugdhulp per 2025 opnieuw in te kopen en gericht sturing te geven aan de gewenste ontwikkelingen in het zorglandschap. In de inkoopafspraken voor 2025 zijn hiertoe conceptindicatoren met streefwaarden opgenomen. Het AB heeft OZJT (Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente) de opdracht gegeven om deze indicatoren verder uit te werken, in samenwerking met aanbieders en verwijzers. In 2025 wordt gewerkt aan dit sturingsplan (zie ook 4.1 Strategische agenda en 26-NB-6.1 Opgave jeugd).

Met de inkoop jeugdhulp 2025 koersen wij op een regionaal dekkend zorglandschap en het borgen van de zorgcontinuïteit voor jeugdigen in Twente. Wij beschouwen 2025 als een overgangsjaar. Wanneer er wordt vastgesteld dat het ingekochte zorglandschap niet dekkend is, worden nieuwe aanbieders toegelaten. Dit laatste is een belangrijk verschil met de huidige manier van inkopen. Hiervoor is gekozen om de groei aan nieuwe aanbieders in te perken. Ten aanzien van het onderdeel gezinshuizen wordt in 2025 samen met aanbieders opnieuw gekeken naar de inkoopafspraken.

Goed opdrachtgeverschap en goede kwaliteit vragen om reële tarieven. Dit zijn wij wettelijk verplicht. Er zijn verschillende ontwikkelingen die maken dat de tarieven voor meerdere vormen van hulpverlening fors hoger worden. Het betreffen autonome ontwikkelingen zie 25-FP-6.6 Prognoses en ontwikkelingen jeugd.

Hervormingsagenda

De landelijke Hervormingsagenda Jeugd 2023–2028 heeft als doel de jeugdhulp te verbeteren en te zorgen voor een financieel houdbaar en toekomstbestendig jeugdstelsel. De agenda bevat zowel lokale als regionale maatregelen die bijdragen aan deze ambitie. Op lokaal niveau sluiten de visie, urgentie en de gekozen richting van ons transformatieplan goed aan bij de inhoud van de Hervormingsagenda.

De regionale maatregelen uit de Hervormingsagenda worden momenteel verder geconcretiseerd. Veel van deze maatregelen zijn reeds herkenbaar in de bestaande Samenwerkingsagenda binnen de regio. De verdere uitwerking vindt plaats in afstemming met partners en met oog voor lokale uitvoerbaarheid.

De uitvoering van de Hervormingsagenda wordt nauwlettend gevolgd door een externe deskundigencommissie onder voorzitterschap van Tamara van Ark. In januari 2025 bracht deze commissie haar eerste advies ("Groeipijn") uit aan het Rijk en de VNG. In dit advies is onder andere ingegaan op hoe om te gaan met afwijkingen van het overeengekomen meerjarig financieel kader. Het advies vormt een belangrijk ijkpunt voor de voortgang en verdere keuzes binnen het jeugdstelsel.

In de Voorjaarsnota 2025 is een deel van het advies van Van Ark overgenomen door het Rijk. Zie ook 25-FP-6.6 Prognoses en ontwikkelingen jeugd. Zo worden wij gedeeltelijk (50%) gecompenseerd voor de landelijke tekorten in de jeugdzorg over 2024. Ook is de financiële realisatie van de Hervormingsagenda met 2 jaar uitgesteld door het Rijk, naar 2028. Naast deze compensatie, worden er ook extra maatregelen benoemd waarmee het Rijk een vermindering van kosten of verhoging van baten bij gemeenten verwacht. Dit zorgt voor extra taakstellingen binnen Jeugdzorg, waarvan nog maar de vraag is hoe reëel deze zijn gezien de inspanningen die we op dit moment al plegen. Zie ook bijlage 10.3 Financiële effecten gemeentefonds.

Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming

Het landelijke programma Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming schetst hoe de jeugdbescherming er in 2026–2031 uit kan zien. In Twente zijn de eerste stappen gezet, maar dit kende vertraging door capaciteitsproblemen bij partners. In maart 2025 is een rapport opgeleverd waaruit blijkt dat betrokken organisaties in Twente de urgentie en mogelijkheden tot verbetering zien. Daarnaast is een plan van aanpak opgesteld naar aanleiding van toenemende meldingen bij Veilig Thuis Twente. Hieruit blijkt dat betere ketensamenwerking cruciaal is, met op de middellange termijn heldere afspraken (zoals rond politiemeldingen) en een gezamenlijk opleidingsprogramma. Op de lange termijn wordt ingezet op het toekomstscenario en een sterke sociale basis. Beide trajecten geven vergelijkbare aanbevelingen, waarmee wij regionaal aan de slag gaan om de samenwerking in de regio te versterken.

Doorontwikkeling Huis van Herstel

Het Huis van Herstel is een pilot voor een kleinschalige detentievoorziening bij de penitentiaire inrichting (PI) in Almelo, die als doel heeft Twentse gedetineerden met multiproblematiek succesvolte laten re-integreren. Vanaf 2026 is er geen bijdrage meer vanuit het ministerie voor deze pilot. De 14 Twentse gemeenten hebben besloten om de pilot met 2 jaar te verlengen en dit incidenteel te bekostigen met regionale middelen voor beschermd wonen en regionale arbeidsmarktmiddelen.

Participatiewet in balans

Met dit programma wil de overheid de ervaren hardheid wegnemen door vertrouwen en menselijke maat als centrale begrippen te verankeren in de wet. Ook moet de uitvoering voor gemeenten gemakkelijker worden en mogen professionals meer rekening houden met wat er speelt in iemands leven. Verdeeld over drie sporen wordt er hard gewerkt aan de in- en uitvoering hiervan. Het wetsvoorstel Participatiewet in balans: spoor 1 is op 22 april jl. vastgesteld door de Tweede Kamer. Wij verwachten een vaststelling in de Eerste Kamer voor 1 juli 2025 en koersen op een (gedeeltelijke) inwerkingtreding per 1 januari 2026. Dit houdt in dat wij de genoemde maatregelen moeten implementeren in onze werkprocessen, beleidsregels en verordeningen. Tevens vraagt deze benadering om een cultuurverandering. Wij bereiden ons hierop voor door medewerkers te informeren, coachen, opleiden en te ondersteunen door werkprocessen en werkinstructies te wijzigen waar nodig.

Arbeidsmarkt

Vooruitlopend op de ingezette landelijke ontwikkelingen voor de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur, hebben wij regionaal een strategische agenda voor de komende jaren uitgewerkt. Met de strategische agenda, het inrichtingsplan Naar een Werkcentrum én het uitvoeringsplan Werkcentrum Twente wordt uitvoering gegeven aan de wettelijke taak om samen te werken binnen de arbeidsmarktregio en deze samenwerking en dienstverlening structureel te verbeteren. Het jaar 2025 zal gebruikt worden als overgangsjaar, omdat een aantal landelijke kaders nog uitgewerkt moeten worden. In het portefeuillehoudersoverleg arbeidsmarktbeleid van maart van dit jaar is besloten op zoek te gaan naar een locatie in Hengelo als dé locatie voor het regionaal Werkcentrum Twente dat naar verwachting eind 2025 volledig operationeel zal zijn.

Infrastructuur sociaal ontwikkelbedrijven

Voor het toekomstbestendig maken van sociaal ontwikkelbedrijven stelt het Rijk middelen beschikbaar. Op deze manier kunnen gemeenten, die het beste zicht hebben op de knelpunten en de acties die nodig zijn om de veranderingen naar de toekomst in gang te zetten, zelf beslissen hoe deze middelen zo efficiënt mogelijk kunnen worden besteed. Het gaat om twee budgetten, te weten: het impulsbudget en de infrastructurele opslag. Het impulsbudget is een bedrag dat gemeenten jaarlijks ontvangen (tot 2034) om de infrastructuur van werkontwikkelbedrijven te versterken. De infrastructurele opslag is een bedrag dat gemeenten jaarlijks ontvangen (tot 2034) om samen 10.000 werkplekken te realiseren voor mensen die niet in aanmerking komen voor een beschutte werkplek, maar ook niet bij een 'reguliere' werkgever aan de slag komen. De middelen zijn bedoeld als dekking voor vaste kosten zodat de infrastructuur van de werkontwikkelbedrijven behouden blijft. Wij gaan samen met de regiogemeenten en SWB een plan maken voor deze budgetten. Van belang is dus dat deze middelen, die via de Meicirculaire 2025 binnenkomen, 'geparkeerd' worden en een bestemming krijgen.

Beschut Werk

Jaarlijks maakt het Ministerie van SZW bekend hoeveel beschutte werkplekken elke gemeente minimaal moet inrichten voor inwoners met een arbeidsbeperking. In Hengelo vervullen wij ieder jaar de taakstelling ruimschoots en was er op een gegeven moment sprake van een wachtlijst van inwoners met een indicatie, die wachtten op een werkplek. Kosten en baten afwegend hebben wij de taakstelling en daarmee de wachtlijst losgelaten. Omdat wij van het Rijk slechts de begeleidingsvergoeding ontvangen voor het aantal beschutte werkplekken tot de taakstelling, betekent dit wel een extra inzet op de begeleidingsvergoeding. Hier tegenover staat een besparing op de uitvoeringskosten van een uitkering en voorzieningen waarop als gevolg hiervan geen beroep (meer) hoeft te worden gedaan. Daarnaast speelt landelijk de discussie of beschut werk niet volledig naar realisatie gefinancierd moet worden vanuit het Rijk. Deze ontwikkelingen blijven wij volgen.

Beleidskader armoede en schulden

In het eerste kwartaal van 2025 is het beleidskader 'Blik op morgen – Perspectief op een betere toekomst' vastgesteld door de gemeenteraad. Daaropvolgend is in april het Uitvoeringsprogramma Blik op morgen vastgesteld door het college en ter informatie gedeeld met de raad (Iriszaaknummer 3835623). Hierin zijn verschillende doelstellingen en acties opgenomen, waarmee wij bijdragen aan de beoogde doelstelling zoals gesteld in het beleidskader. De acties zijn heel divers. Deze acties kunnen landen binnen bestaande functies en de hiervoor bestemde rijksmiddelen.

Wet inburgering

De gemeente Hengelo voert de in 2022 ingegane Wet inburgering uit. Het doel daarvan is dat alle inburgeringsplichtigen zo snel mogelijk meedoen in de Nederlandse samenleving, het liefst door betaald werk. Wij hebben de regie over het hele inburgeringstraject en ontvangen middelen voor de uitvoering en een programmabijdrage per inburgeringsplichtige.

Onder de oude wet had de gemeente een beperkte taak en had de inburgeraar zelf de regie over zijn traject. Deze inburgeraars hebben veelal een uitkering. De gemeente is verplicht om te zorgen voor uitstroom naar werk. Een deel van die inburgeraars heeft nog niet aan zijn inburgeringsverplichting voldaan of kan hiervoor geen geld meer lenen. De zogenaamde ELIP-groep (einde lening nog inburgeringsplichtig) is gebaat bij extra begeleiding en extra inzet op taal. Zij kunnen dan hun inburgeringstraject afronden en daarmee hun kansen op uitstroom naar werk vergroten. Wij hebben een bestandsanalyse van deze groep gemaakt en vanaf het tweede kwartaal 2025 wordt een deel van hen begeleid. Het gaat vooral om inburgeringsplichtigen jonger dan 45 jaar.

Op landelijk niveau spelen ontwikkelingen die mogelijk van invloed zijn op het aantal inburgeringsplichtige asielzoekers de komende jaren in Hengelo en de toekomst van inburgering:

- De minister van Asiel en Migratie wil op termijn de wettelijke huisvestingstaakstelling voor gemeenten loslaten.
- De minister van Wonen is voornemens (de consultatie is net afgerond) om gemeenten te verbieden statushouders met voorrang te huisvesten.
- De minister van Asiel en Migratie heeft een besluit- en vertrekmoratorium ingesteld voor Syrië. Dat geldt voor zes maanden vanaf december 2024. De reden daarvoor is de regimewisseling in Syrië. De Immigratie en Naturalisatiedienst (IND) beslist niet meer over asielaanvragen van Syriërs die korter dan in 21 maanden voor december 2024 zijn ingediend.

Nieuwkomers

In de beleidsagenda Nieuwkomers hebben wij geformuleerd wat de opname van nieuwkomers in de Hengelse samenleving voor de komende jaren per beleidsveld vraagt. Wij zien een aantal ontwikkelingen waarop wij extra willen investeren (zie ook 25-FP-6.3 Ontwikkelingen nieuwkomers):

- *Werk Inkomen, inburgering van statushouders (wettelijke taak)*
De Wet inburgering (zie hierboven) voorziet in een inburgeringstraject met taalonderwijs en begeleiding naar werk, activering of vrijwilligerswerk. Gemiddeld duurt het 3 jaar voordat statushouders hun inburgeringstraject hebben afgerond. Het is een ingroeimodel: de eerste statushouders zijn eind 2022 binnengekomen, en naar verwachting wordt het maximale volume eind 2025 bereikt. Naast dit ingroeimodel groeit het totale volume door de hogere taakstellingen. Daarbij zien wij dat het begeleiden van asielstatushouders meer tijd en moeite kost door een laag taalniveau en culturele verschillen.
- *Inzetten op werk van asielzoekers en Oekraïners*
Wij starten met het regionale project 'Asielzoekers sneller aan het werk'. Wij verwachten dat de beschikbare inzet niet voldoende zal zijn om de doelstellingen te behalen. Daarnaast zijn veel Oekraïners, waarvan 300

in Hengelo aan de Hazenweg, inmiddels drie jaar in Nederland. Wij verwachten dat een deel daarvan zich permanent zal vestigen. Daarom willen wij inzetten op 'inburgering light' en werkbegeleiding om het risico op een beroep op sociale voorzieningen te verkleinen.

- **Versterken ten behoeve van Integratie**

Wij richten ons de komende periode op het versterken van de integratie van nieuwkomers door hen te ondersteunen in taalontwikkeling door middel van taalcursussen en interculturele kennisdeling. Dit versnelt hun integratie, ondersteunt hen in het leren van de taal en vergemakkelijkt hun aanpassing op de werkvloer en het vinden en houden van werk. Daarnaast is het belangrijk om de interculturele kennis en het bewustzijn van cultuurverschillen te vergroten, zowel bij inwoners van onze gemeente als bij de nieuwkomers, en in te zetten op inclusiviteit en draagvlak.

In juli 2024 hebben wij de Hazenweg 121 aangekocht. Met de koop en de geplande verbouwing is de continuïteit voor de opvang van Nieuwkomers in Hengelo, zoals asielzoekers en Oekraïners, op één plek gegarandeerd. Na aankoop is intensief overleg gevoerd met COA. Dit heeft in april 2025 tot een bestuursovereenkomst geleid. De bestuursovereenkomst bevat afspraken over de onderlinge samenwerking binnen en financiering van de gemeentelijke opvang. De overeenkomst is aangegaan voor minimaal tien jaar en garandeert het langjarig huisvesten van de asielzoekers en Oekraïners conform de gemeentelijke taakstelling.

De randvoorwaarden zijn helder. We zijn inmiddels gestart met de voorbereiding van de verbouwing en uitbreiding.

Inclusie

Wij onderzoeken wat er nodig is om te komen tot een inclusiebeleid voor de gemeente Hengelo. Wij zijn tot de conclusie gekomen dat een inclusiebeleid passender is bij de gemeente Hengelo dan een antidiscriminatiebeleid. Een antidiscriminatiebeleid focust zich namelijk op het voorkomen en bestrijden van discriminatie. Terwijl wij een Hengelo willen waarin iedereen zich welkom en gewaardeerd voelt. Daarom richten wij de onderzoeken op wat er nodig is om te komen tot een nieuw inclusiebeleid voor de gemeente Hengelo. Op 4 maart 2025 heeft een eerste verkennende politieke markt over dit onderwerp plaats gevonden. Dit gesprek vormt de basis voor de verdere uitwerking van dit beleid. In de tussentijd blijven we zichtbaar aandacht besteden aan inclusie waaronder de positie van lhbt+ personen en de toegankelijkheid van gebouwen en openbare ruimte.

Wet integrale suïcidepreventie

Deze wet is in juni 2024 aangenomen door de Eerste Kamer, de inwerkingtreding van de wet wordt voorzien per 1 januari 2026. Het is nog niet duidelijk wat de uitvoering van deze wet voor gevolgen heeft voor onze gemeente. Een inwoner van Twente heeft het initiatief genomen om meer aandacht te geven aan het gesprek over dit onderwerp. De gemeente heeft meegewerkt aan het initiatief van een Twentse inwoner, om in elke wijk op één bankje een plaquette te plaatsen om aandacht te vragen voor suicidepreventie.

Herijking advies- en cliëntenraad

Wij hebben de oorspronkelijke opdracht herijking adviesraad verbreed naar een herijking van de advies- en cliëntenraad. Dit naar aanleiding van gesprekken die wij hebben gevoerd met de Cliëntenraad Minima en Wmo over onze samenwerking en over de toekomst van de cliëntenraad. De cliëntenraad kan door onderbezetting de taken op dit moment maar deels (naar behoren) uitvoeren. Doel van de herijking is om, op basis van de reeds geformuleerde uitgangspunten met de adviesraad, te komen tot een goed functionerende advies- en/of cliëntenraad, waarbij ook gekeken wordt naar andere vormen van participatie. Wij hebben de gemeenteraad hierover geïnformeerd (zaaknummer 3889741) en zijn hierover in gesprek geweest in een Politieke markt. Waar nodig komen wij hierop terug in de 2e Beleidsrapportage 2025 en/of Zomernota volgend jaar.

Motie Familiehuis

Op 6 november 2024 heeft de gemeenteraad de motie Familiehuis aangenomen. Daarin draagt de gemeenteraad het college op om aan Wijkkracht de suggestie voor te leggen gedurende het overgangsjaar te verkennen of een familiehuis, op basis van het voorbeeld uit Enschede, Hengelose (jonge) gezinnen kan ondersteunen. Dit hebben wij gedaan. Wijkkracht Hengelo heeft ons laten weten dat zij de verkenning graag uitvoert en de constatering van de gemeenteraad onderschrijft. Het organiseren van de zorg dichtbij plekken waar kinderen verblijven sluit aan bij de opdracht basisondersteuning. Als afzonderlijke organisaties werken zij al een aantal jaren aan het ondersteunen van jonge gezinnen (zoals het Mama café, Klets en Koffie en LOES opvoedondersteuning). Met de opdracht basisondersteuning bundelen zij nu hun kennis en expertise. Daarin werken zij ook samen met onder andere het onderwijs en de GGD. In de verkenning naar het familiehuis gaan zij onderzoeken in welke samenwerking zij dit kunnen vormgeven. In de aanvraag voor het extra investeringsbudget komt de verbinding sociale basis en basisondersteuning aan de orde, waarbinnen de verkenning naar het familiehuis meegenomen wordt (zie 25-FP-6.1

Transformatieplan sociaal domein). In het vierde kwartaal 2025 informeren wij de gemeenteraad over de verdere uitwerking van de motie.

Moties motiemarkt

Wij hebben de moties "Samen spelen door buddybankjes" (zaaknummer 3849158) en "Steun voor een Boksbalmachine bij Skillzz" (zaaknummer 3849204) besproken met de initiatiefnemers. In overleg met de initiatiefnemers zijn de moties in uitvoering genomen.

5.6.2 Autonome financiële ontwikkelingen bestaand beleid

25-FP-6.1 Transformatieplan sociaal domein

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-6.1	Transformatieplan sociaal domein	-262	-1.283	-4	-4	-4

Lokale basisondersteuning – extra investering (range € 0 - € 2 miljoen)

De opdracht voor de inrichting van de lokale basisondersteuning was bij het opstellen van het Transformatieplan voorzien per 2024, waardoor de investeringen en besparingen ook per 2024 zijn opgenomen. Gezien de daadwerkelijk opdracht is ingegaan per 2025, zijn deze middelen in 2024 incidenteel vrijgevallen. Hierbij is vorig jaar in de Zomernota aangegeven dat deze middelen mogelijk later in de tijd (2025 en 2026) wel nodig zijn (24-FP-6.1). In de opdrachtsom voor de basisondersteuning is een bandbreedte van de geplande investering van € 0 tot € 2 miljoen opgenomen, om het transformatie-effect in de opdracht te kunnen bereiken.

Wij hebben de aanvraag van Stichting Wijkkracht voor deze extra investering ontvangen. De aanvraag bestaat uit diverse voorstellen, waarbij de focus op de inzet rondom jeugd ligt. Ook wordt extra ingezet op de verbinding tussen de sociale basis en basisondersteuning, het toepassen van technologie, het ontwikkelen van een andere manier van denken en doen, monitoring gericht op leren en ontwikkelen, het meten van inwonerstevredenheid en gedragsbeïnvloeding en communicatie. Stichting Wijkkracht kan met behulp van deze extra investering innovatief aanbod realiseren en slimme verbindingen leggen, die zichtbaar bijdragen aan de te bereiken transformatie. Het is een incidentele investering, waarvan het effect structureel geborgd zal worden.

Voor deze inzet willen wij het gevraagde bedrag van € 1,7 miljoen (€ 370.000 in 2025 en € 1.350.000 in 2026) beschikbaar stellen. Met deze extra incidentele investering hebben wij rekening gehouden in ons weerstandsvermogen. Daarnaast hebben wij via de budgetoverheveling in de Tweede Beleidsrapportage 2024 en de Jaarstukken 2024 een gedeelte van dekking voorzien (€ 578.000). Hiervan zetten we € 370.000 in 2025 en € 208.000 in 2026. Aanvullend is incidentele dekking van € 1.142.000 nodig in 2026.

Besparingspotentieel

In deze Zomernota 2025-2029 zien wij opnieuw de (financiële) effecten van een aantal ingezette activiteiten vanuit het Transformatieplan. Door de ingezette activiteiten kunnen wij het besparingspotentieel hiervoor structureel invullen en ook de benodigde investeringen vanuit het besparingspotentieel doen. Een aantal voorbeelden van de besparingen en investeringen:

- In de Zomernota 2024-2028 hebben wij extra ingezet op de topprioriteit jeugd langs drie lijnen, waaronder de stevige regie op de toegang. De extra investeringen werpen hun vruchten af. Wij zien dat wij door de extra inzet aanzienlijke financiële effecten bereiken. Wij zien dat wij in het eerste kwartaal van 2025 een verdere kostenstijging (ongeveer € 550.000) hebben voorkomen. Hiermee kunnen wij de taakstelling voor de opgave jeugd invullen. Deze effecten bereiken we met name door het sturen op wonen en verblijf (25-NB-6.3) en door het maken van afspraken over verwijzingen van externe verwijzers en de samenwerking met de basisondersteuning (25-NB-6.2). Ook zien wij dat door de extra inzet op formatie bij Team Jeugd & Gezin meer aandacht kan worden besteed aan de brede analyse en triage aan de voorkant, dit voorkomt dat we achteraf bij moeten sturen. Het is van belang te blijven monitoren wat onze inzet oplevert, de eerste financiële resultaten zijn positief.

- De jaarlijkse subsidie ten behoeve van het GRIP-team is in werkelijkheid lager dan begroot. De kosten van de uitvoerende organisatie is de afgelopen jaren lager dan wij hebben begroot. Dit zorgt voor een structureel voordeel van € 58.000, ten gunste van het besparingspotentieel.
- Voor het accountteam basisondersteuning hebben wij structurele middelen beschikbaar vanuit het Transformatieplan, deze zetten wij hier vanaf 2026 voor in.
- De pilot Jeugdhulpteams (JHT) op zorgintensieve scholen loopt tot en met juli 2025. Na deze periode willen wij graag doorgaan met deze ondersteuningsstructuur op zorgintensieve scholen in Hengelo. Met meerdere gemeenten zullen wij de inkoop hiervoor gaan opstarten. In het Transformatieplan is rekening gehouden met een structurele bijdrage hiervoor. Deze is voor 2025 niet geheel toereikend. Wij hebben hiervoor aanvullend € 53.000 nodig. De onderwijszorgklassen zullen wij niet opnieuw inkopen, wij gaan hiervoor onderzoeken welke vorm van ondersteuning nodig is voor de leerlingen van deze klassen en of en hoe de basisondersteuning hierin een rol kan spelen. De huidige subsidie willen we met 1 schooljaar verlengen, hiervoor is aanvullend € 234.000 nodig voor 2025 en € 137.000 voor 2026 (zie ook 5.4.1).
- Begin 2025 zijn wij gestart met het ontwikkelen van een app voor jongeren (16-27 jaar), waarmee elke jongere in Hengelo een eigen Toekomstplan kan maken. Structurele kosten bedragen € 25.000.

25-FP-6.2 Bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidie

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-6.2	Bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidie	-550	-550	-550	-550	-550

Voor de bekostiging van bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies ontvangen gemeenten een budget van het Rijk, het BUIG-budget. Dit budget wordt drie keer per jaar bijgesteld. Rekening houdend met de verwachte inkomsten en uitgaven zal het resultaat op dit BUIG-budget naar verwachting structureel uitkomen op € 0 (d.w.z. budgettair neutraal).

In onze begroting hebben we meerjarig rekening gehouden met een positief resultaat van € 550.000 (zie 24-FP-6.2), met name door de inzet van het instrument loonkostensubsidie. Door de verlaging van het macrobudget in mei 2025 op basis van landelijke volumeontwikkelingen krijgen wij nu een lager BUIG-budget, terwijl de bijstandsuitkeringen in Hengelo eind 2024 fors zijn toegenomen in verband met de toestroom van statushouders en de toename van de werkloosheid. Per saldo zouden wij hierdoor meer uitgaven dan inkomsten hebben. Door maximaal in te blijven zetten op het instrument loonkostensubsidie, ook vanuit het project 'werk eerst', kunnen wij dit verwachte structurele negatieve resultaat nog flink drukken. Wij hanteren voor 2025 en verder daarom de nullijn. Dit houdt in dat wij evenveel inkomsten verwachten om onze uitgaven te dekken. Randvoorwaardelijk is wel dat de uitvoeringsorganisatie voldoende capaciteit (€ 113.000) en ondersteunende software (€ 45.000) nodig heeft om aan de inzet van het instrument uitvoering te kunnen blijven geven. Dit vraagt een extra investering, die we kunnen dekken uit de stelpost voor de uitbreiding op personeel (zie 24-FP-6.2).

25-FP-6.3 Ontwikkelingen nieuwkomers

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-6.3	Ontwikkelingen nieuwkomers	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.

Voor de opvang van nieuwkomers (asielzoekers, Oekraïners en statushouders) maakt de gemeente Hengelo noodzakelijke kosten. Deze kosten worden door het Rijk vergoed via diverse regelingen en wij hebben de afgelopen jaren de overschotten op deze regelingen gereserveerd in de Reserve Vluchtelingen.

Op basis van de verwachte beschikbaarheid van 300 bedden voor Oekraïners en 175 bedden voor asielzoekers, en de daarmee samenhangende uitgaven, hebben wij de begroting voor 2025 en voorlopig ook voor 2026 aangepast.

In 2024 is het pand aan de Hazenweg aangekocht. Nadien heeft overleg met het COA/ministerie Asiel & Migratie geleid tot een bestuursovereenkomst voor minimaal tien jaar. Zoals ook meegedeeld in de raadsbrief van 3 april jl. (zaaknummer: 3895445), worden de financiële consequenties hiervan middels deze Zomernota verwerkt. Wij verwachten dat in 2026 de verbouwing van het pand aan de Hazenweg van start gaat. Voor de realisatie van deze verbouwing is een taakstellend budget van € 21 miljoen nodig. De kosten dekken we uit het beschikbaar gestelde

krediet voor de verbouwing, een bijdrage van het COA en een aanvullende benodigde bijdrage van € 2.987.500 ten laste van de reserve Vluchtelingen.

Met de beleidsagenda Nieuwkomers hebben we in kaart gebracht wat de opname van nieuwkomers in de Hengelse samenleving per beleidsveld de komende jaren vraagt. Wij zetten in op het begeleiden van asielzoekers en Oekraïners naar werk, het starten van de inburgeringstrajecten voor statushouders die verblijven in AZC's in de regio Hengelo* en, ondanks een toename in aantallen, het blijven bieden van dezelfde begeleiding richting werk bij de Wet inburgering*. Daarnaast willen wij de integratie versterken door middel van culturele oriëntatie, kennisdeling en taalondersteuning. De gemeente speelt ook een faciliterende rol in het ondersteunen van nieuwkomers bij hun toegang tot onderwijs en (basis)zorg. Wij monitoren de ontwikkelingen en passen de aanpak aan waar nodig, in overleg met partners. Vooralsnog heeft dit nog geen financiële consequenties.

Per saldo verwachten wij in 2025 een overschot van ruim € 4,35 miljoen op de geldstromen. Dit overschot wordt conform de gebruikelijke handelswijze gestort in de reserve Vluchtelingen. Voor 2026 is een aanvullende onttrekking van € 2,99 miljoen uit deze reserve nodig om het verbouwingsbudget te dekken. Daarnaast ramen wij de benodigde middelen voor de uitvoering van de beleidsagenda op € 1.317.000 voor de jaren 2026, 2027 en 2028, en € 1.169.000 voor het jaar 2029. Voor de personele capaciteit betekent dit vooralsnog een uitbreiding met 5 fte in 2025, oplopend naar in totaal 11,4 fte vanaf 2026.

De Hazenweg wordt vanaf 2027 de centrale locatie waar de volledige opvang van nieuwkomers onder gemeentelijke begeleiding zal plaatsvinden. In de komende maanden bereiden wij ons verder voor op deze organisatorische ontwikkeling. Kortom, we gaan zowel fysiek verbouwen als bouwen aan onze organisatie met als uitgangspunt budgettair neutraal.

*aanvullend: dit doen wij ook voor Borne en Haaksbergen waarvoor wij een vergoeding ontvangen.

25-FP-6.4 Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-6.4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers	78	125	79	436	-

De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) was een van de maatregelen van het kabinet om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis periode 2020 tot 1 oktober 2021. Het ROZ heeft in 2020 en 2021 deze regeling voor de gemeente Hengelo en ook voor haar 16 opdracht gevende gemeenten uitgevoerd. Dit leidt meerjarig tot uitvoeringslasten o.a. voor de afwikkeling van de verstrekte Tozo kredieten waarvoor ter dekking een reserve is gevormd. De begrote meerjarige 2025-2030 uitvoeringskosten Tozo zijn geactualiseerd. Per saldo wordt de reserve niet volledig benut, het saldo valt over de komende jaren vrij.

25-FP-6.5 Prognoses en ontwikkelingen WMO

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-6.5	Prognoses en Ontwikkelingen Wmo	1.112	951	835	720	598

In deze Zomernota 2025-2029 actualiseren wij het meerjarenperspectief voor de Wmo. Wij doen dit op basis van de realisatie 2024 en de verwachte ontwikkeling van het aantal cliënten.

We gaan de komende jaren uit van 0% populatiegroei. Er is weliswaar sprake van een stijging van het aantal ouderen in Hengelo van 0,9% (peil 2024). Het aantal ouderen dat gebruik maakt van zorg neemt echter niet toe, maar is stabiel. We hebben de populatiegroei van 1% van Zomernota 2024-2028 (zie 24-FP-6.5) dan ook gecorrigeerd, dit leidt tot een voordeel van € 152.000 oplopend tot € 768.000 structureel. Deze bijstelling komt ten gunste van de stelpost volumeontwikkelingen in het Gemeentefonds (zie 25-FP-9.2).

Definitieve prijsindexatie 2025

Bij het opstellen van de Beleidsbegroting 2025-2028 zijn we uitgegaan van voorlopige indexcijfers 2025. De tarieven worden jaarlijks verhoogd op basis van de indexcijfers met peildatum 1 september. Het definitieve indexcijfers is

1,06% lager dan begroot voor huishoudelijke ondersteuning en het definitieve indexcijfers voor vervoer 1,9% lager dan begroot, dit leidt tot een voordeel van € 157.000 oplopend tot € 163.000 structureel voor WMO. Deze bijstelling komt ten gunste van de stelpost prijs- en loonontwikkelingen in het Gemeentefonds (zie 25-FP-9.2).

Ontwikkelingen Wmo

Wij verwachten op basis van de geactualiseerde meerjarenprognoses dat wij binnen de Wmo in 2025 en verder minder uit gaan geven. Het voordeel op de Wmo bestaat uit verschillende voordelen, die hieronder afzonderlijk worden toegelicht:

- Huishoudelijke ondersteuning (HO): Met ingang van 2024 indiceren wij de huishoudelijke ondersteuning (HO) door middel van het normenkader (minuten per week). Alleen de daadwerkelijk geleverde tijdsinzet wordt daarmee in rekening gebracht. Dit leidt tot minder uitgaven € 995.000 aflopend tot structureel € 484.000.
Er is met de aanbieders voor huishoudelijke ondersteuning de afspraak gemaakt dat zoveel mogelijk gekeken wordt naar zelfredzaamheid en of er deelname aan het traject 'Krachtig ouder worden' (onderdeel van het transformatieplan) mogelijk is.
- Vervoer dagbesteding: In de 2^e Beleidsrapportage 2024 hebben we de vervoerskosten incidenteel afgeraamd, in lijn met de afname van de geïndiceerde dagbesteding. Op basis van de realisatie 2024 ramen we de uitgaven vervoer dagbesteding structureel af met € 115.000.

25-FP-6.6 Prognoses en ontwikkelingen Jeugd

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-6.6	Prognoses en ontwikkelingen Jeugd	31	65	65	68	68

In deze Zomernota 2025-2029 actualiseren we het meerjarenperspectief voor Jeugd. We zien dat de kosten binnen jeugdzorg stijgen. Doordat er wordt ingezet op de topprioriteit jeugd besparen wij en voorkomen we een verdere kostenstijging. Hiervoor verwijzen wij naar 25-FP-6.1 en paragraaf 4.1 Strategische agenda. Hieronder beschrijven wij de grootste ontwikkelingen.

Ontwikkelingen in prijs- en volume

Voor prijs- en volume ontwikkelingen ontvangen we in het algemeen compensatie in het gemeentefonds, en dit jaar op onderdelen extra voor het cluster Jeugd. Daarom zijn deze ontwikkelingen binnen Jeugd, met hogere uitgaven als gevolg, meegenomen in de totaalopstelling van verwachte loon- prijs- en volumeontwikkelingen in 25-FP-9.2, en 10.3.1 onderdeel 3a, en de daarmee samenhangende compensatie. Deze hogere uitgaven vindt u daarom niet terug in de totaalstelling van dit onderdeel 25-FP-6.6.

De ontwikkelingen in prijs- en volume zorgen voor hogere uitgaven in onze begroting van per saldo € 4,9 miljoen structureel. Deze bestaan uit:

- Lagere definitieve indexcijfers 2025: Bij het opstellen van de Beleidsbegroting 2025-2028 zijn we uitgegaan van voorlopige indexcijfers 2025. De tarieven worden jaarlijks verhoogd op basis van de indexcijfers met peildatum 1 september. Het definitieve indexcijfers is 0,95% lager dan begroot, dit leidt tot een structureel voordeel van ruim € 250.000 voor jeugd.
- Prijs- en volumeontwikkelingen regionale inkoop vanaf 2025: In de Zomernota 2024-2028 hebben we op basis van de volumes 2023 een inschatting gemaakt van de impact van de regionale inkoop vanaf 2025 (zie 24-FP-6.7) Deze inschatting hebben wij geactualiseerd op basis van de volumes van 2024. Een aandachtspunt hierbij is dat 2025 een overgangsjaar is voor zowel de lokale als regionale inkoop. Dit maakt het lastig om de volumes in te schatten. De huidige inschatting betekent in 2025 € 2,6 miljoen aan extra uitgaven op basis van de toename van zorgintensiteit en structureel vanaf 2026 € 3,5 miljoen. Wij monitoren de zorginzet en blijven hierover rapporteren in de P en C-cyclus.
- Groei in volume zorginzet: Er is sprake van een stabilisatie van het aantal jeugdigen (-0,2%) en een stabilisatie van het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdzorg. Op basis van het aantal cliënten verwachten we een volumeontwikkeling van 0%. We zien dat de gemiddelde zorginzet per cliënt toeneemt. Deze ontwikkeling is in lijn met de landelijke trend. Conform het rapport Groeipijn van Van Ark houden wij rekening met een groei van de zorguitgaven van 4,7% voor 2025 en 2026, dit is conform de ontwikkelingen

van gemeente Hengelo van de afgelopen jaren. Dit betekent een bijstelling van € 1,1 miljoen in 2025 en structureel vanaf 2026 van € 1,6 miljoen.

Autonome ontwikkeling

Verder hebben we in Hengelo te maken met een uitzonderlijke situatie van een gezin waar zeer intensieve zorg geleverd moet worden. In 2025 bedragen de zorgkosten voor dit gezin ongeveer € 1,3 miljoen. Het is nog niet duidelijk of deze kosten een structureel karakter hebben en in welke omvang. In 2024 hebben we de in 2022 en 2023 gemaakte kosten vergoed gekregen vanuit de compensatieregeling woonplaatsbeginsel. In deze Zomernota 2025-2029 gaan we ervan uit dat we de kosten in 2025 ook vergoed gaan krijgen. Het is echter nog niet zeker of de regeling verlengd wordt en ook voor de boekjaren 2024 en 2025 compensatie gevraagd kan worden. Vooralsnog nemen we deze kosten en rijksbijdrage enkel in 2025 op in onze begroting, en zoals gezegd budgetneutraal. Wel houden we in het weerstandsvermogen rekening met het risico dat deze kosten structureel van aard kunnen zijn.

Overige ontwikkelingen

Naast deze grotere ontwikkelingen zijn er nog enkele structurele mee- en tegenvallers; namelijk de vrijval van een stelpost vanuit de Meicirculaire 2024 (€ 28.000 in 2025 en € 18.000 in 2026) en een structureel niet benodigd inhuurbudget (€ 47.000) en een nadeel op contractmanagement in 2025 € 45.000. Deze bedragen vindt u terug in de totaaltelling van dit format 25-FP-6.6.

25-FP-6.7 MFA 't Berflo

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-6.7	MFA 't Berflo	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	-

De gemeente Hengelo is eigenaar en exploitant van het multifunctionele gebouw (MFA) 't Berflo aan het Apolloplein 1. In het gebouw zijn diverse maatschappelijke organisaties gehuisvest, zoals een basisschool, kinderopvang en verschillende welzijnsinstellingen. MFA 't Berflo wordt gezien als een belangrijke voorziening voor de wijk.

Binnen het beheer en de organisatie van het MFA ervaren wij verschillende knelpunten. Het gaat onder meer om:

- het versterken van de samenwerking tussen gebruikers;
- het afstemmen van (facilitair) beheer tussen gemeente en huurders;
- het maken van duidelijke afspraken over de verdeling van ruimtes;
- en de inzet en organisatie van personeel.

Als deze aspecten niet goed geregeld zijn, lopen wij financiële risico's binnen de exploitatie. Om de risico's op korte termijn te beheersen, achten wij het noodzakelijk de bestaande middelen anders en tijdelijk in te zetten voor een coördinator MFA 't Berflo. Door de inzet van de coördinator verwachte wij de volgende positieve effecten te bereiken:

- meer grip op gebruik en organisatie van het gebouw;
- betere samenwerking tussen partijen;
- hogere tevredenheid onder gebruikers;
- en een versterkte maatschappelijke functie van het MFA.

De inzet van de coördinator is tijdelijk. Het benodigde budget bedraagt € 53.000 per jaar. Zonder actie blijven de huidige problemen rondom beheer en organisatie bestaan, met risico's voor de exploitatie, de samenwerking en de maatschappelijke waarde van het gebouw. De intentie is om de kwetsbaarheid voor de lange termijn op te lossen; dit vraagt nader onderzoek dat in de loop van 2025 verder wordt opgepakt.

25-FP-6.8 SamenTwente

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-6.8	SamenTwente	-42	-131	-194	-194	-194

De begroting van SamenTwente heeft in 2026 een omvang van afgerond € 66,1 miljoen. Het aandeel gemeentelijke bijdrage is geraamd op € 43,9 miljoen. Deze bijdrage is ten opzichte van de gewijzigde begroting 2025 gestegen met afgerond € 1,8 miljoen. Deze stijging wordt (€ 1,3 miljoen) verklaard door het toepassen van de loon- en prijscompensatie. Daarnaast is er sprake van beleidsmatige ontwikkelingen.

Loon- en prijsontwikkelingen

In de begroting van de gemeente Hengelo is rekening gehouden met loon- en prijscompensatie voor verbonden partijen van 3,2%. De toegepaste loon- en prijscompensatie door SamenTwente bedraagt 2,8%. Dit levert een voordeel van € 21.000 structureel op.

Kerntakendiscussie

Zoals toegelicht bij de Beleidsmatige ontwikkelingen (paragraaf 5.6.1) leidt de Kerntakendiscussie SamenTwente tot een uitzetting van de begroting vanaf 2026. De autonome ontwikkelingen bij forensische geneeskunde en Veilig Thuis Twente, betekenen een kostenuitzetting voor de gemeente Hengelo van respectievelijk € 61.000 en € 128.000 structureel.

Naast de autonome ontwikkelingen leidt de kerntakendiscussie tot een structurele uitzetting van de begroting op de onderdelen advisering op Milieu en gezondheid en Gezondheidsbevordering en de Meldpunten Woningvervuiling en Zorgwekkend gedrag. Voor Hengelo gaat het om € 57.000. Over de Gezonde School Aanpak heeft het algemeen bestuur besloten de inzet te handhaven tot en met 2026, de incidentele bijdrage vanuit Hengelo is € 26.000. In 2026 zal het Algemeen Bestuur van SamenTwente opnieuw overwegen op welke wijze de Gezonde School Aanpak in 2027 en verder wordt geborgd.

Tegenover de kostenuitzetting staat ook een structurele en incidentele verlaging van de gemeentelijke bijdrage. Het doorvoeren van structurele bezuinigingsmaatregelen betekent voor Hengelo structureel lagere bijdrage vanaf 2026 van € 68.000. Door een vrijvallende risicoreserve en voorziening in 2026 te gebruiken kan de gemeentelijke bijdrage verlaagd worden met € 72.000 voor gemeente Hengelo.

Jaarrekeningresultaat 2024

De uitkering van jaarrekeningresultaat 2024 is vastgesteld op € 36.000.

Veilig Thuis Twente 2025

Het algemeen bestuur van SamenTwente heeft, vooruitlopend op de kerntakendiscussie, ingestemd met een tijdelijke begrotingsuitbreiding voor Veilig Thuis Twente voor het begrotingsjaar 2025. Besloten is om voor 2025 incidenteel € 688.000 beschikbaar te stellen. Om de financiële druk op de gemeenten zoveel als mogelijk te verlagen, is ook besloten om de begrotingsuitbreiding intern te dekken voor € 250.000. Dit door incidentele renteopbrengsten schatkistbankieren te ramen. Het restantbedrag van € 438.000 wordt in rekening gebracht bij de gemeenten. De kosten zijn € 57.000 voor gemeente Hengelo.

Coördinatiepunt wonen en verblijf 2025 e.v.

Wij hebben vorig jaar in de Zomernota het inrichten van een coördinatiepunt wonen en verblijf aangekondigd. Dit coördinatiepunt moet er voor zorgen dat er betere matches komen, dat wij beter kunnen sturen op de instroom (goedkoopst adequaat alternatief) en dat er een goed beeld komt van het Twentse zorglandschap wonen en verblijf. Het coördinatiepunt werd in eerste instantie incidenteel gefinancierd met regionale transformatiemiddelen, maar vraagt nu een structurele kostenuitzetting voor gemeente Hengelo van € 21.000.

25-FP-6.9 Beschermd wonen

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-6.9	Beschermd wonen	1.606	864	864	864	565

De gemeente Enschede heeft een centrumtaak voor beschermd wonen. Dit betekent dat zij hiervoor de rijksmiddelen ontvangen, dit voor 8 deelnemende gemeenten waaronder Hengelo. Er is al een aantal jaren sprake van een positief resultaat beschermd wonen, als gevolg van de wachtlijst op beschermd wonen en te weinig beschikbare plekken. Enschede heeft in het Middenkader 2025-2028 dit positieve resultaat structureel ingezet als oplossing voor de tekorten elders in het sociaal domein.

Wij hebben van de gemeente Enschede het voorlopige resultaat voor Beschermd Wonen 2025 ontvangen, ad. € 2.406.000. Dit levert een incidenteel voordeel op van € 1.606.000 in 2025.

In Hengelo hebben wij de afgelopen jaren de teruggave van beschermd wonen incidenteel opgenomen in onze begroting, dan wel verantwoord in de Jaarstukken. Tot en met 2025 hebben wij dit op deze manier gedaan. Gezien de huidige financiële situatie van gemeenten en de stellingname van de gemeente Enschede over deze middelen, stellen wij voor om de incidentele teruggave vanaf 2026 als structureel aan te merken en op te nemen in onze begroting.

Inkomsten

De gemiddelde teruggave was de afgelopen jaren ruim € 2,2 miljoen. Wij stellen voor om 75% van deze gemiddelde teruggave op te nemen als structurele inkomst (€ 1,7 miljoen), gezien de onzekerheid rondom een tweetal ontwikkelingen:

- Door de aanpak van de wachtlijsten die is ingezet, zal de teruggave naar verwachting op termijn lager worden. Daarnaast kunnen we de wachtlijst verder terugdringen door extra plekken te realiseren. Dit zal wel moeten gebeuren in samenwerking met een zorgaanbieder.
- Het Rijk heeft in 2024 en 2025 niet de volume-indexatie op de integratie-uitkering Beschermd wonen toegepast. Dit is een onzekere factor in de te ontvangen middelen voor beschermd wonen.

Uitgaven

Een groot deel van de verwachte inkomsten, stellen wij voor om als volgt in te zetten:

- In de opdracht basisondersteuning hebben wij een ontwikkelopdracht gegeven aan onze aanbieder op het onderdeel gemengd en geclusterd wonen. Hiervoor hebben wij structureel middelen opgenomen in de opdrachtsom (€ 299.000, prijspeil 2026). Dit onderdeel van de opdracht is tot en met 2028 van incidentele dekking voorzien, uit de teruggave beschermd wonen van de jaren 2023 en 2024. Hierbij hebben we onszelf de opdracht gesteld om na de doordecentralisatie van beschermd wonen in gesprek te gaan met de gemeente Enschede om niet het volledige bedrag door te hoeven betalen maar een gedeelte lokaal in te zetten. Wij stellen nu voor om vanaf 2029 € 299.000 in te zetten voor structurele dekking.
- De structurele teruggave investeren we in 2025 incidenteel en vanaf 2026 structureel in de doelgroep om instroom in (beschermd) wonen te voorkomen en de uitstroom te bevorderen. We schatten de benodigde middelen op € 850.000 structureel (inclusief personeel- en proceskosten van de gemeente). Op deze manier kunnen we structureel investeren in de doelgroep.
- Het resterende deel van de inkomst (€ 864.000 in 2026 t/m 2028; € 565.000 structureel vanaf 2029) komt ten gunste van het begrotingssaldo. Mocht in de toekomst blijken dat het begrote bedrag van € 850.000 onvoldoende is voor de maatregelen om beschermd wonen te voorkomen, kan dit leiden tot een nieuw voorstel passend binnen de begrotingsafspraken op dat moment.

Risico's

De nieuwe streefdatum voor de doordecentralisatie van beschermd wonen is 1-1-2026. Dit betekent dat de middelen ook worden verdeeld naar alle gemeenten en niet rechtstreeks naar de centrumgemeenten gaan. Over deze structurele middelen bestaat op dit moment de afspraak dat deze zullen worden doorgezet naar de Centrumgemeente. Wij gaan hierover met Enschede in gesprek, om dit deels lokaal in te kunnen zetten. Dit alles onder voorbehoud van wijzigingen die het Rijk eventueel doorvoert op dit budget (tijdspad, omvang).

25-FP-6.10 Diverse kleine wijzigingen programma 6

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-6.10	Diverse kleine wijzigingen programma 6	-19	-30	-	-	-

Naast een kleine aanpassing van de lasten buurthuis Slangenbeek betreft de wijziging voornamelijk lagere baten Maatschappelijke Opvang. De bijdrage voor Maatschappelijke Opvang ontvangt de gemeente in het gemeentefonds en draagt deze over aan de centrumgemeente Enschede die uitvoering geeft aan de Maatschappelijke opvang. Voor 2025 betekent dit een nadelig effect van € 26.000 en voor 2026 een kostenuitbreiding van € 37.000.

5.6.3 Nieuwe beleidsvoorstellen

Nummer ¹	Omschrijving nieuwe beleidswens	2025	2026	2027	2028	2029
26-NB-6.1	Opgave Jeugd (lokaal en regionaal)	-	-192	-147	-115	-115

1 - = nadeel; bedragen * € 1.000

26-NB-6.1 Opgave Jeugd (lokaal en regionaal)

Toelichting op het voorstel

Zoals bij paragraaf 4.1. (strategische opgave) aangegeven zetten wij lokaal en regionaal extra in op (sturing) jeugd(hulp). Zoals hiervoor aangegeven hebben wij € 550.000 bespaard door gerichte sturing op vermindering van verblijf en ambulante jeugdhulp. Daarmee laten wij zien dat wij daadwerkelijk effect hebben. Tegelijkertijd zijn er externe ontwikkelingen, zoals de financiële effecten van de inkoop en toenemende zorginzet per cliënt, die de uitgaven op jeugd doen toenemen. Daarom zetten wij binnen de topprioriteit jeugd(hulp) extra in op regionale acties, om de financiële druk op te vangen en verdere sturing mogelijk te maken.

De extra regionale inzet zal onder andere bestaan uit:

1. Sturingsplan Jeugdhulp
2. Prioritaire opgave jeugdhulp.

Ad. 1.

Spoor 1 van het Sturingsplan richt zich op het terugdringen van uithuisplaatsingen en het verminderen van ambulante hulp, met uitzondering van ambulante alternatieven. Per opgave zijn doelen en bijbehorende indicatoren geformuleerd. De implementatie hiervan vraagt extra inzet van de gemeente Hengelo.

Om te komen tot een effectief sturingsmodel (spoor 2), is het nodig de huidige werkwijze te analyseren en te optimaliseren. Daarbij worden knelpunten en oplossingsrichtingen afgestemd met betrokken partijen (OZJT, gemeente, aanbieders en verwijzers). Hun input wordt meegenomen in een advies over de meest passende uitvoeringsvariant. Dit onderdeel sluit aan bij de prioritaire opgave jeugdhulp.

Ad.2.

Prioritaire opgave jeugd beoogt dat wij in Twente betere jeugdhulp voor jongeren hebben (dichterbij huis), meer sturing op de kwaliteit en kwantiteit van de jeugdzorg hebben en dat wij minder bestuurlijke drukte ervaren met meer resultaat. Zoals wij eerder hebben aangegeven sluiten de eerste beelden van deze opdracht goed aan bij de extra inzet op jeugd(hulp) die wij vanaf 2025 plegen. Zo hebben wij in de vorige Zomernota aangegeven dat het noodzakelijk is alvast vooruit te kijken naar een nieuwe en mogelijke andere vorm van inkopen van Wonen en verblijf per 2028. Regionaal is nu ook het idee opgevat om te onderzoeken hoe wij een beweging kunnen inzetten van een 'open house'-inkoopmodel naar meer strategisch partnerschap met een kleiner aantal aanbieders. En met de voorbereidingen daarvan ook al in 2025 te beginnen.

Zowel het Sturingsplan Jeugd als de Prioritaire opgave Jeugd vraagt inzet vanuit de gemeente Hengelo. Vanuit toegang en vanuit contractmanagement.

In de vorige Zomernota hebben wij al aangegeven dat er afspraken gemaakt zullen worden met aanbieders over een reductie van de inzet van wonen en verblijf. Wij gaven toen al aan dat dit per 2025 intensief gemonitord moet worden, via extra casusregie en/of leveranciers- en contractmanagement. Wij gaven al aan dat wij, gezien de impact van wonen en verblijf op de jeugdigen en op ons budget, hierop intensiever wilden inzetten. Wij konden vorig jaar nog niet overzien wat dit eventueel aan extra inzet zou vragen. Wij hebben dit toen op PM gezet, dan wel voor 2025 incidenteel geraamd, met de mededeling dat we daarmee nog terug zouden komen bij de gemeenteraad.

Uitbreiding toegang

Het beperken van de instroom in en bevorderen van de uitstroom uit wonen en verblijf (met de positieve financiële effecten die wij nu zien), vraagt blijvende sturing vanuit onze toegang. Door te blijven sturen op en checken van het

gebruik van toekomstplannen bij jongeren 16+ (ook door aanbieders en gecertificeerde instellingen). Het gaat om 1 fte structureel bij team Jeugd & gezin, ad. € 115.000 inclusief overhead.

Uitbreiding contractmanagement

De uitbreiding is omdat het takenpakket voor contractmanagement jeugd door de regionale ontwikkelingen, basisondersteuning en de opgave jeugd te groot werd. Contractmanagement voor de gecertificeerde instellingen, regionale contractbesprekingen met aanbieder en inkoop van onderwijszorgarrangementen zijn voorbeelden waar we extra op willen inzetten.

Het gaat om 0,6 fte incidenteel voor 2 jaar. Omdat de ontwikkelingen nu al extra inzet vragen, start deze in mei 2025 (zie 25-FP-6.5 Prognoses en ontwikkelingen jeugd) en loopt deze door tot mei 2027).

Maatschappelijke effecten

Door zowel lokaal als regionaal nieuwe afspraken te maken over de toegang tot en uitstroom uit jeugdhulp willen wij (financieel) passende zorg bieden; nu en in de toekomst.

Risico's

Op het moment dat wij geen goede afspraken kunnen maken over de toegang tot en uitstroom uit verblijf, kunnen wij structureel de ombuiging van de transformatie moeilijker behalen. De kosten lopen voor de baten uit.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Dan verwachten wij de toenemende inzet van jeugdhulp en de oplopende tekorten niet te kunnen ombuigen.

5.6.4 Risico's

Verschillende demografische en maatschappelijke ontwikkelingen hebben tot gevolg dat wij de komende jaren het risico lopen niet te kunnen voldoen aan de stijgende vraag naar ondersteuning. Om in de toekomst de gewenste ondersteuning te kunnen leveren werken wij samen met onze partners. Zij moeten alleen wel de medewerkers in dienst hebben of de vrijwilligers die beschikbaar zijn.

Wij zien dat de financiële positie van zorgaanbieders zorgelijk is. Dit komt onder andere door de oplopende personeels- en energiekosten. Deze ontwikkeling bedreigt de beschikbaarheid en continuïteit van cruciale zorg voor de cliënten met een (grote) ondersteuningsvraag in Twente. Ondersteuning, waarvoor geen alternatief (ondersteuning/ woonplek) beschikbaar is.

Als gemeente merken wij dat er steeds meer taken en verantwoordelijkheden bij ons worden neergelegd, zoals de aanpak van energiearmoede, steunmaatregelen van de toeslagenaffaire en de opvang van statushouders. Hierdoor neemt de werkdruk binnen onze organisatie toe, omdat er voortdurend nieuwe taken bijkomen. Wij zien hierdoor de tekorten in de begroting toenemen. Door het Rijk is er nog geen duidelijkheid verschaft over de middelen na 2028.

Ook zien wij een risico op een toename tot meer beroep op Wmo en jeugd. Dit wordt veroorzaakt door ontwikkelingen beleidsmatig en in de maatschappij. Op het vlak van de jeugdhulp is de landelijke trend intensivering, zowel wat betreft het aantal als de zwaarte van zorgaanvragen. De oorzaken hiervan zijn velerlei. Zo kon tijdens de coronacrisis niet alle zorg geboden worden die nodig is. Ook is er kans op verergering van problematiek (zoals bij verslavingen), als gevolg van spanningen die kunnen optreden.

Het Rijk wil het vaste Wmo-abonnementstarief afschaffen en vervangen door een inkomensafhankelijke eigen bijdrage. Dit moet leiden tot minder gebruik van Wmo-voorzieningen en meer inkomsten. Daarom wordt vanaf 2026 €1,85 miljoen ingehouden op het Gemeentefonds voor Hengelo. Het is echter onzeker of deze rijksmaatregel daadwerkelijk leidt tot de verwachte kostenbesparing en inkomsten, mede door de beperkte beschikbaarheid van particuliere hulp. Daarnaast is er het risico op langdurige uitgaven voor specifieke casussen.

Hengelo kent een uitzonderlijke situatie van een gezin waar zeer intensieve zorg wordt geleverd. In format 25-FP-6.6 (Prognoses en ontwikkelingen jeugd) hebben wij opgenomen dat wij in het benodigd weerstandsvermogen er rekening mee houden dat deze kosten structureel kunnen worden.

De hoge kosten voor levensonderhoud en energie ziet de gemeente Hengelo het risico van extra aanmeldingen voor schuldhulpverlening. Ook is de Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp) gewijzigd met ingang van 1 juli 2023. De saneringstermijn is gehalveerd van 36 maanden naar 18 maanden (zie beleidsmatige ontwikkelingen). Wat de financiële consequenties zijn voor de gemeenten is nog niet bekend.

Transformatie sociaal domein

In 2025 zijn wij gestart met het onderbrengen van de basisondersteuning bij Wijkkracht. Deze nieuwe werkwijze biedt kansen, maar brengt ook risico's met zich mee. Het jaar 2025 geldt als een overgangsjaar: enerzijds moet een nieuwe organisatie inclusief bedrijfsvoering worden opgebouwd, anderzijds moeten cliënten worden overgenomen van andere aanbieders en nieuwe cliënten geholpen worden.

Deze transitie kent verschillende risico's, zoals het waarborgen van zorgcontinuïteit, bezwaar- en beroepsprocedures, de overgang van personeel van de gemeente naar de aanbieder en een zorgvuldige gegevensuitwisseling. De verandering heeft directe impact op inwoners met een ondersteuningsbehoefte. We proberen hierop zo goed mogelijk in te spelen door duidelijke communicatie en sterke regie. Tegelijkertijd geldt: tijdens de verbouwing blijft de winkel open.

Zie ook bijlage 10.4 Stand van zaken transformatieplan sociaal domein.

Risico's vanwege de opvang van nieuwkomers

De gemeente vangt momenteel een groot aantal nieuwkomers op (asielzoekers, statushouders en Oekraïners) Dit brengt maatschappelijke en organisatorische risico's met zich mee. Het verloop van gebeurtenissen in de wereld die van invloed zijn op migratiestromen en onzekerheid in landelijk beleid maken de duur en omvang van de huidige opvangcrisis en het perspectief voor de jaren daarna onzeker. Dit vraagt flexibiliteit van onze organisatie en maatschappelijke partners. Tegelijkertijd is moeilijk te voorspellen hoe ruim die flexibiliteit moet zijn, en of deze bij tijden niet te ruim zal zijn. Wij onderkennen de volgende risico's:

- Tekort aan passende en veilige huisvesting binnen een krappe woningmarkt;
- Druk op onderwijs, (jeugd)zorg en andere voorzieningen, mede door personeelstekorten;
- Noodzaak van voldoende capaciteit binnen het sociaal domein om ondersteuning goed te organiseren;
- Onzeker en tijdelijk rijksbeleid belemmert langetermijnplanning;
- Vermindering van opvanglocaties door politieke ontwikkelingen, terwijl het aantal nieuwkomers voorlopig niet afneemt.

Deze omstandigheden bevestigen de noodzaak van een structurele, beleidsmatige aanpak van de opvang van nieuwkomers op de lange termijn.

5.7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

5.7.1 Beleidsmatige ontwikkelingen 2025

Volksgezondheid

Transformatieplannen Integraal Zorgakkoord

Wij werken samen met de andere 13 Twentse gemeenten, Menzis, Samen Twente en de Provincie in de Twentse Koers. Samen met Twente Beter (de samenwerking van de Twentse zorg- en welzijnsaanbieders) wordt gewerkt aan de uitvoering van het regioplan. Een onderdeel is het aanvragen van transformatiemiddelen. Twente Beter is bezig met het aanvragen van middelen voor de transformatie van de ouderenzorg. Gemeenten zijn samen met Twente Beter bezig met een plan om de Mentale gezondheid in Twente verder door te ontwikkelen.

Nota gezondheid Iedereen gezond(er)!

Wij geven uitvoering aan de, eind 2024 vastgestelde, nota gezondheid. Wij spelen als gemeente een faciliterende rol door samen te werken met Menzis, huisartsen en andere stakeholders om de toegang tot zorg te verbeteren, zowel voor inwoners als nieuwkomers. Wij werken ook aan een hitteprotocol. Dit hitteprotocol is een doorvertaling van het Nationaal Hitteplan, waarbij de boodschap wordt geconcretiseerd op basis van de lokale situatie en vervolgens breder wordt verspreid onder lokale partijen. Het plan beschrijft de rol- en taakverdeling van de betrokken partners tijdens de verschillende fases van een warme periode.

Moties motiemarkt

Wij hebben de moties "Fit & Gezond Wijkmiddag 18 mei 2025 (zaaknummer 3849219), "Ontmoetingsdag Saterslostraat, Weleveldstraat, Havezatenlaan en Hendrinckhavestraat" (zaaknummer 3849208)", "Verbeteren van voorzieningen in het Glazen Huis (zaaknummer 3849163)" en "Samen koken en eten tegen eenzaamheid (zaaknummer 3849163)" besproken met de initiatiefnemers en afspraken gemaakt. Hiermee zijn deze vier moties afgehandeld.

Afval

Op afvalgebied zijn er voornamelijk ontwikkelingen in het PMD-dossier. In Hengelo zijn een aantal maatregelen doorgevoerd in de eerste maanden van 2025 (de quick wins), om het straatbeeld schoner te krijgen. De keuze voor een mogelijke systeemwijziging vindt plaats in oktober 2025. Hier is Hengelo, net als iedere gemeente in Nederland, afhankelijk van de nog te maken afspraken in de Ketenovereenkomst Verpakkingen. Deze gaan invloed hebben op de manier van inzamelen van PMD in Hengelo en ook op de lasten en baten. Daarnaast speelt er op landelijk niveau nog de invoering van de CO₂-heffing op de verbranding van restafval en de afschaffing van de 'plastictaks' door het kabinet. De gevolgen voor Hengelo hiervan zijn op dit moment nog onduidelijk.

Ontwikkelingen Twente Milieu

Twente Milieu N.V. onderzoekt periodiek of de aandelenverhouding nog overeenkomt met de verhouding waarin Twente Milieu werkt voor de verschillende aandeelhoudende gemeenten. In november 2024 is door de aandeelhouders gekozen om het aantal inwoners als maatstaf te nemen voor een herverdeling van aandelen. Voorheen gebeurde dit op basis van het aantal huishoudens. In juni 2025 behandelt de AvA van Twente Milieu een voorstel voor herverdeling vanuit deze verdelingsmaatstaf. Hengelo levert daarbij 10 van de 340 aandelen in en ontvangt hiervoor de geldswaarde die de aandelen vertegenwoordigen. Pas eind augustus 2025 zal bekend zijn of de herverdeling volledig door gaat. Dit is nodig omdat de gemeenten die er aandelen bij zouden krijgen bij hun raden een kredietaanvraag voor de aankoop moeten voorleggen en omdat er een bezwaartermijn van 2 maanden nodig is na publicatie van de het voornemen tot herverdelen.

Twente Milieu benadert met een eigen vermogenswaarde van circa € 13,5 miljoen de grens van € 16 miljoen voor een "Structuurvennootschap". De andere formele eisen heeft ze al bereikt. Een structuurvennootschap heeft minimaal 100 werknemers (TM nu al meer dan 300) en een Ondernemingsraad (is er al) en het genoemde eigen

vermogen. Binnen 3 jaren na bereiken van het laatste criterium moet de NV voldoen aan alle vereisten van een structuurvennootschap. Voor Twente Milieu ontstaat hier geen risico, omdat ze al voldoet aan de overige vereisten. Er zullen nog vooral formele bepalingen resteren, die relatief eenvoudig kunnen worden ingevuld.

Duurzaamheid

Duurzaamheid

Op het gebied van duurzaamheid zien we veel ontwikkelingen die invloed hebben op de samenleving. We werken hieraan langs verschillende samenhangende lijnen. Dat doen we via het programma duurzaamheid, maar ook in allerlei andere taakvelden, werkzaamheden en opdrachten.

Renovatieideal

Voor steeds meer inwoners is het moeilijk hun energierekening te betalen. We sloten de Renovatieideal met het Rijk om energiearmoede terug te dringen, door het versnellen van de verduurzaming van huur- en koopwoningen. In totaal 7000 woningen in de periode tot 2030. In het proefproject in De Noork zijn, in samenwerking met Welbions, de eerste 65 woningen aangepakt. We gaan door in de Hasseler Es. Dit is ook onze inzet in de gesprekken met Welbions over de hernieuwde prestatieafspraken. Daarnaast helpen we inwoners met het verduurzamen van hun woning met subsidies en concrete hulp. We werken hierin samen met de energiecoöperatie Energie van Hengelo.

De aangekondigde Zonnepanelenregeling voor huurders vanuit de SPUK Energiearmoede is komen te vervallen. In de verdere verkenning bleek deze regeling tegen de grenzen van staatssteun aan te lopen. Daarnaast hebben we een aantal subsidieregelingen voor woningisolatie aangepast om meer inwoners de kans te bieden hiervan gebruik te maken.

Bedrijven(terreinen)

Ook voor bedrijven zetten we in op verduurzaming, want bedrijven gebruiken veel energie. Op basis van 50% cofinanciering sloten we met het Rijk de Regio Deal II. Onderdeel hiervan is het verduurzamen en ontwikkelen van bedrijfslocaties met de focus op het verduurzamen van de energievoorziening. Daarom werken we aan een Omgevingsprogramma toekomstbestendige bedrijventerreinen waarin we economische en duurzaamheidsambities verenigen. Dit is een belangrijke bouwsteen om te kunnen groeien tot een groene technologische topregio. In lijn met ons voorstel uit de vorige zomernota, hebben wij de Omgevingsdienst Twente opdracht gegeven om extra toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht en de label C-plicht voor kantoren uit te voeren. Daarnaast werken we aan een energiebesparingsaanpak voor de bedrijven die niet onder de wettelijke verplichtingen vallen. We ondersteunen dat nu ook met een voor ondernemers gratis te gebruiken analyseprogramma (milieubarometer).

Wijkuitvoeringsplannen

Verduurzamen van woningen en bedrijven is een eerste stap op weg naar het aardgasvrij maken. We werken aan uitvoeringsplannen om wijken aardgasvrij te maken. Daarin leggen we vast hoe een wijk of buurt van het aardgas afgaat, wat de streefdatum daarvoor is en wat de alternatieven voor aardgas zijn. De eerste wijken zijn de Wilderinkshoek en Twentekanaal.

Regionaal Warmtebedrijf Twente

De gemeenten Enschede, Borne en Hengelo streven samen naar het aanwijzen van één gemeenschappelijk verzorgingsgebied voor warmtelevering (warmtekavel), door één regionaal publiek warmtebedrijf. Om de oprichting van een publiek warmtebedrijf te verkennen werken de drie gemeenten met een aantal partners samen. In het najaar van 2025 zal duidelijk worden hoe dit publieke warmtebedrijf eruit kan zien. In de maanden daaropvolgend moet de gewenste rol en inzet van alle organisaties, waaronder die van de drie gemeenten, bepaald worden. Zodra de rollen en inzet duidelijk zijn, kan in het najaar van 2026 een samenwerkingsovereenkomst gesloten worden om vervolgens het publieke warmtebedrijf Twente op te richten. Tijdens dit gehele traject zijn er meerdere momenten waarop bestuurlijke besluitvorming plaatsvindt over het continueren of staken van het proces.

Grootschalige opwek – zon en wind

Met de ingebruikname van zonneveld Boeldershoek hebben we de eerste locatie voor de opwek van duurzame elektriciteit uit zon gerealiseerd. De komende jaren ontwikkelen we in fasen de verschillende andere locaties. We maakten programmeringsafspraken met de provincie over de opwek van windenergie. En wij informeerden de raad over ons voornemen om het bevoegd gezag over de ontwikkeling van windprojecten niet aan te vragen. De raad kan hierover wensen en bedenkingen inbrengen.

Klimaatverandering en biodiversiteit

We werken niet alleen aan het energievraagstuk. Klimaatverandering en het verlies aan biodiversiteit hebben ook in Hengelo veel invloed. Daarom werken we aan het beperken van hittestress, nemen maatregelen in verband met wateroverlast en droogte en versterken onze groenstructuren en biodiversiteit. Om bij bouw- en isolatiewerkzaamheden kwetsbare soorten te beschermen stellen we een Soorten Management Plan (SMP) op. Voor het opstellen hiervan is een aanbesteding gestart.

Maatschappelijk vastgoed en duurzaam vervoer

We verduurzamen de installaties en verbeteren de isolatie van het Twentebad in 2025, zodat het aardgasverbruik fors daalt. We hebben de voorbereidingen getroffen voor de aanbesteding van de technische installatie. We verwachten deze werkzaamheden in het najaar uitgevoerd te hebben, en zo voor de winter een forse reductie in aardgasverbruik en CO₂-uitstoot te realiseren. Door netcongestie duurt het echter nog enkele jaren voordat het Twentebad helemaal van het aardgas af kan.

We maken een deelprogramma schone mobiliteit waarin we vanuit het STOMP principe uitgangspunten maken voor de ontwikkeling van de elektrische laadinfrastructuur.

Netcongestie

Wanneer het elektriciteitsnet de vraag of het aanbod van stroom niet meer aankan onstaat er netcongestie. De situatie is zodanig dat er op het Hengelose deel van het net tot en met 2035 geen, of zeer beperkt mogelijkheden zijn om nieuwe woningen, bedrijven of maatschappelijke instellingen aan te sluiten. Of vergroting van de bestaande aansluiting mogelijk te maken. Dit kan gevolgen hebben voor de opgaven die we hebben in het kader van woningbouw en andere ontwikkelingen. We hebben een aantal manieren om de negatieve gevolgen te beperken: reduceren van energieverbruik bij particulieren en bedrijven, nauwe samenwerking met de netbeheerders om capaciteit van het net uit te breiden, alternatieven zoals warmtenetten ontwikkelen zodat er minder stroom nodig is voor verwarming, opslag van stroom faciliteren zodat vraag en aanbod beter in balans komen. In deze zomernota doen we voorstellen voor nieuw beleid waardoor we op korte termijn binnen onze mogelijkheden aan knoppen kunnen draaien. Daarnaast noemen we de strategische ontwikkeling van het Regionale Warmtebedrijf Twente, waarmee ook op de middellange invloed hebben op de beschikbaarheid van elektriciteit en warmte.

Goed rentmeesterschap

De transities die gaande zijn in Nederland en dus ook in Hengelo (Elektra, warmte en water), zijn zeer complexe en omvangrijk. Dit moet allemaal gerealiseerd worden moet in de beperkte buitenruimte. Daarnaast zijn er nog meer knellende ruimte claims die in de openbare ruimte opgelost moeten worden. Goede rentmeesterschap vergt dat de maatschappelijke opgaven zoals vergroening, woningbouw en klimaatadaptatie, sporten, spelen en recreëren ook een goede plek hebben en krijgen in onze openbare ruimte. De netwerkbedrijven (Enexis, Vitens, TenneT, etc.) hebben voor de diverse transities ruimte in de openbare ruimte nodig om bijv transformatiehuizen te plaatsen.

Dit heeft een grote impact op de openbare ruimte van Hengelo, omdat alleen al Enexis heeft aangegeven dat zij circa 300 transformatiehuizen erbij willen plaatsen, met een minimale ruimtebeslag van 15 tot 20 m² per stuk.

De keuze die voorligt, is waar deze te plaatsen in de *bestaande* openbare ruimte. Daarnaast moet ook een afgewogen keuze worden gemaakt hoe wij de gronden beschikbaar gaan stellen aan de netbeheerders (verkoopen, verpachten of opstalrechten). Dit alles vergt zowel het opstellen van heldere kaders als het maken van keuzes. Uiteindelijk zal dit allemaal worden opgenomen in de nog op te stellen samenwerkingsovereenkomsten/antérieure overeenkomsten met de netbeheerders. In 2025 en 2026 gaan wij bezig om dit beleidsmatig goed te verankeren. De kosten worden gedekt uit de CDOKE-middelen (Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid).

Bodem

Voor bodem speelt op dit moment de HCH-problematiek in het Twentekanaal. Vanuit het Rijk zijn middelen aangevraagd en toegekend om het onderzoek naar de lange termijn maatregelen te bekostigen samen met Rijkswaterstaat. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek zal nader bekeken moeten worden hoe de uitvoering van de maatregel bekostigd zal gaan worden. Ook wordt op dit moment gewerkt aan een nieuw bodembestedingsplan voor de periode 2026-2030. Deze volgt het bodembestedingsplan 2021-2025 op.

Beheernota Infrastructurele Kapitaalgoederen

In april 2025 zijn we gestart met het opstellen van een Beheernota Infrastructurele Kapitaalgoederen (BIK). Het BIK beschrijft alle activiteiten en middelen die nodig zijn om de assets in de openbare ruimte op het gewenste

kwaliteitsniveau te houden en zo de kwaliteit te waarborgen voor de toekomst. In de loop van 2025 wordt het BIK uitgewerkt.

5.7.2 Autonome financiële ontwikkelingen bestaand beleid

25-FP-7.1 Aanpassing doorberekeningen aan taakveld riolering

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-7.1	Aanpassing doorberekeningen aan taakveld riolering	68	102	102	102	102

Eind 2023 is het nieuwe Programma Water en Riolering vastgesteld. Hierin is opgenomen dat we een percentage van de kosten van de activiteiten Waterlopen, Netheid en Onkruidbestrijding doorberekenen aan het taakveld Riolering. Het gaat om 75% van de activiteit Waterlopen, 10% van de activiteit Onkruidbestrijding en 40% van de activiteit Netheid.

De totale uitzetting voor 2025 bedraagt € 68.000 en vanaf 2026 € 102.000. Dit is een doorberekening van kosten die ten laste komen van de voorziening Riolering en tegelijkertijd een voordeel voor de algemene middelen.

25-FP-7.2 Afval

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-7.2	Afval	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.

Ontwikkelingen en onzekerheden

Op dit moment is er veel gaande in de afvalwereld. Met name op het gebied van inzameling PMD, waar de nieuwe Ketenovereenkomst Verpakkingen nog in onderhandeling is. Dit brengt veel onzekerheden met zich mee. In oktober 2025 neemt de gemeenteraad een besluit over de toekomstige inzameling PMD. Dit gaat aanzienlijke invloed hebben op de lasten en baten, maar omdat er nog geen Ketenovereenkomst Verpakkingen is, is het op dit moment lastig voorspellen is wat de invloed precies gaat zijn. Ook is het nog erg onzeker wat het schrappen van de zogeheten 'plastictaks' door het kabinet voor gemeenten gaat betekenen. Er wordt gesproken over ca. € 50,- tot € 60,- verhoging van de afvalstoffenheffing hierdoor, maar dit is nog niet zeker.

Reguliere kostenstijgingen en dalingen

Tegelijkertijd hebben we ook te maken met normale indexaties van reguliere kosten voor inzameling en verwerking van afval en wisselen wereldmarktprijzen voor afvalstromen:

Verschil in lasten

In de lasten zijn met name de reguliere indexaties van inzamelaar Twente Milieu, maar ook van de diverse verwerkers meegenomen. Gemiddeld houden we rekening met circa 4%. Naast de reguliere indexatie zijn er ook een aantal extra kosten, zoals de bemensing afvalbrengpunt en hogere kosten voor verwerking klein chemisch afval. Ook moet er groot onderhoud aan het milieupark plaatsvinden.

Verschil in baten

De marktprijzen oud papier zijn op dit moment gunstig en lijken zich voor wat langere tijd te stabiliseren. Dit zal naar verwachting een positief effect hebben. De opbrengst van veel andere stromen zoals elektrische apparaten en oud ijzer zijn op dit moment relatief stabiel. Ook de zwerfafvalvergoeding is stabiel. Als laatste daalt de hoeveelheid aangeboden fijn restafval al jaren in Hengelo. Tegelijkertijd stijgt de hoeveelheid belastingplichtigen in Hengelo. Dit heeft een effect op de inkomsten afval (afvalstoffenheffingstarieven).

De nu gepresenteerde verhoging is het gevolg van reguliere kostenontwikkelingen. Nadrukkelijk moet het voorbehoud worden gemaakt dat wij in oktober nog in gesprek met u gaan over de (financiële) gevolgen van

nieuwe contract VNG-Verpact. Afhankelijk van de voorwaarden in dit contract, kan dit leiden tot een aanvullende verhoging van de afvalstoffenheffing bij het vaststellen van de begroting.

Saldo lasten en baten en financiering

Per saldo zijn de lasten (reguliere inflatie) sterker gestegen dan de baten, hierdoor ontstaat een tekort van circa € 750.000 in de begroting.

In de afgelopen jaren zijn is het vaste tarief beperkt gestegen en zijn de kosten daarmee deels opgevangen. Maar er is gekozen voor een kostendekkendheid van circa 98%, om de tarieven niet teveel te hoeven laten stijgen. Het overgebleven 'gat' is voornamelijk gefinancierd vanuit voorziening die een relatief hoge stand had (circa € 3,2 miljoen een aantal jaar terug). De voorziening is op dit moment begroot op € 1,1 miljoen en daarmee circa 10% van de begroting. Dat is een normale stand. Wederom een greep doen uit de voorziening is dus vanuit financieel oogpunt niet wenselijk. Hierdoor daalt de voorziening dusdanig dat tegenvallers lastig opgevangen kunnen worden. Vanuit dit oogpunt zullen de tarieven dus moeten stijgen om de reguliere indexaties te dekken.

Gevolgen voor de woonlasten

De bovenstaande ontwikkelingen en de toegepaste prijsindex leiden tot een stijging van het vast tarief met € 12,72 in 2026. De variabele tarieven worden geïndexeerd met 10% (met uitzondering van GFT). Bij de indexatie van de variabele tarieven is voor proportionaliteit gekeken naar het tarief bij andere gemeenten. Voor een nadere toelichting over de heffingstarieven verwijzen wij naar hoofdstuk 8.1 Woonlastenontwikkeling.

25-FP-7.3 Uitkering resultaat ODT 2024

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-7.3	Uitkering resultaat ODT 2024	102	-	-	-	-

Het positieve jaarrekeningresultaat 2024 van de Omgevingsdienst Twente wordt deels uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten. Voor de gemeente Hengelo is dit een eenmalig bedrag van € 110.000. In 2024 zijn daarnaast meer uren geleverd dan de oorspronkelijke inbreng. Dit zorgt voor een nabetaling van € 8.000.

25-FP-7.4 Kassiersrol Regionale energie Strategie (RES)

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-7.4	Kassiersrol Regionale energie Strategie (RES)	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	-

De RES Twente krijgt jaarlijks rijksmiddelen voor de uitvoering van de RES. De Provincie Overijssel vervulde namens de RES Twente de kassiersfunctie voor de administratie van deze middelen, en de bijbehorende inkoopprocessen. De provincie verzocht de kassiersrol bij een andere partij te beleggen. Gemeente Hengelo heeft zich bereid getoond deze rol te willen vervullen. Op 17 december 2024 heeft het college besloten de kassiersfunctie van de Regionale Energiestrategie Twente (RES Twente) over te nemen van de provincie Overijssel (zaaknummer: 3837299).

Op bestuurlijk niveau is het Breed Bestuurlijk Overleg (BBO) verantwoordelijk voor de besteding van de middelen. De programma-organisatie is verantwoordelijk voor de uitvoering. De voorzitter van het BBO is bestuurlijk opdrachtgever voor de programmamanager RES Twente. In het BBO is besloten dat gemeente Hengelo als gastheer van het portefeuillehoudersoverleg Milieu, Duurzaamheid en Afval en de RES Twente deze middelen aanvraagt en beheert en als activiteit te laten vallen onder de bestuursovereenkomst MDA. Daarmee is het mandaat van alle gemeenten geregeld.

Bij de Provincie Overijssel is een subsidieaanvraag gedaan om de resterende middelen uit eerdere jaren over te hevelen naar de Gemeente Hengelo. Het gaat om € 481.000. Naast dit bedrag wordt van 2026 t/m 2028 jaarlijks € 442.000 toegekend. In 2023 is besloten dat Gemeente Hengelo ook de incidentele Rijksmiddelen van € 370.000 per jaar voor het thema energie-infrastructuur beheert.

25-FP-7.5 Diverse kleine wijzigingen programma 7

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-7.5	Diverse kleine wijzigingen programma 7	10	5	-3	-3	-3

Deze post bestaat uit verschillende kleine wijzigingen waaronder de actualisatie van SPUK middelen voor Duurzaamheid. Tijdens het opstellen van het stimuleringsplan energiebesparing (zaaknummer: 3632823) werden de aanvullende SPUK middelen voor energiearmoede evenredig over 2024 en 2025 verdeeld. Dit geldt ook voor de SPUK middelen voor het nationaal isolatie programma (NIP) die een langere looptijd kent. Inmiddels zijn er diverse duurzaamheidsregelingen voor de Hengelose inwoners opgesteld die vanuit deze specifieke uitkeringen worden gedekt. Middels deze bijstelling worden de subsidiebudgetten geactualiseerd.

Daarnaast hebben wij subsidiemiddelen van de provincie ontvangen voor de uitvoering van project loket deelmobiliteit en SPUK middelen nationaal programma lokale warmtetransitie ten behoeve van de uitvoering van de warmtetransitie.

5.7.3 Nieuwe beleidsvoorstellen

Nummer ¹	Omschrijving nieuwe beleidswens	2025	2026	2027	2028	2029
26-NB-7.1	Extra ondersteuning grootschalig isoleren	-	-1.400	-	-	-
26-NB-7.2	Netcongestie verlichten met batterij systemen	-	-	-	-	-
26-NB-7.3	Subsidie en afname diensten Energie van Hengelo	-	-605	-	-	-
Nummer ¹	Omschrijving nieuwe beleidswens	2025	2026	2027	2028	2029

1 - = nadeel; bedragen * € 1.000

26-NB-7.1 Extra ondersteuning grootschalig isoleren

Toelichting op het voorstel

Met dit voorstel vragen we budget voor het financieel extra ondersteunen van inwoners met een laag inkomen. De voorwaarde voor het gebruik van deze middelen is een gelijke cofinanciering van externe partijen, zoals andere overheden, maatschappelijke-impactinvesteerders of fondsen.

In de afgelopen anderhalf jaar hebben we verschillende vormen van ondersteuning en subsidieregelingen opgezet om inwoners te helpen hun woning te isoleren om energie te besparen en energiearmoede tegen te gaan. Deze ondersteuning financieren we uit specifieke uitkeringen (SPUKs) van het Rijk. We zien dat de aanvragen en goedgekeurde aanvragen achterblijven bij de aantallen die we willen halen om onze doelen uit het programma Duurzaam Hengelo 2050 te halen. Daarom hebben we in maart 2025 aanpassingen doorgevoerd in onze subsidieregelingen. Zo hebben we de maximale WOZ waarde verhoogd, het maximale subsidie bedrag op maximaal 50% van de kosten gezet en de voorwaarden van de regelingen gelijk getrokken. De omvang van de subsidie blijft echter beperkt door de voorwaarden van de SPUKs. Hieruit kunnen we gemiddeld € 2.000 subsidie verstrekken.

Op basis van ervaringen van andere gemeenten en onze eigen inschattingen verwachten we dat deze aanpassingen nog niet voldoende zijn om de groep inwoners met lage inkomens te helpen. We zien de beperking vooral in de maximale hoogte van de subsidie ten opzichte van de benodigde investeringen in het isoleren van de woning.

In 2026 willen we de groep inwoners die voor extra financiële ondersteuning voor het verduurzamen van hun woning in aanmerking komt uitbreiden. Het voorstel is om inwoners tot 150% van het sociaal minimum inkomen extra te ondersteunen met een aanvullende subsidie van €5.500. Met extra geld kunnen zij meer en/of betere isolatiemaatregelen nemen waardoor hun energierekening daalt. Hiermee kunnen we ongeveer 250 huishoudens met een koopwoning helpen. Dit is 35% uit de doelgroep Hengelose huishoudens met een inkomen tot 150% van het sociaal minimum inkomen en een koopwoning. De specifieke eisen en hoogte van de bedragen worden vastgesteld in samenwerking met het Sociaal domein en andere betrokken partners.

We werken samen met onze partners in de stad om de inwoners te bereiken die deze regeling nodig hebben. De extra inzet voor uitvoering van deze regeling dekken we uit bestaande middelen duurzaamheid. Voor het geven van de aanvullende subsidie vragen we € 1.400.000 incidentele middelen aan.

Maatschappelijke effecten

Het verlagen van het energieverbruik bij woningen levert een bijdrage aan de doelstellingen die in het Stimuleringsplan energiebesparing zijn vastgelegd en daarmee aan de doelstelling dat in 2030 niemand in Hengelo meer in energiearmoede leeft.

Met de extra middelen is het mogelijk om een vervolg van de renovatie deal te financieren.

Door extra geld vrij te maken vanuit de gemeente stimuleren we externe partijen zoals maatschappelijke-impactinvesteerders of fondsen, om extra geld in te leggen in de verduurzaming van de Hengelose woningen.

Risico's

We vinden geen cofinanciering. We evalueren de aanpak in de zomernota van volgend jaar. Als er geen cofinanciering is vallen de middelen weer vrij of wordt een voorstel gedaan aan een andere invulling hiervan.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

- Een minder grote afname of toename van energiearmoede. Deze ontwikkeling wordt afhankelijker van niet beïnvloedbare ontwikkelingen zoals de gasprijzen.
- Mogelijk kunnen we de renovatiedeal niet voortzetten.
- Het niet halen van de afgesproken doelen op het gebied van energiebesparing

26-NB-7.2 Netcongestie verlichten met batterij systemen

Toelichting op het voorstel

Aanleiding

Energie- en warmtevoorziening is een topprioriteit van de gemeente. Netcongestie belemmert de economische ontwikkeling van bedrijven en kan een negatief effect hebben op de woningbouw en elektrificatie van mobiliteit. We willen meer regie hebben op het lokale energie systeem zodat we meer grip hebben op de realisatie van onze maatschappelijke ambities.

Dat bewerkstelligen we door samen met het bedrijfsleven en inwoners de opwek en opslag van energie op strategische plekken te realiseren. De inpassing van (batterij)opslag in de netwerken wordt met Tennet en Enexis vorm gegeven in 2025 en 2026. Het is daarom voor de gemeente van belang in deze periode projecten voor energie-opslag te initiëren en bij te dragen aan de realisatie ervan.

Dit voorstel is in lijn met voorstel 26-NB-3.1. Op de bedrijventerreinen Twentekanaal en Westermaat zijn er ook projecten in ontwikkeling voor het oplossen van netcongestie. Deze projecten vallen onder de Regio Deal II en worden getrokken vanuit het bedrijfsleven.

Haalbaarheidsonderzoek in 2025

Op het zonnenveld Boeldershoek is al rekening gehouden met de inpassing van een batterij systeem. In 2025 bereiden we het realiseren van een energiehub met batterijsysteem op de Boeldershoek voor. Met potentiële gebruikers van de hub onderzoeken we hoe we samen energie op kunnen wekken, opslaan, gebruiken en uitwisselen. Door dit slim te organiseren, wordt het energienet minder belast en kunnen de deelnemers samen duurzamer en efficiënter omgaan met energie. Bovendien geeft het de mogelijkheid voor de aanleg van een elektrisch laadplein.

Verwacht wordt dat dit batterij systeem een capaciteit heeft van ca. 40-50MWh. Batterijsystemen zorgen er voor dat zelf opgewekte energie weer lokaal beschikbaar komt op de momenten dat de energie nodig is.

Het haalbaarheidsonderzoek en de voorbereidingen in 2025 en 2026 worden gefinancierd uit bestaande middelen van het programma Duurzaamheid.

Uitwerking en realisatie in 2026

Wanneer een energiehub met een batterijsysteem op de Boeldershoek haalbaar blijkt, zal een voorstel met financiële onderbouwing en inzicht in de maatschappelijke effecten ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd.

Daarna geven we samen met de betrokken partijen vorm aan de realisatie van energie opslag. Een batterijsysteem op de Boeldershoek is een ontwikkeling op gemeentelijke grond. Door het batterijsysteem volledig in lokaal eigendom te brengen, sluiten we aan bij het geldende beleidskader uit het omgevingsprogramma nieuwe energie.

Met de opgedane kennis voor de Boeldershoek onderzoeken we de mogelijkheid voor energie opslag op andere vitale locaties in de gemeente. Bij een passende maatschappelijke en financiële businesscase wordt een voorstel voorgelegd aan de raad om te overgegaan tot realisatie.

De realisatie van een energiehub met batterijsysteem, infrastructuur en organisatie vraagt een investering van circa € 9 miljoen. Voor deze investering verkennen we mogelijke financieringsbronnen. Daarbij sturen we op een substantiële investering van deelnemende bedrijven.

Maatschappelijke effecten

Deze projecten richten zich op de topprioriteit Energie en Warmtevoorziening door netcongestie tegen te gaan. Ze verbeteren het elektriciteitsnetwerken en bevorderen schone mobiliteit. Hierdoor dragen ze bij aan energie- en CO2-doelstellingen en maken ze maatschappelijke doelen mogelijk; zoals het aantrekken van jong talent, het versterken van de economische structuur en realiseren van de verstedelijkingsopgave.

Risico's

- Vanwege de omvang van de opgave is het bij netbeheerders nog niet geheel duidelijk wat de timing is en de vervolgstappen en oplossingen zijn. Mogelijk leidt dit tot vertraging en blijft de netcongestie langer in stand.
- Deelname van verschillende partijen maakt de voorspelbaarheid van de businesscase voor batterijsystemen uitdagend.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

De gemeente heeft hiermee minder regie over een deel van het lokale energie systeem en daarmee minder sturing op het tijdig beschikbaar maken van energie voor bedrijven, mobiliteit en woningen. De zeggenschap over leverzekerheid en betrouwbaarheid zijn daarmee beperkter. Zonder deze investeringen kan Twente achterblijven in de verduurzaming van de lokale economie, wat kan leiden tot het vertrek van bedrijven en strijdig is met de ambitie van een groene, technologische topregio.

26-NB-7.3 Subsidie en afname diensten Energie van Hengelo

Toelichting op het voorstel

Energie van Hengelo draagt bij aan onze doelen op energiebesparing, duurzame opwek en versterking van lokaal eigendom en eigenaarschap. Zij hebben ruim 2.000 huishoudens geholpen met het "fixen" van besparingsmaatregelen. En er zijn 800 Energiecoach gesprekken gevoerd in de afgelopen jaren. In 2022 ontvingen ruim 5.500 huishoudens energietoeslag. Dit betekent dat er nog veel mensen zijn die hulp kunnen gebruiken om uit de energiearmoede te komen en energiearmoede te voorkómen.

Inwoners ondersteunen bij energiebesparing en aardgasvrij

De basisorganisatie van Energie van Hengelo staat. Vanuit de basisorganisatie zijn er, in samenwerking met de gemeente, een aantal producten verder ontwikkeld. Deze producten sluiten aan bij de verplichting voor gemeenten om inwoners te ondersteunen bij energiebesparing en het aardgasvrij maken van de woning. Deze gemeentelijke taak volgt uit de Energiewet en het Klimaatakkoord. Energie van Hengelo vervult deze taken door de inzet van de energiecoaches, de fixbrigades, en door het aanbieden van een subsidieloket en energieprestatie-advies.

Invulling lokaal eigendom en eigenaarschap

Daarnaast draagt Energie van Hengelo bij aan verschillende projecten die bijdragen aan lokaal eigendom en eigenaarschap, waaronder:

- Zonneveld Boeldershoek (overname project Vattenfall)
- Zon op gemeentelijk vastgoed
- Regionale verkenning van het warmtebedrijf.

Met de projecten “Boeldershoek” en “Zon op gemeentelijk vastgoed” genereert Energie van Hengelo eigen inkomsten.

Inzet 2026

In de eerder gemaakte subsidieafspraken was verwacht dat de inkomsten uit deze projecten in 2026 al voldoende zouden zijn om de basisorganisatie te financieren. De realisatie van deze projecten loopt, maar duurt langer dan verwacht. Voor de basisorganisatie van Energie van Hengelo vragen we daarom voor 2026 nog €47.028. Dit dekken we uit bestaande middelen duurzaamheid. Daarnaast is het voorstel voor 2026 om de volgende producten af te nemen.

Energiebesparing en aardgasvrij:

Activiteit	Kosten	Dekking bestaand	Benodigde Dekking [B01]
Fixbrigade (1000 woningen)	€1.014.660	€410.000	€604.660
Energiecoaches	€48.452	€48.452	
EP-adviseur	€172.413	€172.413	
Subsidieloket	€162.733	€162.733[B02]	
Totaal	€1.398.258	€793.616	€604.660

Voor de meeste activiteiten geldt dat deze binnen de bestaande middelen van duurzaamheid kunnen worden gedekt. Voor de Fixbrigade is echter aanvullende dekking nodig van € 604.660 voor 2026. De huidige SPUK Energiearmoede is conform de oorspronkelijke bedoeling volledig bestemd in 2025.

Lokaal eigendom/ eigenaarschap:

Activiteit	Kosten	Dekking bestaand	Benodigde dekking
Totaal	€ 78.755	€ 78.755	-

Per 2026 moet elke gemeente volgens Europese wetgeving een Energiehuis hebben. Het is nog niet bekend hoe dit er precies uit moet gaan zien en of we daar middelen voor krijgen. Als we hiervoor middelen krijgen of kunnen aanvragen dan voegen we deze toe aan de bestaande middelen duurzaamheid.

Maatschappelijke effecten

- Ondersteunen inwoners met het verduurzamen van de woning en daarmee toe te werken naar een aardgasvrije woning.
- Versterken lokaal eigendom, eigenaarschap en betrokkenheid.
- Inwoners hebben niet alleen “last” van eventuele grootschalige opwek, maar kunnen ook daadwerkelijk profiteren van lokale duurzame opwek.

Risico's

- Bij uitblijven Rijksbijdrage zal de inzet van Energie van Hengelo afgeschaald worden en/ of eindigen.
- Ontwikkelprojecten leiden niet tot realisatie en daarmee komt het genereren van eigen inkomsten onder druk te staan.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

- Het niet of later behalen van de afgesproken doelen op o.a. energiebesparing.
- Vertraging of niet realiseren van terugdringen van energiearmoede.
- Verlies van draagvlak bij onze inwoners.
- Gemeente moet zelf een aantal activiteiten gaan inrichten.
- Verlies van continuïteit van dienstverlening richting inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers.

5.7.4 Risico's

Netcongestie

Het elektriciteitsnet loopt steeds verder vol. Het kan de groeiende vraag naar elektriciteit en het stijgende aandeel van duurzame elektriciteit uit wind en zon niet meer aan (netcongestie). Hierdoor kunnen aansluitingen op het net niet of slechts beperkt gerealiseerd worden. Er wordt daarom door netbeheerders fors geïnvesteerd in het verzwaren van het net. Maar er wordt ook gekeken naar andere oplossingen zoals een decentraal energiesysteem (lokale (batterij)opslag, slimme netten en energiedelen). Verder verkennen we de mogelijkheden voor grootschalige (batterij) opslag nabij industrieterreinen en vitale infrastructuur in de stad. Dit alles heeft invloed op de omgeving, zowel boven als onder de grond. Daarom voeren wij regie op het netcongestie vraagstuk door goed overleg met de verantwoordelijke netbeheerders te voeren en het toekomstbestendig maken van onze elektriciteitsinfrastructuur integraal en gestroomlijnd aan te pakken. In dat kader zijn er recent verschillende ontwikkelingen. Voor grootverbruikers en het hoogspanningsnet schetst TenneT met zijn congestieonderzoek een beeld van de ruimte op het net tot 2035. Met het provinciaal *Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat* (pMIEK) wijst de provincie prioritaire projecten aan voor netversterking tot 2035 en in de *Netvisie Overijssel* kijkt TenneT vooruit tot 2050. Daarnaast waarschuwt Enexis voor problemen bij kleinverbruikers als gevolg van overbelasting van het laagspanningsnet. Daarom is de Rijksoverheid een mediacampagne gestart om gebruikers hiervan bewust te maken.

Uitvoeringslasten Klimaatakkoord

Samen met onze inwoners, bedrijven, instellingen en andere partners werken we aan oplossingen om onze stad duurzamer, bestendiger en veerkrachtiger te maken. Maar daar hangen ook kosten aan die we als gemeente niet kunnen dragen. Het Rijk heeft daarom middelen beschikbaar gesteld voor de compensatie van uitvoeringslasten die voortkomen uit het klimaatakkoord (CDOKE). Uit een evaluatieonderzoek (2023) door de Raad voor het openbaar bestuur (ROB) blijkt echter dat de uitvoeringslasten flink hoger liggen dan eerder geraamd. De ROB heeft in een advies gepleit voor verhoging van de compensatiemiddelen en voor onderzoek naar de investeringslasten die de uitvoering van alle maatregelen vraagt. Daarnaast is een lobby gestart richting het Rijk en Europa over de verdeling van toekomstige middelen. Het voorstel is om in te zetten op continuïteit en daarmee het doorzetten van bestaande goed werkende samenwerkingen en regelingen. In de voorjaarnota heeft het kabinet echter aangekondigd 10 % te bezuinigen op de tot 2030 gereserveerde CDOKE middelen. Op dit moment is nog niet inzichtelijk wat de gevolgen hiervan zijn voor de uitvoering van onze taken. Daarnaast is er ook nog geen duidelijkheid over de inzet van middelen na 2030.

In 2025 en 2026 zetten wij de uitvoering van het Programma Water en Riolering 2023-2027 voort. Wij hebben ambitieuze doelen en voldoende personeel nodig om deze te behalen.

We werken aan verschillende duurzaamheidsprojecten. Door het veranderende klimaat krijgen we vaker te maken met extreme situaties zoals langdurige droogte, hitte en wateroverlast. Naast financiële risico's leidt dit ook tot gezondheidsrisico's, die versterkt worden door de toenemende druk op de openbare ruimte.

De uitvoering van duurzaamheidsmaatregelen brengt vaak extra kosten met zich mee, wat onze budgetten onder druk zet. De onzekerheid over rijksfinanciering vormt een groot risico: zonder voldoende middelen kunnen we onze ambities voor een gezonde leefomgeving en duurzame ontwikkeling mogelijk niet realiseren. Ook het streven om Hengelo in 2050 energieneutraal te maken staat hierdoor onder druk. De beschikbare tijd, financiële middelen en capaciteit zijn beperkt. Daarbij zijn wij als gemeente wederzijds afhankelijk van onze partners om deze doelen te bereiken.

Ook op het gebied van volksgezondheid is er krapte op de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld het tekort aan forensisch artsen. Dit bedreigt de kwaliteit van zorg, welzijn en voorzieningen voor onze inwoners. Bovendien vervalt vanaf 1 januari 2026 de brede Specifieke uitkering (Spuk) voor delen van het Gezond Actief Leven Akkoord (GALA), en stopt deze regeling volledig in 2027. Het is nog onduidelijk of het Rijk daarna opnieuw middelen beschikbaar stelt. Als die financiering wegvalt, moeten we overwegen de taken te stoppen of op een andere manier voort te zetten.

Het veranderende klimaat zorgt steeds vaker voor extreme situaties. Hierdoor krijgen wij te maken met meer periodes van (langdurige) droogte, hitte of wateroverlast. Dit heeft gevolgen voor mens (hittestress), dier (afname biodiversiteit) en het openbaar groen (schade door b.v. extreme droogte). Naast financiële risico's zorgt dit ook voor gezondheidsrisico's. De toenemende druk op de openbare ruimte versterkt deze risico's.

5.8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

5.8.1 Beleidsmatige ontwikkelingen 2025

In de Zomernota 2023-2027 werd aangegeven dat we de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb), die in 2024 gedeeltelijk in werking is getreden, in 2025 willen gaan evalueren. In 2025 is het echter nog niet mogelijk om deze evaluatie uit te voeren, omdat er nog te veel onzekerheden zijn over het voortbestaan van de wet, de verdere uitrol van de wet en de gevolgen voor onze werkzaamheden. Wij zullen zo mogelijk aansluiten bij de evaluatie van de wet door de Rijksoverheid die gepland staat in 2027.

In de Stedelijke InvesteringsAgenda (RSIA) is samen met de provincie en Almelo en Enschede aangegeven dat we als regio tot 2050 de opgave hebben om zo'n 69.000 woningen te bouwen, waarvan circa 60.000 toevoeging en 9000 vervanging. Hiermee kunnen we in totaal ruimte bieden voor de groei van de drie steden samen met zo'n 100.000 inwoners. Dit is nogmaals bevestigd in de position paper van de hele regio waar ook de 11 andere Twentse gemeenten mee hebben ingestemd. Het rijk onderschrijft deze doelstelling ook en heeft in de contourennota van de Nota Ruimte Twente aangewezen en ziet dit gebied waar grootschalige woningbouw kan plaatsvinden waardoor er ook een schaa sprong kan worden gerealiseerd. Samen met alle Twentse gemeenten, waterschap Vechtstromen, provincie en het rijk wordt nu gewerkt aan de Verstedeliksstrategie voor Twente (Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente). Hierin wordt gezamenlijk bepaald op welke wijze de economische ontwikkeling, de bereikbaarheid en de woningbouw elkaar kunnen versterken om een duurzaam sterke regio te worden.

De gemeente Hengelo zet zich al meerdere jaren actief in om de bouwproductie te verhogen. De resultaten hiervan worden steeds zichtbaarder. Deze positieve ontwikkeling sluit aan bij de ambitie van de gemeente om ook in de komende jaren verdere groei te realiseren om ook het woningtekort te reduceren. We werken hierin als gemeente Hengelo intensief samen met diverse betrokken partijen. Daarbij is nadrukkelijk aandacht voor kritische succesfactoren, zoals duidelijkheid rondom de stikstofproblematiek en netcongestie. Ook blijft de gemeente zich inzetten voor het verkrijgen van subsidies om woningbouwprojecten mogelijk te maken.

Eerder dit jaar tekenden Woningcorporatie Welbions en gemeente Hengelo een intentieovereenkomst voor de aankoop van wooncomplex 't Swafert met 417 sociale huurwoningen. Het complex is op dit moment in eigendom van een belegger, die in de afgelopen jaren heeft nagelaten te investeren in het woningcomplex. Bij de gemeenteraad en het college leefden grote zorgen over de verslechtering van de leefbaarheid en het toekomstperspectief van het wooncomplex. Op het moment dat het wooncomplex te koop kwam ontstond de kans om samen met Welbions het complex aan te kopen en zo weer regie te krijgen op de toekomst van het wooncomplex en te werken aan een toekomstbestendige wijk.

De raad heeft besloten om geld beschikbaar te stellen voor de aankoop van de gronden en het beschikbaar stellen van een eenmalige subsidie aan Welbions. Zo investeren gemeente en Welbions gezamenlijk in de verbetering van de woonkwaliteit, de leefbaarheid en verduurzaming van het wooncomplex en de omliggende buurt.

Een belangrijke mijlpaal is het vaststellen van de herijkte Woondeal op 14 april 2025. Samen met alle Overijsselse gemeenten en de provincie is besloten om de woningbouwambitie in Twente op te schroeven. In plaats van de eerder geplande 14.100 woningen, is de ambitie verhoogd naar 19.100 woningen. Een toename van 5.000.

Tegelijkertijd wordt er volop gewerkt aan het opstellen van het Omgevingsprogramma Volkshuisvesting. Dit programma zal op termijn de huidige Woonvisie en Woonagenda vervangen en vormt een essentieel instrument voor de uitvoering van de aankomende wet Versterking regie volkshuisvesting, die naar verwachting in 2026 in werking treedt.

Tot slot is er ook goed nieuws op het gebied van de wettelijke taak voor de huisvesting van statushouders. Waar dit in eerdere jaren een knelpunt vormde, slaagt de gemeente Hengelo er dit jaar volgens de planning wel in om voldoende statushouders te huisvesten. Deze ontwikkeling onderstreept de inzet van de gemeente op het gebied van inclusieve en doelgerichte huisvesting.

5.8.2 Autonome financiële ontwikkelingen bestaand beleid

25-FP-8.1 Programmaorganisatie Hart van Hengelo en acquisitie binnenstad

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-8.1	Programmaorganisatie Hart van Hengelo en acquisitie binnenstad	-100	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.

Programma Hart van Hengelo

Vanaf 2026 is er de intentie om de programma-organisaties Hart van Zuid en Binnenstad samen te voegen tot één gezamenlijk programma: **Hart van Hengelo**. Deze samenvoeging sluit aan bij de omgevingsvisie Hart van Hengelo en draagt bij aan een sterkere verbinding tussen beide gebieden – een verbinding die steeds belangrijker wordt voor de toekomst van de stad.

Op dit moment beschikken beide programma's over eigen programmbudgetten, naast hun projectbudgetten. Voor de binnenstad lijkt het beschikbare budget voldoende om de geplande werkzaamheden uit te voeren. Voor Hart van Zuid is het budget echter aan de krappe kant. Bij de samenvoeging van beide programma's zal er een nieuwe begroting moeten worden opgesteld, gebaseerd op de werkzaamheden die in het nieuwe programma opgenomen worden. Hoewel nu nog niet precies te zeggen is hoe hoog het benodigde budget zal zijn, is de verwachting dat het gezamenlijke budget voldoende zal zijn om het nieuwe programma te realiseren.

Acquisitie

In 2024 heeft de gemeenteraad eenmalig € 100.000 beschikbaar gesteld aan Stichting Centrummanagement Hengelo (SCH) om de acquisitie van binnenstadsondernemers te versterken. SCH heeft een plan opgesteld, dat op 26 maart aan de raad is gepresenteerd. We zien het versterkend effect terug van de acquisitie. Daarom stellen we voor dit met een jaar te verlengen.

Een belangrijk onderdeel van het plan is het voorstel om een zogeheten vastgoed BIZ (bedrijveninvesteringszone voor vastgoedeigenaren) op te richten. Daarnaast worden er aanvullende voorstellen ontwikkeld om meer bezoekers naar de binnenstad te trekken en de acquisitie te versterken. Als de vastgoed-BIZ van de grond komt, levert dat ook structurele financiële middelen op voor de SCH.

Kosten en dekking

Om alle voorgestelde maatregelen in de komende jaren te kunnen uitvoeren, is meer geld nodig dan het eenmalige budget van € 100.000. De verwachting is dat er nog maximaal drie keer een aanvullend eenmalig budget van € 100.000 nodig zal zijn.

Voor 2026 kan een deel van het benodigde bedrag (€ 55.000) worden gefinancierd uit het nog beschikbare budget voor ruimtelijke kwaliteit in de binnenstad. Ook wordt verwacht dat er binnen het bestaande binnenstadbudget ruimte is.

Voor de jaren daarna is de situatie nog onzeker vanwege de voorgenomen samenvoeging met het programma Hart van Hengelo. Mocht het budget dan toch niet toereikend zijn, dan komen we daarop terug via de P en C- cyclus.

25-FP-8.2 Vitale binnenstad

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-8.2	Vitale binnenstad	-7	1	53	66	-39

In de Zomerbrief 2022 – 2026 is goedkeuring gegeven voor investeringen in de binnenstad van 7,5 miljoen euro (23-NB-8.3 Vitale binnenstad). De initiële planning is nu bijgesteld. Omdat een aantal investeringen zijn opgeschoven in de tijd zijn er vanaf 2026 tot 2029 minder rente- en afschrijvingslasten dan oorspronkelijk begroot (voordeel). De Zomernota van afgelopen jaar liep tot en met jaarschijf 2028, met dit format verwerken we de investeringen ook in de volgende jaarschijven. Uiteindelijk zullen de investeringen van in totaal 7,5 miljoen euro leiden tot rente- en afschrijvingslasten van ongeveer € 380.000 in 2031.

25-FP-8.3 Omgevingswet

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-8.3	Omgevingswet	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	-

Met ingang van 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden.

Regisseur Beleidscyclus

Gebleken is dat er taken nodig blijven voor de uitvoering van de beleidscyclus. Dit omvat de actualisering van de omgevingsvisie, de uitwerking in omgevingsprogramma's en de juridische vertaling naar het omgevingsplan. De samenhang tussen de verschillende onderwerpen en daarmee de integraliteit van de afwegingen en keuzes vloeien voort uit de eisen die de Omgevingswet stelt aan de verschillende instrumenten. Er blijft dus ook in de toekomst behoefte aan een functie die het management en gemeentebestuur op strategisch niveau adviseert. En die het overzicht over de instrumenten behoudt en daarbij verbindingen legt tussen (voorheen) sectorale thema's. Zodat (gelijktijdige) actualisaties van verschillende omgevingsprogramma's, al dan niet in samenhang met een wijziging van de omgevingsvisie of het omgevingsplan, in gang worden gezet.

Gezien deze doorlopende verplichtingen en de complexiteit stellen we voor de rol van regisseur beleidscyclus incidenteel voor twee jaar in te zetten, waarna na evaluatie gekeken wordt wat benodigd is. Voor 2025 en 2026 worden de kosten van deze rol € 161.000 gedekt uit de reserve nog uit te voeren werken. Na 2026 gaan we bezien hoe en in welke omvang we deze functie in de organisatie kunnen borgen.

Instrumenten

De komende jaren verwachten we ook kosten voor de transitie van het omgevingsplan (2025/2026/2027) en het opstellen van de vierde tranche van omgevingsvisie Hengelo (2026/2027).

Voor het versnellen van de transitie van het omgevingsplan wordt voorgesteld tijdelijk een jurist (1 fte) in te zetten voor 3 jaar per september 2025. Hiervoor is een financiële dekking nodig van € 332.000. Deze kosten worden gedekt uit de reserve nog uit te voeren werken.

De kosten voor de vierde tranche van de omgevingsvisie Hengelo worden geraamd op € 200.000. Het betreft kosten voor een procesmanager en het inhuren van een extern bureau. De kosten voor de vierde tranche van de omgevingsvisie en de transitie van het omgevingsplan worden gedekt uit de reserve nog uit te voeren werken. Deze middelen zijn dus beschikbaar; gereserveerd/gelabeld voor de Omgevingswet.

25-FP-8.4 Talentopgave KMS – community-aanjager en stimuleringsbudget

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-8.4	Talentopgave: KMS – community-aanjager en stimuleringsbudget	b.n.	b.n.	b.n.	-	-

De KMS wordt een innovatief, gemengd stedelijk gebied voor wonen, werken, leren en ontmoeten op de voormalige locatie van de Koninklijke Machinefabriek Stork. De KMS speelt een sleutelrol in de regionale talentenopgave. Het draagt bij aan een aantrekkelijk en bruisend Hengelo en Twente als groene technologische topregio. De langjarige transformatie van de KMS willen we kracht bijzetten met een sterke en betrokken KMS-community: het kloppend hart, dat bewoners, ondernemers en initiatiefnemers verbindt en activeert. Zo wordt de KMS een plek waar mensen zich thuis voelen en graag aan bijdragen.

Om dit te realiseren, stellen Trebbe en de gemeente een community-aanjager aan: hét gezicht van de placemaking binnen de KMS. Deze aanjager stimuleert tijdelijk gebruik, organiseert programmering en events én vormt het aanspreekpunt voor initiatiefnemers en de community. De opdracht loopt van juli 2025 t/m 2027.

De totale geraamde kosten voor de gemeente zijn € 175.000 vanaf medio 2025 t/m 2027. De kosten worden gedekt uit het budget community-aanjager KMS, waarvoor in de Zomernota 2024-2028 uit de reserve aanjaagbudget talentopgave in 2025 € 175.000 beschikbaar is gesteld. Deze middelen worden nu ingezet voor de jaren 2025 t/m 2027. Tevens is in de Zomernota 2024-2028 € 200.000 beschikbaar gesteld als stimuleringsbudget. Deze middelen worden nu ook ingezet voor de jaren 2025 t/m 2027.

Eind 2027 zal er een evaluatie plaatsvinden van het programmaplan Talent, waarin ook wordt bekeken of deze inzet verder moet worden gecontinueerd.

25-FP-8.5 Wet goed verhuurderschap en Wet betaalbare huur

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-8.5	Wet goed verhuurderschap en Wet betaalbare huur	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.

Wonen en Bouwen

Op 1 juli 2023 is de Wet goed verhuurderschap in werking getreden. Deze wet introduceert een basisnorm voor goed verhuurderschap. Elke verhuurder of woningcorporatie moet hieraan voldoen. Daarnaast hebben gemeenten de taak en bevoegdheden gekregen om bij verhuurders, niet zijnde woningcorporaties, en verhuurbemiddelaars te handhaven op de algemene regels voor goed verhuurderschap.

Op 1 juli 2024 is de Wet betaalbare huur in werking getreden. Deze wet is bedoeld om huurwoningen betaalbaarder te maken.

Financiële afwijking

De structurele middelen die we hebben ontvangen in het kader van de Wet goed verhuurderschap en Wet betaalbare huur waren de afgelopen periode begroot bij programma 9 in de stelpost gemeentefonds. Voor 2025 is dit € 145.000 en loopt uiteindelijk af tot € 85.000 per jaar. Deze zijn vanaf 2025 begroot in programma 8.

25-FP-8.6 Landelijk gebied

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-8.6	Landelijk gebied	b.n.	b.n.	b.n.	-	-

Beleidsmatig

Wij hebben op 25 februari 2025 besloten, voor de jaren 2025 en 2026, deel te nemen aan de ambtelijke regionale kennis- en netwerkorganisatie Groene Metropool Twente (GMT). Het doel hiervan is om samenwerking te bevorderen en te versterken tussen gemeenten, ondernemers, onderwijs en onderzoekinstellingen in het buitengebied. Dit past binnen het bij de Zomernota 2023 ingezette beleid om meer inzet te plegen op het landelijk gebied.

Gebiedsverkenning Driene

In de Omgevingsvisie Hengeloos Buiten (vastgesteld in 2020) is in paragraaf 5.4 "Landschappen maken de steden(rijk)" aangegeven dat wij vinden dat de landschappen tussen de steden Hengelo en Enschede als aantrekkelijke groene buffers fungeren. Het gebied Tweekelo wordt met toenaam genoemd. Echter is Driene ook zo'n gebied tussen Hengelo en Enschede. In het kader van een gebiedsgerichte aanpak is in samenwerking met de buurtkring Driene en gemeente Enschede gestart met een gebiedsverkenning Driene. De resultaten van een dergelijke gebiedsverkenning kan eventueel leiden tot een gebiedsagenda of input opleveren voor de vierde fase van de totale omgevingsvisie. De kosten van de gebiedsverkenning wordt naar rato van de grootte van het gebied verdeelt tussen de gemeente Enschede en ons.

Toelichting financiële afwijking

Via de decembercirculaire 2024 is eenmalig een bedrag van € 26.000 beschikbaar gesteld. Via de raadsbrief decembercirculaire 2024 is aangegeven dat dit bedrag toegevoegd wordt aan de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten. In 2025 kan een deel van dit bedrag aangewend worden op het moment dat de kosten gemaakt worden.

Wij hebben besloten om de kosten hiervoor te dekken vanuit de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten:

- Deelname GMT voor de jaren 2025 en 2026, totaal € 12.000;
- Hengeloos deel van de kosten gebiedsverkenning Driene, à € 6.000.

5.8.3 Nieuwe beleidsvoorstellen

Nummer ¹	Omschrijving nieuwe beleidswens	2025	2026	2027	2028	2029
26-NB-8.1	Programmaplan talent	-	b.n.	b.n.	b.n.	-

1 - = nadeel; bedragen * € 1.000

26-NB-8.1 Programmaplan talent

Toelichting op het voorstel

Het In de Zomernota 2023-2027 heeft de gemeenteraad besloten tot vorming van een reserve aanjaagbudget talentopgave van € 5 miljoen. Dit budget is bedoeld om activiteiten en inspanningen te stimuleren of op gang te brengen voor het behouden en aantrekken van talent in Hengelo. (zie ook paragraaf 4.1 onderdeel Talentopgave)

In de Zomernota 2024-2028 heeft de gemeenteraad, vooruitlopend op dit programmaplan Talent, besloten vanuit de reserve aanjaagbudget talentopgave verschillende nieuwe activiteiten te stimuleren.

Voor een effectief talentbeleid is bestuurlijke flexibiliteit essentieel om snel in te kunnen spelen op kansen. Daarom is in het programmaplan Talent voorgesteld om het resterende budget uit de reserve aanjaagbudget talentopgave van € 3 miljoen te koppelen aan de programmaliijnen en de samenwerking met talenten en met onze partners. Hiermee ontstaat de slagkracht die nodig is om gericht en doeltreffend te investeren op basis van de in het programmaplan benoemde ambitie, gewenste resultaten en TALENT-criteria.

	Programma beleids- begroting	2026	2027	2028	Totaal
Wonen	8	€ 250.000	€ 250.000	€ 200.000	€ 700.000
Werken	3 / 8	€ 250.000	€ 250.000	€ 200.000	€ 700.000
Leven	5	€ 250.000	€ 250.000	€ 200.000	€ 700.000
Imago	3	€ 250.000	€ 250.000	€ 200.000	€ 700.000
Samenwerking	8 / 9	€ 70.000	€ 70.000	€ 60.000	€ 200.000

Maatschappelijke effecten

Het aantrekken en behouden van talent is cruciaal voor een gezonde bevolkingsopbouw en een sterke, toekomstbestendige arbeidsmarkt. Dit vormt de ruggengraat voor de groei van lokale bedrijven en het behoud van vitale maatschappelijke voorzieningen. Het behouden en aantrekken van talent vormt de bouwsteen voor het behouden van brede welvaart voor Hengelo en Twente.

Risico's

Het is belangrijk zorgvuldig en conform de ambitie, het gewenste resultaat en de TALENT-criteria uit het programmaplan Talent te werken om te voorkomen dat:

- De middelen worden versnipperd ingezet of belanden in projecten met beperkte impact op de talentopgave.
- Projecten of partners bouwen op tijdelijke financiering vanuit de reserve, terwijl er geen structurele middelen beschikbaar zijn voor de langere termijn.
- Het lukt niet om voldoende slagkracht en coördinatie te organiseren om projecten daadwerkelijk tot uitvoering te brengen.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Als het voorstel wordt afgewezen heeft dat ingrijpende gevolgen voor de slagkracht, samenhang en uitvoerbaarheid:

- We verliezen regie op demografische en economische versterking: De regio staat voor grote uitdagingen zoals vergrijzing, ontgroening en een krimpende beroepsbevolking. Zonder gerichte inzet van middelen wordt het moeilijker deze opgaven effectief te adresseren. Met mogelijke negatieve gevolgen voor de economische groei, de arbeidsmarkt en het maatschappelijk voorzieningenniveau in Hengelo en Twente.
- Verlies van samenhang en sturing: Zonder koppeling aan het programmaplan ontbreekt een heldere strategische structuur voor de inzet van middelen. Dit vergroot de kans op versnippering van initiatieven • Vertraging in de uitvoering: Lopende en geplande activiteiten kunnen niet of slechts beperkt van start gaan, waardoor waardevolle kansen blijven liggen.
- Beperkte bestuurlijke wendbaarheid: Juist nu is flexibiliteit nodig om snel te kunnen inspelen op kansen die bijdragen aan het aantrekken en behouden van talent. Zonder beschikbaar en gericht inzetbaar budget verliest de gemeente slagkracht in een dynamische en concurrerende omgeving.
- Negatief effect op imago en vertrouwen: Afwijzing van het voorstel kan het signaal afgeven dat de talentopgave geen prioriteit heeft, terwijl de urgentie ervan breed wordt onderkend. Dit kan leiden tot terughoudendheid bij partners en talenten die bereid zijn zich aan de regio te verbinden.

5.8.4 Risico's

Op de woningmarkt ervaren we grote uitdagingen. De woningnood is nog steeds urgent, maar de bouw van nieuwe woningen loopt vertraging op door participatietrajecten en bezwaarprocedures. De gemeente staat voor de taak om voldoende woningen te realiseren voor de juiste doelgroepen. Onze leefomgeving vraagt bovendien om een integrale aanpak. Factoren zoals groenvoorzieningen, duurzaamheid en waterbeheer worden steeds belangrijker en moeten meegenomen worden bij stedelijke inrichting. Dit vraagt veel tijd, capaciteit en financiële middelen. Het kan daardoor ook vertraging veroorzaken bij het behalen van onze woningbouwdoelen.

Daarnaast zijn we afhankelijk van onze partners, bijvoorbeeld bij de energietransitie en het aanleggen van warmtenetten. Ook de beperkte ondergrondse ruimte bemoeilijkt het plaatsen van kabels en leidingen, wat weer gevolgen heeft voor onze projecten

Inwoners zijn mondiger geworden en willen meer inspraak. Soms hebben inwoners het gevoel dat de gemeente niet altijd in hun belang handelt. Dit gevoel zorgt ervoor dat gesprekken met inwoners vaker frustraties en wrijving oproepen, wat de samenwerking bemoeilijkt.

Er wordt steeds meer vastgelegd in regelgeving. Hoewel regels bedoeld zijn om onze taken te ondersteunen, bestaat het risico dat regelgeving zelf leidend wordt, waardoor het denken vanuit oplossingen en efficiënte aanpak in het gedrang komt. Dit kan leiden tot een situatie waarin het strikt naleven van regels (rechtmatigheid) conflicteert met het zo doelmatig mogelijk uitvoeren van taken (doelmatigheid).

5.9 Bestuur en ondersteuning

5.9.1 Beleidsmatige ontwikkelingen 2025

Renteontwikkeling

De Europese Centrale Bank (ECB) heeft de belangrijkste rente inmiddels verlaagd tot 2,25%. Dit is de zevende verlaging op rij. We merken deze renteverlaging vooral op onze schatkist. De rente die we op ons schatkistsaldo ontvangen is sterk gedaald. Dit zorgt voor minder rentebaten dan vorig jaar. We hebben deze baten in de Zomernota 2024-2028 aflopend opgenomen en hierdoor lijkt de inschatting van 2025 op dit moment goed. In de Tweede Beleidsrapportage 2025 gaan we de analyse opnieuw opstellen om te kijken of de verwachting nog steeds juist is.

Gemeentefonds

De terugval van het gemeentefonds en de taakstellingen op jeugd is door het Rijk vanaf 2026 gedeeltelijk doorgeschoven naar 2028 (en verder).

Het Rijk compenseert slechts 1/6 deel van de terugval van het gemeentefonds vanaf 2026 aan gemeenten.

Een aantal adviezen van de Deskundigencommissie Hervormingsagenda (HVA) Jeugd (van Ark) is door het Rijk overgenomen in de Voorjaarsnota 2025. Op hoofdlijnen gaat het om:

- Structurele compensatie van de helft van het landelijke tekort op jeugdzorg op basis van het jaar 2024 (50% voor rekening rijk; 50% voor rekening gemeenten) vanaf 2025. Er vindt geen incidentele vergoeding door het Rijk plaats over de landelijke tekorten in de jaren 2023 en 2024. Tevens vindt er geen structurele compensatie plaats voor de extra stijgende (landelijke) zorgkosten na 2024.
- Het verzachten van het groeipad van de maatregelen in de HVA Jeugd van 2026 naar 2028. De hiermee gemoeide incidentele gemeentefondsmiddelen willen we beschikbaar houden om in het sociaal domein in te zetten voor onder andere de prioritaire opgave jeugd.
- De aanvullende maatregelen vanaf 2028: eigen bijdrage jeugdzorg, sturen op trajectduur jeugdzorg en de indexering van de HVA Jeugd, die als extra besparingsopgaven zijn ingeboekt door het Rijk. Voor Hengelo gaat het bij de maatregel indexering HVA Jeugd om een extra structurele taakstelling van ruim € 2,55 miljoen (o.b.v. de meicirculaire 2025 gemeentefonds) vanaf 2028 boven op het transformatieplan sociaal domein. We stellen echter voor om dit niet als (extra) taakstelling in onze gemeentebegroting op te nemen.

Daarnaast is het Rijk voor zowel Wmo als Jeugd bezig met het onderzoeken van een nieuw bekostigingsmodel, waarbij de indexatie van de bekostiging en de verdeling van de financiële risico's tussen Rijk en gemeenten moeten gaan aansluiten bij de bestuurlijke afspraken daarover tussen Rijk en VNG. De contouren hiervan krijgen eind dit jaar vorm. Definitieve besluitvorming vindt plaats in de Voorjaarsnota 2026 van het Rijk.

Ook komt de commissie van Ark komt in het 1e kwartaal van 2027 met een nieuw advies over de voortgang van de HVA en de mogelijke stelselwijziging in de jeugdzorg met ingang van 2029. Daarbij zal de commissie o.a. kijken naar de uitgavenontwikkeling bij de jeugdzorg uit het verleden (2025 en 2026) en naar de verwachte ontwikkeling in de toekomst (vanaf 2027). Ook zal de commissie adviseren over hoe om te gaan met afwijkingen van de werkelijkheid met het financiële kader. Het Rijk zal de uitkomsten van de commissie-Van Ark II meewegen met bij de Voorjaarsnota 2027 van het Rijk.

Zie ook de uitgebreide toelichting in bijlage 10.3 Financiële effecten gemeentefonds.

Door de demissionaire status van het kabinet kunnen we op dit moment moeilijk inschatten welke gevolgen dit heeft op de gemeentefondsuitkering. Het blijft de vraag in hoeverre de taken en ambities van gemeenten in balans worden gebracht met (gemeentefonds)middelen door het Rijk.

Tevens weten we niet of de demissionaire status van het kabinet van invloed is op (de herijking van) het gemeentefonds met ingang van 2027. Dit mede naar aanleiding van nu nog lopende vervolgonderzoeken. Deze herijking is nu een jaar vertraagd door het ministerie, waardoor we in 2026 € 1,2 miljoen minder ontvangen in de suppletie-uitkering. De suppletie-uitkering (als overgangsmaatregel ingroeipad) is ingevoerd na de herverdeling van het gemeentefonds in 2023.

5.9.2 Autonome financiële ontwikkelingen bestaand beleid

25-FP-9.1 Gemeentefonds jaarschijf 2029 t.o.v. 2028

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-9.1	Gemeentefonds jaarschijf 2029 versus 2028	-	-	-	-	1.319

Voorafgaand aan de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds brengen we in beeld wat de (nieuwe) jaarschijf 2029 voor deze Zomernota betekent. Per saldo is er sprake van een voordeel van circa € 1.319.000. Het verschil wordt met name veroorzaakt door accresontwikkelingen, taakmutaties, landelijke en gemeentelijke hoeveelheidsverschillen voor diverse verdeelmaatstaven.

25-FP-9.2 Voorjaarsnota 2025 Rijk en de verwachte loon-, prijs- en volumeontwikkelingen

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-9.2	Voorjaarsnota 2025 Rijk en de verwachte loon-, prijs- en volumeontwikkelingen	1.054	2.523	1.032	-1.693	-1.249

De eerste globale indicatie van de doorrekening van de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk en de effecten van de verwachte prijs-, loon- en volumeontwikkelingen voor de Zomernota 2025-2029 zijn op hoofdlijnen in beeld gebracht.

Resumerend geeft dit het volgende beeld:

Voorjaarsnota 2025 Rijk (gemeentefonds)	-1.127	726	834	-2.032	-2.022
Stelposten/compensatie Rijk versus loon-, prijs- en volumeontwikkelingen	2.181	1.797	198	339	773
Totaal verwacht effect Voorjaarsnota Rijk 2025 en verwachte loon-, prijs- en volumeontwikkelingen:	1.054	2.523	1.032	-1.693	-1.249

De onderdelen zijn uitgebreid toegelicht in bijlage 10.3.1 'Voorjaarsnota 2025 van het Rijk en de verwachte loon-, prijs- en volumeontwikkelingen' in verband met de verwevenheid.

25-FP-9.3 Meicirculaire 2025 gemeentefonds

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-9.3	Meicirculaire 2025 gemeentefonds (incl. rectificatie min. BZK 13 juni 2025)	-565	-303	394	216	393

Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar bijlage 10.3.2.

25-FP-9.4 Dividend Twence

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-9.4	Dividend Twence	489	397	408	397	397

Autonome ontwikkeling

Deze dividendtoename is het gevolg van de aankoop aandelen die we in december 2024 hebben gedaan. Daar lag het beïnvloedingsmoment. De dividenduitkering, geraamd op € 405.000, is een gevolg ervan en daarom niet direct beïnvloedbaar. De € 405.000 is gebaseerd op het minimum dividend dat Twence betaalt volgens afspraak met de aandeelhouders in april 2021. Deze investering leidt tot structurele rentelasten van € 8.000.

Daarnaast heeft Twence in december 2024 de geactualiseerde winstprognoses met de aandeelhouders gedeeld. Deze leiden nauwelijks tot mutaties in het dividend. De dip in 2027 is er nu niet meer. Daarom verhogen we dat jaar met € 11.000 extra. De nieuwe winstprognoses leiden in 2025 tot een dividend van € 7.500.000 en in alle andere jaren het toegezegde dividend van € 7.000.000. Ons aandeel in het dividend, dat na de aankoop van aandelen eind 2024 nu 18,24% is, staat in bovenstaande tabel aangegeven.

Risico's

We hebben in onze Begroting de door Twence geprognosticeerde resultaten meegenomen. Hier is geen buffer meer voor tegenvallende resultaten. Omdat Twence een minimum dividend uitkeert zal een minder jaar niet direct onze baten beïnvloeden. Binnenkort starten de onderhandelingen over de tarieven en dividenden vanaf 1-7-2027. Er is een risico, dat hier een resultaat uit komt dat minder dividend oplevert dan we hier ramen.

Relatie met andere taakvelden

Een bedrag van € 575.000 wordt structureel als bate gerekend in de kostendekkendheidsberekening van het taakveld afval. Dit betekent, dat dit bedrag niet beschikbaar is voor algemene dekking.

25-FP-9.5 Overige dividendbaten

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-9.5	Overige dividendbaten	225	150	150	150	312

Autonome en niet te beïnvloeden ontwikkeling

Economische ontwikkelingen bepalen winsten van bedrijven, waarvan wij dividend ontvangen. Wij kunnen hier zeer beperkt invloed op uitoefenen als het gaat om Enexis en BNG Bank en beperkt invloed uitoefenen als het gaat om onze eigen uitvoerings-BV's. Daarom zijn de effecten nauwelijks beïnvloedbaar en daarmee onvermijdbaar. Begroot dividend is gebaseerd op de dividendhistorie in combinatie met prognosecijfers voor zover deze door de bedrijven worden afgegeven.

Baten in 2025

De bijstelling dividendbaten is gebaseerd op de al gepubliceerde resultaatbestemmingen van de bedrijven. Voor 2025 zijn de dividendbesluiten al gepubliceerd. BNG Bank: € 38.000 hoger dan de € 400.000 die is begroot.

Enexis heeft een zeer goed resultaat behaald, waardoor we € 106.000 meer ontvangen wat totaal resulteert in een bedrag van € 181.000. Dit kan niet worden doorgetrokken naar volgende jaren, omdat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een besluit genomen heeft om de uitkering vanaf boekjaar 2025 te maximeren op € 100 miljoen (Hengelo € 140.000). Crematoria Twente B.V. heeft 2 jaren met zeer goede winsten achter de rug. Het dividend komt geheel bij het Openbaar Lichaam Crematoria Twente(OLCT) terecht. Het algemeen bestuur van OLCT heeft gekozen voor het geleidelijk uitkeren van de van de BV ontvangen dividenden. Deze worden toegevoegd aan een egaliseringsreserve ontvangen dividenden, waardoor OLCT de gemeenten voor de komende jaren een gelijkblijvende structurele uitkering van € 400.000 kan geven. Hengelo ontvangt € 64.000.

Tenslotte gaan we finaal € 17.000 ontvangen van de laatste BV uit het verkoopproces van destijds Essent.

Toelichting bijstellingen structureel

De geraamde bate van BNG Bank is eerder verhoogd naar € 400.000. Op basis van de laatste 2 jaren kunnen we nogmaals met € 25.000 verhogen.

Enexis kan inmiddels wat meer lasten doorberekenen in de tarieven van de eindgebruikers en komt daarmee uit de dip in het resultaat van de laatste 2 jaren. We verlaagden de bate naar € 75.000 en kunnen verhogen met € 65.000 en daarmee terug naar het “oude niveau” van € 140.000. OLCCT keert jaarlijks (in ieder geval tot 2030) € 60.000 uit.

Verhoogde bedragen jaarschijf 2029 en 2030

Deze laatste jaarschijven zijn eerder niet mee opgehoogd naar de juiste waarden. Dit wordt hierbij hersteld.

Risico's

De laatste jaren hielden we een buffer aan om tegenvallende resultaten geen gat in de begroting te laten veroorzaken. In tussentijdse reportages boekten we gedurende het jaar vaker dividend bij dan dat we af moesten ramen. Door nu de werkelijke verwachting te begroten hebben we geen buffer voor tegenvallende resultaten meer.

25-FP-9.6 Motiemarkt

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-9.6	Motiemarkt	b.n.	-	-	-	-

Eind 2024 is er nog een motiemarkt gehouden. Op basis van de toen aangenomen moties lopen nu nog diverse activiteiten in de gemeentelijke organisatie. Daarom is in het fractievoorzittersoverleg van 10 april jl. afgesproken om het budget voor de motiemarkt in 2025 over te hevelen naar 2026. Dit betekent dat het budget van € 100.000 wordt toegevoegd aan de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten in 2025. Indien de motiemarkt volgend jaar (in 2026) wordt gehouden dan kunnen de middelen uit deze reserve worden onttrokken.

25-FP-9.7 Bedrijfsvoering I&IT

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-9.7	Bedrijfsvoering I&IT	620	539	339	b.n.	b.n.

Van oudsher bieden leveranciers software aan om te installeren op eigen servers (on-prem). De laatste jaren vindt er een verschuiving plaats naar het afnemen van software uit de cloud: VerSaaSing. Wij zijn al geruime tijd met de voorbereidingen bezig. Inhoudelijke en financieel. De kosten bij VerSaaSing zijn hoger dan het zelfstandig on-prem draaien van de software. Dit jaar gaan we financiële middelen hiervoor effectueren.

Met de huidige wetenschap – en die is ongetwijfeld nog aan wijziging onderhevig – worden de extra structurele (jaarlijkse) kosten hiervoor geraamd op € 780.000.

Ervan uitgaande dat de verdere VerSaaSing zal gaan op basis van een routekaart en gefaseerd zal worden doorgevoerd, komen wij tot de volgende aanpassingen:

2026: een bedrag van ca. € 200.000 structureel toevoegen aan de exploitatie t.b.v. verdere VerSaaSing, (dekking vanuit de “bespaarde” kapitaallasten)

2027: nogmaals een bedrag van € 200.000 structureel toevoegen aan de exploitatie t.b.v. verdere VerSaaSing, (dekking vanuit de “bespaarde” kapitaallasten)

Voor deze 2 laatste punten wordt vanuit de Investeringsruimte € 1.600.000 ingeleverd en leiden tot een besparing op de kapitaallasten.

Om effectief, wendbaar en toekomstbestendig te blijven wordt een structureel budget van € 100.000 gevormd vanuit de bestaande investeringsruimte ten behoeve van het continueren van digitale innovatie in relatie tot de VerSaaSing. Dit budget voorkomt dat de ontwikkelingen niet tot stilstand te komen.

Op dit moment is de verwachting dat het “naar de cloud brengen” van de complexe hardware in 2027 (gedeeltelijk) nog niet van toepassing is. De cloudstrategie zal in de loop van 2025 afgerond worden. Dit is aanleiding om voorlopig nog een deel van de investeringen door te schuiven naar 2027. In 2026 zal een actualisatie worden opgemaakt.

25-FP-9.8 Aanbesteding Arbodienstverlening

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-9.8	Aanbesteding arbodienstverlening	-52	-52	-52	-52	-52

Op 1 april 2025 liep het contract met de huidige Arbo dienstverlener af en is een regionale aanbesteding opgestart. Per 1 april 2025 is de opdracht gegund aan De Bedrijfspoli B.V.. Het contract gaat in per 1 april 2025 voor de duur van drie jaar met twee maal de mogelijkheid voor een verlenging van 1 jaar. Er is sprake van een autonome ontwikkeling.

Iedere organisatie is op basis van artikel 14 of artikel 14a van de Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet) verplicht een bedrijfsarts in dienst te hebben dan wel een overeenkomst te hebben met een externe partij die deze diensten kan leveren. Doel is invulling geven aan de wettelijke verplichtingen in het kader van de Arbowet, door het afsluiten van een raamovereenkomst met een gecertificeerde arbodienstverlener.

Het nieuwe contract brengt een prijsstijging met zich mee die is te verklaren door de algemene prijsstijgingen in de markt in combinatie met de toename van het aantal medewerkers binnen onze organisatie. Ondanks de prijsstijging is de Bedrijfspoli B.V. in de concurrentie met andere partijen vergelijkbaar.

De totaalkosten voor het nieuwe contract bedragen per jaar € 184.000, een uitzetting van het budget van ongeveer € 52.000 (voor 2025 was € 133.000 begroot).

25-FP-9.9 Modules Notubiz (raadsinformatiesysteem)

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-9.9	Modules Notubiz (raadsinformatiesysteem)	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.

In het Bestuurlijk Informatie Systeem (BIS) zijn alle agenda's, vergaderstukken, besluitenlijsten etc. van zowel het college als de gemeenteraad terug te vinden. Tot voor kort werd hiervoor een eigen pakket aangeschaft. Hiervoor is dan ook meerjarig een vervangingskrediet beschikbaar.

Inmiddels is het vanuit praktische overweging efficiënter om gebruik te maken van applicaties in de cloud. Dit betekent dat er geen pakket meer wordt aangeschaft maar dat er een abonnement wordt afgesloten met een leverancier om van deze diensten gebruik te maken.

Financieel betekent dit dat de investering en de daarbij behorende kapitaallasten worden omgezet naar een regulier jaarbudget ten behoeve van de afdeling Informatie en IT.

25-FP-9.10 Bijdragen gemeenschappelijke regelingen n.a.v. begrotingen 2026

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-9.10	Bijdragen gemeenschappelijke regelingen n.a.v. begrotingen 2026	-	431	431	431	431

Autonome en niet te beïnvloeden ontwikkeling

Loon- en prijsontwikkeling bij gemeenschappelijke regelingen kunnen door henzelf niet worden beïnvloed. Deze worden door de Gemeenschappelijke regelingen (GR'en) doorgerekend in de bijdragen van gemeenten.

In 2025 hebben we gecommuniceerd, dat we verwachten, dat GR'en in hun Kadernota 2026 en Begroting 2026 beleidsintensivering alleen in uiterste noodzaak doorzetten. We vroegen te zoeken naar kostenvermindering door ofwel efficiencywinst te behalen ofwel standaard uitgevoerde taken nog eens kritisch te bekijken. Dit alles om de pijn, die gemeenten moeten lijden door lagere uitkeringen van het Rijk in het gemeentefonds vanaf 2026, te verzachten.

Toelichting bijstellingen

Voorafgaand aan het opstellen van de kaders voor de begroting van de GR'en geven wij als Twentse gemeenten adviespercentages af. Daar mogen GR'en de stijging van loonkosten en prijsindexafhankelijke kosten van materieel en diensten op baseren. Deze cijfers worden jaarlijks volgens een overeengekomen systematiek ontleend aan de landelijke loon- en prijsontwikkelingen (MEV-cijfers september van elk jaar). Voor de doorwerking in onze begroting gaan we uit van 50/50 (aandeel loon en prijs).

Voor 2025 was de prijsindex 4,9% en de loonindex 1,5%. Dit leidt (bij 50/50) tot een standaard verhoging van door GR'en doorberekende kosten van 3,2%. Als de verhouding inflatiegebonden kosten/loongebonden kosten niet 50/50 is zal de GR afwijken van de genoemde 3,2%.

Ons verzoek tot kostenbeperking

De GR'en zijn verschillend omgegaan met het verzoek tot kostenbeperking. Twee GR'en (VRT en GBTwente) zijn erin geslaagd ondanks de inflatie en loonontwikkeling toch de totale bijdrage van gemeenten te laten dalen. Eén GR heeft na een grondige kerntakendiscussie moeten concluderen dat er beleidsmatige uitzettingen nodig zijn (SamenTwente, format FP-25-6.8). De overige bijdragen gaan iets omhoog, maar bleven op of onder de bijdragen die op grond van indexering verwacht werden.

Het effect op de gemeentelijke bijdragen

Gemiddeld stijgen de lasten van alle bijdragen aan GR'en niet met 3,2%, maar met 1,4%. Daarom kunnen we de met 3,2% verhoogde bedragen (zie 25-FP-9.2) weer aframen tot het niveau van de Begrotingen van de GR'en.

Risico's

We ramen geheel conform de begrotingen van de GR'en en lopen daarmee geen risico, dat bijdragen toenemen. Wel kunnen omstandigheden bij de GR'en aanleiding zijn tot aanpassingen van de begroting.

Nieuwe CAO gemeenten 2025

Er is een onderhandelaarsakkoord inzake de nieuwe CAO gemeenten bereikt. Deze is ook voor de GR'en (grotendeels) van toepassing. Deze loopt vanaf 1-4-2025 2 jaren door. Voor 2025 stijgen de lonen gemiddeld met ca 2%, in 2026 nog eens met 2,5% en in 2027 is de totale stijging 6,7%.

Wij verwachten hier geen verdere uitzetting van begrote loonkosten, omdat er in de huidige ingeschatte indexeringen voldoende ruimte zit om de lonen binnen de begroting te kunnen aanpassen.

Relatie met andere taakvelden

Deze bijdragen raken vele taakvelden in alle programma's, uitgezonderd programma 4, onderwijs.

25-FP-9.11 Wachtgeld Wethouders

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-9.11	Wachtgeld wethouders	-115	-	-	-	-

Eind 2024 is binnen het college van gemeente Hengelo een wethouder afgetreden. De afgetreden wethouder heeft recht op wachtgeld. De gemeente is risicodragers voor wachtgeld. De geraamde wachtgelduitkering voor 2025 bedraagt € 115.000.

25-FP-9.12 OZB opbrengsten

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-9.12	OZB opbrengsten	780	215	315	355	555

De OZB is in Hengelo een inkomstenbron ter dekking van algemene kosten.

Er zijn 2 uitgangspunten om de OZB baten aan te passen:

1. Inflatie ontwikkeling
2. Areaaluitbreiding (meer objecten, woningen, bedrijven etc.)

Inflatie

Als de kosten stijgen of dalen, verwerken we deze mutatie eveneens in de OZB. Op deze wijze voorkomen we dat er een gat ontstaat tussen de dekkingsgraad van de OZB en het niveau van de uitgaven. In deze Zomernota stijgen de uitgaven met 4%. De OZB stijgt met hetzelfde percentage. Deze mutatie is al meegenomen in de begrotingsuitgangspunten (25-FP-9.2).

Areaaluitbreiding

Woningen

We verwachten nu meer nieuwbouw te realiseren dan eerder werd ingeschat. We hielden rekening met 400-450 woningen per jaar, maar denken nu 500-650 woningen te kunnen realiseren. Deze ontwikkeling levert ten opzichte van 2025 een toename op van het aantal woningen van 250 in 2026 tot 700 in 2029. Het effect is voor de jaren 2025 t/m 2029 resp. € 80.000, € 100.000, € 200.000, € 240.000 en € 440.000. Laatste jaar inclusief de nog niet in 2029 doorgerekende areaaltoename van 2028.

Niet-woningen

Bij niet-woningen geldt eveneens dat de indexatie al in format 25-FP-9.2 is opgenomen. De areaaltoename bij bedrijven en overige niet-woningen is moeilijker te bepalen. We zijn in 2025 geconfronteerd met een forse toename van de opbrengsten. De oorzaak zit in WOZ-waardestijging bij bedrijven in het tijdstip van tariefbepaling (september 2024) tot de feitelijke aanslagoplegging (februari 2025). In deze periode zijn veel bedrijven opnieuw getaxeerd. Deze waren enige tijd niet herzien en leidde tot forse waarde toenames, die we niet meer in de tariefbepaling konden verwerken. Bij nadere analyse bleek een deel van de toename geen WOZ-waardestijging te zijn maar gewoon areaaltoename, meer bedrijven dus. Dit blijkt om circa € 115.000 te gaan. Dit deel mogen we dan ook structureel meenemen. De WOZ-waardetoename zullen we niet structureel doorrekenen. We gaan uit van de benodigde opbrengst inclusief 4% inflatie en € 115.000 areaaltoename. Dit zal leiden tot een lager procentueel tarief in 2026.

Risico

De bijstelling naar boven van het aantal verwachte nieuwbouwhuizen is in de huidige politieke realiteit geen zekerheid meer. Stimulering van huizenbouw is kabinetsbeleid. De regelgeving omtrent CO²-uitstoot blijft onduidelijk. De aantallen die we verwachten kunnen wel eens niet gerealiseerd worden als vertraging of afstel optreedt door veranderde wet- en regelgeving. Dit vertaalt zich dan ook direct in minder OZB-baten.

25-FP-9.13 Voordelig resultaat GBTwente 2024

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-9.13	Voordelig resultaat GBTwente 2024	205	-	-	-	-

Het GBTwente heeft over het jaar 2024 een positief resultaat behaald. Dit positieve resultaat wordt terugbetaald aan de deelnemers van de gemeenschappelijke regeling. Dit naar rato van gemeentelijke bijdrage in 2024. Voor de gemeente Hengelo is dit een bedrag van € 336.000.

Het deel dat zal worden verantwoord op afval en riolering, wordt gedoteerd aan de betreffende voorzieningen.

25-FP-9.14 Kapitaallasten

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-9.14	Kapitaallasten	1.710	1.085	673	727	559

De geraamde kapitaallasten in de Begroting bestaan uit afschrijvingen en rente op diverse taakvelden.

Afschrijvingen

Bij de afwijking van de afschrijvingslasten ten opzichte van de begroting 2024 gaat het bijna altijd om een afwijking in de fasering van de investeringen, waardoor afschrijvingslasten een boekjaar later starten dan vooraf was voorzien. Dit zorgt voor incidentele voordelen op de kapitaallasten. De neerwaartse bijstelling in de afschrijvingslasten in 2025 is een gevolg van de investeringen die in 2024 niet gereed zijn gekomen. Dit staat voor 2025 op de planning.

De grootste afwijkingen komen door vertraging van de volgende investeringen. Deze vertragingen zijn opgelopen door het ontbreken van capaciteit en de wens om projecten integraal op te pakken. Het betreft de volgende investeringen:

- Wat betreft wegen zijn het de investeringen bij onder andere het Wetplein, Sluitersdijk van Geurdsweeg tot Potsenweg, Breemarsweg en Bergweg.
- In de volgende gebieden waren de investeringen op het gebied van openbare verlichting vorig jaar nog niet gereed: Binnenstad West, Wijk Noord en Hengelose Es noord, Wijk de Noork, Wijk Roershoek.
- De verkeerregelinstanties in de volgende gebieden waren vorig jaar nog niet volledig uitgevoerd: Amerikalaan Plein Westermaat, busbaan Westermaat F35, Enschedestr W.ten Catestraat en Enschedesestraat Kuipersdijk.
- Het gereedkomen van investeringen in groen in de volgende gebieden is doorgeschoven naar 2025: Populieren/wilgen/Lindenweg, Groot Driene Zuid, Groen in de Berflo Es, Slangenbeek, het Broek

Rentelasten

Bij investeringen worden rentelasten doorberekend in de maand na gereedkomen van de investering, dit is een andere methodiek dan bij afschrijvingen. De afwijking op de rente is minimaal door het lage renteomslagrente van 0,1%. In de 2e Beleidsrapportage 2025 zal opnieuw een analyse worden opgesteld om eventueel grotere afwijkingen te rapporteren.

2026 en verder

Jaarlijks concluderen we dat een aantal investeringen niet gereed zijn gekomen in het jaar dat de planning was. Het voordeel op de afschrijvingslasten nemen we dan in het nieuwe jaar in de Zomernota. Om dit reëler in te schatten voor de toekomst hebben we een analyse gemaakt voor lopende en toekomstige kredieten. In deze analyse is de afweging gemaakt of het verwachte moment van gereedkomen nog juist was. Wanneer de verwachting is dat dit later in de tijd zou zijn dan heeft dit als effect dat de afschrijvingslasten door kunnen worden geschoven naar volgende jaren.

25-FP-9.15 Gemeentelijk vastgoed inhuur personeel en sloopkosten

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-9.15	Gemeentelijk vastgoed inhuur personeel en sloopkosten	b.n.	0	0	0	0

Inhuur vastgoedbedrijf

Afgelopen jaren hebben we personeel ingehuurd ten behoeve van werkzaamheden voor het vastgoedbedrijf. Hiervoor was in de afgelopen Zomernota's geld aangevraagd. In verband met ziekte van de geplande inhuur is dit nog niet volledig benut en zijn nog niet alle werkzaamheden uitgevoerd. Een deel van het restant bedrag a € 100.000 zetten we in 2025 alsnog in. Deze kosten worden verrekend met de reserve Vastgoedbedrijf (budgettair neutraal).

Sloopkosten

Het gebouw aan de Tweekelerweg 249 is geen onderdeel meer van de oorspronkelijke samenwerkingsovereenkomst met Welbions en is aan het einde van haar levensduur. Het gebouw wordt daarom gesloopt. De totale sloopkosten komen op € 55.000 en worden verrekend met de reserve Vastgoedbedrijf (budgettair neutraal). De grond (1195m²) wordt voorlopig overgedragen aan het NIEGG complex. Er lopen gesprekken met Welbions over de herontwikkeling van deze locatie.

25-FP-9.16 Hengelo's Werken

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-9.16	Hengelo's werken	b.n.	-	-	-	-

In het kader van Hengelo's werken en dan met name het speerpunt opgavegericht werken loopt er op dit moment een traject in de vorm van projectmatig creëren (PMC). De uitvoering hiervan vindt grotendeels in 2025 plaats.

Voor de dekking van het project PMC wordt enerzijds het geraamde restant budget (incidenteel) van Hengelo's werken aangewend en anderzijds het restant van de reserve organisatie ontwikkeling van bijna € 68.000. Hiermee is deze reserve organisatie ontwikkeling uitgeput en kan op het eind van het jaar worden opgeheven. Daarnaast kan de reserve arbeidsvoorwaarden dan ook worden opgeheven; hierin bevinden zich geen middelen meer.

25-FP-9.17 Herwaardering functies HR 21

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-9.17	Herwaardering functies HR21	-57	-57	-57	-57	-57

Jaarlijks worden er functiewaarderingen uitgevoerd. Afgelopen jaar zijn er herwaardering van functies geweest als gevolg van onder andere veranderingen in de taken die bij een functie horen. Deze herwaarderingen zijn onvermijdbaar en ingaande 2025 en verder gaat dit om € 57.000.

25-FP-9.18 Meerjarig onderhoud gemeentelijk vastgoed

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-9.18	Meerjarig onderhoud gemeentelijk vastgoed	-681	-400	-546	-404	-401

Onderhoudskosten gemeentelijk vastgoed

Om goed te kunnen blijven sturen op het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen wordt er eens per 4 jaar een herinspectie uitgevoerd door een extern adviesbureau. De systematiek die wordt toegepast bij de herinspectie is op basis van de NEN 2767 (Nederlandse norm voor het inspecteren en beoordelen van de technische staat van gebouwen, installaties en infrastructuur). Op deze wijze krijgen we goed inzicht in het te verwachten groot onderhoud en regulier onderhoud dat is vertaald naar meerjarenonderhoudsplannen (MJOP).

Op basis van deze nieuwe MJOP's is gebleken dat de onderhoudsbudgetten niet toereikend zijn om het vastgestelde onderhoudsniveau 3 te handhaven. Jaarlijks is tussen de € 400.000 en € 684.000 extra benodigd aan onderhoudsbudgetten. De hogere bedragen in de jaren 2025 en 2027 worden met name veroorzaakt door inspecties die in dat jaar gaan plaatsvinden.

Tevens dienen de middelen in de begroting herschikt te worden over de verschillende taakvelden.

Als gevolg van onvoorziene omstandigheden bij de MFA 't Berflo wordt dit jaar circa € 300.000 onttrokken uit de voorziening voor het vervangen van transportleidingen.

Reserve onderhoudswerkzaamheden Schouwburg

Conform het voorstel in de Zomernota (23-FP-5.1B) wordt jaarlijks een bedrag van afgerond € 157.000 toegevoegd aan de reserve onderhoudswerkzaamheden Schouwburg ten behoeve van het theatertechniek.

25-FP-9.19 Indexatie parkeertarieven

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-9.19	Indexatie parkeertarieven	-	-	-	-	-

De begroting wordt jaarlijks geïndexeerd met de prijsindex (conform de financieringssysteem gemeentefonds). Voor 2026 komt dit uit op 4%. De tarieven voor parkeren stijgen mee met dit perspectief.

Het tarief voor parkeren op straat wordt dan € 1 per 27 minuten (dit is omgerekend € 2,22 per uur). De parkeervergunning en -onthefing voor bewoners in een woonwijk met betaald parkeren respectievelijk blauwe zone blijft het jaartarief voor de 1^e auto gelijk aan 2025. Dit is conform het besluit over invoering betaald parkeren in de schil rond Hart van Zuid van 10 september 2024. De indexatie wordt meegenomen in het proces tot het vaststellen van de diverse verordeningen voor 2026.

Door de indexering is aanpassing van de begroting niet nodig, omdat indexatie hierin al standaard is meegenomen, zie. 25-FP-9.2 Loon- en prijsontwikkelingen.

25-FP-9.20 2 fte vastgoed

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-9.20	2 fte vastgoed	b.n.	-190	-190	-190	-190

Door aankoop van panden (2024 o.a. Hazenweg, bioscoop) is er meer werk voor vastgoed [deze extra werkzaamheden worden niet structureel meegenomen in plan of initiatief]. Werkzaamheden moeten uitgevoerd worden.

Door deze extra fte's kan vastgoed op een degelijke manier de orde op zaken brengen en houden, wordt er proactief gewerkt en kan er goed advies gegeven worden aan ontwikkelingen binnen sociaal, gebiedsontwikkelingen, projecten en over het vastgoed. Daarnaast kan het vastgoed dan goed onderhouden en beheerd worden en is er zicht op wat er de komende jaren nog op het cluster vastgoed afkomt. Los van de kansen/onvoorziene zaken die toch op ons af komen.

Bovendien; als zaken goed op orde zijn, dan is er dus goed zicht en is ook beter in beeld met welk vastgoed we aan de slag moeten. Dus: welke panden kunnen we verkopen? Dan dalen de exploitatielasten.

Als we niet in fte kunnen uitbreiden, kunnen wij werkzaamheden niet uitvoeren of niet goed uitvoeren (risico's treden op, financiële / juridische / tijds- effecten. Een aantal zaken kan buiten de deur gezet worden, maar dit zal duurder zijn en de vraag is of dat kan. Daarnaast komen er panden vanuit bijvoorbeeld onderwijs naar het vastgoedbedrijf, en er is ook de impact van het IHP. De werkzaamheden nemen al een aantal jaren toe, net als de complexiteit. Zo kan het gebeuren dat we een pand verkopen, maar toch weer terug moeten kopen (Paul Krugerstraat). Dit kost capaciteit: overleggen met partijen en capaciteit om het goed te regelen. Maar we willen wellicht ook meer partijen huisvesten in gemeentelijk vastgoed; het is dus niet eenvoudig. We kunnen niet altijd direct verkopen/ontwikkelen, soms is het beter het pand wat langer in beheer te houden zodat er een betere ontwikkeling voor de stad kan plaatsvinden.

25-FP-9.21 Onderzoek Omgang met onteigend Joods Vastgoed

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-9.21	Onderzoek Omgang met onteigend Joods vastgoed	-16	0	0	0	0

Tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn in Nederland duizenden panden van Joodse burgers door de bezetter onteigend en doorverkocht. Na de oorlog zagen de teruggekeerde eigenaren of hun nabestaanden zich bij de restitutie in een aantal steden met langdurige procedures en soms hoge kosten geconfronteerd. Ons beeld van deze bijna vergeten onteigeningen en het proces van rechtsherstel is onvolledig en kent aanzienlijke verschillen per stad. Er is in navolging van andere gemeenten opdracht verstrekt voor een onafhankelijk onderzoek door WO2-experts aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Zij zullen de omvang van het onteigeningsvraagstuk voor de gemeente Hengelo vaststellen en vooral ook licht werpen op het handelen van deze gemeente na de bevrijding in het proces van rechtsherstel voor Joodse burgers en hun nabestaanden. Op basis van dit onderzoek kunnen keuzes gemaakt worden in de omgang met deze zwarte bladzijde in de geschiedenis. De offerte van de Radboud Universiteit gaat uit van een bedrag van bijna € 16.000, uitgaande van 22 te onderzoeken panden binnen Hengelo. Mocht uit het onderzoek blijken dat dit er meer zouden zijn, dan kunnen de kosten hoger uitvallen.

25-FP-9.22 Rijksmiddelen dienstverlening

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-9.22	Rijksmiddelen dienstverlening	93	0	0	0	0

Hengelo heeft rijksmiddelen ontvangen voor verbetering van de dienstverlening. Naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) heeft het Rijk tot en met 2027 budget beschikbaar gesteld om de dienstverlening te verbeteren. Als gemeente hebben we daarom een opdracht om hier invulling aan te geven. Vanaf 2022 is een deel van de middelen op incidentele basis besteed, een deel toegevoegd aan de reserve of in andere gevallen vrijgevalen, omdat ze niet zijn besteed. Voor 2025 betreft het een voordeel van € 93.000 aan middelen die niet worden ingezet. Na de evaluatie van het juridisch spreekuur in de bibliotheek, die in 2025 gaat plaatsvinden, zullen we bepalen hoe de middelen voor 2026 en 2027 worden ingezet.

25-FP-9.23 Toelage voorziening raadsleden

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-9.23	Toelage voorziening raadsleden	-65	-65	-65	-65	-65

Volgens het rechtspositiebesluit artikel 3.1.9 is het mogelijk om raadsleden een bedrag te laten ontvangen waarmee zij voorzieningen kunnen treffen voor arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden. Inmiddels is dit wettelijk verplicht. De gemeente Hengelo heeft dit ter kennis genomen en heeft er voor gekozen om dit maandelijks met betaling van vergoedingen mee te laten lopen. De toelage is alleen voor raadsleden bestemd die nog niet de AOW gerechtigde leeftijd hebben behaald. De toelage betreft 8,33% van de maandelijks vergoeding. Op dit moment hebben 33 van de 37 raadsleden recht op deze toelage. Bij een herverdeling van zetels kan het aantal wijzigen, er wordt nu rekening gehouden met een structurele last van € 65.000.

25-FP-9.24 Analyses budgetten (n.a.v. Jaarstukken)

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-9.24	Analyses budgetten (n.a.v. Jaarstukken)	-	855	855	855	855

Op basis van de Beleidsbegrotingen en Jaarstukken is er vanaf het jaar 2022 gekeken waar er nog structurele ruimte in de huidige budgetten aanwezig is. Deze structurele budgetten (het zogenaamde 'laag hangend fruit') ramen we met ingang van 2026 af, zonder afbreuk te doen aan het eerder vastgesteld bestaand beleid.

Omschrijving	Bedrag	Extra toelichting
Brandweer	25.000	(Overig) materiaalverbruik/hulpmiddelen
Afdeling Financien, Advies en Control	75.000	Dit budget is voor advieskosten
Onvoorzien Structureel	65.000	Dit budget wordt niet gebruikt, maar moet volgens de BBV worden begroot; resteert € 10.000
Onvoorziene uitgaven/subsidies	81.000	Dit budget wordt niet gebruikt, maar moet volgens de BBV worden begroot; resteert € 10.000
Opties nieuw beleid	40.000	Dit budget kan het college gebruiken; resteert € 10.000
Communicatie (budget)	25.000	Overige goederen en diensten
Acquisitie & promotie	20.000	Hier worden kleine extra kosten uit gedekt voor derden, bijv bedankjes
Wegbeheerssystemen	15.000	Dit budget wordt gebruikt voor wegininspecties door derden
Handhaving openbare ruimte	17.000	Dit budget wordt gebruikt voor BOA fietsen, inbeslagnames etc.
Onderhoud en exploitatie havenkantoor	7.000	Overige goederen en diensten
Bouwvergunningen	20.000	Overige goederen en diensten
Huisvesting bijzonder voortgezet onderwijs	-25.000	€ 25.000 verhogen i.v.m. structureel te laag begroot. Zit niet in financieel perspectief
Leegstaande schoolgebouwen	25.000	Budget voor leegstaande schoolgebouwen voor onderhoud klachten, gas, schoonmaak etc.
Schadeherstel gymnastieklokalen	15.000	Overige goederen en diensten
Sporthallen (eigen panden)	25.000	We houden structureel over op gaslasten
Toekomstplannen voor jongvolwassenen	20.000	Overige goederen en diensten
Uitvoering Wet Verplichte GGZ	50.000	Budget voor o.a. inloofunctie, Wvggz, bemoeizorg, verwarde personen
BBZ ROZ Kapitaalverstrekking	100.000	Aframen over 2 BBZ budgetten kapitaalverstrekking en aflossing en rente oude kredieten
Kinderdagverblijven (technische en hygiëne zorg)	15.000	Inspecties kinderopvang door SamenTwente
Participatiewet flankerend beleid	80.000	Betreft o.a. loonkosten stadsbaners
Schuldhelpverlening algemeen	15.000	Budget voor uitbestede werkzaamheden
Sociaal ondernemen ROZ	20.000	Budget voor organiseren bijeenkomsten
Stimulering social impact ondernemen	30.000	Inkomsten uit externe subsidies, werden tot nu toe niet begroot hiervoor
Team Werk	15.000	Inkomsten uit externe subsidies, werden tot nu toe niet begroot hiervoor
Trainingen ROZ	15.000	Overige goederen en diensten
PGB Huishoudelijke ondersteuning	25.000	Sociale uitkeringen in natura
Team Jeugd en Gezin	15.000	Betreft abonnementen/lidmaatschappen en boeken
Mobiliteitslab vervoer	25.000	Mobiliteitslab SamenTwente
Totaal budgetanalyse	855.000	

5.9.3 Nieuwe beleidsvoorstellen

Nummer ¹	Omschrijving nieuwe beleidswens	2025	2026	2027	2028	2029
26-NB-9.1	Afschaffen hondenbelasting	-	-415	-407	-398	-390
26-NB-9.2	Verhogen budget Leren & Ontwikkelen	-	-200	-300	-400	-500

1 - = nadeel; bedragen * € 1.000

26-NB-9.1 Afschaffen hondenbelasting

Toelichting op het voorstel

Bij de raadsbehandeling van de Zomernota 2024-2028 is een motie ingediend om de hondenbelasting af te schaffen. In de Beleidsbegroting 2025-2028 is hieraan uitvoering gegeven door het gefaseerd afbouwen met de intentie om de hondenbelasting volledig af te schaffen als hiervoor structurele dekking kan worden gevonden. In 2025 is het eerste deel van 25% gedekt binnen het begrotingssaldo. Inmiddels hebben zich structurele financiële meevallers aangediend (maar evengoed ook tegenvallers). Op grond daarvan leggen we opnieuw de volledige afschaffing van de hondenbelasting aan de raad voor.

Door de afschaffing hebben we 3 jaar lang desintegratiekosten.

Maatschappelijke effecten

Hondenbezitters hoeven geen hondenbelasting meer te betalen.

Risico's

Geen

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Dan wordt nog geen gevolg gegeven aan de motie.

26-NB-9.2 Budget Leren & Ontwikkelen

Toelichting op het voorstel

In een snel veranderende samenleving is het van belang dat onze organisatie blijft investeren in het ontwikkelen van haar medewerkers. Alleen dan zijn wij in staat om onze organisatie toekomstbestendig vorm te geven, onze ambities te realiseren met wendbare medewerkers en aantrekkelijk te zijn en blijven als werkgever in een moeilijke arbeidsmarkt. In die zin geeft voldoende opleidingsbudget ook meerwaarde als secundaire arbeidsvoorwaarde. Voor deze doelstelling is het beschikken over een passend opleidingsbudget noodzakelijk.

In het licht van het bovenstaande vraagt de huidige situatie om een bijstelling. Al sinds 2012 bestaat het opleidingsbudget namelijk uit een 'vast' bedrag in de begroting. Meer specifiek: het budget is niet meegegroeid met de toename van het aantal medewerkers c.q. de loonsom in de afgelopen jaren. Dit leverde geen problemen op doordat er, bijvoorbeeld in de achterliggende coronajaren, minder vraag was naar een passend budget en omdat er een separaat budget in de begroting was opgenomen voor Hengelo's werken/organisatieontwikkeling. Het gevolg was dat de opleidingsbudgetten nooit maximaal werden benut.

Sinds 2024 zien we echter een stijging in de vraag naar een passend opleidings- en ontwikkelbudget. De groei van het aantal medewerkers speelt hierin een rol, net als het steviger borgen van leren en ontwikkelen (binden en boeien). Ook de toename van wettelijk verplichte opleidingen en de stappen die we concernbreed zetten met Hengelo's Werken dragen hieraan bij. Eén en ander brengt met zich mee dat het beschikbare opleidingsbudget (in 2025 € 932.000) niet toereikend is en met een percentage van 1,25% van de totale loonsom bovendien flink afwijkt van het gemiddelde percentage bij collega gemeenten (1,9%).

Conclusie: voor de doorontwikkeling van onze organisatie c.q. het realiseren van onze ambities, de uitvoering van de vastgestelde visie Leren & Ontwikkelen en het kunnen voldoen aan individuele (en wettelijk verplichte) opleidingswensen, is een verhoging van ons opleidingsbudget wenselijk en noodzakelijk.

Noodzakelijk ook vanuit het perspectief van de ontwikkeling van ons personeelsbestand in de komende jaren, waarbij alleen al sprake is van 10% uitstroom o.b.v. pensioen/AOW gerechtigde leeftijd van onze medewerkers.

Wanneer wij ons daarbij spiegelen aan het landelijk gemiddelde betekent dit toegaan naar een budget van 1,9% van de totale loonsom (€ 500.000). Wanneer we de ophoging van het budget meer stapsgewijs willen inzetten is ook een eerste verhoging naar 1,5% een optie (€ 200.000).

Maatschappelijke effecten

Het verwezenlijken van onze ambities vraagt om medewerkers die wendbaar zijn en beschikken over de juiste competenties en kennis. Gelet op de ontwikkelingen in ons personeelsbestand in de komende jaren (denk hierbij aan o.a. 10% uitstroom wegens pensioen/AOW gerechtigde leeftijd tot 2030) is een toereikend opleidings- en ontwikkelbudget onmisbaar teneinde onze maatschappelijke opgaven binnen de Koers 2040 te behalen.

Risico's

Het niet behalen van onze maatschappelijke opgaven/ambities is een reëel risico (zie hiervoor bij maatschappelijke effecten).

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Wanneer het voorstel niet wordt gehonoreerd betekent dit dat wij in 2026, los van een kleine indexatie, uit moeten gaan van een beperkt opleidingsbudget van € 932.000. Dit vraagt dan om scherpe keuzes die er op hoofdlijnen als volgt uitzien:

1. Wij reserveren 30% (€ 280.000) voor de onderdelen Organisatieontwikkeling en Leren & Ontwikkelen en daarnaast 10% (93.000) voor de wettelijk verplichte opleidingen en Twentse School (centraal opleidingsbudget). We kijken hierbij kritisch naar wat wel/niet binnen het centraal opleidingsbudget valt.
2. De overige 60% (€ 560.000) wordt naar rato van het aantal fte's verdeeld over de afdelingen om hiermee individuele opleidingswensen te kunnen honoreren. In praktijk komt dit neer op gemiddeld € 680 per fte. Hierbij houden wij vast aan de lijn dat individueel wenselijk/functionele opleidingen altijd doorgang moeten vinden, maar spreken daarbij met het management wel een aantal strakke spelregels af.

5.9.4 Risico's

Digitalisering

De toenemende digitalisering van de samenleving en onze organisatie biedt kansen op het gebied van efficiency en gebruiksgemak. Nieuwe wet en regelgeving vanuit het rijk vraagt ook van ons dat we onze dienstverlening verder digitaliseren. Dit neemt ook risico's en aandachtspunten met zich mee. Digitale inclusie blijft een belangrijk aandachtspunt: niet alle inwoners beschikken over voldoende digitale vaardigheden om zelfstandig gebruik te maken van onze digitale overheidsdiensten. Daarnaast vragen de implementatie van digitale wetgeving en technologische innovaties om tijd, middelen en investeringen, zowel in systemen als in medewerkers.

Cyberoorlog

Een ander groeiend risico is de dreiging van cyberaanvallen. De kans op digitale aanvallen neemt toe. De NCTV en AIVD waarschuwen expliciet voor de dreiging van statelijke actoren richting Nederlandse overheden, inclusief gemeenten.

In het conflict Oekraïne Rusland zien we dat cyberaanvallen een vast onderdeel zijn van oorlogsvoering. We weten dat Russische hackersgroepen Europese overheden en gemeentelijke websites hebben platgelegd met DDoS-aanvallen. Hier moeten we ons tegen beschermen.

Het is daarom belangrijk dat we onze bedrijfskritische processen goed hebben ingericht. Daarnaast voeren we een oefening uit met de Twentse gemeente of de nood aggregaat niet alleen werkt maar deze ook communiceert met diverse systemen zodat deze blijven draaien in geval van nood.

Artificial intelligence

De ontwikkelingen op het gebied van artificial intelligence (AI) zijn de afgelopen jaren erg hard gegaan.

Naarmate AI-technologieën steeds meer geïntegreerd raken in diensten en besluitvormingsprocessen lopen we meer risico.

AI-systemen verzamelen en analyseren vaak enorme hoeveelheden gegevens, inclusief persoonlijke informatie van inwoners. Bij het gebruik van AI lopen we het risico op datalekken. We moeten daarom alert zijn welke informatie we delen met AI. Daarnaast kan het gebruik van AI leiden tot desinformatie terwijl we als organisatie hard werken om een betrouwbare overheid te zijn.

Krapte arbeidsmarkt

Om onze gemeentelijke doelen en ambities te realiseren, is het essentieel dat we voldoende personeel hebben om deze uit te voeren. De druk vanuit het Rijk om nieuwe wetgeving te implementeren draagt verder bij aan de werkdruk. Door de krapte op de arbeidsmarkt lopen we het risico dat de kwaliteit van onze uitvoering afneemt, zowel in effectiviteit als efficiëntie. De toenemende werkdruk kan uiteindelijk de continuïteit van onze dienstverlening in gevaar brengen.

Nadere uitwerking nieuwe CAO gemeenten

In deze Zomernota is rekening gehouden met de nieuwe Cao gemeenten, die loopt van 1 april 2025 tot 1 april 2027. In de Zomernota hebben we de financiële effecten van de loonstijging, onregelmatigheidstoeslag en thuiswerkvergoeding opgenomen. De overige maatregelen zijn mede afhankelijk van de uitwerking in nadere regelgeving of het beroep dat op de nieuwe regelingen wordt gedaan. Dit is op dit moment nog niet te kwantificeren en hierdoor lopen we nog financiële risico's.

Vervolgonderzoeken herijking gemeentefonds

De vervolgonderzoeken naar de herijking van het gemeentefonds zijn nog niet afgerond. De kans bestaat dat het verdeelmodel alsnog wordt aangepast. Het risico op een nadelige herverdeling blijft hiermee nog bestaan.

6

Totaal verwacht financieel perspectief

6.1	Financieel perspectief na 1e verzamelwijziging Beleidsbegroting 2025-2028	108
6.2	Totaaloverzicht autonome ontwikkelingen bestaand beleid beleidsprogramma's	109
6.3	Totaaloverzicht nieuwe beleidswensen	111
6.4	Totaal verwacht perspectief Zomernota 2025-2029	112

6.1 Financieel perspectief na 1e verzamelwijziging Beleidsbegroting 2025-2028

De Beleidsbegroting 2025-2028 is vastgesteld in de raadsvergadering van 6 november 2024. In de onderstaande tabel is eerst het saldo van deze Beleidsbegroting aangegeven.

Daarna is op 16 april jl. de 1e verzamelwijziging van de Beleidsbegroting 2025-2028 vastgesteld door de gemeenteraad. Hieronder worden de mutaties uit deze verzamelwijziging kort toegelicht.

	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo Beleidsbegroting 2025-2028¹	311	-790	-1.609	-843	-843
Financieel effect septembercirculaire 2024 gemeentefonds (onderdeel 1e verzamelwijziging)	186	414	314	-333	-333
Financieel effect decembercirculaire 2024 gemeentefonds (onderdeel 1e verzamelwijziging)	155	5	-	-	-
Overige mutaties 1e verzamelwijziging Beleidsbegroting 2025	-3	-11	-10	-9	-9
Saldo na 1e wijziging Beleidsbegroting 2025-2028:	649	-382	-1.305	-1.185	-1.185

1 (- = nadeel; bedragen * € 1.000)

Septembercirculaire 2024 gemeentefonds

Het financieel effect van de septembercirculaire 2024 voor de jaren 2025 tot en met 2027 gaf een positief beeld en voor 2028 e.v. een negatief beeld. Dit wordt voor die jaren verklaard door meerdere mutaties.

Het meerjarig volumeaccres is bijgesteld. Tevens vonden diverse taakmutaties plaats door de Wet op de lijkbezorging, kinderopvang m.b.t. sociaal medische indicatie, Digitaal Stelsel Omgevingsdienst, bijstand jongeren norm, besparingsverlies jeugd en indexatie Wmo demografie. Ook vonden er aanpassingen plaats in de volgende integratie- en decentralisatie-uitkeringen: Wet betaalbare huur, openbare bibliotheken en participatie m.b.t. afschaffing lage-inkomensvoordeel. De uitgebreide toelichting kunt u lezen in de raadsbrief over de septembercirculaire 2024 (zaaknummer: 3808678).

Decembercirculaire 2024 gemeentefonds

Het financieel effect voor de jaren 2025 en verder is veroorzaakt door:

- De gemeentelijke en landelijke hoeveelheidsverschillen van diverse verdeelmaatstaven.
- De opwaartse bijstelling van het volume- en prijsaccres, die we hebben gereserveerd op de stelpost loon-, prijs- en volumeontwikkelingen. Deze stelpost laten we nu in deze Zomernota vrijvallen (25-FP-9.2 en bijlage 10.3.1).

Overige mutaties 1e verzamelwijziging Beleidsbegroting 2025

Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij naar zaaknummer 3883763.

6.2 Totaaloverzicht autonome ontwikkelingen bestaand beleid beleidsprogramma's

Exploitatie- en investeringsbudgetten

Voor onze bestaande exploitatiebudgetten zijn we scherper aan de wind gaan varen. Daar waar in het verleden soms wat ruimte was voor onverwachte zaken daar zijn de budgetten nu strakker geraamd op basis van uitgaven in het verleden. Deze budgetanalyse, een traject waar we de afgelopen jaren al mee zijn gestart, heeft ons de nodige meerjarige financiële ruimte gebracht.

Tevens hebben we kritisch gekeken naar de (realisering van) investeringsprojecten op planning, haalbaarheid en wenselijkheid. Dit effect ziet u ook terug in de tabel hieronder en de toelichtingen daarop in hoofdstuk 5.

Autonome ontwikkelingen

Onder autonome ontwikkelingen verstaan wij ontwikkelingen die door ons niet te sturen of te beïnvloeden zijn en zullen leiden tot onvermijdbare uitgaven of verminderingen van inkomsten in de begroting. Autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die op de gemeente afkomen en waar de gemeente zelf geen invloed op kan uitoefenen. In dat geval is er *geen* sprake van keuzevrijheid. Identiek aan vorig jaar zijn de autonome ontwikkelingen door het beperkte financiële kader ook gemeten aan de 3 O's: *Onvoorzien, Onvermijdbaar en Onuitstelbaar*.

Totaaloverzicht

In hoofdstuk 5 zijn de autonome ontwikkelingen in de subparagrafen 'autonome financiële ontwikkelingen in bestaand beleid' per programma uitgebreid toegelicht. Hieronder is dit in een totaaloverzicht weergegeven:

		2025	2026	2027	2028	2029
	Tussenstand begrotingssaldo na 1e wijziging	649	-382	-1.305	-1.185	-1.185
	Beleidsbegroting 2025-2028:					
25-FP-1.1	Vervanging straalzenders	-	-5	-5	-5	-5
25-FP-1.2	Uitkering resultaat VRT 2024	170	-	-	-	-
25-FP-2.1	Gladheidsbestrijding	-85	-	-	-	-
25-FP-2.2	Onderhoud openbare verlichting	-15	-15	-15	-15	-15
25-FP-2.3	Parkeren	58	46	46	46	46
25-FP-2.4	Bushaltes	-	-4	-4	-4	-4
25-FP-2.5	Vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen	-	-	-	-	-300
25-FP-2.6	Meerjareninvesteringsplan Mobiliteit			-33	-88	-87
25-FP-3.1	Uitvoering Omgevingsprogramma Toekomstbestendige bedrijventerreinen (OTB)	-	-300	-300	-	-
25-FP-3.2	Twenteboard	-70	-70	-70	-70	-70
25-FP-3.3	Diverse kleine wijzigingen programma 3	-5	-	-	-	-
25-FP-4.1	Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs	40	152	584	932	-469
25-FP-4.2	Leerplicht formatie		-25	-136	-136	-81
25-FP-4.3	Diverse kleine wijzigingen programma 4	43	92	92	92	92
25-FP-5.1	Oyfo	-237	-250	-250	-	-
25-FP-5.2	Lokale Omroep 1Twente Hengelo - overbrugging 2027	-	-	-183	-	-
25-FP-5.3	Ontwikkelingen Twentebad	94	176	75	75	75
25-FP-5.4	Voetbalacademie	75	125	-	-	-
25-FP-5.5	Nazorg groenprojecten	-100	-100	-100	-100	-100
25-FP-5.6	Planning bomencompensatiefonds	b.n.	-	-	-	-
25-FP-5.7	Doorbelasting aanbestedingsnadeel groenpercelen Gildebor	-	-450	-450	-450	-450
25-FP-5.8	Diverse kleine wijzigingen programma 5	-28	-24	-24	-24	-24
25-FP-5.9	Speeltoestellen en bomen op sportparken	-10	-10	-10	-10	-10
25-FP-5.10	Compensatie subsidie-index	-	-397	-385	-	-
25-FP-5.11	Kansen benutten voor vergroening en klimaatadaptie	b.n.	-14	-14	-14	-14

		2025	2026	2027	2028	2029
25-FP-6.1	Transformatieplan sociaal domein	-262	-1.283	-4	-4	-4
25-FP-6.2	Bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidie	-550	-550	-550	-550	-550
25-FP-6.3	Ontwikkelingen nieuwkomers	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
25-FP-6.4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers	78	125	79	436	-
25-FP-6.5	Prognoses en Ontwikkelingen Wmo	1.112	951	835	720	598
25-FP-6.6	Prognoses en ontwikkelingen Jeugd	31	65	65	68	68
25-FP-6.7	MFA 't Berflo	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	-
25-FP-6.8	SamenTwente	-42	-131	-194	-194	-194
25-FP-6.9	Beschermd wonen	1.606	864	864	864	565
25-FP-6.10	Diverse kleine wijzigingen programma 6	-19	-30	-	-	-
25-FP-7.1	Aanpassing doorberekeningen aan taakveld riolering	68	102	102	102	102
25-FP-7.2	Afval	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
25-FP-7.3	Uitkering resultaat ODT 2024	102	-	-	-	-
25-FP-7.4	Kassiersrol Regionale energie Strategie (RES)	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	-
25-FP-7.5	Diverse kleine wijzigingen programma 7	10	5	-3	-3	-3
25-FP-8.1	Programmaorganisatie Hart van Hengelo en acquisitie binnenstad	-100	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
25-FP-8.2	Vitale binnenstad	-7	1	53	66	-39
25-FP-8.3	Omgevingswet	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	-
25-FP-8.4	Talentopgave: KMS – community-aanjager en stimuleringsbudget	b.n.	b.n.	b.n.	-	-
25-FP-8.5	Wet goed verhuurderschap en Wet betaalbare huur	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
25-FP-8.6	Landelijk gebied	b.n.	b.n.	b.n.	-	-
25-FP-9.1	Gemeentefonds jaarschijf 2029 versus 2028	-	-	-	-	1.319
25-FP-9.2	Voorjaarsnota 2025 Rijk en de verwachte loon- prijs- en volumeontwikkelingen	1.054	2.523	1.032	-1.693	-1.249
25-FP-9.3	Meicirculaire 2025 gemeentefonds (incl. rectificatie min. BZK 13 juni 2025)	-565	-303	394	216	393
25-FP-9.4	Dividend Twence	489	397	408	397	397
25-FP-9.5	Overige dividendbaten	225	150	150	150	312
25-FP-9.6	Motiemarkt	b.n.				
25-FP-9.7	Bedrijfsvoering I&IT	620	539	339	b.n.	b.n.
25-FP-9.8	Aanbesteding arbodienstverlening	-52	-52	-52	-52	-52
25-FP-9.9	Modules Notubiz (raadsinformatiesysteem)	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
25-FP-9.10	Bijdragen gemeenschappelijke regelingen n.a.v. begrotingen 2026	-	431	431	431	431
25-FP-9.11	Wachtgeld wethouders	-115	-	-	-	-
25-FP-9.12	OZB opbrengsten	780	215	315	355	555
25-FP-9.13	Voordelig resultaat GBTWente 2024	205	-	-	-	-
25-FP-9.14	Kapitaallasten	1.710	1.085	673	727	559
25-FP-9.15	Gemeentelijk vastgoed inhuur personeel en sloopkosten	b.n.	-	-	-	-
25-FP-9.16	Hengelo's werken	b.n.	-	-	-	-
25-FP-9.17	Herwaardering functies HR21	-57	-57	-57	-57	-57
25-FP-9.18	Meerjarig onderhoud gemeentelijk vastgoed	-681	-400	-546	-404	-401
25-FP-9.19	Indexatie parkeertarieven	-	-	-	-	-
25-FP-9.20	2 fte vastgoed	b.n.	-190	-190	-190	-190
25-FP-9.21	Onderzoek Omgang met onteigend Joods vastgoed	-16	-	-	-	-
25-FP-9.22	Rijksmiddelen dienstverlening	93	-	-	-	-
25-FP-9.23	Toelage voorziening raadsleden	-65	-65	-65	-65	-65
25-FP-9.24	Analyses budgetten (n.a.v. Jaarstukken)	-	855	855	855	855
	Afrondingsverschillen (door afronding op duizendtallen)	-2	-	-	-	-
Totaal verwacht saldo bestaand beleid 2025-2029		6.229	3.792	2.447	1.219	749

6.3 Totaaloverzicht nieuwe beleidswensen

Hoieronder worden de nieuwe beleidswensen gepresenteerd, die voldoen aan de *TOP-prioriteiten: Talentopgave, Jeugd en Energie & warmte*. Dit zijn voor ons, net als vorig jaar, nog steeds de focuspunten.

De toelichting op het afwegingskader voor onderstaande nieuwe beleidsvoorstellen staan in hoofdstuk 4.

Uiteraard zijn er ook eerder gedane bestuurlijke toezeggingen, projecten die al in gang zijn gezet of moties vanuit de raad die niet direct te herleiden zijn naar de drie topprioriteiten, maar die wel een plek krijgen in deze Zomernota. We vinden het belangrijk om vanuit een betrouwbare overheid onze toezeggingen na te komen en uit te voeren waar we ontwikkelingen in gang hebben gezet.

Tegelijkertijd zijn wij ons er bewust van dat we ook moeten blijven investeren in de ambtelijke organisatie om een toekomstbestendige en wendbare organisatie, waarin de samenleving centraal staat, te blijven. Koers en ambitie vragen de nodige slagkracht. Daarbij is het van belang als werkgever te investeren in het ontwikkelen van medewerkers in een moeilijke arbeidsmarkt, waarbij een passend opleidingsbudget noodzakelijk is.

- = nadeel; bedragen * € 1.000					
Nummer ¹	Omschrijving nieuwe beleidswensen	2026	2027	2028	2029
26-NB-3.1	Cofinanciering Regio Deal (verduurzamen energievoorziening bedrijfslocaties)	-1.600			
26-NB-5.1	Verlenging uitvoeringsregeling broedplaatsen	-100			
26-NB-6.1	Opgave Jeugd (lokaal en regionaal)	-192	-147	-115	-115
26-NB-7.1	Extra ondersteuning grootschalig isoleren	-1.400			
26-NB-7.2	Netcongestie verlichten met batterij systemen				
26-NB-7.3	Subsidie en afname diensten Energie van Hengelo	-605			
26-NB-8.1	Programmaplan talent	b.n.	b.n.	b.n.	
26-NB-9.1	Afschaffen hondenbelasting	-415	-407	-398	-390
26-NB-9.2	Verhogen budget Leren & Ontwikkelen	-200	-300	-400	-500
Totaal nieuwe beleidswensen:		-4.512	-854	-913	-1.005

1 - = nadeel; bedragen * € 1.000

6.4 Totaal verwacht perspectief Zomernota 2025-2029

In hoofdstuk 5 van deze Zomernota zijn we uitgebreid ingegaan op de autonome financiële ontwikkelingen in het bestaande beleid en de nieuwe beleidsvoorstellen.

In paragraaf 6.2 staat het totaaloverzicht van de autonome ontwikkelingen in het bestaand beleid. Zie de 1e regel in de onderstaande tabel voor het totaaleffect.

Als college stellen we nieuwe beleidswensen aan uw gemeenteraad voor. Voor het totaaloverzicht zie paragraaf 6.3. Het totaaleffect van nieuw beleid staat in de 2e regel in de onderstaande tabel.

Totaal financieel perspectief

Het totaal financieel perspectief voor deze Zomernota ziet er als volgt uit:

Financieel totaaloverzicht Zomernota 2025-2029¹	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal verwacht saldo bestaand beleid 2025-2029 (inclusief meicirculaire 2025 gemeentefonds)	6.229	3.792	2.447	1.219	749
Collegevoorstel nieuw beleid		-4.512	-854	-913	-1.005
Totaal financieel perspectief inclusief nieuw beleid	6.229	-720	1.593	306	-256
Toevoeging/onttrekking aan de algemene reserve	-6.229	720			81
Totaal perspectief Zomernota 2025-2029	0	0	1.593	306	-175

1 - = nadeel; bedragen * € 1.000

Wij stellen u voor:

- Het positieve begrotingssaldo voor het jaar 2025 te storten in de algemene reserve.
- De negatieve saldi voor 2026 en 2029 te onttrekken uit de algemene reserve (incidentele bate). Dit als (gedeeltelijke) dekking van de incidentele lasten voor deze jaren.

Hiermee verwachten we een zo goed als structureel sluitende begroting te kunnen presenteren in het najaar. Alleen het laatste jaar (2029) geeft nu nog een klein nadeel in relatie tot het begrotingstotaal. Na deze Zomernota volgt nog de detailuitwerking van de Beleidsbegroting 2026-2029.

7

Risico's en weerstandsvormogen

7.1	Risico's	114
7.2	Weerstandsvormogen	114

7.1 Risico's

Begin 2023 is de beleidsnota Integraal Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2023 - 2027 door de gemeenteraad vastgesteld. Op basis van deze nota worden de risico's onderzocht, weergegeven en verzameld per beleidsprogramma. In de beleidsprogramma's (hoofdstuk 5) zijn de risico's voor het (huidige) bestaand beleid beschreven.

In de Beleidsbegroting 2026-2029 worden per programma ook de risico's vanuit het vastgesteld nieuw beleid in de Zomernota 2025-2029 door de gemeenteraad toegevoegd. Zoals gebruikelijk vindt voor de Beleidsbegroting een herijking van het totale risicoprofiel plaats.

7.2 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft o.a. inzicht in de gezondheid van de financiële positie van de gemeente. Om vast te stellen dat wij voldoende in staat zijn risico's op te vangen, maken we een inschatting van het zogenaamde benodigde weerstandsvermogen.

Om het benodigde weerstandsvermogen te berekenen is een goede risico-inventarisatie nodig met een inschatting van het gevolg, de kans dat het risico zich voordoet en de financiële impact. Risico's kunnen zich incidenteel voordoen, zoals eenmalige negatieve exploitatieresultaten. Deze risico's worden gedekt uit zogenoemde *incidentele (beschikbare) weerstandscapaciteit* d.w.z. de algemene reserve 'sec' en de post onvoorzien incidenteel.

Wanneer de financiële impact van risico's een structureel karakter heeft, is de algemene reserve als dekkingmiddel niet toegestaan. Dan zal de structurele weerstandscapaciteit moeten worden aangesproken. De *structurele weerstandscapaciteit* bestaat uit de onbenutte belastingcapaciteit.

Verwacht beschikbaar weerstandsvermogen

Het hieronder gepresenteerde *verwachte* beschikbaar weerstandsvermogen is inclusief het bestemmingsvoorstel in de Jaarstukken 2024. In de Jaarstukken 2024 wordt voorgesteld het restantbedrag van € 267.000 toe te voegen aan de algemene reserve. De behandeling van deze Jaarstukken is op 25 juni a.s. in de gemeenteraad. Tevens stellen we in deze Zomernota voor om het batige saldo 2025 te storten in de algemene reserve. Daarnaast stellen we voor de negatieve saldi voor 2026 en 2029 te onttrekken uit de algemene reserve (incidentele bate). Dit als (gedeeltelijke) dekking van de incidentele lasten voor deze jaren. Zie ook paragraaf 6.4.

Op basis van eerdere besluitvorming en het bestemmingsvoorstel in de Jaarstukken 2024 en de mutaties in deze Zomernota is de verwachte *incidentele weerstandscapaciteit* (stand eind 2026):

- de vrij aanwendbare reserves = algemene reserve 'sec': bijna € 62,7 miljoen;
- post onvoorzien incidenteel: € 10.000.

De *structurele weerstandscapaciteit* is de onbenutte belastingcapaciteit.

De verwachte gemiddelde woonlasten voor een gemiddeld gezin in de gemeente Hengelo bedraagt in 2026 € 914. Het landelijk gemiddelde is € 1.053 (Coelo rapport 2025). Voor 2026 is de benutte belastingcapaciteit dan 86,8% van het landelijk gemiddelde. Als we de onbenutte belastingcapaciteit van 13,2%, zijnde € 139 vermenigvuldigen met het aantal huishoudens, bijna 39.200, komen we uit op een onbenutte belastingcapaciteit van ruim € 5,4 miljoen.

Het totale verwachte beschikbare weerstandsvermogen komt daarmee eind 2026 uit op ruim € 68,1 miljoen.

Benodigd weerstandsvermogen

Het benodigde weerstandsvermogen bepalen we door de geïdentificeerde risico's uit te drukken in euro's. Hierbij maken we gebruik van een kansberekening, omdat het niet waarschijnlijk is dat meerdere risico's zich op eenzelfde moment én in volle omvang zullen voordoen. Bij deze techniek van kansberekening wordt het optreden van de verschillende risico's in diverse scenario's vele malen gesimuleerd. Door deze methode hebben we een beeld van het benodigde weerstandsvermogen in vrijwel alle denkbare scenario's. Volgens deze analyse (zekerheidspercentage 90%) is de benodigde weerstandscapaciteit afgerond € 26 miljoen op basis van het risicoprofiel.

Ratio weerstandsvermogen

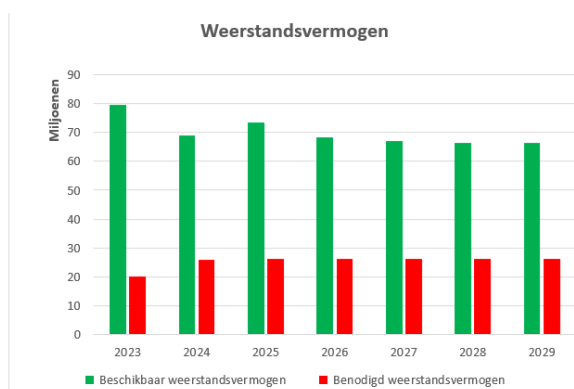
De weerstandscapaciteit zijn de middelen en mogelijkheden die de gemeente heeft om onverwachte, niet begrote kosten of tegenvallende inkomsten te kunnen dekken. De weerstandscapaciteit (weerstandsratio) berekenen we als volgt:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \text{Ratio weerstandsvermogen}$$

Klasse - Ratio- Betekenis:

- A - > 2,0 - Uitstekend
- B - 1,4 tot 2,0 - Ruim voldoende
- C - 1,0 tot 1,4 - Voldoende
- D - 0,8 tot 1,0 - Matig
- E - 0,6 tot 0,8 - Onvoldoende
- F - < 0,6 - Ruim onvoldoende

De verwachte beschikbare weerstandscapaciteit is eind 2026 bijna € 68,1 miljoen. De verwachte benodigde weerstandscapaciteit is afgerond € 26 miljoen. De ratio die hieruit volgt is dan 2,6 en is daarmee uitstekend.

Investeringsagenda

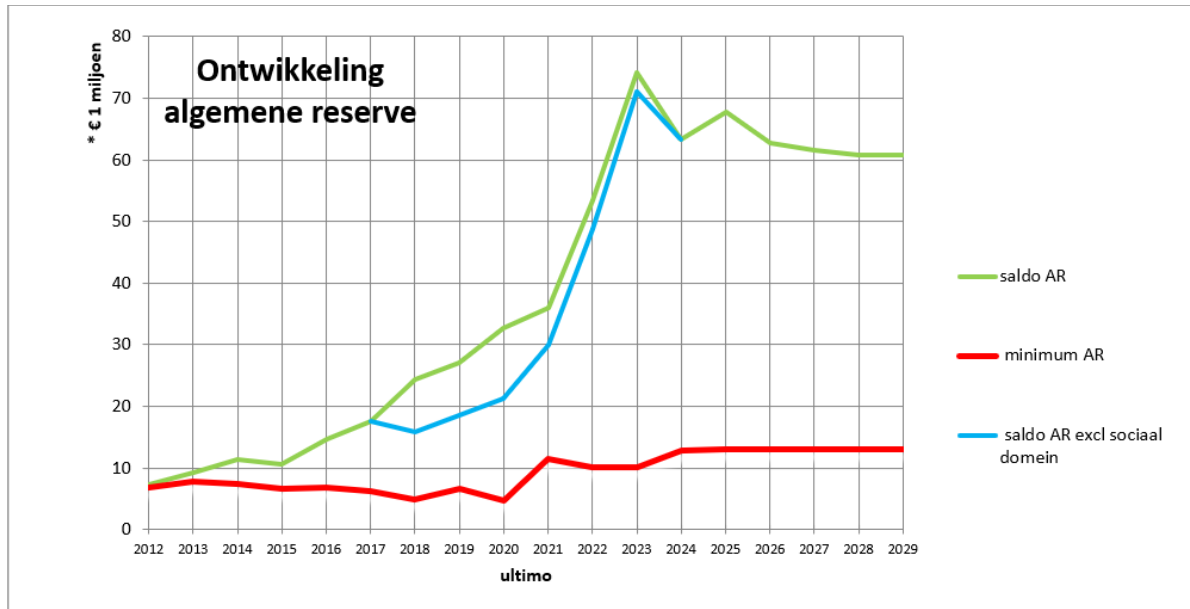
Voor de realisering van de koers van de stad werken we toe naar een investeringsagenda met een passende financieringsstrategie en financiële arrangementen voor investeringen uit de strategische agenda. Dit zal ook gepaard gaan met reserveringen voor de lange termijn. In hoofdstuk 4 Afwegingskader is dit uitgebreid toegelicht.

We verwachten dat door de investeringsagenda het risicoprofiel (benodigd weerstandsvermogen) zal toenemen. Uitgangspunt blijft een financieel gezonde gemeente met voldoende beschikbaar weerstandsvermogen (m.n. algemene reserve) om tegenvallers op te kunnen vangen.

Dit betekent naar de toekomst toe, dat het bovenmatige deel van het weerstandsvermogen (ratio >1) kan worden afgeroomd ten behoeve van de investeringsagenda. Dit is mede afhankelijk van de passende financieringsstrategie en het financieringsarrangement, maar ook van eventuele aanpassingen van beleidsregels in een nieuwe beleidsnota Integraal Risicomanagement en Weerstandsvermogen.

Ontwikkeling algemene reserve 'sec'

Grotendeels bestaat het beschikbaar weerstandsvermogen uit de algemene reserve 'sec'. Het vastgestelde beleid gaat uit van een minimale hoogte van de algemene reserve van 50% van het benodigde weerstandsvermogen (risicoprofiel). De verwachte ontwikkeling van de algemene reserve, zoals hieronder weergegeven, is inclusief bestemmingsvoorstel Jaarstukken 2024 en de voorgestelde mutaties van de algemene reserve in deze Zomernota. De verwachte stand van de algemene reserve is eind 2029 ruim € 60,7 miljoen.

8

Ontwikkeling woonlasten

8.1 Ontwikkeling woonlasten

118

8.1 Ontwikkeling woonlasten

OZB

De OZB is een van de inkomstenbronnen ter dekking van kosten. Als de lasten van de gemeente in het algemeen stijgen door indexering (inflatie), dan verwerken we deze mutatie eveneens in de OZB. Op deze wijze voorkomen we dat er een gat in de begroting ontstaat. In deze Zomernota stijgen de uitgaven met de prijsindex van 4%. De OZB stijgt met hetzelfde percentage. In de begrotingsuitgangspunten is dit toegelicht (bijlage 10.1). In de OZB wordt rekening gehouden met het aantal belastingplichtige objecten. We voorspellen de groei van woningen en nemen deze mee in de verwachte belastingopbrengst.

Rioolheffing

De gemeente heeft een zorgplicht voor de afvoer van afvalwater, hemelwater en overtollig grondwater. Ten behoeve van de instandhouding en het beheer van deze systemen verricht de gemeente activiteiten. Alle kosten van instandhouding van het rioolstelsel en de watertaken worden, na aftrek van overige baten, door de gebruikers betaald. Een gebruiker van een perceel betaalt op grond van de afgevoerde hoeveelheid water; deze wordt gesteld op de hoeveelheid toegevoerd of opgepompt (verbruikt) water.

Het breed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP) is opgevolgd door het Programma Water en Riolerings 2023-2027 (PWR). Een gebruiker van een perceel betaalt in 2025 tot en met 500 m³ waterverbruik € 276,72 en voor het meerdere verbruik € 491,04.

In het PWR wordt dit tarief t/m 2026 eerst met 1% verhoogd voor noodzakelijke intensivering van activiteiten in waterbeheer en riolerings. Voor 2026 geldt een verhoging met de algemene prijsindex van 4% (zie ook bijlage 10.2). Dit leidt tot een verhoging met 5% in 2026. Het tarief 2026 tot 500 m³ van € 276,72 wordt verhoogd met 5% en komt daarmee op € 290,52. Het tarief boven de 500 m³ van € 491,04 stijgt eveneens met 5% tot € 515,52.

Afvalstoffenheffing

De afvalbegroting is evenals de rioleringsbegroting kostendekkend. De gemeente maakt dus geen 'winst' op het afvalbeleid. De gemeentelijke lasten worden gedekt door overige baten en de afvalstoffenheffing. De afvalstoffenheffing is het verschil tussen alle lasten en de baten, die we buiten de heffing om realiseren. Tot de dekkingsmiddelen behoren ook elementen, die in hun aard algemene dekkingsmiddelen kunnen zijn, maar die we wel aan afval toerekenen. Dit zijn b.v. een deel van het dividend van Twence en de baten die we ontvangen uit het invorderingsproces aanslagen lokale heffingen door GBTwente.

Voor een sluitende begroting is in 2026 € 10,2 miljoen aan opbrengsten afvalstoffenheffing noodzakelijk. Omdat de kosten stijgen door prijsindexaties op de verzamelkosten, is een stijging van de tarieven helaas onafwendbaar. De stijging van de kosten worden deels gedekt door een toename van het aantal belastingplichtigen en hogere opbrengsten van oud papier (25-FP-7.2 Afval). Het overige deel is verdisconteerd in het vaste tarief dat stijgt met € 12,72. Tot slot wordt een € 107.600 onttrokken uit de voorziening afval om zodoende de afvalbegroting budgettair neutraal te houden. In onderstaande tabel zijn de tarieven weergegeven.

Begroting 2026	(1)	(2)	(3)	(4)		(5)
Soort container	aantal uitgezette containers	aanbiedingen per jaar	totaal aanbiedingen	tarief incl. belasting		opbrengst
zorgcontainer 240 liter	180	7	1.259	€	13,15	€ 16.556
zorgcontainer 140 liter	247	6	1.483	€	7,70	€ 11.419
keuzecontainer 240 liter	2.515	4	11.097	€	17,05	€ 189.204
keuzecontainer 140 liter	964	4	4.334	€	9,57	€ 41.476
verzamelcontainers 30 liter	34.565	23	856.722	€	1,43	€ 1.225.112
biobox hoogbouw	11.000	50	550.000	€	0,08	€ 44.000
GFT 240 liter	8.974	10	93.743	€	2,00	€ 187.486
GFT 140 liter	18.877	9	171.363	€	1,20	€ 205.636
schatting aantal aansluitingen GBT totaal	39.168					€ 1.920.889
bruikleenvergoeding/toeslag keuzecontainer € 24	3.479			€	24,00	€ 83.496
vast tarief*	39.168			€	210,00	€ 8.225.280
Totale opbrengst					€	10.229.665

Het vaste tarief wordt verhoogd van € 197,28 in 2025 naar € 210 in 2026. Bij een gemiddeld huishouden met een aanbiedgedrag van 9 keer de groene container (140L), 23 aanbiedingen op de ondergrondse container en het vastrecht leidt dit tot de indicatieve woonlast van ($€ 10,80 + € 32,89 + € 210$) = € 253,69. Dit is een stijging van gemiddeld € 237,98 in 2025 naar € 253,69 in 2026 dat veroorzaakt wordt door de stijging van het tarief van de verzamelcontainer 30L (€ 2,99) en de verhoging van het vaste tarief (€ 12,72).

Lokale lastendruk

De ontwikkeling van de woonlasten (OZB, afvalstoffen- en rioolheffing) geeft het volgende beeld voor de lokale belastingdruk. De belastingdruk voor een eigenaar van een woning neemt in 2026 t.o.v. 2025 toe met 5% en voor een huurder van een woning met 5,7%. Voor een indicatie van de ontwikkeling van de afzonderlijke onderdelen voor lokale woonlasten verwijzen wij naar bijlage 10.2.

9

Tot slot

9.1 Tot slot

Langjarige strategische koers/nieuw beleid

In het collegeprogramma is gekozen voor een langjarige strategische Koers (2040). De taken van de gemeente, de landelijke en gemeentelijke opgaven gaan veel verder dan een vierjarige raads- of collegeperiode. Met die blik hebben we de afgelopen periode onze keuzes gemaakt. De ruimte in die keuzes is echter steeds beperkter, onder meer vanwege een forse afname van middelen uit het gemeentefonds, voortdurend stijgende kosten in de jeugdzorg en tal van opgaven die vragen om opgepakt te worden (woningtekort, netcongestie, opvang nieuwkomers). Het is koershouden en balanceren tussen enerzijds ambitie om Hengelo steeds aantrekkelijker en leefbaarder te maken en anderzijds het kunnen voldoen aan onze wettelijke taken.

In deze Zomernota wordt dat balanceren nog duidelijker. Nadat we vorig jaar al focus hebben gelegd op drie topprioriteiten binnen de strategische opgaven: Talentopgave, Jeugd(zorg) en Energie en Warmte, zijn we nu genooddaakt om ook binnen reeds bestaand beleid kritischer te zijn op ons handelen. We blijven vasthouden aan onze Koers 2040 om de kwaliteit van leven in onze stad te behouden en waar mogelijk te versterken. Kortom: hoe houden we onze taken en ambities in balans met de beschikbare middelen.

We zijn terughoudend met nieuwe beleidsvoornemens. Ons college kiest er bewust voor om uit te voeren wat is ingezet en te focussen op de strategische topprioriteiten, net als vorig jaar. En waar nodig te kiezen voor nieuwe ontwikkelingen passend binnen de begroting.

Om een structureel sluitende begroting aan te bieden is kritisch gekeken naar (investerings)budgetten. De 'lucht' is uit de exploitatiebudgetten gehaald en de investeringsplanning is aangepast op haalbaarheid en wenselijkheid.

Streven naar goede balans tussen ambitie, taken en middelen

Kijkend naar het gebrek aan structurele financiële zekerheid vanuit het Rijk, zijn we als college trots dat we Hengelo op koers kunnen houden. Dat we (nog) geen keuzes hoeven te maken die direct ten koste gaan van onze leefbaarheid én dat het ons lukt om te blijven investeren.

Dit komt mede door het solide financieel beleid dat we de afgelopen jaren hebben gevoerd, het anticiperen op toekomstige ontwikkelingen (bijvoorbeeld bij het Transformatieplan Sociaal Domein) en de reserves die zijn opgebouwd waarmee we tegenvallers kunnen opvangen. Wel blijven we, samen met andere gemeenten en verenigd in de VNG en de G40, stevig in gesprek met het Rijk over de taken die we uitvoeren en de middelen die daarbij horen.

Financiële verwerking

De financiële mutaties voor 2025 zijn verwerkt in de 2e (begrotings)verzamelwijziging over deze Zomernota (zie bijlage 10.6). Wij vragen de gemeenteraad hiermee in te stemmen.

De beleidsmatige en financiële vertaling voor de jaren 2026-2029 wordt, na vaststelling door uw gemeenteraad, verwerkt in de nog op stellen Beleidsbegroting 2026-2029. De Beleidsbegroting ligt dan op 12 november ter besluitvorming aan de gemeenteraad voor.

Financieel solide en gezonde basis

We zijn deze raads-/collegeperiode gestart met een financieel gezonde en solide basis als stevig fundament, als mooie 'nalatenschap' van de vorige gemeenteraden/colleges van Hengelo. De afgelopen jaren hebben we verder kunnen investeren in de samenleving en de koers die we daarbij voor ogen hadden. Dit ondanks de vermindering van rijksmiddelen voor taken, die we als gemeente moeten uitvoeren. Dit vraagt steeds om balanceren tussen enerzijds koers en ambitie en anderzijds verantwoord omgaan met ons huishoudboekje. Dit heeft het mogelijk gemaakt dat we u een structureel sluitende meerjarenraming in deze Zomernota kunnen aanbieden. Om tegenvallers in de toekomst op te vangen is het weerstandsvermogen nu nog uitstekend.

Dit als startpunt voor de nieuwe gemeenteraad en nieuw college in het begrotingsjaar 2026.

De komende periode blijven we stevig lobbyen bij het Rijk, samen met andere gemeenten en verenigd in de VNG en de G40, over de taken die we uitvoeren en de middelen die daarbij horen. Hopelijk ziet een nieuw kabinet ons meer als eerste overheid, dichtbij inwoners en ondernemers, met voldoende rijksmiddelen om daarmee de bijbehorende taken te kunnen uitvoeren.

Vervolproces Zomernota

Op 2 juli wordt de Zomernota in een politieke markt besproken. De raadsfracties kunnen dan hun standpunten geven op de diverse onderdelen in de Zomernota. De raadsvergadering over de Zomernota vindt plaats op 9 juli a.s.

10

Bijlagen

10.1	Begrotingsuitgangspunten 2026-2029	126
10.2	Indicatie ontwikkeling lokale woonlasten	130
10.3	Financiële effecten gemeentefonds	131
10.4	Stand van zaken transformatieplan sociaal domein	143
10.5	Vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen openbare ruimte	153
10.6	2e Verzamelwijziging 2025 Zomernota	154
10.7	Moties	156

10.1 Begrotingsuitgangspunten 2026-2029

In de Financiële Verordening van 29 januari 2025 is bepaald dat ieder jaar de uitgangspunten voor de nieuwe begroting in de Zomernota worden voorgesteld. De begrotingsuitgangspunten treft u in deze bijlage aan.

Met deze uitgangspunten wordt bedoeld de grondslagen voor de ramingen bestaand beleid, zoals de loon- en prijscompensaties, de inflatiecorrecties voor het sociaal domein, subsidies, huren, belastingen, heffingen en tarieven, de (omslag)rente en autonome - en volumeontwikkelingen. Ook is in de Financiële Verordening bepaald dat het financieel effect van de meicirculaire van het gemeentefonds onderdeel uitmaakt van het geactualiseerde financieel perspectief.

Prijs- en looncompensatie

In het Centraal Economisch Plan 2025 (CEP2025) van het Centraal Planbureau zijn in februari 2025 de nieuwe prijs- en loonontwikkelingen gepubliceerd.

Voor de prijscompensatie gaan we uit van de prijsindex bbp (bruto binnenlands product) met ingang van het begrotingsjaar 2025. Deze lijn is vorig jaar in de begrotingsuitgangspunten ook al ingezet. Dit sluit aan op de nieuwe bbp-systematiek in het gemeentefonds. Door deze nieuwe systematiek is in de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds het definitieve prijsaccres voor het lopende begrotingsjaar 2025 vastgesteld (op basis van het CEP2025).

Op basis van de nieuwe systematiek is de algemene prijsindex 4% voor het begrotingsjaar 2026. Dit is inclusief de definitieve correctie van 1,3% voor 2025. Zie het overzicht van indexeringen verder op.

Voor de *looncompensatie* geldt ook de nieuwe systematiek. De loonindex komt voor 2026 uit op 3,6%. Dit is inclusief de correctie over 2025 van 1,6%.

Looncompensatie gemeente

De oorspronkelijke Cao gemeenten liep tot 1 april 2025. In deze Zomernota is nu rekening gehouden met de nieuwe Cao gemeenten, die loopt van 1 april 2025 tot 1 april 2027. In de Zomernota hebben we de financiële effecten van de loonstijging, onregelmatigheidstoeslag en thuiswerkvergoeding opgenomen. De overige maatregelen zijn mede afhankelijk van de uitwerking in nadere regelgeving en het beroep dat op de nieuwe regelingen wordt gedaan. Dit is op dit moment nog niet te kwantificeren en hierdoor lopen we nog financiële risico's.

Voor de ramingen van de nieuwe loonontwikkelingen vanaf 1 april 2027 hanteren we zoals gebruikelijk de percentages die in het CEP2025 zijn gepubliceerd. Er worden extra middelen voor reële loonontwikkelingen voor de gemeente boven de prijsindex geraamd op een stelpost looncompensatie vanaf 2027. Dit heeft te maken met de bbp-systematiek in het gemeentefonds. De loonontwikkelingen boven de prijsindex moeten worden bekostigd uit het volumeaccres van het gemeentefonds. Op basis van het CEP2025 worden vanaf 2027 nog hogere loonindexen dan prijsindexen verwacht.

Subsidies

Voor de subsidies geldt de gebruikelijke weging van 2/3e looncompensatie en 1/3e prijscompensatie. Op basis van de onderstaande percentages in de tabel (inclusief correctie voor 2025) komt de uiteindelijke stijging voor subsidies in 2026 uit op 3,73%. Voor de overgang van de oude systematiek naar de nieuwe systematiek worden subsidieontvangers nu incidenteel voor jaren 2026 en 2027 gecompenseerd (zie 25-FP-5.10 Compensatie subsidieindex).

Onvoorzien incidenteel en structureel

In de begroting 2026-2029 wordt een jaarlijks totaalbedrag van € 20.000 geraamd voor de post onvoorzien incidenteel en structureel. Voor 2026 is dit uitgesplit in € 10.000 aan onvoorzien incidenteel en € 10.000 aan onvoorzien structureel.

Gemeentefondsuitkering

De gemeentefondsuitkering is gebaseerd op de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds.

De financiële consequenties van deze circulaire zijn in deze Zomernota verwerkt in paragraaf 5.9.2 Autonome financiële ontwikkelingen bestaand beleid (onderdelen 25-FP-9.2 en 25-FP-9.3). Een uitgebreide toelichting treft u aan in bijlage 10.3.

Belastingen, heffingen en tarieven

Bij tarieven geldt in principe volledige kostendekkendheid. Bij belastingen, heffingen en tarieven wordt voor de begroting 2026 (inclusief de correctie 2025) uitgegaan van een inflatiecorrectie van 4% voor die tarieven, waarbij geen sprake is van (volledige) kostendekkendheid. Kostendekkende heffingen zijn bijvoorbeeld de afvalstoffen- en rioolheffing.

Ook bij de OZB wordt vastgehouden aan het principe dat wordt gecorrigeerd voor nominale ontwikkelingen (inflatie 2026 inclusief correctie voor 2025). Hierbij wordt zoals gebruikelijk aangesloten bij het te hanteren percentage voor de prijscompensatie op de verschillende budgetten in de begroting, namelijk 4% (zie hiervoor het item *Prijscompensatie*).

Huren

De te ontvangen huurbedragen in 2026 stijgen met het consumentenprijsindex (CPI) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). In enkele gevallen zijn er andere afspraken gemaakt met verenigingen, instellingen, etc. over huuraanpassingen.

Deze gehanteerde consumentenprijsindex is pas in de 2e helft van het jaar 2025 bekend. Daarom wordt in de begroting rekening gehouden met een inflatiecorrectie van 4% (gelijk aan de prijscompensatie).

Constance lonen en prijzen

In de meerjarenramingen 2027-2029 wordt, zoals gebruikelijk, uitgegaan van constante lonen en prijzen. Dat wil zeggen dat de lonen en prijzen in de jaren 2027-2029 op hetzelfde niveau worden gehanteerd dan het jaar 2026. Er is dus geen sprake van een opeenstapeling van de jaarlijkse inflatie in de meerjarenramingen.

Het uitgangspunt van constante lonen en prijzen hanteren we ook voor de berekening van de gemeentefondsuitkering. Meer dan 2/3 van de gemeenten hanteert dit uitgangspunt.

Totale prijs-, loon- en volumeontwikkelingen

Om een totaalbeeld van het effect voor de prijs-, loon- en volumeontwikkelingen te krijgen verwijzen wij naar de paragraaf 5.9.2 Autonome financiële ontwikkelingen bestaand beleid (onderdeel 25-FP-9.2 Voorjaarsnota 2025 Rijk en de verwachte loon-, prijs- en volumeontwikkelingen).

Resumerend overzicht van de indexeringen:

Zomernota 2025-2029/ Beleidsbegroting 2026-2029 (o.b.v. CEP 2025):	2025	2026	
Prijscompensatie	3,60%	2,70%	
Looncompensatie	6,00%	2,00%	
Subsidies (1/3 prijs- en 2/3 looncompensatie)	5,20%	2,23%	
Zomernota 2024-2028/ Beleidsbegroting 2025-2028 (o.b.v. CEP 2024):	2025	2026	
Prijscompensatie	2,30%		
Looncompensatie	4,40%		
Subsidies (1/3 prijs- en 2/3 looncompensatie)	3,70%		
Vershil¹	2025	2026	Index 2026
Prijscompensatie	1,30%	2,70%	4,00%
Looncompensatie	1,60%	2,00%	3,60%
Subsidies	1,50%	2,23%	3,73%

1 (inclusief correctie 2025)

Bovenstaande tabel is inclusief de bijstelling voor de loon- en prijscompensatie voor het jaar 2025 op basis van het CEP2025 t.o.v. de Beleidsbegroting 2025-2028.

Voor de overgang van de oude systematiek naar de nieuwe systematiek worden subsidieontvangers nu incidenteel voor jaren 2026 en 2027 gecompenseerd (zie 25-FP-5.10 Compensatie subsidieindex).

Sociaal domein (Wmo en Jeugd)

Binnen het sociaal domein hebben wij meerdere majeure (raam)contracten afgesloten waarin een verwijzing naar verschillende indexen wordt gemaakt.

Zo geldt voor de Lokale Basisondersteuning, de Regionaal Ingekochte Jeugdhulp en de Jeugdbescherming & Jeugdreclassering een "conform NZA" systematiek waar een verhouding 90/10 tussen personele- en materiële kosten/kapitaallasten wordt gemaakt. Deze methodiek sluit aan bij de landelijke contractstandaarden.

Voor huishoudelijke ondersteuning is de personele index afgeleid van de ontwikkelingen in de CAO VVT (aandeel 90%) en voor de materiële index (10%) vormt ook hier de NZA systematiek de basis.

Voor hulpmiddelen is de CPI index Huishoudens van het CBS leidend.

Tenslotte is voor vervoer de NEA index van toepassing.

Er wordt in de begroting rekening gehouden met de volgende percentages:

- lokale basisondersteuning, regionaal ingekochte jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering 5,17%;
- huishoudelijke ondersteuning 5,26%;
- hulpmiddelen 3,7%;
- vervoer 1,5%;
- projecten die (vooralsnog) in het voorveld worden gesubsidieerd hanteren we de reguliere subsidiestijging van 3,73%;
- woonvoorzieningen en dergelijke worden ook conform de NZA prijscompensatie (5,17%) geïndexeerd

Gemeenschappelijke regelingen

We hanteren bij de gemeenschappelijke regelingen de volgende loon- en prijsstijgingen voor de begroting 2026. Voor de loonontwikkeling geldt dezelfde Cao als die van gemeenten, enkele werknemersgroepen bij de Veiligheidsregio en SWB uitgezonderd. Omdat de Cao 2025/2026 bij het opstellen van de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen nog niet was bekrachtigd, gaan we uit van de percentages zoals het CPB deze per september 2024 bij de macro-economische verkenning (MEV) heeft gepresenteerd. Voor de loonkosten is de toename voor 2026 2,1%. Door een (negatieve) correctie van 2025 is de totale loonstijging in de begroting 2026 1,5%. De prijsontwikkeling bouwen we op vanuit de prijsindex 2026 (MEV september 2024, 2,2%). Deze verhogen we met de verschillen tussen MEV-percentages 2024 en de vorig jaar in de begroting 2025 al meegenomen percentages. Met deze correctie van 2,7% bedraagt de prijsstijging t.o.v. de begroting 2025 4,9%.

De gemeenschappelijke regelingen mogen tekorten als gevolg van een nieuwe CAO bij de deelnemende gemeenten in rekening brengen. Of wij hiervoor belast gaan worden is nog onzeker, omdat gemeenschappelijke regelingen dit niet altijd doen en ons dit pas laten weten als ze een bestuursrapportage of de jaarrekening opmaken.

Uitgaande van 50% loon gebonden lasten en 50% inkoop gebonden lasten nemen we één gewogen index voor verbonden partijen mee van 3,2%. Soms weegt één van de componenten (lonen of prijzen) veel zwaarder. De begrote indexering die de gemeenschappelijke regeling zelf in de begroting hanteert kan dan afwijken. We nemen, na toetsing van de afgesproken uitgangspunten, uiteindelijk de door de GR doorgevoerde autonome lastenstijging mee in het financieel perspectief (25-FP-9.10).

(Omslag)rente eigen gemeentelijke grondexploitaties en overige investeringen

De omslagrente blijft in 2026 0,1% (identiek aan 2025). In de participerende grondexploitaties met andere partners (bijv. andere gemeenten) hanteren we de tussen partijen afgesproken rentepercentages.

Start afschrijving en rente van investeringen

De geactualiseerde nota 'Investerings- en activeringsbeleid m.i.v. begrotings-/boekjaar 2024' is 19 april 2023 vastgesteld door de gemeenteraad. Hierin zijn de beleidsregels ten aanzien van afschrijvingen en rente uitgebreid toegelicht.

De afschrijving start op 1 januari van het jaar ná ingebruikname van een goed c.q. na afronding van een investering. Dit betekent dat er niet wordt afgeschreven in het jaar van afronding c.q. ingebruikname van een investering.

De rentelasten, vanaf de start van een investering, worden in werkelijkheid op maandelijkse basis toegerekend. Op begrotingsbasis wordt aan de geraamde investeringen in de eerste jaarschijf een half jaar rente als exploitatielast meegenomen. Daarna wordt telkens over het gehele jaar rente toegerekend.

De vervangingsinvesteringen maken onderdeel uit van het bestaand beleid. Zoals gebruikelijk gaan we ook bij de vervangingsinvesteringen uit van een jaarlijkse index, die is gebaseerd op de prijsindex van de afgelopen 10 jaren. In de nieuwe Beleidsbegroting wordt een meerjarig investeringsplan opgenomen, waarin ook alle vervangingsinvesteringen zijn verwerkt.

Arealen/autonome ontwikkelingen

De onderhoudsbudgetten voor wegen, groen en riolering worden aangepast voor volumemutaties conform de Areaalnota. De kostenuitzetting voor rioleringen verloopt budgettair neutraal voor de begroting. Uitgangspunt bij rioleringen is 100% kostendekkendheid.

Onder autonome ontwikkelingen verstaan wij ontwikkelingen die door ons niet te sturen of te beïnvloeden zijn en zullen leiden tot onvermijdbare uitgaven of verminderingen van inkomsten in de begroting. Autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die op de gemeente afkomen en waar de gemeente zelf geen invloed op kan uitoefenen. In dat geval is er *geen* sprake van keuzevrijheid.

Identiek aan vorig jaar zijn de autonome ontwikkelingen gemeten aan de 3 O's:

Onvoorzien: waar je geen rekening mee hebt kunnen houden (bijv. onverwachtse omstandigheid)

Onvermijdbaar: noodzakelijk, onontkoombaar (bijsturen is niet mogelijk)

Onuitstelbaar: niet verstelbaar in tijd

Volumeontwikkelingen Jeud en Wmo

Jeugd:

Er is sprake van een stabilisatie van het aantal jeugdigen (-0,2%) en een stabilisatie van het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdzorg. Op basis van het aantal cliënten verwachten we een volumeontwikkeling van 0%. We zien dat de gemiddelde zorginzet per cliënt toeneemt. Deze ontwikkeling is in lijn met de landelijke trend. Conform het rapport Groeipijn van de commissie Van Ark houden wij rekening met een groei van de zorguitgaven van 4,7% voor 2025 en 2026 als gevolg van de toename van de zorgintensiteit. Dit is conform de ontwikkelingen van de gemeente Hengelo van de afgelopen jaren.

WMO:

We gaan uit van een 0% populatiegroei vanaf 2025. Er is weliswaar sprake van een stijging van het aantal ouderen in Hengelo met 0,9%. Het aantal ouderen dat gebruik maakt van zorg is stabiel. We hebben de eerdere populatiegroei van 1% in de Zomernota 2024-2028 (zie 24-FP-6.5) gecorrigeerd.

10.2 Indicatie ontwikkeling lokale woonlasten

	Eigenaar woning				Huurder woning		
	OZB	Afval	Riool	Totaal	index 2025=100	Afval+ Riool	index 2025=100
tarief 2025	355,68	237,98	276,72	870,38	100,0	514,70	100,0
Inflatiecorrectie 4%	14,23						
Toename 5% (inflatie alleen 2026 4% en groei lasten cf PWR 1%)			13,80				
afvalstoffenheffing/ voorziening afval		15,71					
tarief 2026	369,91	253,69	290,52	914,12	105,0	544,21	105,7
inflatiecorrectie	p.m.		p.m.				
afvalstoffenheffing/ voorziening afval		p.m.					
tarief 2027	369,91	253,69	290,52	914,12	105,0	544,21	105,7
inflatiecorrectie	p.m.		p.m.				
afvalstoffenheffing/ voorziening afval		p.m.					
tarief 2028	369,91	253,69	290,52	914,12	105,0	544,21	105,7
inflatiecorrectie	p.m.		p.m.				
afvalstoffenheffing/ voorziening afval		p.m.					
tarief 2029	369,91	253,69	290,52	914,12	105,0	544,21	105,7

10.3 Financiële effecten gemeentefonds

10.3.1 Voorjaarsnota 2025 van het Rijk en de verwachte loon-, prijs- en volumeontwikkelingen

Op basis van de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk wordt in deze bijlage ingegaan op de *globale* doorrekening van het gemeentefonds. Bij de voorbereiding van deze Zomernota zijn we als college in eerste instantie uitgegaan van de doorwerking van de Voorjaarsnota van het Rijk. Uiteindelijk zijn de effecten uit deze Voorjaarsnota, die betrekking hebben op het gemeentefonds, verwerkt in de meicirculaire 2025 (zie bijlage 10.3.2).

Tevens worden in deze bijlage de effecten van de verwachte loon-, prijs- en volumeontwikkelingen voor de gemeente in beeld gebracht. Hieronder treft u de gedetailleerde uitwerking aan van de onderdelen die genoemd zijn in 25-FP-9.2 'Voorjaarsnota 2025 Rijk en de verwachte loon-, prijs- en volumeontwikkelingen' (*bedragen * € 1.000; - = nadeel*):

Onderdelen:	2025	2026	2027	2028	2029
1. Voorjaarsnota 2025 Rijk (globale indicatie gemeentefonds):					
1a. Damping terugval gemeentefonds 2026		1.951	2.059	2.010	2.020
1b. Jeugd:					
1b1. Tekorten voor rekening rijk (jeugd)	2.300	2.300	2.300	2.300	2.300
1b2. Groeipad maatregelen hervormingsagenda jeugd		2.767	2.483		
1b3. Eigen bijdrage Jeugdzorg				-1.444	-1.444
1b4. Sturen op trajectduur jeugdzorg				-378	-378
1b5. Indexeren opbrengst hervormingsagenda				-2.817	-2.817
1b6. Hervormingsagenda Jeugd (aanvullende post Rijksbegroting)		1.978	1.522	1.739	1.900
1c. Bijstellen prijs- en volumeaccres:					
1c1. Prijsaccres 2025	1.792	1.753	1.621	1.631	1.645
1c2. Van constante naar lopende prijzen 2026		5.550	5.598	5.337	5.384
1c3. Volumeaccres		225	480	420	590
1d. BTW compensatiefonds:					
1d1. Afrekening ruimte onder plafond BCF 2024	-561				
1d2. Ruimte onder plafond	-1.225	-1.225	-1.225	-1.225	-1.225
Overig:					
1e. Eindejaarsmarge	659				
Totaal gemeentefonds:	2.965	15.299	14.838	7.573	7.975
Lasten en batenmutaties:					
1b1. Stelpost tekorten voor rekening rijk (jeugd)	-2.300	-2.300	-2.300	-2.300	-2.300
1b2. Stelpost groeipad maatregelen hervormingsagenda jeugd		-2.767	-2.483		
1b3. Stelpost eigen bijdrage Jeugdzorg				1.444	1.444
1b4. Stelpost sturen op trajectduur jeugdzorg (taakstellend)				378	378
1b6. Hervormingsagenda Jeugd - Stelpost gemeentefonds aan batenzijde vervalt		-1.456	-1.082	-1.282	-1.282
1b6. Stelpost - Restant aanvullende post Hervormingsagenda Jeugd		-522	-440	-457	-618
1c1. Stelpost prijsaccres 2025	-1.792	-1.753	-1.621	-1.631	-1.645
1c2. Stelpost van constante naar lopende prijzen 2026		-5.550	-5.598	-5.337	-5.384
1c3. Stelpost volumeaccres		-225	-480	-420	-590
Totaal lasten en batenmutaties:	-4.092	-14.573	-14.004	-9.605	-9.997
Totaal 1 Voorjaarsnota 2025 Rijk (gemeentefonds):	-1.127	726	834	-2.032	-2.022
2. Inzet eerder afgezonderde stelposten en verwachte compensatie van het Rijk:					
2a. Inzet eerdere afgezonderde stelposten	2.774	4.620	6.595	8.103	9.683
2b. Inzet stelposten VJN 2025 Rijk (zie 1c1 t/m 1c3)	1.792	7.528	7.699	7.388	7.619
2c. Stelpost Tekorten voor rekening rijk (jeugd) - stelpost (zie 1b1)	2.300	2.300	2.300	2.300	2.300
2e. Stelpost restant aanvullende post Hervormingsagenda Jeugd (zie 1b6)		522	440	457	618
2. Subtotaal - Inzet eerder afgezonderde stelposten en verwachte compensatie Rijk:	6.866	14.970	17.034	18.248	20.220
3. Verwachte loon-, prijs- en volumeontwikkelingen:					
3a. Effect verwachte loon-, prijs- en volumeontwikkelingen	-4.685	-13.173	-16.836	-17.910	-19.447
3. Subtotaal verwachte prijs-, loon- en volumeontwikkelingen:	-4.685	-13.173	-16.836	-17.910	-19.447
Totaal 2 + 3 - Stelposten/compensatie Rijk versus loon-, prijs- en volumeontwikkelingen	2.181	1.797	198	339	773
TOTAAL EFFECT Voorjaarsnota Rijk 2025 en verwachte loon-, prijs- en volumeontwikkelingen:	1.054	2.523	1.032	-1.693	-1.249

1. Voorjaarsnota 2025 Rijk (globale indicatie gemeentefonds)

Voorafgaand aan de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds is er een doorrekening gemaakt van de verwachte effecten op basis van de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk.

1a. Damping terugval gemeentefonds 2026

Het Rijk compenseert structureel circa € 0,4 miljard van de landelijke terugval van € 2,4 miljard in het gemeentefonds vanaf 2026 (globaal 1/6 deel van de terugval). Voor Hengelo gaat het om ongeveer € 2 miljoen jaarlijks.

1b. Jeugd:

Het advies van de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd (commissie van Ark), genaamd "Groeipijn" is in januari 2025 verschenen. Een aantal adviezen hieruit is door het Rijk overgenomen in de Voorjaarsnota. Op hoofdlijnen gaat het om gedeeltelijke structurele compensatie van het landelijke tekort op jeugdzorg in 2024 (als gevolg van volume-ontwikkelingen, 1b1), het verzachten van het groeipad van de maatregelen HVA (van 2026 naar 2028, 1b2) en aanvullende maatregelen vanaf 2028 (1b3 tm 1b5). Daarnaast is een uitspraak gedaan over de middelen die nog gereserveerd staan op de Aanvullende Post (1b6). Deze worden hieronder puntsgewijs toegelicht.

Daarnaast is het Rijk voor zowel Wmo als Jeugd bezig met het onderzoeken van een nieuw bekostigingsmodel, waarbij de indexatie van de bekostiging en de verdeling van de financiële risico's tussen Rijk en gemeenten moeten gaan aansluiten bij de bestuurlijke afspraken daarover tussen Rijk en VNG. De contouren hiervan krijgen eind dit jaar vorm. Definitieve besluitvorming vindt plaats in de Voorjaarsnota 2026 van het Rijk.

Ook komt de commissie van Ark komt in het 1e kwartaal van 2027 met een nieuw advies over de voortgang van de HVA en de mogelijke stelselwijziging in de jeugdzorg met ingang van 2029. Daarbij zal de commissie o.a. kijken naar de uitgavenontwikkeling bij de jeugdzorg uit het verleden (2025 en 2026) en naar de verwachte ontwikkeling in de toekomst (vanaf 2027). Ook zal de commissie adviseren over hoe om te gaan met afwijkingen van de werkelijkheid met het financiële kader. Het Rijk zal de uitkomsten van de commissie-Van Ark II meewegen met bij de Voorjaarsnota 2027 van het Rijk.

1b1. Tekorten voor rekening Rijk (jeugd)

Vanaf 2025 compenseert het Rijk structureel de helft van de stijgende landelijke jeugdkosten in 2024 op basis van het rapport Groeipijn. Er vindt geen incidentele vergoeding door het Rijk plaats over de landelijke tekorten in de jaren 2023 en 2024. Tevens vindt er geen structurele compensatie plaats voor de extra stijgende (landelijke) zorgkosten na 2024.

De structurele compensatie van € 2,3 miljoen vanaf 2025 voor Hengelo zetten we in om de volumeontwikkelingen voor de jeugd(kosten) gedeeltelijk te kunnen dekken.

1b2. Groeipad maatregelen Hervormingsagenda jeugd

De realisatie van de Hervormingsagenda jeugd is met 2 jaar uitgesteld door het Rijk. Om de stelselwijziging in de jeugd met ingang van 2028 of 2029 te realiseren is er door het Rijk een groeipad voor de jaren 2026 en 2027 voorgesteld om maatregelen te treffen. Dit betekent dat er voor 2026 en 2027 incidenteel extra middelen richting gemeenten komen. Voor Hengelo gaat het om bijna € 2,8 miljoen in 2026 en bijna € 2,5 miljoen in 2027. Wij stellen voor om deze incidentele middelen beschikbaar te houden om in het sociaal domein in te zetten voor onder andere de prioritaire opgave jeugd.

1b3. Eigen bijdrage Jeugdzorg

Het Rijk is voornemens om een eigen bijdrage in te voeren voor jeugdzorg per 1 januari 2028. Wij stellen voor om hiervoor een taakstelling op te nemen in onze begroting, waarbij het kunnen realiseren hiervan afhankelijk is van wetgeving die vanuit het Rijk moet plaatsvinden. Voor Hengelo zal dit volgens het Rijk, afhankelijk van wetgeving, ruim € 1,4 miljoen opleveren.

1b4. Sturen op trajectduur jeugdzorg

Het Rijk en de gemeenten gaan met de sector afspraken maken over hoe er beter gestuurd kan worden op de trajectduur in de jeugdzorg. Dit zal voor Hengelo nog een extra besparing van bijna € 0,4 miljoen moeten opleveren. Wij stellen voor om hiervoor een taakstelling op te nemen in onze begroting. Waarbij het belangrijk is om aan te geven dat wij binnen de opgave Jeugd nu al inzetten op sturing van de trajectduur.

1b5. Indexeren opbrengst Hervormingsagenda

Het Rijk heeft de besparingsopgave van de Hervormingsagenda Jeugd in prijs- en volumepeil 2019 ingeboekt. Door het Rijk is in de Voorjaarsnota een hogere besparingsopgave vanaf 2028 verondersteld, omdat de prijzen en volumes sinds 2019 zijn gestegen. Dit druist in tegen het principe voldoende knaken voor de (bestaande) taken die gemeenten moeten uitvoeren (artikel 2 Financiële Verhoudingswet).

Voor Hengelo gaat het om een extra structurele taakstelling van ruim € 2,8 miljoen vanaf 2028 boven op het transformatieplan sociaal domein. We stellen echter voor om dit niet als taakstelling in onze gemeentebegroting op te nemen. Wij zijn al enkele jaren bezig met het sturen op de uitgaven jeugd, waarbij we nu de eerste positieve (financiële) resultaten zien. We zien ook dat ondanks deze inspanningen, de uitgaven binnen de jeugdzorg blijven stijgen. Enerzijds door stijgende prijzen, maar zeker ook door toenemende zorgintensiteit. Dit is een landelijk beeld, dat ook zeker van toepassing is voor de gemeente Hengelo. Het grootste gedeelte van de jeugdzorg kopen wij (deels verplicht) regionaal in. De huidige inkoopperiode loopt in ieder geval tot en met 2028 (met opties voor verlenging). Wij achten het niet reëel om binnen de huidige inkoop, met het oog op de volumeontwikkelingen waar we vanuit het Transformatieplan al op sturen, een aanvullende taakstelling van € 2,8 miljoen te kunnen realiseren.

1b6. Hervormingsagenda Jeugd (aanvullende post Rijksbegroting)

De gereserveerde middelen voor de Hervormingsagenda Jeugd, die op de Aanvullende Post in de Rijksbegroting stonden, zijn in de Voorjaarsnota van het Rijk vanaf 2026 overgeboekt naar de gemeentefondsbegroting. Het gaat voor Hengelo om een jaarlijks bedrag, dat fluctueert tussen circa € 1,5 - € 2 miljoen. Het merendeel van deze vrijval (bijna € 1,1 miljoen tot € 1,5 miljoen jaarlijks) hadden we in de toekomstige gemeentefondsuitkeringen al verwerkt. Dit was toegestaan in het kader van het provinciaal toezicht. Het resterend deel van de vrijval zetten we in om de stijgende kosten in de jeugdzorg te dekken. Zie de toelichting bij onderdeel 3.

1c. Bijstellen prijs- en volumeaccres:

1c1. Prijsaccres 2025

In de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk is het prijsaccres geactualiseerd op basis van de prijs bruto binnenlands product (bbp) in het Centraal Economisch Plan 2025 (CEP2025). Het prijsaccres voor het jaar 2025 is opwaarts bijgesteld. De hiermee gemoeide bedragen worden ingezet voor de verwachte loon- en prijsontwikkelingen.

1c2. Van constante naar lopende prijzen 2026

In de gemeentebegroting gaan we zoals gebruikelijk in de meerjarenramingen uit van constante lonen en prijzen. Dit betekent dat voor het nieuwe begrotingsjaar 2026 er wordt gekeken naar de compensatie van het Rijk voor de omzetting van de constante naar de lopende prijzen voor het jaar 2026. Deze compensatie wordt ingezet voor de verwachte loon- en prijsontwikkelingen voor de gemeente.

1c3. Volumeaccres

Tevens is het volumeaccres door het Rijk opwaarts aangepast in de Voorjaarsnota. Het volume accres is gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde (t-9 t/m t-2) van de ontwikkeling van het bbp. Deze compensatie wordt ingezet om verwachte volumeontwikkelingen in de gemeentebegroting te dekken.

1d. BTW compensatiefonds:

1d1. Afrekening ruimte onder plafond BCF 2024

Ieder jaar vindt de afrekening van de ruimte onder het plafond BCF (BTW compensatiefonds) plaats. De definitieve afrekening 2024 leidt tot een uitname in het gemeentefonds van circa € 561.000 (nadeel) voor de gemeente.

1d2. Ruimte onder plafond

Op basis van de afrekening 2024 BCF dienen we, in het kader van het provinciaal financieel toezicht, ook de stelpost in het gemeentefonds vanaf 2025 neerwaarts bij te stellen. Voor Hengelo gaat dit om een structureel nadeel van ruim € 1,2 miljoen, zodat er ruim € 1,6 miljoen jaarlijks resteert op deze stelpost.

1e. Eindejaarsmarge

In 2024 zijn door het Rijk niet alle middelen overgeheveld aan gemeenten, de zogenaamde Eindejaarsmarge. Dit bedrag wordt nu in 2025 gestort in het gemeentefonds. Het gaat om een voordeel van € 659.000 in 2025.

Definitieve uitwerking Voorjaarsnota 2025 Rijk in meicirculaire 2025 gemeentefonds

De definitieve uitwerking van de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk heeft zijn beslag gekregen in de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds (zie 10.3.2). Daarom gaan we eerst uit van (voorlopige indicaties van) stelposten naar aanleiding van de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk.

2. Inzet eerder afgezonderde stelposten en verwachte compensatie van het Rijk

De eerder ontvangen compensaties voor prijs- en volumeontwikkelingen, voorafgaand aan de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk, hebben we gereserveerd op stelposten gemeentefonds. Daarnaast hebben we vorig jaar op basis van het CEP 2024 geraamd welke middelen we in de toekomst nodig hadden voor looncompensaties. In totaliteit gaat het hierbij om een oplopend bedrag van bijna € 2,8 miljoen in 2025 tot bijna € 9,7 miljoen in 2029. Deze stelposten worden nu ingezet om de nieuwe verwachte loon-, prijs- en volumeontwikkelingen op te vangen.

Tevens worden middelen uit de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk ingezet. Zie de (voorgaande) onderdelen:

- 1b1. Tekorten voor rekening rijk (jeugd)
- 1b6. Hervormingsagenda Jeugd (aanvullende post Rijksbegroting) - resterend deel
- 1c1. Prijsaccres 2025
- 1c2. Van constante naar lopende prijzen 2026
- 1c3. Volumeaccres

De inzet van stelposten op basis van de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk is bijna € 4,1 miljoen in 2025 oplopend tot ruim € 10,5 miljoen in 2029.

3. Verwachte loon-, prijs- en volumeontwikkelingen

De gemeentelijke budgetten worden jaarlijks met name aangepast op basis van de prognoses voor loon- en prijscompensatie in het Centraal Economisch Plan (CEP) van het Centraal Planbureau. Dit plan is in februari 2025 gepubliceerd. Zoals gebruikelijk houden we bij de meerjarenramingen 2027-2029 rekening met constante lonen en prijzen. Zie voor de verschillende loon-, prijs-, subsidie-indexeringen etc. bijlage 10.1 'Begrotingsuitgangspunten 2026-2029' van deze Zomernota.

In deze bijlage zijn de effecten van de reguliere prijs- en loonindexen op basis van de begrotingsuitgangspunten opgenomen.

Voor de loonontwikkeling is uitgegaan van de nieuwe Cao met ingang van 1 april 2025. Deze Cao loopt tot 1 april 2027. De verwachte loonontwikkelingen voor 2027 en verder zijn op basis van het CEP2025 aanzienlijk hoger dan de prijsontwikkelingen. Dit betekent dat voor de extra loonstijging boven de inflatie (prijsindex) het volume accres vanaf 2027 moet worden aangesproken. Dit is het gevolg van de nieuwe financieringssysteem in het gemeentefonds met ingang van 2024. Dit houdt in dat we voor de meerjarenramingen 2027 e.v. rekening moeten houden met een extra stelpost reële loonontwikkelingen boven op de prijsindex.

In totaliteit is het effect voor de loon-, prijs- en volumeontwikkelingen in 2025 bijna € 4,7 miljoen nadelig; in 2025 is het nadeel bijna € 13,2 miljoen oplopend tot ruim € 19,4 miljoen in 2029.

Grote mutaties betreffen de prijs- en volumeontwikkelingen jeugd (zie 25-FP-6.6 Prognoses en ontwikkelingen Jeugd) en loonontwikkelingen.

Totaal verwacht effect loon-, prijs- en volumeontwikkelingen

Het totale effect voor loon-, prijs- en volumeontwikkelingen (totaal onderdeel 2 + 3) is voor Hengelo is bijna € 2,2 miljoen voordelig in 2025. Voor de jaren 2026 e.v. fluctueert het jaarlijks voordelig effect tussen de € 0,3 miljoen (in 2028) en € 1,8 miljoen (in 2026).

Totaal effect Voorjaarsnota 2025 Rijk en verwachte loon-, prijs- en volumeontwikkelingen

Uiteindelijk is er sprake van een voordelig effect voor de jaren 2025: € 1,1 miljoen; 2026: € 2,5 miljoen; 2027: € 1,0 miljoen. Vanaf 2028 slaat het financieel effect om in een nadeel door de hogere gecalculeerde besparingsopgave op de Jeugd door het Rijk (zie de bovenstaande toelichting onder 1b3 t/m 1b5). Voor de jaren 2028 en 2029 is het totale nadelige effect respectievelijk bijna € 1,7 miljoen en ruim € 1,2 miljoen.

Exacte financiële consequenties in meicirculaire 2025 gemeentefonds

We zijn als gemeente erg afhankelijk van de rijksinkomsten in het gemeentefonds. De definitieve uitwerking van de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk vond plaats in de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds. Bij de verwerking van de meicirculaire zijn ook de gemeentelijke en landelijke aantallen van verschillende verdeelmaatstaven in het gemeentefonds geactualiseerd. Tevens wordt ingegaan op taakmutaties.

10.3.2 Meicirculaire 2025 gemeentefonds

Grote verschillen op basis van de meicirculaire 2025 t.o.v. de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk (zie bijlage 10.3.1) en de decembercirculaire 2024 zijn met name:

- Hoeveelheidsverschillen bij diverse verdeelmaatstaven voor de periode 2025-2029 (1f. Landelijke hoeveelheidsverschillen en 1g. Gemeentelijke hoeveelheidsverschillen)
- 1p. Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo
- 2f. Impulsbudget sociale infrastructuur
- 2g. Participatie
- 1e. Overige ontwikkelingen uitkeringsfactor (o.a. afronding)

De actualisatie van de hoeveelheidsverschillen leidt ook tot kleine afwijkingen op de accressen (1a t/m 1c en 1e), demping terugval gemeentefonds (1h) en alle mutaties m.b.t. Hervormingsagenda Jeugd/rapport Commissie van Ark (1i t/m 1n) ten opzichte van de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk.

De ontwikkeling van de gemeentefondsuitkering op basis van de meicirculaire 2025 ten opzichte van de decembercirculaire 2024 (raadsbrief – zaaknummer 3853103) en Voorjaarsnota 2025 van het Rijk (zie hiervoor 10.3.1) ziet er als volgt uit:

- = nadeel; bedragen (* € 1.000)					
	2025	2026	2027	2028	2029
1. Algemene uitkering:					
Algemene mutaties:					
1a. Compensatie meircirculaire 2025 (constante naar lopende prijzen 2026)		5.451	5.654	5.462	5.636
1b. Volume accres historisch Bbp		230	492	420	591
1c. LPO accres prijs Bbp	1.832	2.220	2.166	1.966	1.939
1d. Afrekening ruimte onder BCF-plafond 2024	-575				
1e. Overige ontwikkelingen uitkeringsfactor (o.a. afronding)	-45	153	-230	-510	-621
1f. Landelijke hoeveelheidsverschillen	-693	1.390	1.560	1.669	1.850
1g. Gemeentelijke hoeveelheidsverschillen	810	-1.426	-816	-1.075	-1.044
Taakmutaties:					
1h. Damping terugval gemeentefonds		2.144	2.271	2.223	2.239
1i. Tekorten voor rekening Rijk jeugd	2.308	2.247	2.261	2.263	2.269
1j. Groeipad maatregelen Hervormingsagenda		2.669	2.421	0	0
1k. Eigen bijdrage jeugdzorg				-1.307	-1.310
1l. Sturen op trajectduur jeugdzorg				-341	-342
1m. Indexeren opbrengst Hervormingsagenda				-2.547	-2.553
1n. Hervormingsagenda Jeugd - Aanvullende post		1.785	1.368	1.574	1.733
Overige (taak)mutaties:					
1o. Kinderopvang pleegouders	11	10	10	10	10
1p. Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo		1.125			
1q. Wmo hulpmiddelen		50			
1r. Aanpassen regeling dienstverlening aan huis		9	10	10	10
1s. IBO Problematische schulden	109				
2. Integratie en decentralisatie-uitkeringen:					
2a. Toekomstbestendig maken energiebeleid	371				
2b. Invoerings/uitvoeringskosten Omgevingswet	296				
2c. Landelijke beëindigingsregeling veehouderijbedrijven	56				
2d. Antidiscriminatie voorzieningen	12	12			
2e. Alleenverdienersproblematiek	100				
2f. Impulsbudget sociale infrastructuur	363	327	327	327	327
2g. Participatie	756	708	765	748	731
3. Overig:					
Verwacht gemeentefonds o.b.v. Voorjaarsnota 2025 Rijk:					
3a. Plafond BCF	-1.225	-1.225	-1.225	-1.225	-1.225
3b. Stelpost uitkomst onderzoek jeugdzorg	0	-1.456	-1.082	-1.282	-1.282
3c. Overige kleine mutaties	-11	-14	-14	-14	-14
3d. Rectificatie ministerie BZK 13 juni 2025 (incl. 1j. t/m 1m.)			-27	126	112
Totaal effect op gemeentefondsuitkeringen	4.473	16.409	15.910	8.496	9.055
Lasten- en batenmutaties:					
Verwacht gemeentefonds o.b.v. Voorjaarsnota 2025 Rijk:					
1a. Verwacht GF: Van constante naar lopende prijzen 2026 (25-FP-9.2)		-5.550	-5.598	-5.337	-5.384
1b. Verwacht GF: Volumeaccres (25-FP-9.2)		-225	-480	-420	-590
1c. Verwacht GF: Prijsaccres 2025 (25-FP-9.2)	-1.792	-1.753	-1.621	-1.631	-1.645
1d. Verwacht GF: Afrekening BCF 2024 (25-FP-9.2)	561				
1h. Verwacht GF: Damping terugval gemeentefonds 2026 (25-FP-9.2)		-1.951	-2.059	-2.010	-2.020
1i. Verwacht GF: Tekorten voor rekening Rijk (jeugd) (25-FP-9.2)	-2.300	-2.300	-2.300	-2.300	-2.300
1j. Verwacht GF: Groeipad maatregelen Hervormingsagenda jeugd (25-FP-9.2)		-2.767	-2.483		
1j. Groeipad maatregelen Hervormingsagenda jeugd (lagere stelpost)		98	72		
1k. Verwacht GF: Eigen bijdrage jeugdzorg (25-FP-9.2)				1.444	1.444
1k. Eigen bijdrage jeugdzorg (lagere taakstelling)				-138	-135
1l. Verwacht GF: Sturen op trajectduur jeugdzorg (25-FP-9.2)				378	378
1l. Sturen op trajectduur jeugdzorg (lagere taakstelling)				-37	-36
1m. Verwacht GF: Indexeren opbrengst Hervormingsagenda (25-FP-9.2)				2.817	2.817
1n. Verwacht GF: Aanvullende Post Rijksbegroting Hervormingsagenda Jeugd (25-FP-9.2)		-1.978	-1.522	-1.739	-1.900
Overige (taak)mutaties:					

	- = nadeel; bedragen (* € 1.000)				
	2025	2026	2027	2028	2029
1o. Taakveld - Kinderopvang pleegouders	-11	-10	-10	-10	-10
1p. Taakveld- Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo		-1.125			
1p. Taakveld - Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo (afamen tot structureel € 1.125.000)		-728	-720	-720	-720
1q. Taakveld - Wmo hulpmiddelen		-50			
1r. Taakveld - Aanpassen regeling dienstverlening aan huis		-9	-10	-10	-10
1s. Taakveld - IBO Problematische schulden	-109				
2. IU/DU/SU:					
2a. Taakveld - Toekomstbestendig maken energiebeleid	-371				
2b. Stelpost gemeentefonds/Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten - Invoerings-/ uitvoeringskosten Omgevingswet (25-FP-8.3 Omgevingswet)	-296				
2c. Taakveld - Landelijke beëindigingsregeling veehouderijbedrijven	-56				
2d. Taakveld - Antidiscriminatie voorzieningen	-12	-12			
2e. Taakveld - Alleenverdienersproblematiek	-100				
2f. Taakveld - Impulsbudget sociale infrastructuur	-363	-327	-327	-327	-327
2g. Taakveld - Participatie - WSW	-590	-528	-571	-541	-511
2g. Taakveld - Participatie - Beschut werk	-37	-40	-43	-46	-48
2g. Taakveld - Participatie - Sociale infrastructuur	-129	-140	-150	-161	-172
3. Overig:					
<i>Verwacht gemeentefonds o.b.v. Voorjaarsnota 2025 Rijk:</i>					
3a. Plafond BCF (zie 25-FP-9.2)	1.225	1.225	1.225	1.225	1.225
3b. Stelpost uitkomst onderzoek jeugdzorg (zie 25-FP-9.2)		1.456	1.082	1.282	1.282
3c. Verwacht GF: Eindejaarsmarge 2024 (25-FP-9.2)	-659				
Totaal effect op lasten- en batenmutaties:	-5.038	-16.713	-15.516	-8.280	-8.662
Totaal financieel effect meicirculaire 2025:	-565	-303	394	216	393

Hieronder volgt een toelichting op de bovenstaande tabel. Wanneer er inhoudelijk niets verandert ten opzichte van de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk (zie bijlage 10.3.1) , dan wordt in de onderstaande toelichting alleen het effect aangegeven door de mutaties in aantallen van verschillende verdeelmaatstaven. Dit geldt voor zowel de landelijke dan wel gemeentelijke aantallen.

1. Gemeentefondsuitkering

1. Algemene uitkering

Vooraf:

Voor de jaren tot en met 2029 hebben we incidentele compensatie ontvangen door de gewijzigde (bbp)systematiek (zie paragraaf 10.3.2 Zomernota 2024-2028). Dit betekent dat vanaf 2030, nog buiten de scope van deze Zomernota, de incidentele compensatie door het Rijk vervalt. Voor onze gemeente gaat het dan om een nadelig effect van ruim € 0,3 miljoen.

Algemene mutaties

1a. Compensatie meicirculaire 2025 (constante naar lopende prijzen 2026)

Het effect wordt verklaard door mutaties in aantallen van verschillende verdeelmaatstaven.

1b. Volume accres historisch Bbp

Het effect wordt verklaard door mutaties in aantallen van verschillende verdeelmaatstaven.

1c. LPO accres prijs Bbp

Het effect wordt verklaard door mutaties in aantallen van verschillende verdeelmaatstaven.

1d. Ruimte onder BCF-plafond

Dit is een kleine afwijking ten opzichte van de globale aanname in paragraaf 10.3.1..

1e. Overige ontwikkelingen uitkeringsfactor (o.a. afronding)

De ontwikkeling van de uitkeringsfactor is geanalyseerd door het Rijk. De accresmutaties sluiten niet volledig aan bij de mutaties in een tabel in de meicirculaire 2025 (en waarschijnlijk de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk). Deze resterende verschillen worden nu rechtgezet door het Rijk. Dit leidt tot oplopende nadelen vanaf 2027.

1f. Landelijke hoeveelheidsverschillen

De werking van het mechanisme is als volgt.

Indien de landelijke aantallen stijgen van de verdeelmaatstaven daalt de (landelijke) uitkeringsfactor en navenant de te ontvangen gemeentefondsuitkering. Andersom: indien de landelijke aantallen dalen dan stijgt de uitkeringsfactor en dus ook de gemeentefondsuitkering.

De aanpassingen in de landelijke aantallen zijn met name voor de maatstaven: huishoudens met een laag inkomen (met drempel), laag opleidingsniveau (met drempel), de WOZ-waarden en bijstandontvangers.

Het totale positieve effect door de landelijke hoeveelheidsverschillen is voor Hengelo is € 1,4 miljoen in 2026 oplopend tot bijna € 2,9 miljoen in 2029. Het effect voor de begroting 2025 bestaat uit een negatieve bijstelling van € 0,3 miljoen voor het uitkeringsjaar 2024 en een positieve bijstelling van € 0,6 miljoen voor het uitkeringsjaar 2025.

Opvallend is dat de aanpassing van de landelijke aantallen in de verdeelmaatstaven een erg groot positief effect heeft op de uitkeringsfactor in het gemeentefonds. In vergelijking met voorgaande circulaire geeft dit een zeer positief beeld in de gemeentefondsuitkering voor de komende jaren. De afgelopen 2 jaren pakte de landelijke ontwikkeling per circulaire in aantallen tussen de € 0,9 miljoen voordelig of € 0,9 miljoen nadelig uit.

Uit de onderliggende stukken blijkt dat de actualisatie voor 2025 en verder door het Rijk dit jaar achterloopt bij de actualisatie voor 2024 vorig jaar (juni 2024). Hierdoor verwachten we bij nieuwe circulaire van het gemeentefonds behoorlijke neerwaartse bijstellingen van de uitkeringsfactor, door het hanteren van hogere geactualiseerde aantallen door het Rijk. Dit houdt dan structureel een lagere gemeentefondsuitkering in.

Om te anticiperen op de toekomstige neerwaartse bijstellingen van het gemeentefonds hebben we hiermee rekening gehouden met structurele stelpost van € 1 miljoen negatief vanaf 2025. We verwachten door de opwaartse aanpassing van de landelijke aantallen, dat we minder gemeentefondsmiddelen gaan ontvangen. Wij komen hierop terug in de raadsbrieven over de volgende gemeentefondscirculaire(s).

1g. Gemeentelijke hoeveelheidsverschillen

Bij de woningbouwprognoses wordt uitgegaan van een jaarlijkse netto-toevoeging van 500 woningen, met uitzondering voor de jaren 2026 en 2027. Voor deze jaren is de verwachte jaarlijkse netto-toevoeging 650 woningen. Navenant stijgen ook andere aantallen bij diverse verdeelmaatstaven, zoals het aantal inwoners.

Echter heeft de extra toename in het aantal woningen ook een negatief effect, als gevolg van de doorwerking van de WOZ-waarden. De totale WOZ waarde voor woningen is een *negatieve* inkomstenmaatstaf in het gemeentefonds (d.w.z. wordt in mindering gebracht op de totaaluitkomst van de andere maatstaven in de algemene uitkering).

In onderdeel 25-FP-9.12 OZB opbrengsten voor Hengelo leidt dit tot een voordelig effect voor alle jaren.

De aanpassingen in de gemeentelijke aantallen zijn met name voor de maatstaven: Huishoudens met laag inkomen (met drempel), laag opleidingsniveau (met drempel): WOZ-waarden, bijstandontvangers, inwoners, jongeren, ouderen, inwoners met migratieachtergrond en omgevingsadressendichtheid.

Taakmutaties

1h. Demping tekort terugval gemeentefonds

Benoemswaardig is dat nu de 'demping tekort terugval gemeentefonds' wordt gekoppeld aan *Jeugd*, terwijl dat in de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk nog niet zo expliciet was beschreven. Door deze koppeling lijkt het nu op een 'goedmakertje' door het Rijk, dat we voldoende middelen voor jeugd als gemeenten ontvangen, als compensatie voor de andere helft van het tekort op jeugd op basis van het jaar 2024. Echter worden na 2024 veel hogere volumeontwikkelingen verwacht voor jeugd (zie 25-FP- 6.6 Prognoses en ontwikkelingen Jeugd).

1i. Tekorten voor rekening Rijk jeugd

Het effect wordt verklaard door mutaties in aantallen van verschillende verdeelmaatstaven.

1j. Groeipad maatregelen Hervormingsagenda

Het effect wordt verklaard door mutaties in aantallen van verschillende verdeelmaatstaven. Hierdoor ramen we de stelpost op basis van de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk (zie bijlage 10.3.1, onderdeel 1b2) iets naar beneden bij voor de jaren 2026 en 2027.

1k. Eigen bijdrage jeugdzorg

Het effect wordt verklaard door mutaties in aantallen van verschillende verdeelmaatstaven. Hierdoor verlagen we de taakstellende stelpost eigen bijdrage jeugdzorg op basis van de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk (zie bijlage 10.3.1, onderdeel 1b3) vanaf 2028.

1l. Sturen op trajectduur jeugdzorg

Het effect wordt verklaard door mutaties in aantallen van verschillende verdeelmaatstaven. Hierdoor verlagen we de taakstellende stelpost Sturen op trajectduur jeugdzorg op basis van de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk (zie bijlage 10.3.1, onderdeel 1b4) vanaf 2028.

1m. Indexeren opbrengst Hervormingsagenda

Het effect wordt verklaard door mutaties in aantallen van verschillende verdeelmaatstaven.

1n. Hervormingsagenda Jeugd - Aanvullende post

Het effect wordt verklaard door mutaties in aantallen van verschillende verdeelmaatstaven.

Overige (taak)mutaties:

1o. Kinderopvang pleegouders

Vanaf 2025 worden structureel middelen beschikbaar gesteld voor de vergoeding van bijzondere kosten aan pleegouders in het vrijwillig kader. Dit zal ook gepaard gaan met een wijziging van de Regeling Jeugdwet. Wij stellen voor om deze middelen te ramen op het betreffende taakveld in de begroting.

Daarnaast zullen in 2025, 2026 en 2027 nog incidentele middelen beschikbaar worden gesteld als bijdrage voor de kosten die pleegouders maken voor kinderenopvang en buitenschoolse opvang van hun pleegkinderen. Deze middelen zijn op dit moment nog niet verdeeld via het gemeentefonds. De verdere uitwerking hiervan volgt in het licht van de stelstelherziening kinderopvang. Zodra meer bekend is over deze uitwerking zullen de middelen worden verdeeld door het Rijk.

1p. Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo

In de Voorjaarsnota 2023 is door het Rijk besloten dat het abonnementstarief in de Wet maatschappelijke ondersteuning wordt afgeschaft en dat in de plaats daarvan vanaf 2026 de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo opnieuw wordt ingevoerd. Deze invoering is nu met 1 jaar vertraagd, waardoor de invoering nu in 2027 gestalte krijgt. We ontvangen hiervoor eenmalig ruim € 1,1 miljoen in 2026 (o.b.v. de nieuwe aantallen van diverse verdeelmaatstaven). Hierdoor wordt de taakstellende stelpost Abonnementstarief Wmo in de gemeentebegroting van € 1,8 miljoen ook verlaagd in 2026.

Dit effect werkt ook door in de meerjarenraming. Dan is vanaf 2027 de verlaging van de taakstellende stelpost ruim € 0,7 miljoen jaarlijks.

1q. Wmo hulpmiddelen

Het scheiden van wonen en zorg in de Wet langdurige zorg (Wlz) leidt bij gemeenten tot meerkosten. Bepaalde hulpmiddelen die bij zorg met verblijf vanuit de Wlz worden gefinancierd, worden bij andere leveringsvormen vanuit de Wmo gefinancierd. De meerkosten van gemeenten worden gedekt vanuit de Wlz. Daartoe zijn in 2024 en 2025 al eerder middelen aan het gemeentefonds toegevoegd. Wij stellen u voor de middelen in 2026 te ramen op het betreffende taakveld.

1r. Aanpassen regeling dienstverlening aan huis

Vanaf 1 januari 2026 valt het persoonsgebonden budget (pgb) niet meer onder de Regeling Dienstverlening Aan Huis (RDAH). Dit betekent dat pgb-budgethouders, afhankelijk van het type arbeidscontract, zowel de premieafdrachten als de doorbetalingen bij ziekte binnen hun pgb-budget moeten bekostigen. In sommige gevallen kan dit ertoe leiden dat het pgb budget van de budgethouder niet toereikend is, en dat de budgethouder ook niet de ruimte ervaart om de zorgvraag aan te passen. Wij stellen u voor deze structurele middelen vanaf 2026 te ramen op het betreffende taakveld.

1s. IBO Problematische schulden

Het kabinet voert een pakket aan maatregelen in om problematische schulden fundamenteel aan te pakken. Dit pakket is gebaseerd op het basispakket uit het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) Problematische schulden. Voor 2025 worden voor het onderdeel: 'vroegsignalering' middelen overgemaakt naar het gemeentefonds. Wij stellen u voor deze incidentele middelen te ramen op het betreffende taakveld.

2. Integratie en decentralisatie-uitkeringen

2a. Toekomstbestendig maken energiebeleid

Deze middelen zijn bedoeld voor het toekomstbestendig maken van energiebeleid en aanpak netcongestie voor de hele regio Twente. In RES-verband is een uitvoeringsplan 2025 gemaakt waarin de betreffende middelen gekoppeld zijn aan acties. Gemeente Hengelo ontvangt de middelen, omdat we gastheer zijn voor het MDA (milieu, duurzaamheid, afval). Wij stellen u voor deze middelen in 2025 te ramen op het betreffende taakveld.

2b. Invoerings/uitvoeringskosten Omgevingswet

Deze middelen worden ingezet voor de transitie van het omgevingsplan en de vierde tranche van de omgevingsvisie Hengelo (zie 25-FP-9.3 Omgevingswet). Daarom stellen we voor deze middelen (hoger dan verwacht in onderdeel 25-FP8.3) te storten in de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten voor de benodigde inzet voor de komende jaren.

2c. Landelijke beëindigingsregeling veehouderijbedrijven

Sinds 3 juli 2023 zijn de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (Lbv) en de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties met piekbelasting (Lbv-plus) opengesteld, waarmee veehouders hun bedrijfslocaties tegen subsidie kunnen beëindigen. Wij stellen u voor deze middelen in 2025 te ramen op het betreffende taakveld.

2d. Antidiscriminatie voorzieningen (ADV)

In 2025 en 2026 krijgen gemeenten middelen om samen met hun ADV's méér aan preventie te kunnen doen. Wij stellen u voor de middelen op het taakveld te ramen.

2e. Alleenverdienersproblematiek

Gemeenten kunnen huishoudens die getroffen zijn door de alleenverdienersproblematiek individuele bijzondere bijstand bieden. Wij stellen voor de middelen in de begroting voor het jaar 2025 te ramen op het betreffende taakveld.

2f. Impulsbudget sociale infrastructuur

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de inrichting van de sociale infrastructuur en daarbij behorende doelen ten aanzien van het ondersteunen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Vanaf 2025 tot en met 2034 is er (impuls)budget beschikbaar om de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven te versterken. Wij stellen u voor om deze middelen op het taakveld te ramen in afwachting van verdere invulling.

2g. Participatie

De integratie-uitkering Participatie wordt in 2025 verhoogd door incidentele middelen voor het Lage inkomens voordeel (LIV; rijksbijdrage WSW). Daarnaast vinden compensaties door het Rijk plaats voor de sociale infrastructuur en de loon- en prijsbijstellingen voor de onderdelen WSW & beschut werk.

Zoals gebruikelijk stellen wij u voor deze middelen in te zetten voor de betreffende onderdelen (taakvelden).

3. Overig:

3a. Plafond BCF

Zie bijlage 10.3.1 onderdeel 1d2.

3b. Stelpost uitkomst onderzoek jeugdzorg

Zie bijlage 10.3.1 onderdeel 1b6.

3d. Rectificatie ministerie van BZK 13 juni 2025

Het blijkt dat in de (oorspronkelijke) meicirculaire 2025 c.q. rekenmodellen van het ministerie van BZK nog enkele fouten stonden. Deze zijn met een rectificatie op 13 juni jl. hersteld. Dit leidt ook tot kleine aanpassingen in de lastenmutaties 1j t/m 1l (stelposten jeugd).

2. Financieel effect meicirculaire 2025 gemeentefonds

	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal financieel effect meicirculaire 2025:¹	-565	-303	394	216	393

1 - = nadelig; bedragen (* € 1.000)

De financiële effecten voor de begrotingsjaren 2025-2029 zijn verwerkt in het financieel perspectief (25-FP-9.3). Het financieel effect voor de begrotingsjaren 2025 en 2026 is respectievelijk € 565.000 en € 303.000 nadelig. Voor de jaren 2026-2029 is het financieel effect voordelig, namelijk € 394.000 in 2027, € 216.000 in 2028 en € 393.000 in 2029. De mutaties voor het jaar 2025 zijn in de 2e (begroting)verzamelwijziging over de Zomernota verwerkt (zie bijlage 10.6). De mutaties voor de jaren 2026-2029 worden verwerkt in de Beleidsbegroting 2026-2029.

10.4 Stand van zaken transformatieplan sociaal domein

Bij het vaststellen van de kaders van het transformatieplan door de gemeenteraad is afgesproken dat de verantwoording ervan plaats vindt via de reguliere P en C-cyclus, met een aanvullende bijlage daarbij. In hoofdstuk 4 en 5 is een aantal ontwikkelingen van de transformatie van het sociaal domein al aan de orde geweest. In deze bijlage geven wij aanvullende informatie over de voortgang van de opgaven, zowel inhoudelijk als financieel.

Stand van zaken opgaven

Opgave Jeugd

In de Zomernota 2024-2028 is jeugd(hulp) opgenomen als een van de topprioriteiten en is besloten extra in te zetten op jeugd(hulp). In paragraaf 4.1 Strategische agenda hebben wij aangegeven waaruit deze extra inzet bestaat. Aan de oorspronkelijke opgaven uit de Zomernota hebben wij er een toegevoegd: Onderwijsondersteuningsstructuren op (zorgintensieve) scholen, met als huidige pilot het Jeugdhulpteam (JHT) en deelname aan de Onderwijs Jeugd Arrangementen (OJA) op Enschedese scholen.

Mede dankzij de extra capaciteit vanuit de Zomernota is het team Jeugd en Gezin per 1 januari 2025 met een nieuwe werkwijze gestart. Een werkwijze waarmee zij effectiever kan inzetten op de verschillende operationele opgaven. Opgaven waarbij ook andere disciplines intensief betrokken zijn. Hieronder lichten wij kort toe wat is behaald/gedaan en waar aandacht voor is:

- *Wachtlijstvrij werken.* Wachtlijsten zijn in Q1 2025 niet meer aan de orde. De problematiek verergert niet. Er zijn minder kosten en er is monitoring op het kwalitatieve verhaal (zie financiële voortgang).
- *Brede (verklarende) analyse.* Als onderdeel van de 'stevige lokale teams' (Hervormingsagenda Jeugd) is er een kwaliteitskader met criteria ontwikkeld voor het uitvoeren van een brede analyse, waarvan triage, verklarende analyse en verwijzing onderdeel zijn. De verklarende analyse wordt ook verplicht wanneer wij een casus naar het coördinatiepunt wonen en verblijf willen doorzetten (zie hieronder). Wij monitoren kwalitatief op de verklarende analyse en het sturen aan de voorkant. Wij zien dat het investeren in extra gesprekken aan de voorkant, tot andere, goedkopere, maar toch passende inzet van ondersteuning leidt. En dat wij daarmee onnodig doorgaan van ondersteuning ('aanmodderen') kunnen voorkomen.
- *Afspraken over verwijzingen en samenwerking.* Per 2025 zit het Preventieteam Jeugd in de opdracht 'Realiseren en doorontwikkelen basisondersteuning'. Wij hebben intensief contact met Wijkkracht Hengelo over de inzet van basisondersteuning en het beschikbaar hebben van de juiste ondersteuning. Verwijzing van maatwerk naar de basisondersteuning doen wij zorgvuldig, maar gaat niet altijd zonder teleurstelling bij de jeugdige en/of de ouders. Het aantal bezwaren zijn tot nu toe echter nog beperkt gebleven, maar wij sluiten toename daarvan niet uit.
Wij sturen ook strak op de gemaakte regionale afspraken over herindicaties. Wanneer externe verwijzers herindiceren, is er eerst contact met een Regisseur externe verwijzers (REV). Dit is een functie die wij voorheen niet hadden en waarin wij nu investeren.
- *Contractmanagement.* Waar vanuit contractmanagement tot nu toe vooral vanuit een 'piepsysteem' werd gehandeld, zijn wij in 2025 gestart met het leggen van fundamenten voor meer strategisch en planmatig contractmanagement. Er is ingezet op het versterken van het zakelijk partnerschap met aanbieders, met als doel meer grip op (lokale en regionale) contractdoelstellingen en een betere aansluiting bij de Hengelose opgaven. Om de toenemende opgaven het hoofd te bieden is besloten tot een tijdelijke uitbreiding van capaciteit, zie hiervoor 26-NB-6.1 Opgave jeugd.
- *Wonen en verblijf Toekomstplannen 16+.* In de eerste maanden van 2025 is gewerkt aan de bredere inzet van toekomstplannen voor jongeren vanaf 16 jaar, met als doel het verminderen van instroom en versnellen van uitstroom bij verblijf, met de focus op (goedkopere) alternatieven. De app Toekomstplannen ontwikkelen wij samen met partners en wordt nu geïmplementeerd. Wij verwachten voor de zomer de lancering. Wij hebben daarnaast aandacht voor het meetbaar maken van de effecten van de toekomstplannen (via een maatschappelijke impact analyse), de ontwikkeling van een dashboard en kwalitatieve monitoring met ketenpartners. Wij zien dat het gericht sturen op wonen en verblijf (op perspectief voor jongeren, op voorliggende voorzieningen/ wetgevingen en op toekomstplannen) en hierover in gesprek te gaan met

gecertificeerde instellingen (financieel) effect sorteert. Daarbij willen wij wel opmerken dat jongeren niet voor niks in verblijf zitten. Maar enkele casussen kunnen al veel verschil maken omdat de tarieven hoog zijn. In aantallen verwachten wij geen grote veranderingen, wel in intensiteit en trajectduur. Daarom willen wij dit structureel voortzetten (zie 26-NB-6.1 Opgave jeugd).

- *Sturen op de beweging in het zorglandschap wonen en verblijf.* Regionaal hebben wij de opgave geformuleerd om het aantal uithuisplaatsingen te verminderen. Tegelijkertijd wordt huidig aanbod omgebouwd naar kleinschalige gezinsgerichte voorzieningen en is er een bovenregionaal traject voor de afbouw JeugdzorgPlus. En, zoals in paragraaf 4.1 (Strategische agenda) al is aangegeven, hebben wij met de nieuwe regionale inkoop jeugdhulp besloten middels indicatoren gericht te sturen op wenselijke ontwikkelingen in het zorglandschap, specifiek wonen en verblijf.

Door de veelheid aan ontwikkelingen en betrokken partners zetten wij hierop extra in. Wij werken regionaal toe naar een integrale aanpak wonen en verblijf, door overzicht te creëren en richting te geven aan alle activiteiten en ontwikkelingen die plaatsvinden of nog worden ontwikkeld. Vooruitlopend op de Prioritaire opgave jeugd (zie paragraaf 4.1 en 26-NB-6.1).

- *Coördinatiepunt Wonen en verblijf.* Vanuit de Samenwerkingsagenda hebben wij een regionaal coördinatiepunt wonen en verblijf ingericht, dat van start is gegaan op 1 april 2025 (in plaats van 1 januari). De extra tijd is benut om zorgvuldig de werving, vormgeving en werkwijze op te zetten. Er is een beschikbaarheidswijzer ontwikkeld, bedoelt voor het vinden van een passende woon- of verblijfsplek voor jeugdigen, in hun eigen omgeving. Door goede matches kunnen wij beter sturen op de instroom (goedkoopst adequaat alternatief). Wij financieren het coördinatiepunt dit jaar incidenteel met regionale transformatiemiddelen. Structurele financiering vanaf 2026 is meegenomen in 25-FP-6.8 SamenTwente.
- *Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.* De regionale onderzoeken naar de uitvoering van het toekomstscenario (zie paragraaf 5.6.1 Beleidsmatige ontwikkelingen) adviseren het aanstellen van een projectleider en uitwerken van een regionaal afsprakenkader. Door te kiezen voor een groeiscenario kan in een beperkt aantal gemeenten worden gestart (waarna bredere uitrol kan plaatsvinden). Hengelo heeft aangegeven hierin een prominente rol te willen spelen. De samenwerking met de gecertificeerde instellingen heeft voor ons prioriteit. De focus ligt bij het partnerschap met team Jeugd & Gezin (samen sturen) en de samenwerking met de basisondersteuning (normaliseren).
- *Investeren sociale basis jongeren.* Studio15 is voortvarend verder gegaan en heeft veel publieke aandacht gehad. Vanuit de provincie is er mogelijk extra budget (€ 40.000 voor creatieve broedplaatsen). Daarvoor gaat Hengelo samen met Almelo, Enschede en Oldenzaal een onderzoek laten uitvoeren naar de impact van Studio15. Daarin proberen wij de lokale businesscase, waaraan wij al uitvoering geven, op te nemen (wat kan het besparen om het daarmee uiteindelijk te bekostigen).
- *Onderwijsondersteuningsstructuren.* Zoals in de vorige Zomernota aangegeven, loopt de pilot Jeugdhulpteams (JHT) op de zorgintensieve scholen tot 1 juli 2025. Inmiddels hebben wij de pilot geëvalueerd en besloten verder te gaan met een aangepaste vorm van onderwijsondersteuning. Wij zijn in 2025 daarom gestart met een inkoopproces, samen met het onderwijs en de gemeenten Borne en Hof van Twente. In dit proces hebben wij geconcretiseerd welke mix van specialistische jeugdhulp nodig is per school, welke ontwikkeling wij hierin kunnen maken en hoe dit aansluit bij de basisondersteuning (waar een deel van het huidige JHT onder zal vallen). Dit heeft geleid tot een inkoopstrategie. De onderwijszorgklassen (OZ-klassen) worden niet meegenomen in de inkoop. Wij onderzoeken in samenspraak met het onderwijs en de zorgpartners welke vorm van ondersteuning nodig is voor de leerlingen en of en hoe de basisondersteuning hierin een rol kan spelen.

Hengelo neemt vanaf 2024 deel aan de Onderwijsjeugdhulparrangementen (OJA) in Enschede. Enschede zal op haar beurt deel nemen aan de onderwijsondersteuningsstructuur in Hengelo.

Opgave Basisondersteuning

Met ingang van 1 januari 2025 is de start van de basisondersteuning een feit. Na een lange en intensieve periode van voorbereiding was dit, na de gunning op 18 september 2024, een grote mijlpaal. Vanaf dit moment bouwen wij samen met Wijkkracht Hengelo aan de nieuwe basisondersteuning. Het jaar 2025 is een overgangsjaar. Waarbij de focus ligt op de continuïteit van zorg en ondersteuning bij de overgang van de oude naar de nieuwe situatie. Zoals verwacht - en vooraf ook aangegeven - kwamen de eerste maanden van 2025 vraagstukken op ons af; interne vraagstukken, vraagstukken bij Wijkkracht Hengelo en vraagstukken over de verbinding met en samenwerking tussen de gemeente en Wijkkracht Hengelo. Wij verwachten in 2025 de basis goed te hebben staan om daarna de transformatiegedachte stap voor stap verder uit te bouwen in het werk en handelen van het sociaal domein. Het is immers een meerjarig en gezamenlijk ontwikkelproces. Om inhoudelijk meer context te geven, staat hieronder de voortgang op de belangrijkste thema's:

- *Overgangsjaar.* Het overgangsjaar kent verschillende onderdelen, maar de belangrijkste zijn een warme overdracht en zachte landing van de inwoners met ondersteuning (zorgcontinuïteit) en een dekkend zorglandschap vanuit Wijkkracht Hengelo. Wijkkracht Hengelo heeft op dit moment veel expertises in huis en daar waar expertise wordt gemist wordt dit aanvullend georganiseerd. Zo zijn er meerdere organisaties extra aangemeld als onderaannemer. Zijn op verzoek van Wijkkracht Hengelo en in afstemming met de gemeente indicaties administratief verlengd, om Wijkkracht Hengelo de kans te geven de best passende ondersteuning te organiseren. En zijn op basis van individuele casuïstiek, in het belang van de inwoner, ook enkele indicaties verlengd. Op deze wijze voorzien wij zoveel als maar mogelijk in een zorgvuldige overgang op maat voor inwoners tijdens dit overgangsjaar.
De grootste vraag omtrend een dekkend zorglandschap, speelt voor jeugd. Dit komt enerzijds omdat het traject van regionaal ingekochte jeugdhulp tegelijkertijd speelde met de inkoop van lokale basisondersteuning, waardoor de definitieve kaders vooraf niet (altijd) duidelijk konden zijn; anderzijds is het aandeel jeugd bij aanvang van opdracht klein (er gaan relatief weinig indicaties jeugd over) en het aantal jeugdhulpaanbieders binnen Wijkkracht Hengelo is nog summier. Omdat op jeugd een forse transformatie- en innovatieopgave ligt, wordt door Wijkkracht Hengelo voorbereid op het stapsgewijs opbouwen van een goede infrastructuur voor basisondersteuning Jeugd.
- *Latende aanbieders.* Zo goed als alle latende aanbieders hebben in de afgelopen maanden meegewerkt aan de warme overdracht van cliënten die om een verlenging van hun hulp en ondersteuning vroegen. De brieven die de cliënten hebben ontvangen (8 weken voor einde indicatie) en de afstemming tussen Wijkkracht Hengelo en de latende aanbieder hebben hier goed aan bijgedragen. Bij WMO is met 82 aanbieders gewerkt aan een warme overdracht. Bij jeugd gaat het om 32 latende aanbieders. Er is op dit moment nog 1 latende aanbieder die niet mee wil werken aan een warme overdracht van Hengelose inwoners. In gezamenlijke inzet tussen Wijkkracht Hengelo en gemeente Hengelo wordt gestuurd op een goede overdracht ook door deze latende aanbieder.
Veel latende aanbieders hebben gesprekken gehad met Wijkkracht Hengelo over het al dan niet toetreden tot Wijkkracht Hengelo. Daarbij maakt Wijkkracht Hengelo de overweging of er toegevoegde waarde is op het gebied van dekkend zorglandschap. Daar waar dit niet het geval is, worden latende aanbieders niet toegevoegd aan Wijkkracht Hengelo. Dit is in lijn met het vastgestelde gemeentelijke kader vanuit het transformatieplan, met minder aanbieders te willen gaan werken.
- *Accountteam basisondersteuning.* Voor een goede samenwerking met Wijkkracht Hengelo is binnen de gemeente het accountteam basisondersteuning gestart. Het accountteam is verantwoordelijk voor het managen van het contract van de basisondersteuning. Het team houdt zicht op de uitvoering van de opdracht en stuurt hierop. Het accountteam stemt samen met Wijkkracht Hengelo af hoe in te spelen op maatschappelijke vraagstukken. Ieder vanuit eigen verantwoordelijkheid en rol, met de visie op zakelijk partnerschap voor ogen. De focus van het accountteam richtte zich tot nu toe op de onderdelen van de opdracht die voorheen onder een indicatie vielen, zodat voor inwoners het overgangsjaar goed verloopt. De slag naar ontwikkeling, transformatie en versterking van de sociale basis zal in een volgende fase ruimte krijgen. Wij hebben met Wijkkracht Hengelo afgesproken dit proces van ontwikkeling concreet te gaan organiseren. Dit wordt nu opgepakt.
- *Partnerschapstraject.* De ervaring leert dat samenwerking vanuit een taakgerichte uitvoeringsvariant, iets anders vraagt van de relatie tussen gemeente en hoofdaanbieder dan voorheen. Om deze relatie op een goede manier op te bouwen, gaan wij investeren in een partnerschapstraject. Om op verschillende niveaus zakelijk partnerschap en de betekenis daarvan voor het handelen, verder te 'doorleven' met elkaar. Wij starten hiermee in het tweede kwartaal van 2025.

Opgave Integrale Toegang

De start van de basisondersteuning door Wijkkracht Hengelo, betekent ook dat de toegang tot zorg en ondersteuning per 1 januari 2025 via Wijkkracht Hengelo loopt. Op basis van een startscenario dat eind 2024 gezamenlijk werd uitgewerkt. Met wijkentrees op minimaal vier plekken in Hengelo - plekken die bij inwoners bekend zijn - en een digitale ingang voor informatie en advies. De gemeenteraad is hierover eind 2024 geïnformeerd (zaaknummer 3821109).

De volgende ontwikkelingen hebben zich inmiddels voorgedaan:

- *Werkprocessen.* In het eerste kwartaal van 2025 zijn de werkprocessen en samenwerkingsafspraken in afstemming met Wijkkracht Hengelo meer concreet uitgewerkt. Dit is op hoofdlijnen afgerond.
- *Wijkentree.* Bij de start van de opdracht, vanaf 1 januari, was de wijkentree van Wijkkracht Hengelo in een minimale variant geopend en toegankelijk voor inwoners. Vanaf 1 april weet Wijkkracht Hengelo de vastgestelde openingstijden te bemensen en daarmee het vastgestelde kader in te vullen.

- *Locaties.* Wijkkracht Hengelo is druk met de inrichting van duurzame fysieke toegangslocaties. Deze zullen in de loop van het overgangsjaar worden gerealiseerd. De fysieke locaties worden ingericht op verschillende (kwetsbare) groepen.
- *Wijkteams.* Gezien in het overgangsjaar maandelijks inwoners met een indicatie overgaan van de oude naar de nieuwe situatie, bouwt de hoeveelheid werk voor Wijkkracht Hengelo zich stapsgewijs op. Daarom bouwen ook de wijkteams stapsgewijs op. De teamindeling van de integrale wijkteams is gereed, aan de huisvesting van de teams in de wijken wordt gewerkt, ook met ondersteuning van de gemeente. De verwachting is dat de wijkteams na de zomer starten, waarna ook gemeentelijke teams fysiek zullen verbinden met de wijkteams. Op dit moment is er een centraal team vraagverheldering van Wijkkracht Hengelo, dat zorgt voor de toeleiding van inwoners naar ondersteuning, zodat inwoners met een hulpvraag ook vanaf 1 januari al bij Wijkkracht Hengelo terecht kunnen. Het strategisch huisvestingsplan is in de maak en wordt naar verwachting – in lijn met de afspraken – eind tweede kwartaal opgeleverd.
- *Leertafels.* In het kader van samen leren en ontwikkelen hebben wij een leertafel Jeugd opgestart; over het opstarten van een leertafel Wmo zijn wij in gesprek. Op de leertafel wordt geanonimiseerd casuïstiek besproken, om zo een gezamenlijke werkwijze tussen Wijkkracht Hengelo en de gemeentelijke processen aan te scherpen en waar nodig werkafspraken te maken.

Een meerjaren ontwikkelproces is nog niet uitgelijnd, maar wordt wel gestart. De huidige samenwerking is nu gericht op het optimaliseren van de werkprocessen en samenwerkingsafspraken. Hierbij moet ook de inbreng van inwoners nog een plek krijgen.

Opgave Sociale Basis

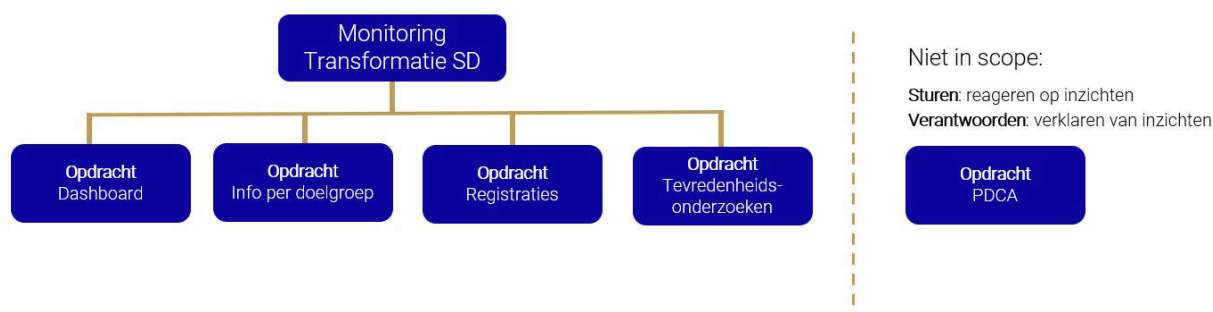
Vanuit deze opgave vinden veel verschillende activiteiten plaats. Hieronder de highlights voor het eerste kwartaal van 2025:

- *Inventarisatie sociale basis.* Wij hebben geïnventariseerd op welke plekken binnen de gemeente al aan onderdelen van de sociale basis wordt gewerkt. Hieruit blijkt dat wij nog niet altijd een gedeelde ambitie hebben en één duidelijke, gezamenlijke aanpak. Daarom is de aanpak 'Toekomstbestendige sociale basis' opgesteld. Het vervolg op het denkkader sociale basis en het deelproject gelijkwaardig samenwerken worden meegenomen in de uitvoering van de aanpak. Deze aanpak zal samen met partners, waaronder Wijkkracht Hengelo, verder worden ingevuld. In het tweede kwartaal wordt deze aanpak inhoudelijk en procesmatig verder uitgewerkt.
- *Gelijkwaardig samenwerken.* In februari 2025 vond de derde bijeenkomst over gelijkwaardig samenwerken plaats. Tijdens deze sessie werden twee vraagstukken besproken: één afkomstig van een partner in de sociale basis en één vanuit de gemeente. Beide casussen zijn benaderd vanuit de visie op gelijkwaardig samenwerken vanuit je eigen rol en expertise. Dit leidde tot nieuwe inzichten, concrete acties en het ontstaan van nieuwe samenwerkingen tussen inwoners, partners en de gemeente. In dezelfde periode vond ook de derde en laatste door de gemeente georganiseerde, scholing over positieve gezondheid plaats.
- *Dashboard sociale basis.* Het afgelopen jaar hebben wij een dashboard sociale basis ontwikkeld, dat ook toegankelijk is voor Wijkkracht Hengelo. Hoewel nog niet alle gewenste indicatoren zijn opgenomen, is de verwachting dat het dashboard rond de zomer gereed is. Op basis van dit dashboard is onder andere de stadsdeelindeling van Wijkkracht bepaald, ten behoeve van de wijkentree en de wijkteams. Ook hebben wij gewerkt aan kwalitatief inzicht per wijk: welke beleidsontwikkelingen spelen er en hoe verhoudt dit zich tot de sociale kaart? Deze informatie, die voortdurend wordt geactualiseerd, gebruiken wij om meer synergie in beleid en een betere uitwisseling van informatie te realiseren.

Opgave Monitoring, onderzoek en verantwoording

Vanuit deze opgave heeft de nadruk in het begin van 2025 gelegen op de inrichting van monitoring en sturing binnen het account basisondersteuning en op het maken van afspraken met Wijkkracht Hengelo over de wijze waarop zij de geformuleerde KPI's (kritische prestatie-indicatoren) willen meten. Denk daarbij aan bereikte aantal inwoners, bereikt effect, doorstroom, inwoner ervaring en grove financiële verantwoording. Ook hebben wij tijd geïnvesteerd in het in beeld brengen van de transformatie via een factsheet (ten behoeve van de Jaarrekening 2024). Ook voor deze Zomernota (1e beleidsrapportage) hebben wij een factsheet opgesteld, met informatie over de eerste bevindingen van 2025. Omdat het een overgangsjaar betreft en Wijkkracht Hengelo nog maar net is gestart met meten (in een nieuw systeem), is de informatie beperkter dan wij zouden willen. Wij verwachten de informatie elk volgend P en C document te kunnen aanscherpen en uitbreiden.

Wij hebben eveneens het overall plan van aanpak voor Monitoring, onderzoek en verantwoording verder gedefinieerd. De doelstelling is inzicht in de transformatie van het sociaal domein, met de focus op de vier strategische doelen. Wij hebben deelopdrachten geformuleerd:

Hoewel wij op een aantal deelopdrachten mooie stappen hebben gezet, zijn de deelopdrachten nog niet allemaal met de uitvoering gestart (in verband met personeelskrapte). Met betrekking tot de afzonderlijke onderdelen het volgende:

- *Dashboard.* Naast de bestaande managementdashboards, zijn de eerste dashboards voor de transformatie ontwikkeld; voor wonen en verblijf (toekomstplannen) en sociale basis (in concept). Deze worden nog verder door ontwikkeld.
- *Informatie per doelgroep.* De vragen en wensen voor monitoring van de opgave jeugd en vanuit het accountteam basisondersteuning zijn uitgewerkt. Dit gaan wij verder uitvoeren.
- *Registraties.* Wij hebben veel informatie in onze systemen zitten. Met de opdracht basisondersteuning moet Wijkkracht Hengelo ook registreren. Wij zijn bezig om de stuurinformatie op elkaar te laten aansluiten.
- *Tevredenheidsonderzoeken zijn uitgezet.* Voor 2025 voeren wij zowel het Klantbelevingsonderzoek (KBO) voor Werk en inkomen als het Cliëntervaringsonderzoek (CEO) voor Jeugdhulp en Wmo uit; op dezelfde wijze als wij dat de afgelopen jaren hebben gedaan. Naar de toekomst toe, kijken wij hoe wij de tevredenheidsonderzoeken meer uniform en gemeente breed kunnen uitvoeren, waarbij aan de wettelijke eisen moet worden voldaan.
- *PDCA (Plan, do, check, act).* Deze opdracht is afhankelijk van de informatie uit de monitoring transformatie sociaal domein. En daarom werken wij eerst aan deze monitor.
 Op het gebied van verantwoorden zetten wij vanuit het sociaal domein wel in op de actualisatie van de beleidsdoelen en -indicatoren in de P en C cyclus. Deze opdracht en ontwikkeling met de gemeenteraad gaat door.

Communicatie

Dit jaar staat de communicatie in het teken van het overgangsjaar. Waarbij wij de focus leggen op twee communicatiethema's: 'Het goede verhaal vertellen' van de verandering van het sociaal domein, en 'De nieuwe werkwijze/denkwijze' van het Hengelo's model. Daarnaast werken wij aan de basis van communicatie, waaronder het kader, de strategie en de planning. Hieronder delen wij een overzicht van wat wij de afgelopen periode zoal hebben gedaan en resultaten die zijn behaald:

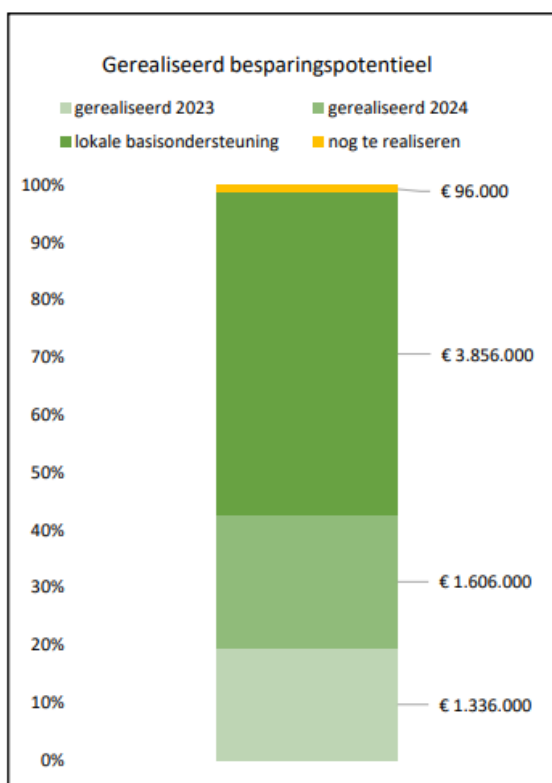
- *Communicatie met college en gemeenteraad.* Om het college van B en W en de gemeenteraad goed te informeren is de roadmap met planning van bijeenkomsten en mijlpalen aangepast. Op 13 februari 2025 was er weer een informerende bijeenkomst voor de gemeenteraad. Daarin is de raad geïnformeerd over de start van de basisondersteuning, de afspraken die gemaakt zijn met Wijkkracht Hengelo en wat dit betekent voor de gemeente. De eerstvolgende raadsbijeenkomst staat gepland op 23 september bij een locatie van Wijkkracht Hengelo.
- *Inwonerscommunicatie.* Wij hebben met een publiekscampagne ingezet op informatie aan en bewustwording van, onze inwoners (flyers, posters, e-mails en abri's bij de toegangswegen van Hengelo). Informatie over de nieuwe basisondersteuning, waarvoor inwoners bij Wijkkracht Hengelo terecht kunnen. Bewustwording over het 'waarom' van de verandering. Voorbeelden zijn ervaringsverhalen van inwoners en het 'koekje met...' van de wethouder, die te vinden zijn op onze website, de gemeentenieuwspagina's en sociale mediakanalen. De mediakanalen zijn ook aangepast in tekst, taal en boodschap.

- *Cliëntcommunicatie.* Cliënten worden gedurende het overgangsjaar via de brief 'einde indicatie' geïnformeerd over het aflopen van de ondersteuning en eventuele overstap naar Wijkkracht Hengelo. Verder worden de cliënten meegenomen in de aanpak van de inwonercommunicatie.
- *Partnercommunicatie.* Ook onze partners (in de sociale basis) hebben wij, samen met Wijkkracht Hengelo, op verschillende manieren geïnformeerd over de start van de nieuwe basisondersteuning. De komende periode zetten wij, in samenwerking met Wijkkracht Hengelo, in op meer informatiebijeenkomsten (roadshow langs partners).

Financiële voortgang Transformatieplan

Voor de uitvoering van het Transformatieplan zijn incidentele- (transformatiebudget) en structurele- (besparingen en investeringen) budgetten beschikbaar gesteld. Hieronder is een samenvatting opgenomen van het gerealiseerde besparingspotentieel. Met het Transformatieplan moet in 2026 een structureel besparingspotentieel van € 6,9 miljoen ingevuld worden. Dit besparingspotentieel bestaat uit het saldo van besparingen en investeringen/kosten.

In onderstaande figuur is de invulling ervan per jaar te zien bij aanvang van het jaar 2025. In de Tweede Beleidsrapportage 2024 hebben wij de invulling van de opgave voor 2023 en 2024 toegelicht. De reeds ingevulde financiële opgaven zullen wij op onderdelen blijven monitoren, om te kunnen aangeven of het werkelijke besparingspotentieel in lijn is met onze inschatting.

Daarnaast hebben wij aangegeven dat wij met de gunning van de basisondersteuning per 2025 het besparingspotentieel dat aan deze ondersteuningsvormen is gelinkt financieel kunnen invullen (ruim € 3,6 miljoen in 2026) en vullen wij een deel van de te verminderen uitvoeringskosten in (€ 190.000). Wij zijn inmiddels een aantal maanden gestart met de Basisondersteuning, het is op dit moment nog te vroeg om iets te kunnen zeggen over de te realiseren besparingsopgave.

Toelichting op besparingspotentieel 2025 en status

In 2025 vullen wij via deze Zomernota 2025-2029 diverse besparingsopgaven, waaronder een groot deel van de opgave Jeugd, in door de resultaten van onze inspanningen. Daarnaast doen wij ook diverse investeringen vanuit het besparingspotentieel. Zie voor een uitgebreide toelichting 25-FP-6.1. Per saldo hebben wij tot nu toe in 2025 structureel € 606.000 aan besparingen gerealiseerd en € 763.000 geïnvesteerd (inclusief de bijdrage OJA die in de 1e verzamelwijziging is verwerkt). De nog te realiseren besparingsopgave is daarmee bijna € 262.000.

Risico's

Er zijn verschillende soorten risico's bij de opgaven. Belangrijk is dat deze nu breder geïnventariseerd worden op de opgaven en niet alleen op het onderdeel basisondersteuning. Dit gaan wij de komende tijd doen.

Specifiek voor het account Wijkkracht Hengelo wordt gewerkt aan het risicoregister, waarbij wij specifiek over de uitvoering en organisatie van Wijkkracht risico's bespreken die wij jaarlijks willen monitoren in de gesprekscyclus.

Wij willen volgende risico's benoemen:

- Het belangrijkste financieel risico op dit moment in de transformatie blijft de realiseerbaarheid van het besparingspotentieel binnen de opdracht basisondersteuning in de daarvoor gestelde tijd. Daarvoor zijn bestuurlijk duidelijke afspraken gemaakt welke verankerd zijn in de opdracht. Wij monitoren dit risico en sturen bij indien nodig. Dit doen wij dan in de reguliere P en C cyclus.
- Naast de financiële ombuiging, krijgt de strategische ontwikkeling in de lokale sociale basis steeds meer aandacht. Het risico is dat het strategische perspectief en opgaven van de gemeente Hengelo en Wijkkracht Hengelo op dit moment nog verschillen. De komende periode gaan wij daarom op meerdere niveaus investeren in een gezamenlijke strategie en focus op ontwikkeling.
- Daarnaast is een aandachtspunt de interne organisatie. De samenwerking vanuit zakelijk partnerschap, waarbij een omvangrijke taak belegd is bij een externe aanbieder, vraagt iets anders vanuit de gemeenlijke organisatie. Er zal tijd nodig zijn om de omvang van deze verandering goed te verankeren in het werk en de cultuur van de ambtelijke organisatie.
- Ook binnen de interne organisatie zien wij capaciteitsvraagstukken als risico voor de voortgang van de opgaven. Een aantal kartrekkende functies voor grote opgaven zijn nog niet ingevuld. Belangrijk voor de continuïteit is dat wij hiervoor snel een oplossing vinden.

- Wij zien een politiek en inhoudelijke risico in het uitdragen van de boodschap en de beeldvorming naar buiten. Zeker in dit overgangsjaar van basisondersteuning, waarin inwoners en medewerkers van de gemeente en Wijkkracht Hengelo de verandering voelen, is het belangrijk om hier aandacht voor te hebben. De media heeft veel aandacht voor de ontwikkelingen in Hengelo en dat kan imagoschade met zich meebrengen. Wij hebben de rollen ten aanzien van de woordvoering en de boodschap goed voorbereid.

Sociaal domein in beeld 2025

2025 is het overgangsjaar voor de basisondersteuning, over het eerste kwartaal gaat deze factsheet. Belangrijk in dit jaar is dat de opdracht basisondersteuning bij Wijkkracht Hengelo is gestart en dat cliënten hun ondersteuning steeds meer vanuit de sociale basis krijgen. De piramide laat de verandering zien, daarbij laten we zien hoeveel inwoners hun ondersteuning vinden in de formele sociale basis of maatwerk. Daarnaast lichten we nog twee ondersteuningsvormen toe specifiek vanuit maatwerk Wmo en Jeugd waarop vanuit beleid gestuurd wordt.

Wijkentree

Aantal vragen

De wij kentree is gestart vanaf 1 januari 2025. Dit is de toegang voor ondersteuning en advies. De uitvoering hiervan wordt gedaan door **Wijkkracht Hengelo**.

3.340

januari t/m maart 2025

1.611

januari t/m maart 2025

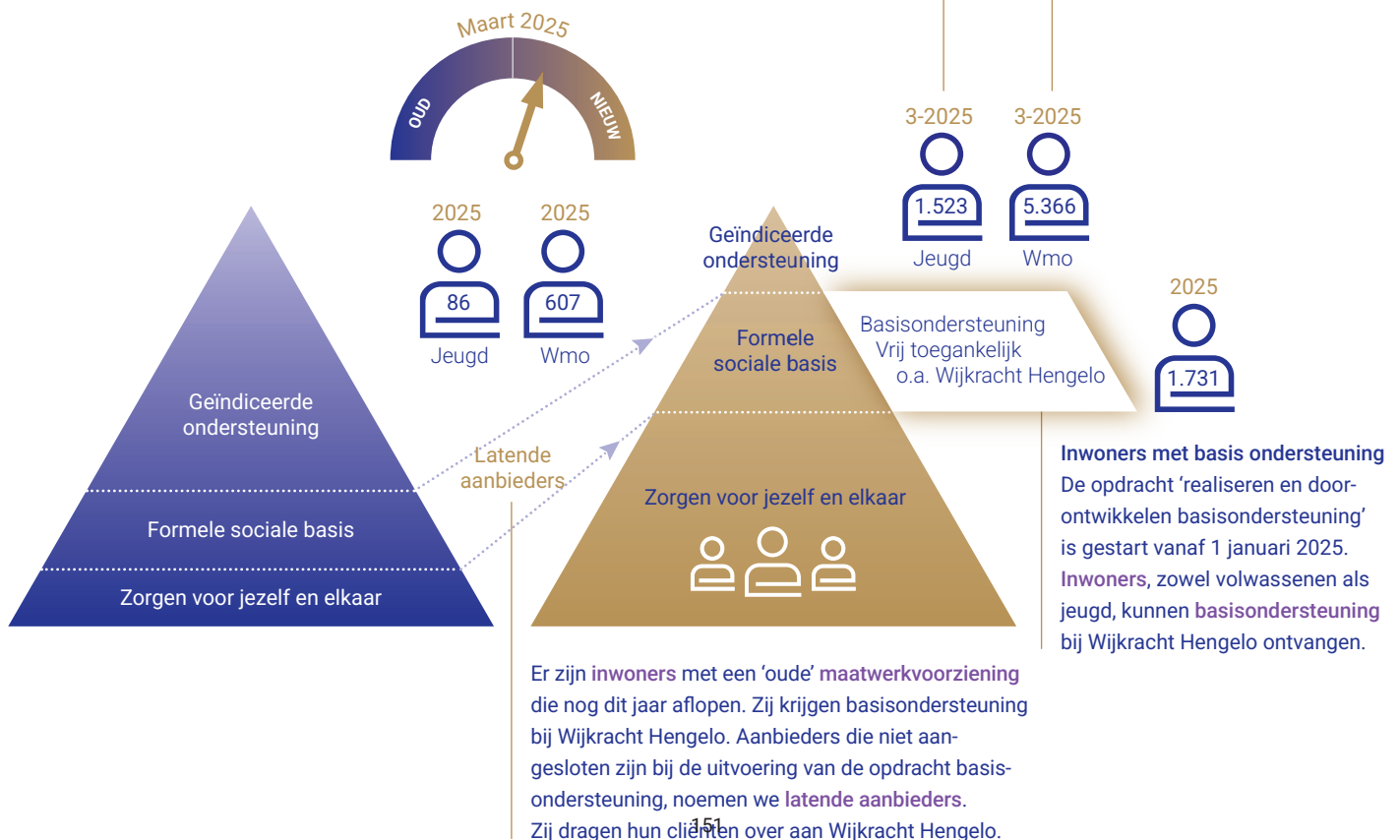
Wijkkracht Hengelo is telefonisch van maandag t/m vrijdag van 9.00-17.00 bereikbaar. De wijkentree bevindt zich op 4 plekken, hier kunnen inwoners binnenlopen voor advies en vragen. De openingstijden staan op wijkkrachthengelo.nl

- **Hengelo Noord**
 - Wijkcentrum De Sterrentuin, Neptunesstraat 51
- **Hengelo Midden**
 - Wijkcentrum Hengelose-Es, Uitslagsweg 47
 - Wijkhuys Weidedorp, Curacaostraat 10
- **Hengelo Zuid**
 - Wijkhuys Nijverheid, Wilderinksstraat 5-09

Sociaal Domein

De gemeente Hengelo geeft bij de Jeugdhulp nog wel indicaties af voor de regionaal ingekochte Jeugdhulp. Hieronder vallen onder andere specialistische jeugdhulp, crisishulp, wonen en verblijf.

De gemeente Hengelo geeft bij de Wmo nog wel indicaties af voor huishoudelijke ondersteuning, hulpmiddelen, verblijf, vervoer en woonvoorzieningen.

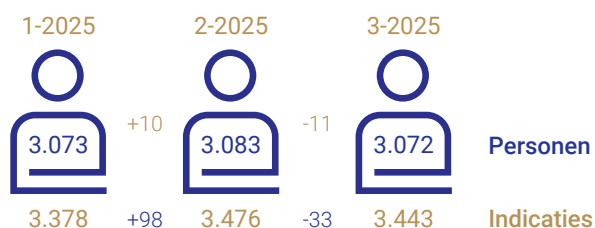
Wmo

Wmo vergelijking 2024-2025

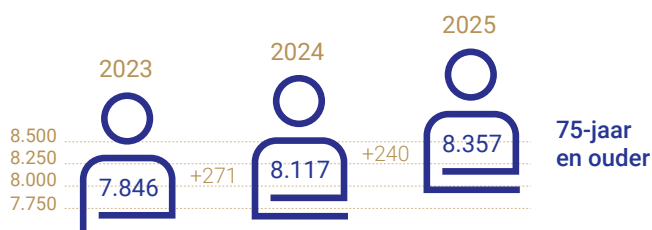
Belangrijk onderdeel van het maatwerk Wmo blijft huishoudelijke ondersteuning. De meeste inwoners met ondersteuning krijgen nog huishoudelijke ondersteuning.

Verloop Wmo in 2025

Het verloop bij huishoudelijke ondersteuning is de eerste 3 maanden van 2025 erg stabiel gebleven. Dit past bij het beeld van afgelopen jaren. Het aantal 75-plussers is wel fors toegenomen afgelopen jaren. De huishoudelijke ondersteuning stijgt dus niet gelijk met het aantal ouderen.

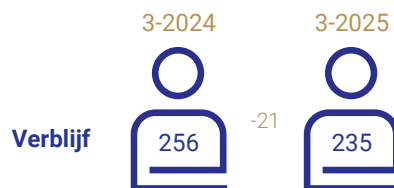
Aantal 75-plussers

Het aantal inwoners van 75 jaar en ouder is afgelopen jaren gestegen.

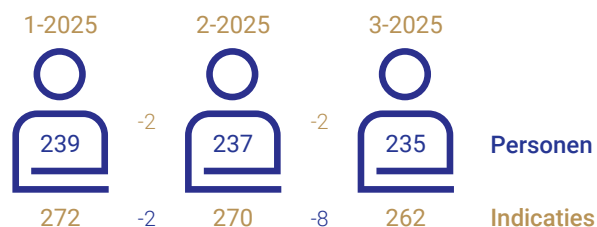
Jeugd

Jeugd vergelijking 2024-2025

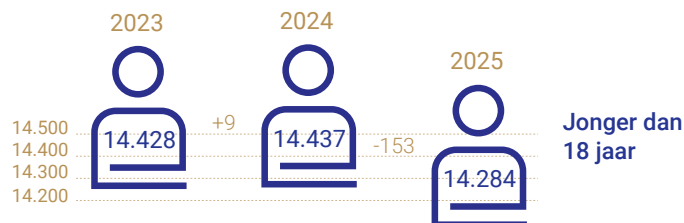
Voor Jeugdzorg sturen we op uitstroom en minder instroom in verblijf voor jeugdigen. Je ziet hier het aantal jeugdigen in jeugdzorg in de categorie verblijf, daaronder valt 24-uurszorg in verblijf, gezinshuizen en ook pleegzorg en deeltijdverblijf. In vergelijking met vorig jaar zijn er minder jeugdigen in verblijf.

Verloop jeugd verblijf in 2025

We zien een geleidelijke afname voor het aantal jeugdigen in verblijf. Vooral de instroom in verblijf neemt af.

Aantal Jeugdigen

Het aantal inwoners jonger dan 18 jaar laat een dalende trend zien.

10.5 Vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen openbare ruimte

Zoals in de Zomernota van vorig jaar is gemeld, wordt in 2025 gewerkt aan de Beheernota Infrastructurele Kapitaalgoederen (BIK). In deze beheernota worden de kaders gesteld zowel beleidsmatig (welke kwaliteit te leveren) als financieel (hoeveel mag dat kosten), voor het beheer en onderhoud van de infrastructurele kapitaalgoederen: wegen, Openbare Verlichting, straatmeubilair, bewegwijzering, VRI's en groen. Deze kapitaalgoederen worden ook wel assets genoemd. Kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties moeten hiermee worden voorkomen. Het vast te stellen kwaliteitsniveau mag daarom niet onvoldoende zijn. Op basis van deze nog te maken beheernota zal in de begroting van volgend jaar een reëler beeld komen; die wij op dat moment ook financieel zullen verwerken. We verwachten hierin een grote opgave; zowel op inhoud/uitvoering als in financiële zin.

Zoals ook in de zomernota worden de investeringen niet langer per locatie opgegeven; in plaats daarvan vindt een herverdeling plaats op basis van de actuele technische staat van de verschillende disciplines. Deze herverdeling geldt zowel voor nieuwe als voor eerder opgenomen investeringen. Het gevolg hiervan is dat niet bestede gelden op andere locaties ingezet kunnen worden. Omdat in deze zomernota een extra jaarschijf wordt toegevoegd (2029) zal net als vorig jaar alleen extra kapitaallasten van € 300.000 toegevoegd aan de laatste jaarschijf 2029. Dit vooruitlopend op het maken van de BIK.

10.6 2e Verzamelwijziging 2025 Zomernota

Overzicht financiële afwijkingen 2e Verzamelwijziging 2025

LASTEN

Programma	Begroot tot Zomernota 2025	Begroot Zomernota 2025	Begroot t/m Zomernota 2025
1-Veiligheid	11.586	-238	11.348
2-Verkeer, vervoer en waterstaat	13.772	-814	12.958
3-Economie	12.700	1.005	13.705
4-Onderwijs	13.711	430	14.141
5-Sport, cultuur en recreatie	34.625	-301	34.324
6-Sociaal Domein	198.462	11.524	209.986
7-Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid	33.630	1.517	35.147
8-Volkshuisvesting, leefomgeving en sted. vernieuwing	28.572	321	28.893
9-Bestuur en ondersteuning	76.325	-2.934	73.391
Totaal voor resultaatbestemming	423.383	10.510	433.893
Reservemutaties	16.464	553	17.017
Totaal na resultaatbestemming	439.847	11.063	450.910

BATEN

Programma	Begroot tot Zomernota 2025	Begroot Zomernota 2025	Begroot t/m Zomernota 2025
1-Veiligheid	83	0	83
2-Verkeer, vervoer en waterstaat	1.134	68	1.202
3-Economie	11.877	140	12.017
4-Onderwijs	5.063	-190	4.873
5-Sport, cultuur en recreatie	8.108	-297	7.811
6-Sociaal Domein	68.557	8.417	76.974
7-Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid	29.230	1.294	30.524
8-Volkshuisvesting, leefomgeving en sted. vernieuwing	27.661	0	27.661
9-Bestuur en ondersteuning	273.167	6.041	279.208
Totaal voor resultaatbestemming	424.880	15.473	440.353
Reservemutaties	15.616	1.170	16.786
Totaal na resultaatbestemming	440.496	16.643	457.139

SALDO

Programma	Begroot tot Zomernota 2025	Begroot Zomernota 2025	Begroot t/m Zomernota 2025
1-Veiligheid	-11.503	238	-11.265
2-Verkeer, vervoer en waterstaat	-12.638	882	-11.756
3-Economie	-823	-865	-1.688
4-Onderwijs	-8.648	-620	-9.268
5-Sport, cultuur en recreatie	-26.517	4	-26.513
6-Sociaal Domein	-129.905	-3.107	-133.012
7-Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid	-4.400	-223	-4.623
8-Volkshuisvesting, leefomgeving en sted. vernieuwing	-911	-321	-1.232
9-Bestuur en ondersteuning	196.842	8.975	205.817
Totaal voor resultaatbestemming	1.497	4.963	6.460
Reservemutaties	-848	617	-231
Totaal na resultaatbestemming	649	5.580	6.229

Overbrengen resultaten naar de algemene reserve

Programma	Positief exploit. saldo	Naar algemene reserve	Begroot t/m Zomernota 2025
Tot de Zomernota 2025	649	649	0
In de Zomernota 2025	5.580	5.580	0
Totaal na resultaatbestemming	6.229	6.229	0

10.7 Moties

Aangenomen

V. 26

T. 8

Motie: Twents, een levende taal en cultuur – Pilot op 't Twickelcollege Hengelo

De gemeenteraad van Hengelo, in vergadering bijeen op woensdag 9 juli 2025,

Constaterende:

- Streektaal, zoals het Twents, een waardevol cultureel erfgoed vormt.
- Het gebruik van streektaal bijdraagt aan de identiteit en sociale cohesie binnen de regio.
- Twents onder jongeren steeds minder actief wordt gesproken en beleefd.
- Tweektalig opgroeien ontzettend belangrijk is voor de algemene taalontwikkeling.
- Het CDA in maart 2024 middels vragen in het Twents ook de aandacht heeft gevraagd voor het Twents/Nedersaksisch en de enorme grote waarde hiervan heeft aangekaart bij medewerkers van de gemeente Hengelo, het college en de gemeenteraad.
- Het Nedersaksische gebied bestaat van Groningen, Drenthe, Overijssel, een groot gedeelte van Gelderland tot aan de Poolse, Noorse en Deense grens toe.
- Sinds oktober 2019 het Nedersaksisch een officiële taal is.

Overwegende:

- Er een projectplan 'Twents, een levende taal en cultuur' is opgesteld.
- De kernopdracht van dit projectplan is het opstellen van een lesmodule Twents voor leerlingen in het voorgezet onderwijs en andere belangstellenden.
- Het doel voor de langere termijn is het ontwerpen van een lesmethode en een curriculum voor het vak Twentse taal en cultuur in het voortgezet onderwijs met als mogelijk einddoel het vak Twentse taal als examenvak in het curriculum te implementeren.
- Het Twickelcollege Hengelo zich heeft aangemeld als pilotschool om de lessen te ontwikkelen en hiermee wil proefdraaien.
- De projectgroep volop bezig is om fondsen te werven.
- Dit initiatief past binnen het gemeentelijke beleid ter bevordering van cultuur en educatie.

Verzoekt het college:

- Een **eenmalige** financiële bijdrage van **€ 15.000** beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het project *'Twents, een levende taal en cultuur'*.
- Dit bedrag te dekken uit de post 'incidentele culturele projecten' binnen de begroting 2025.

En gaat over tot de orde van de dag.

CDA Hengelo
D66 Hengelo
ChristenUnie
Forum voor Democratie

Bernadette Morskiet
Sebastiaan van der Pal
Herman Groeneveld
Brian Geertshuis

Aangenomen
✓ 29
T. 5

Motie
C01-M11

Burgerschap maken we samen

Constaterende dat:

- scholen in het PO van VMBO tot VWO sinds 2021 wettelijk verplicht zijn om aandacht te besteden aan actief burgerschap en sociale cohesie;
- het MBO al langer verplicht is aandacht te besteden aan burgerschap;
- jongeren volop ideeën hebben over hun omgeving en de samenleving, en actief willen bijdragen aan hun stad;
- de gemeente via initiatieven zoals *Baas boven Baas* waardevolle ervaring heeft opgedaan met het betrekken van jongeren van de basisschool bij maatschappelijke thema's;
- er al bestaande contacten zijn tussen de gemeente en het onderwijsveld;

Overwegende dat:

- de verantwoordelijkheid voor de inhoud van het onderwijs bij scholen ligt, maar de gemeente vanuit haar maatschappelijke rol ondersteunend kan bijdragen aan burgerschapsvorming;
- De gemeente als instituut en de raad als orgaan een actief aanbod zou kunnen formuleren richting de scholen voor voortgezet onderwijs om zo hun burgerschapsonderwijs aan te laten haken bij de lokale uitvoering.
- de gemeente scholen kan helpen om burgerschap concreet en praktijkgericht te maken, bijvoorbeeld via participatie in lokale vraagstukken of contact met de lokale democratie;
- De gemeente, zowel als instituut als de raad als orgaan, behoefte heeft aan ideeën die voorkomen uit jongeren als toekomstige zelfstandige inwoners van onze gemeente
- het van belang is om structureel vast te leggen wat jongeren zelf belangrijk vinden, zodat de gemeente hier ook in haar beleid beter op kan inspelen;
- We op die manier in een actieve dialoog met onderwijsinstellingen en jongeren zicht kunnen krijgen op hun behoeftes en ideeën rond participeren in de democratie.
- Burgerschap in een bredere zin (ontwikkelen van betrokkenheid bij de democratie) een opdracht van ons allemaal en ons als politiek in het bijzonder zou moeten zijn

Verzoekt het college:

- om vanuit de bestaande contacten met scholen en onderwijsinstellingen het aanbod te doen om in gesprek te gaan over hoe de gemeente kan bijdragen aan of ondersteunen bij hun burgerschapsopdracht;
- de opbrengsten vanuit de jongeren structureel te verzamelen en vast te leggen, zodat er toenemend zicht ontstaat op de thema's en ideeën die onder jongeren leven;
- de raad hierover uiterlijk in het tweede kwartaal van 2026 te informeren;

Nicolien Boekhoudt
PvdA Hengelo

Elske Mooijman
GroenLinks Hengelo

Herman Groeneveld
ChristenUnie Hengelo

Han Daals
BurgerBelangen Hengelo

Aangenomen.
v. 18
T. 16

Motie
C01-M12

Forum voor
Democratie
Hengelo

Motie: Dierenwelzijn

De raad van de gemeente Hengelo, in vergadering bijeen op 9 juli 2025,
bij de behandeling van de zomernota,

Constaterende dat:

- In Hengelo nog geen specifiek gemeentelijk beleid is ontwikkeld op het gebied van dierenwelzijn;
- In meerdere gemeenten, waaronder ook steden in onze regio, dierenwelzijn inmiddels structureel is opgenomen in beleid;
- Dierenwelzijn raakt aan diverse gemeentelijke beleidsterreinen, zoals zorg en sociaal beleid, veiligheid, de openbare ruimte en duurzaamheid.

Overwegende dat:

- De samenleving op verschillende fronten verhardt, wat ook gevolgen heeft voor de omgang met dieren;
- Klimaatverandering, hittestress en droogte een toenemend risico vormen voor het welzijn van dieren in de openbare ruimte en in woonwijken;
- Dierenwelzijn geen losstaand onderwerp is, maar raakt aan tal van beleidsstukken en maatschappelijke thema's;
- Dieren ook een belangrijke rol kunnen spelen in het tegengaan van sociale eenzaamheid en het bevorderen van welzijn, bijvoorbeeld bij ouderen en kinderen;
- Educatie over dieren en een respectvolle omgang ermee kan bijdragen een meer betrokken en zorgzame samenleving;
- Het daarom wenselijk is te verkennen hoe ook Hengelo hier op een integrale en structurele manier aandacht aan kan geven;

Verzoekt het college:

- Te verkennen op welke wijze dierenwelzijn een structurele plek kan krijgen in gemeentelijk beleid;
- De raad hierover te informeren in de vorm van een verkennende notitie of raadsbrief;
- Het onderwerp te agenderen voor een nader te bepalen beeldvormende of oordeelsvormende vergadering.

En gaat over tot de orde van de dag.

Pro Hengelo
Edith van der Brugh

Lokaal Hengelo Anders
Glenn Dedecker

Burger Belangen Hengelo
Jeffrey Scholten

Forum voor Democratie Hengelo
Brian Geertshuis

AANGENOMEN

V. 31

T. 3

Motie
C01-M18

Motie: Richt een tijdelijk Ondernemersfonds 'Lokale Veerkracht' in vanuit TOZO-vrijval
De raad van de gemeente Hengelo, in vergadering bijeen op woensdag 9 juli 2025,

Constateerende dat:

- tijdens de coronapandemie een reserve is gevormd voor de uitvoering van de TOZO-regeling (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers);
- uit de Zomernota 2025–2029 blijkt dat deze reserve niet volledig wordt benut en het saldo over meerdere jaren vrijvalt;
- het vrijvallende bedrag van € 125.000 voor 2026 ten gunste is gekomen van het begrotingssaldo en onderdeel uitmaakt van het verwachte saldo bestaand beleid;
- deze middelen oorspronkelijk bedoeld waren voor ondersteuning van zelfstandig ondernemers;

Overwegende dat:

- veel ondernemers na corona nog steeds te maken hebben met schulden, investeringsachterstand, energietransitie of digitaliseringsdruk;
- bestaande landelijke en provinciale regelingen voor verduurzaming en digitalisering vaak complex zijn, een eigen bijdrage vragen of slecht toegankelijk zijn voor kleinere ondernemers;
- het ROZ en lokale ondernemersnetwerken beschikken over expertise en infrastructuur voor uitvoering en begeleiding;

Verzoekt het college:

1. Een tijdelijke regeling voor te bereiden voor ondernemers in Hengelo met een budget van € 100.000 in 2026.;
2. Dit fonds toegankelijk te maken voor ondernemers met schulden, corona gerelateerd;
3. Het fonds te ontwikkelen in samenwerking met het ROZ;
4. De regeling in te zetten voor het op orde brengen van hun administratie.
5. Dit bedrag ten laste te nemen van de algemene reserve.

En gaat over tot de orde van de dag.

Lokaal Hengelo Anders!
Glenn Dedecker

ChristenUnie Hengelo
Herman Groeneveld

Bezoekadres stadhuis
Burgemeester van der Dussenplein 1

Postadres
Postbus 18, 7550 AA Hengelo

Telefoonnummer
14-074

E-mail
Gemeente@hengelo.nl

www.hengelo.nl

Gemeente
Hengelo